

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1869

De S. Gallo, Confessore Abonæ In Allemannia

[urn:nbn:de:hbz:466:1-67915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-67915)

A

superius jam enuntiavi, Confessor dicitur S. Salvius in Hagiologio Labbeano; verum illud Hagiologium hoc loco corruptum est, utpote SS. Salvium et Vincentium una eademque die annuntians; neque insuper est antiquum satis, quam ut ei soli integra debeatur fides. Quid, si quis eum Martyrem dixerit, atque unum e sociis S. Prisci, cujus festum hodie nonnullis in locis agitur, aut quem alium? Nam plures Sanctorum Martyrum turmæ sanguine suo sacrarunt Autisiodorensis agrum, ut ex Martyrologio et Historia Autisiodorensibus unicuique facile liquet. At Martyrologium hoc ipsum S. Salvium monachum facit. Verum duplex, cui innititur, fundamen non satis videtur esse solidum; cum Breviarium Niverdense pro vario tempore varium fuerit; et constitutio S. Aunarii, in qua cella Salvii occurrit, non necessario S. Salvium monachum fuisse supponat: illud quippe jam videri potuit, cum de cella S. Corcodemi mentionem fecimus; nam S. Corcodemus diaconus, nusquam monachus legitur, et præterea hæc ipsa vox cella apud S. Gregorium Turonensem aperte de sacrario Martyris, qui nunquam nec mo-

nachus nec eremita fuerat, in usu posita est. In libro enim Miraculorum S. Juliani Brivatensis narrat cap. iv mulierem promississe, ut si sospitem reciperet conjugem, Martyris sepulcrum, in quo posset spatio, cœmento contereret; et pollicitationem, quam promiserat, cum immensis muneribus adimplevisse. Quibus dictis caput v sic exorditur: Erat autem haud procul a CELLULA, quam supra sepulcrum Martyris hæc matrona construxerat grande delubrum; et pergit evolvendo qui puer gentilis CELLULAM expetierit Martyris gloriosi, super se ostium reseraverit, et alter puer priorem insequens adreptum utrumque postem ostium conatus sit infrigere. Qualia verba non caveam aut sepulcrum, sed oratorium Martyri sacrum, satis superque ostendunt. Unde patet quam caducum sit citati Martyrologii fundamentum. Ad cætera quæ sita nihil certi habeo quod respondeam. Satis fuerit S. Salvium ab oblivione vindicare, atque erga eum præstitisse quæ in plerosque Hieronymiani Catalogi Martyres conferre in Opere nostro solemus.

D

B

DE S. GALLO, CONFESSORE

ARBONÆ IN ALLEMANNIA

COMMENTARIUS PRÆVIUS.

J. V. H.

§ I. Hujus Sancti memoria in sacris fastis; cultus in variis regionibus.

CIRCA ANNUM
DEXXVII.Sancti no-
men initio,

C

Sancto Gallo, cujus res gestas illustrare aggredimur, in acceptis referre debet fidem Christianam illa pars hodiernæ Helvetiæ quæ a meridie Lacui Potamico, nunc Constantiensi, adjacet; quamque hodie præter Sangallenses, Appencellani et Glaronenses incolunt. Sanctum nostrum antiquiores Gallonem, Gallunum, Gallianum vocasse recte observat Cl. vir Ildephonsus von Arx, Sangallensis abbatis bibliothecæ Præfectus (a), donec tandem Galli nomen medio sæculo VIII inceperit et dein paulatim invaluerit. Sic apud Melch. Goldastum (b) Rintulfus quidam ait: Servum Allidulfum cum omnia mea, cum agris, cum pratis, cum campis, cum aquis, etc. trado de meo jure Sanct. Galloni... Notavi quod feci in mense Junio (Julio?) V. Id. Julias, in anno XV, regnante Domno nostro Theodorico rege supra Carulum Majorem Domus. Theodoricus Francorum rex, qui in charta citatur, est Theodoricus IV, qui solus Carolum Martellum habuit Majorem Domus: hic cum regnare cœperit anno 720 mense decembri, annus XV regni cum anno vulgari 735 concurrat. Nomen Galluni et Gallonis simul recurrit in alia ibi charta: Nos fratres vel monachi Sanct. Galluni confessoris... Præterea sic nobis complacuit, ut annis singulis de festivitate in festivitatem natalis Domini, quod est in mense decembri, censum ad ipsam ecclesiam Sanct. Galloni vel Rectores ejus exsolvere debeas... Facta

precaria sub die Lunis V. id. majas, anno X, regnante Domno nostro Pipino Rege Francorum.

2 Galliani nomen habet charta apud citatum Goldastum (c): Ego in Dei nomine Hruothardus filius Bainomi condam... omnia et ex integro in dominationem Sanct. Galliani Confessoris, cujus ecclesia Arboninsi pago fulgit in optima ejusque rector Johanne Pontifice, trado... Ego enim Antuuing lector anno VIII Pippino rege scripsi et subscripsi. Data sub diem quod fecit mensis Januarii dies xv, in Constantia, feliciter. Joannes abbas post S. Othmarum, qui xvi Kal. Dec. (16 Nov.) 759 obierat, monasterii gubernacula an. 760 tenebat. Varias ejusdem nominis inflexiones, teste Cl. Ildeph. von Arx jam laudato, derivabant olim antiqui, alii a Scotico Gilli, quod Cellam significabat, quasi Cellita, alii a Callehc, quod idiomate Hibernorum Lac denotabat. Unde Ermenricus, cænobita Augiensis, qui floruit sæculo ix, mortuus 850, de S. Gallo cantat (d):

Galle pater, pulchro qui lactis nomine fulges,
Lacta me sancto lacte, beate, tuo.

Gallus tandem Sanctus confessor noster vocatur in charta anni 744 (e). Initio quidem dicitur: Sacrosancta ecclesia S. Gallonis conf. et aliorum plurimorum Martyrum et Confessorum, qui (quæ) est constructa in sito Durgauense et in pago Arbonense; sed pergit Lantbertus: Omnia et ex

varie appel-
latum,

F

(a) Pertz Monum. Germ. Hist., tom. II, p. 5. — (b) Rer. Alamann. Script. t. II, p. 36 et 48. Edit. an. 1730 et Neugart Cod. diplom. Alaman. Chart. ix, t. I, p. 11. — (c) Rer.

Alamann. Script., p. 45. — (d) Pertz Monum. Ger., tom. II, p. 5. — (e) Neugart Cod. Diplom., tom. I, p. 12.

integro

A integro a die præsente de meo jure in dominationem ecclesiæ S. Galli, vel Autmaro ejus rectore... trado atque transfundo pro animæ meæ salutem... Data sub die iv id. Septemb. an. III. Carlomanno majorem domo sub Chanchurone comite. Defuncto Carolo Martello successit Carlomannus major domus Austrasiæ; currebat itaque die x Septembris annus III majoratus Carlomanni.

3 *Esset fortassis, qui Galli nomen multo citius existimaret usurpatum, quum apud citatum P. Neugart (a) videt chartam sub anno 679 notatam, in qua Sanctus noster Gallus disertè appellatur. Totam ad verbum exscribam, quia brevis est: Partem ecclesiæ nostræ quæ dicitur Raudeinleim, ubi Landarius presbyter præsens esse videtur. Ebo et conjugis (conjux) meæ Odalsindæ et Alodoes aliqua de rebus suis affirmaverunt et tam tradiderunt ad S. Gallum — quiddid in Vachinchova, et in Laidolvinshova, Bodinchova icagimus (possidemus) omnibus et ex omnibus ad ipsum S. Gallum tradimus — Actum in Vachinchova villa publici. Sig. Ebonis et cojovis meæ Odalsindæ, quæ fieri rogavit. Sig. Volfaro, Bertario, Aimoni, Vuaninco, Teutmaro, Berno Comitibus, Cunleusotes, Auttini, Dodoni. Ego Landarius presbyter roitus (rogatus) scripsi. Data vii idus Septemb. anno X rigni domni nostri Ildirici Riis. P. Neugart ad diploma cit. putat illud ad annum X Childerici pertinere, proinde an. 670, hac ductus ratione: Tres numerantur, ait, Childerici Francorum reges. Alter Clodovei I parens decessit an. 481; atque adeo plus integro sæculo ante incunabula monasterii S. Galli. Alter Clodovei II filius natus minor, qui fratri Clothario III in regno Austrasiæ sub tutela matris suæ S. Bathildis successit an. 660, dum legitimus regni hujus hæres, Dagobertus II, Sigiberti II filius, iniquis Grimoaldi artibus throno privatus in Scotia exulabat. Tertius fuit Chilperici II filius, Neustriæ atque Burgundiæ rex, ac jure quidem suo etiam Austrasiæ, in qua tamen ejus exercitio impediatur Carlomanni ducis potentia, qui an. 742, diviso cum fratre suo Pippino Francorum regno, Austrasiam deinceps sub ducis quidem nomine, at regia certe auctoritate administravit, aut subegit potius. Unde Childerici III nulla fit in chartis nostris antiquis memoria, nisi addito simul Carolomanni majore-domus nomine. Præsens itaque charta neque ad annum 752, ut Goldasto placuit, neque ad an. 751, quæ P. Herrgotti sententia est, sed ad an. 669 vel 670 spectat, Childerici II decimum. In codice S. Galli notatur ad marginem, nescio quam ob causam, annus 678.*

B
C
4 Fateor equidem superesse diplomata, in quibus aut Carolomannus solus, aut Childericus III cum eodem subnotantur, quando de Austrasia agitur. Nihilominus sunt etiam chartæ pro Austrasia, in quibus Childericus III solus signatur. Apud Mabilonium (b) tria reperiuntur diplomata pro monasterio Honauigiensi, in pago, ait ibidem Pippinus rex in litteris confirmationis, Alsacense super fluvium Rhenum: erat autem Alsatia pars regni Austrasiæ, ut monstravit Henschenius noster (c) et Schoepflinus (d). Prima est donatio facta Boromo et concluditur: Data donatio hæc die Martis proximo post medium mensem Aprilis anno iv regni Domini nostri Hilderici regis (22 Apr. 749). Alterum ab Hugone filio Bleoni, qui fuit ducis Adalberti, fundatoris Honauigiensis, ex fratre nepos, ex-

plicit: Actum publice in insula Hohenangia. Datum sub die iv kal. Junias annos vi regni domini nostri Hilderici regis. Tertium a Bodalo filio prædicti Hugonis, Datum mense Octobris die xii, anno vii regni Domini nostri Hilderici (an. 750). Hæc satis probant regulam P. Neugart exceptiones pati, proindeque chartam Ebonis posse referri ad Childericum III, si pro anno regni x legamus viii; qui, quia iix scribitur, incuria librorum facile ad x excrecere potuit. Atque hæc de ipso sancti Galli nomine dicta sufficient.

5 Non est quod operose investigemus Martyrologia et Kalendaria, quæ cultum S. Galli promulgant. Quotquot fere sunt, quæ in Ecclesia Latina post Sancti obitum conscripta aut aucta sunt, tot sunt ejus meritorum præcones. Instar omnium sit B. Notherus, dictus Balbulus, de quo Majores nostri egerunt vi Aprilis (e). Hic an. 870 Martyrologium conscripsit, ut ipse fatetur ad diem x kal. Junii (23 Maii), agens de S. Desiderio episcopo Viennensi et Martyre (f). Hunc præ cæteris adducimus, quia auctor domesticus et antiquus compendiosam Sancti nostri vitam exhibet. Porro ad diem xvii kal. Nov. hæc habet: Apud Alemannos qui et Suevi, juxta Alpes Rhetianas, depositio sive transitus vel ad æternam vitam natalis dies, Beatissimi Galli Confessoris, festive celebratur. Qui de insula Hybernia, quæ inter Britanniam et Hispaniam sita est, divini amoris instinctu cum magistro et abbate suo Columbano peregrinaturus per Gallias iter agens, Alemanniam ingressus est. Veniens igitur in eremum, quæ sita est infer alpes Rhetiarum et Brigantini marginem lacus, patre Columbano Italiam petente, infirmitate detentus est. Qua divina medicante manu devicta, sanitateque recepta, solitariam ducere vitam desiderans, eremi secreta soli Deo vacando, non vacans fovebat. Rex igitur Sigibertus, ut audivit in publicis eum commorari possessionibus, jussit fieri conscriptionem firmitatis, ut vir sanctus locum quem incolebat per auctoritatem obtineret, datis etiam illi auri argentique ponderibus, Cunzoni duci præcepit, ut si solitudinis incola vellet, solatorum ei copiam ad ædificandam cellam subministraret.

6 Athleta itaque Dei spirituale constructurus ædificium, parsimonie, orationi, vigiliisque insistens, populum ab errore idololatriæ revocavit, simulacra eorum confregit, signorum effectu prædicationem suam audientibus commendavit. Quarum numerositatem, quia liber vitæ et virtutum ejus ubique habetur et legitur, hodieque per miracula, quæ prius gesta sunt, augmentantur, in præsentiarum supersilimus, hoc solum commemorantes, quod divina pietas, Beatum Gallum genti Alemannicæ apostolum fecit, qui nationem, quam paganismo involutam reperit, fidei veritate imbutam, de tenebris ignorantie ad solem justitiæ, qui Christus est, ipse callis Dei solers viator reduxit, ac locum quem eatenus humanæ naturæ inaccessibilem, solisque bestiis, serpentibus et dæmoniis obsessum invenit, exturbatis hostibus, divinitati habitaculum exhibuit. Videndum summpere ac timendum est, ne tabernaculum Dei, quod demonstratione divina multisque sudoribus vir sanctus erexit, quodque regali auctoritate in sortem et funiculum hæreditatis Dei sequestratum est, aliqua humanæ præsumptionis temeritate impetatur, ne avaritia occupet hominum, quod a rabie dæmonum et sævitia expurgatum

AUCTORE
J. V. H.

Ejus memoriam celebrant

E

Martyrologia, imprimis B. Notheri, F

donec Galli appellatio circa medium sæculi VIII

prævaluerit.

(a) Neugart Cod. Diplom., tom. I, p. 5. — (b) Annal. Ord. S. Benedicti tom. II, p. 650. Edit. Lucens. — (c) Act., SS. t. I Februar. p. 209. — (d) Alsat. Illust., t. I, p. 621.

— (e) T. I April. p. 373. — (f) Ap. Canis. Antiq. Lect. tom. II, part. III, p. 130. Edit. Basnag.

est

AUCTORE
J. V. H.

est belluarum : postremo ne quo delati sunt ab equis indomitis artus Galli defuncti, ibi eum molestare præsumat inquietudo quælibet ausus humani. Hæc B. Notkerus ex Vita infra danda præcipue deprompsit.

S. Adonis et
Usuardi,
quamvis alia
die,

7 Ado et Usuardus memoriam S. Galli faciunt x kal. Martias (20 Feb.) Cur hac die, ait Sollerius noster, ab Adone celebretur, equidem non perspicio, nisi forte de alia translatione aut elevatione agatur. Eadem conjectando opinantur Mabillonius (a) et Colganus (b). Non repugno conjecturæ, quia alia firma non occurrit. Certe Ado, cui epistolarum commercium erat cum monachis Sangallensibus, ut constat ex Notkero ad x kal. Junii, non videtur ignorare potuisse diem natalem Sancti; unde merito concluditur occasione alicujus festivitatis memoriam S. Galli celebrari apud Adonem et Usuardum x kal. Martias. Verum me torquet scrupulus, quem removere non valeo : scilicet si ratione alicujus translationis aut elevationis solemnitas erat S. Gallo dies x kal. Martias, qui fit ut Notkerus, auctor domesticus, et Adoniani operis non indiligens scrutator, quod Sollerius cum Papebrochio probat (c), tamen hanc festivitatem dicta die omnino prætermiserit? dum translationis memoriam assignaverit in diem xvi kal. Novembres (xvii Oct.) una cum dedicatione ecclesiæ Sangallensis, his verbis :

fortassis occasione illa-
tarum in
Gallias Reli-
quiarum ;

8 Translatio corporis Sancti Galli et dedicatio opiparis (opiparæ) et decentissimæ basilicæ ipsius, quæ inter duos montes Cirrium et Walthrammesberch constructa est, a meridie habens fluvium Steinaha, ab Aquilone fluvium Nigraha. Qui locus ex ipsius Beati Domini nomine Sancti Galli monasterium cognominatur. Ubi Domino virtutum ejus merita declarante, cæci illuminantur, surdis auditus tribuitur, mancis operari conceditur, multi linguarum laxatione gratulantur, claudis gressus diriguntur, energumini a spiritibus nequam liberantur : clinici atque contracti indepta gratis sanitate eriguntur, dolor dentium medicina trabis compescitur, reliquarum etiam infirmitatum exinanitio ibidem efficitur. Non itaque Notkerus omittit translationis laudentiam : quod si alia quædam celebrata fuisset, profecto præ cæteris eandem celebrassent Sangallenses monachi. Si quidem hæc nudis conjecturis hic peragitur, mallem opinari annuntiationem hanc in Adonianum et Usuardinum Martyrologium illatam fuisse occasione donationis Reliquiarum, aut arbitrariæ festivitatis in Galliis institutæ.

epus cultus
ritu

9 Nam cultum S. Galli celeberrimum olim existisse, ipsa ritus singularitas satis demonstrat. In ejus olim festivitate ternæ a singulis sacerdotibus celebrabantur Missæ, sicut hodiernus est mos in festo Nativitatis Christi. Id testatum facit doctissimus Pater Franciscus Antonius Zacharia (d), quando ait existere Romæ in bibliotheca Barberiniana Capitulare Evangeliorum, quod olim ad Sangallense monasterium spectasse videtur, in quo ad diem xv Octobris adnotatur Vigilia S. Galli, et in ipsa die festa præscribuntur terna evangelia pro totidem Missis. Similiter eruditissimus Martinus Gerbert, San-Blasianus abbas, in suo libro quem de Veteri Liturgia Alemannica inscripsit, agens de Canone Missæ, dicit in codicibus Alemannicis, San-Gallensibus præprimis, nonnumquam nomina SS. Columbanii et Galli occurrere : citatque Sacramentarium Gladbacense, in quo leguntur ad Communi-

(a) Annal. Ord. S. Bened., t. I, p. 360. — (b) Act. SS. Hibern. ad xx Februar. tom. I, p. 382. — (c) Pref. in Martyrol. Usuardi, p. xix. — (d) Stor. letter. d'Ital., tom. III, p. 157. — (e) Part. I, Disq. iv, c. III, § xxvii, p. 358. — (f) Ibid., p. 266. — (g) Cod. Diplom. Chart. LXII, t. I, p. 60. — (h) Schœpflin Alsat. Illustr., tom. II, p. 214, 301 et 352. — (i) Ap. Christ. Johannis Rer. Mogunt., tom. I, p.

cantes nomina Bonifacii, Lamperti, Gregorii, Hieronymi, Galli, Benedicti, Nicolai, Oudalrici, quibus subnectitur, necnon et illorum quorum solemnitatis hodie in conspectu majestatis tuæ celebratur, Domine Deus noster, in toto orbe terrarum, eorum quoque quorum Reliquiæ in hac sancta ecclesia Dei conditæ sunt, et omnium Sanctorum quorum meritis, etc. Refert idem Martinus Gerbert (f) inter cimelia monasterii sui cappam choralem opere plumario, cujus imaginem exhibet, servari : in illa videtur quoque imago S. Galli, librum sinistra tenentis.

10 Unde late propagatum fuisse S. Galli cultum plurima monumenta testantur. Jam sæc. VIII adificata fuerat basilica seu cappella in honorem Dei et S. Galloni a quodam Ruothao, in villa Willimundincas (Welmedingen) pagi Burichincas, qui teste P. Neugart (g) inter comitatum Hohenzollernum et Alpes Suevicas ad sinistram Danubii situs est. In Alsatia præter villam S. Galli in Marca Veteri (h), erat in agro suburbano Argentinensi cappella sub invocatione S. Galli dicata, quæ postea in cæmeterium mutata est. Teste Nic. Serario (i) existebat quoque Moguntia apud macellum superius, sacellum S. Galli. Pragæ in Bohemia servatur summo honore caput et brachium S. Galli (k), ejusque festum ritu duplici juxta proprium Pragense an. 1732 celebratur. Caterum Germania pene universa officio ecclesiastico colit S. Gallum ; præcipue tamen Constantiense Breviarium anni 1575, Herbipolense an. 1597 et Passaviense anni 1505, ampliori cultu, senis nempe lectionibus historicis et antiphonis hymnisque propriis Sanctum nostrum prosequuntur. Remotioribus sæculis ecclesiam S. Gallo sacram erectam a Florentinis recte opinatur Lamius (l) : nam Sancti Galli abbatis fama, ob infinita propemodum ab eo patrata miracula, cunctas Europæ regiones pervaserat ab usque saltem sæculo IX. Multis dein agit Lamius l. c. de dicta ecclesia ; quæ demum anno 1529, quum obsidio urbis immineret, solo æquata est. Jam ante civitaverat Joannes Lamius (m) Litanias Florentinas sec. XI ex codice rituali bibliothecæ Laurentiana, in quibus inter SS. monachos invocatur S. Gallus, ideo quia Etrusci magna eum veneratione prosequuntur.

11 Verosimiliter eadem ex causa Venetiis erectum fuit oratorium et hospitium sub invocatione S. Galli, intra limites parochiæ S. Geminiani pont. quod a B. Petro Urseolo, Venetiarum duce, postea monacho, fundatum, dein alio sub invocatione S. Marci translatum fuit (n). In diocesi Aquileiensi exstabat monasterium S. Mariz et S. Galli in loco dicto Mosino, seu Mosacio, ut constat ex donatione facta a Macelino de Coha an. 1047, Indict. XI seu potius X ; confirmata dein a Lucio PP. III, anno 1184 XIII kal. Octobres, ut constat ex Annalibus Ordinis Calmaldulensis (o) : quod monasterium P. Joannes Franciscus De Rubeis vocat Mosacense a Cacellino comite fundatum, cujus templum consecratum fuit v kal. Sept. an. 1119 ab Andrea Civitatis Novæ episcopo, conbenedicente venerabili Patriarcha Vodabrico, qui etiam Abbas Sangallensis erat. Ad jus monasterii S. Severi Classensis, Ravennatis diæcesis, pertinuisse medietatem de ecclesia S. Galli cum omnibus suis bonis, testatur bulla Alexandri PP. II, data Agnagnæ vi kalendas Januarii 1062, indictione xv (p). Anno autem 970

65. — (k) Act. SS.; tom. I Januar. p. 1081. — (l) Flor. Eocl. Monum., t. II, c. 1286. — (m) Ibid., t. I, c. 565 seq. — (n) Cornel. Becl. Venet. Monum., tom. III, p. 245 et seq. — (o) Mittarelli Annal. Camald., tom. III, p. 315 et in Append. p. 507. — (p) Monum. Aquilej., p. 545. — (q) Mittarelli, tom. II, in Append., p. 181.

Gauslinus

A *Gauslinus episcopus Patavinus cum juxta ecclesiam S. Justinæ canobium construxisset, eidem donat varia bona (a), inter quæ totam decimam, quæ jacet in comitatu Vicentino, loco ubi dicitur Masone, cum capella quæ est constructa ad honorem S. Galli, cum quartis et decimis et cum omnibus rebus, quæ ibidem pertinent: qua de re confer Commentarium prævium de sancta Justina die VII Octobris (b). Celebris erat quoque S. Galli cultus apud Camaldulenses monachos: nam ab Avellanitis eremicolis invocatur S. Gallus inter paucos patronos Benedictinos, qui in Litanis reperiuntur (c). In veteri Ordine divinarum Officiorum per Martinum III, Priorem Camaldulensem an. 1253 compilato p. II, c. IX, de S. Gallo fiebant tres lectiones (d). Necrologium Yangaticensis monasterii, quod in Adriensi diœcesi sub archiepiscopatu Ravennate situm est, ad XVI Oct. præscribit S. Galli Abbatibus XII lectiones (e). Quæ omnia demonstrant celebrem fuisse cultum S. Galli in Ordine Camaldulensi.*

B § II. Acta S. Galli discutiuntur.

Acta S. Galli *Acta S. Galli celebratissima, legentiumque manibus frequentissime trita, auctorem habent Walafridum Strabonem, Augiæ divitis abbatem, qui adolescens in Sangallensibus scholis versatus, postea S. Rabani, tunc Fuldensis abbatis, auditor, abbatiale dignitatem in Augiæ insula, diœcesis Constantiensis, adeptus est. Moritur, teste Hepidanno (f), anno 849, sub quo scribit: Walafridus abbas Augensis obiit. Ille vir litteratus Vitas Sanctorum Galli et Othmari ad petitionem Gosperti abbatis compilavit eleganter. Gospertus, ad cujus instantiam Walafridus vitam S. Galli conscripsit, abbas Sangallensis fuit ab annò 816 usque ad an. 837, quando ætate gravis regimen reliquit Bernuico, ipse superstes usque ad annum 843 (g). Gosperti tempore conscripta igitur fuit Vita Walafridiana anno 833, ut constat ex prologo Vitæ metricæ (h):*

Jam, ni fallor ego, messes rediere bis octo,

Ex quo actus Galli scripsimus egregii:

C Tunc Cæsar Ludovicus erat nudatus honore,
Nunc heres ejus nominis alter adest. (A. 833).
Qui hic dicitur hæres Ludoviciani nominis, est Ludovicus dictus Germanicus, tertius Ludovici Pii imperatoris filius, qui anno 843 orientalem partem Franciæ, in qua erat Alemannia, accepit (i).

a Walafrido Strabone elegantius elaborata;

13 Erat, uti videtur ex initio prologi, Walafridus in juventute sua monachus in cænobio Sangallensi, cum se erga Gospertum ad necessitatem obediendi constrictum fateatur, quod vix alio modo intelligi potest, quam professione monastica ad S. Galli. Nisi me sanctorum auctoritas Scripturarum et præcipue illa veridici prophetæ sententia, qua sacrificio obedientia præfertur, ad necessitatem obediendi constringeret, præceptis vestris, o sanctissimi Patres, apologiæ hujusmodi genus opponerem: si propheta qui... priusquam exiret de ventre, sanctificatus est... de ætatis infirmitate et ignorantia conquestus est; (Jerem. I) quid ego peccator acturus sum... Quomodo justitias Domini enarrabo et adsumam testamentum ejus per os meum, cujus ætatem nec tempus adhuc im-

plevit, nec scientia commendavit? Deinde tres assignat causas, cur arduam scriptionem susceperit, imprimis obedientiam, dein fiduciam se S. Galli intercessione ac fratrum precibus adjuvandum fore. Postremo quod alienis insisto vestigiis, veritatisque tenendæ lineam novis tantummodo cogor passibus dimetiri. Vitam igitur sancti Confessoris Christi, Patroni nostri, cujus corporis thesaurum fidelibus servatis excubiis, sensu nobilem, scripto degenerem, vultis a me lumine rectæ locutionis ornari et seriem confusam capitulorum distingui limitibus.

14 Pergit deinde Walafridus aliam notam characteristicam primarii auctoris, cujus vestigiis insistit, designando: Porro dum pridem ipsum opus perlegerem, inveni ab auctore ejusdem conscriptionis terram, quam nos Alamanni vel Suevi incolimus, Altimanniam sæpius nominari; sed ipsius nominis originem quærens, apud nullum scriptorum, quorum adhuc notitia nos respersit, ejus reperi mentionem. Nisi fallor enim, ab alto situ provinciæ idem vocabulum a modernis confictum est. Si notas hic expositas, præsertim stylum degenerem, et usurpatam Altimanniæ vocem conferamus cum eo, quod Walafridus presse insistat vestigiis auctoris Vitæ S. Galli infra edendæ, quamque primus publici juris fecit Ildeph. von Arx, olim abbatialis archivii præfectus (k), nulli dubium esse potest, quin hæc Vita sit illa ipsa, quam Walafridus indigital. Nam quod stylum degenerem attinet, inspexisse illam vel obiter, sat est, ut nobis persuadeamus merito hujusmodi notam inustam scriptioni fuisse. Vocem Altimanniam, non quidem reperimus; sed, quod idem significat, num. 5 et 43 Altam Germaniam, derivatam profecto ab alto situ provinciæ: imo cum Walafridus dicat Altimanniæ vocabulum a modernis confictum esse, rem potius quam vocem prisca Vita continere debuit.

15 Antiquioris Vitæ auctor floruit circa annum 771. Nam postquam n. 45 dixisset: Multa etiam audita (miracula) prætermittenda sunt, dum ad ea festinatur, quæ visu comprobata sunt: ultimo loco narrat miraculum num. 47, quod quarto anno regni Carlomanni actum est. Carlomannus, de quo sermo, filius est Pippini regis, frater Caroli Magni. Illi post mortem patris VIII kal. Octobris an. 768 obtigit regnum Austrasiæ. Igitur miraculum de quo agit auctor Vitæ antiquioris accidit inter VIII kal. Octobris 768 et pridie non. Decembris 771, quo obiit Carlomannus. Ildeph. von Arx in notis criticis, quibus hanc Vitam illustravit, annum quartum Carlomanni dicit esse annum vulgarem 745; sed recte corrigunt editores monumentorum Germaniæ: quippe qui non attenderit illic non agi de Carlomanno majoredomo, filio Caroli Martelli, qui an. 741 Austrasiam gubernavit; sed de Carlomanno Pippini regis filio. Quod manifestum fit ex anno quarto regni ejus; regum enim, non inferiorum principum annis chronologia ordinabatur: deinde jam ante narraverat miraculum, tempore Pippini gloriosi regis actum, quod demonstrat sermonem esse de Carlomanno, Pippini regis, non vero de Caroli Martelli filio, proindeque recte poni annum LXXI sæculi octavi.

16 Mabillonius (l), de eadem Vita agens, ait ei præmissum esse prologum metricum, incipientem hoc versu:

Cum mundus per inania vertatur volitando,
eamque tribuit Wetino monacho: quem quoque

AUCTORE
J. V. H.

sed desumpta
ex antiquiore
scriptore

E

qui circa annum 771 floruit.

F

unde diversus est

(a) Ughelli Ital. Sacr., t. V, p. 434. Edit. Colleti. — (b) T. III Octobris, p. 807, n. 72. — (c) Mitarelli, t. II, in Append. p. 342. — (d) Ibid., tom. VI in Append., p. 170. — (e) Ibid., tom. VII in Append., p. 397. — (f) Goldast. Rer. Alamann., tom. I, part. I. — (g) Cir., Cstal. Abb. S.

Galli. Pertz Monum. Germ., tom. II, p. 35 et 67. — (h) Ibid., p. 31. — (i) Pertz monum., t. I, p. 365 et 440. — (k) Pertz Monum. Germ., tom. II, p. 5. — (l) Vet. Analect., p. 20. Edit. Paris. an. 1723.

ejus

AUCTORE
J. V. H.

ejusdem descriptionis auctorem facit Goldastus (a) in suis animadversionibus ad *Vitam Walafridianam*. Imprimis *Vitæ* antiquiori non videtur prologus metricus præmissus fuisse, quum *Ms.* circa initium sæculi noni confectum, atque ab *Ildeph. von Arx* editum, nullo præcedente prologo litteris uncialibus rubricatis absolute ordiatur: Incipit liber primus de *Vita* atque virtutibus Beati Galli Confessoris. Citatus a *Mabillonio* versus reperitur in *Cantilena* de *S. Gallo*, barbarice, id est, Teutonice a *Rahperto* monacho *Sangallensi* post medium sæculum ix composita (b); ac postea carmen illud fratrum quiddam, cum rarefcere, qui id saperet, videret, ut tam dulcis melodia latine luderet quam proxime potuit, transferens, talibus operam impendit. Probari quoque non potest sententia *Mabillonii* et *Goldasti* antiquiorem hanc *Vitam Wetino*, *Augiensi* monacho tribuentium: *Wetinus* obiit, ut ex ejus visione constat, III kal. Novembris anno 824 (c), et quidem quando juventus adhuc floruit (d). Non potuit itaque auctor esse *Vitæ* circa annum 771, seu ante annos circiter LIII conscriptæ.

a *Wetino*:
Acta igitur
anonymic
damus.

B

17 Aliud quoque argumentum suadet *Wetinum* non esse auctorem antiquioris *Vitæ S. Galli*: *Walafridus* lib. II, cap. x vocat priscum scriptorem *Vitæ*, quod *Wetino* convenire non potest, novem annis ante defuncto: Descriptis his quæ priscorum sollertia de *vita*, fine et virtutibus *B. Galli* ad nos usque scripto transmisit: hinc ea stylo comprehendere tentabimus, quæ a fidelibus testibus indicata, a carissimo fratre *Gotzberto* litteris sunt mandata. Certe *Walafridus* neque *Wetinum*, sibi optime notum, utpote cujus visionem carmine adornarat, tacuisset, neque priscorum sollertiam ejus scripta tribuisset. Hæc abunde probant perperam antiquiorem *S. Galli Vitam Wetino Augiensi* adscriptam fuisse. Excluso *Wetino*, nullus occurrit quem auctorem hujus *Vitæ* certo nominare possimus: *Cl. Weidmann*, bibliothecæ monasterii *San-Gallensis* præfectus, censet (e) *Winitharium*, qui monachus et decanus in eodem monasterio erat anno 766 (f), auctorem antiquioris *Vitæ* esse: cui opinioni fidem aliquam conciliant *Winitharii ætas* et in scribendo solertia (g). Quoniam tamen adhuc incerta est sententia, malui auctorem antiquioris *Vitæ* sub *Anonymi* titulo laudare. Cæterum *Anonymum* nostrum præcessisse videtur alius scriptor, qui *vitam S. Galli* rhythmicè decantaverat. *Tota enim* narratio rhythmis inspersa est, qui *cantilenas* quasdam in honorem *Sancti* compositas præsupponunt: inutile foret rhythmorum argumenta, adferre, quum unam alteramve periodum legenti statim occurrerent. Ipsa sanctitatis fama excitaverit poetam licet agrestem, ut res gestas beati viri vel inconcinne cantaret. Atque hæc fortassis est ratio, cur non pauca sint, quæ cum *historia* et *Chronologia* conciliari ægre possint. Sed antiqua satis est, ut non omnem descriptioni abrogemus fidem.

C

S. Galli *Vitam* metri-
cam inchoa-
vit *Walafridus*.

18 Quum, uti præfati sumus, *Walafridus* presse vestigiis *Anonymi* inhæserit, inutile duci ejus lucubrationem annectere: si quid occurrat diversum, melius in adnotationibus ad *Anonymi Vitam* subjungetur; atque in decursu hujus commentarii *Walafridum* in citationibus præferam *Anonymo*, ut præcipui textus a lectore facile comparari possint. *Walafridus* præterea promiserat monachis *Sangallensibus*: Si gratanter recte a nobis posita susceperitis, clementer vero titubantia correxeritis, et

(a) *Ref. Alaman.* t. I, part. II, p. 248 et alibi. — (b) *Pertz Monum.*, t. II, p. 33 et 59. — (c) *A. P. Canis. Antiq. Lect.*, t. II, part. II, p. 208: cfr. tamen *Annal. Wirzburg.* (*Pertz*, t. II, p. 240), *Wetini* visionem ad an. 827 referentes. — (d) *Ibid.*, p. 220. — (e) *Geschicht. der Bibliothek von St*

si *Dominus* promiserit, hujus operis agreste pulmentum postmodum aliquibus metrorum condimentis infundam. Dignum quippe est, ut nostris laudibus per orbem celebretur, quem de extremis orbis finibus ad nostram salutem *Dominus* destinavit. Videtur *Walafridus*, aliis negotiis impeditus, anno 849 primam manum promisso operi admovisse, sed eodem anno morte præventus vitam, ait *Ermenricus Augiensis* (h), in *Vita* finivit. En prologus *Vitæ metricæ* (i):

Promissi memor ecce mei, *Gozberte*, quod olim Devovi, ad præsens solvere, care, volo.

Pulmentum, quod agreste lebes pro tempore pro-
Apposuit, metricis condiet in salibus. [sæ]

Non ignoro aliquos memet culpæ morarum,

Qui quamvis sero, debita solvo tamen.

Cum promissa sciunt patribus meruisse nepotes

Post multosque dies semina jacta meti.

Jam, ni fallor ego, messes rediere bis octo,

Ex quo actus Galli scripsimus egregii:

Tunc *Cæsar Ludovicus* erat nudatus honore,

Nunc heres ejus nominis alter adest.

Ordior ergo heremo degens operator in ipsa,

Quam pater incoluit Gallus, amatque fovens.

Scripturæ faciens epigrammata certa prioris

Tritæ calle viæ gressibus ibo novis.

Quoque magis celsis tanto brevioribus utar

Jungens contiguas compita multa locis.

Suscipe, suscipiant, quis cordi est, quod placet

Auctori tribuant, quod fetet ecce mihi [Alto,]

Mutato dehinc metro *Vitam* versibus hexametris

prosequitur; cui labori immortalus est.

19 Præter *Anonymum* et *Walafridum* fuerunt Alti quoque

etiam alii qui *Vitam S. Galli* prosa et versibus il-

lustrare tentarunt. Horum labores accurate recen-

set *Ildephonsus von Arx Præf. ad Vit. S. Galli* (k),

cujus verba, ne actum agam, hic referenda censui:

At cum illum (*Walafridum*) multis negotiis pub-

licis impeditum sciret diaconus *Gozbertus* (*Go-*

berti abbatis Sangallensis nepos) *Ermenricum* ejus

monachum, qui tum in *S. Gallo* morabatur, ut

spartam hanc ornaret, adhortari cepit, quod et

is promisit. At cum eum præfatione exacta ni-

mium cunctantem experiretur, et is idem *Go-*

bertus (ut *Ermenricus* cavillando scribit) « siti-

» bundus de uno fonte non putaret sitim suam

» posse sedari, ad mare occurrit; scilicet *Home-*

» rum nescio quem novum pro hac re invocans

» cis *Rhenum*, qui in morem *Flacci* non currit

» in poemate, sed fluit, » animadvertit idem

Gozbertus et *Scotigenam* quemdam in *Ausoniam*

partibus degentem ad gesta divi Galli metro pan-

genda, quæ canere *Rihpertus* magister in *S. Gallo*

jam adgressus fuerat. Hunc præfatus *Ermen-*

ricus in epistola (*melius fragmentis*) codici n. 265

inscripta, et a *Mabillonio* (l) edita his ludificatur

verbis: « Et alpes philosophantur circum, sub

» (ex) quibus jugum *Sambutinum* (die *Santis-*

» *Bergkette*) * *Rihpertus* lyrico possidet sono; »

» et si nosset antra musarum, esset talis ut *Cin-*

» thus *Apollo*. »

20 Horum ingenio ante medium sæculi noni

duplici poemate decantata est *vita S. Galli*.

Unius meminere sæpe dictus Bibliothecæ sylla-

bus (*nongentorum annorum*) his verbis: « *Metrum*

» de *vita S. Galli* in quaternionibus, vol. I, » et

Notkerus Teutonicus ser *Labeo* in sua psalmo-

rum translatione dicens: « *Solhe* allusiones sint

Gallen, p. 285. — (f) *Neugart Cod. diplom. Chart. xlv*, tom. I, p. 47. — (g) *Gesch. der Bibl. St. Gallen*, p. 2. — (h) *Mabillon. Vet. Analect.*, p. 421. — (i) *Pertz Monum. Germ.*, tom. II, p. 31. — (k) *Ibid.*, p. 3. — (l) *Mabillon. Vet. Analect.* loco citato.

» in

A " in vita S. Galli, diu metrice getan ist, dar diu " officia gesezzet werdent. " Ac nota marginalis litteris sæculi duodecimi codicis n. 564 paginæ 69 inscripta sic : " Hic legendus est sermo sc̄i " Galli, qui reperitur in Vita ejus metrica. " Altera Vita S. Galli metrica, quam catalogus bibliothecæ an. 1461 confectus his verbis indigitat : " S. Galli Vita metrica, aliquot etiam sermones, " extat etiamnum in codice papyraceo sæculi decimi quarti n. 587, sed pro perverso hujus ævi more eousque male scripta, ut propositum de ea edenda potius temeritatis quam legitimitæ conatum vocaverit Heinricus Canisius (a). Cum autor hujus poematis se Galli desertum inhabitare, ejus Beati Vitam prosaicam jam anno 834 scripsisse, illam tum et metro dare Gozberto adpromississe et nunc post sedecim annos promissis his stare scribat, hæc alicui alii quam præfato Rihperto melius quadrare non judico, supposito quod et is primigeniam S. Galli Vitam correxerit a mendis.

illustrarunt, 21 Videntur tamen hæc postrema verba melius convenire Walafrido quam Rihperto; imprimis certum est Walafridum prosa scripsisse Vitam S. Galli, eandemque illustraturum se carmine promississe: dum prosaica Vita a Rihperto nulla cognoscatur, nam quod fortassis primigeniam S. Galli Vitam correxerit a mendis, conjectura est, quæ etiamsi fundata, tamen distat a descriptione Actuum Galli egregii, ut loquitur prologus. Tempus etiam Walafrido convenit: an. 833, non vero 834, Cæsar Ludovicus erat nudatus honore, unde cum messes rediere bis octo seu post annos XVI, incidimus in annum Walafridi emortualem 849; et tunc vere, ut Ermenricus ait, vitam in Vita finivit, seu labori immortalis est. Neque omittenda est allusio: Pulmentum, quod agreste lebes, etc., cum verbis prologi prosaici: si gratanter... susceperitis... hujus operis agreste pulmentum postmodum aliquibus metrorum condimentis infundam. Singularis hæc et aliquantum ignobilis imago pulmenti, viz duobus scriptoribus occurrit. Aliquid nihilominus difficultatis facessunt versus prologi:

B Ordior ergo heremo degens operator in ipsa, Quam pater incoluit Gallus, amatque fovens. Certe si intelligerentur de ipso Sangallensi cœnobio, quasi anno 849 ejus incola fuisset Walafridus, conciliari non possent cum præfectura, quam tunc gerebat monasterii Augia Divitis: sed commode explicantur carmina de toto regionis tractu, quem Sanctus vir laboribus apostolicis excoluerat, in quo proin et Augia Dives, quatuor tantum leucis helveticis cum dimidia a Sangallensi cœnobio distans. Alia etiam occurrit explicatio versuum: dixerat poeta, TUNC Cæsar, etc., NUNC heres, etc.; et duo sequentia disticha applicat utrique temporis: Ordior ergo, etc., quando Cæsar, etc.; scriptura prioris faciens epigrammata, ibo novis gressibus, quando nunc heres, etc. Hæc dicta sunt, ut reddam rationem cur ab Idephonso von Arx dissentiam. Nunc ad ejus commentationem redeamus.

C 22 De auctore alterius Vitæ metricæ, quæ a bello Tigurino anni 1712 apud nos desideratur, nihil examinandum superest (b)... Celebravere quoque S. Galli gesta S. Notkerus et Ratpertus vergente sæculo nono, quorum prior Vitam ejus vario metrorum genere tribus libris prosecutus est. Opus hoc jam quidem non superest, et ne quidem ejus fragmenta ante ducentos annos a

Metzlero collecta et abs Canisio edita (c): at illud hunc in modum recensitum legitur in catalogo citato anni 1461 et ipse S. Notkerus ejus in Præfatione hymnis et tropis suis præfixa, sic meminit: " metrum quod de vita S. Galli elaborare " pertinaciter insisto. " Ratpertus S. Galli Vitam cantilena teutonica a populo in ecclesia decantanda prædulci melodia complexus est, quam postea Ekkehardus IV scriptor Casuum (seu Historiæ monasterii Sangallensis) in latinam transtulit linguam, tribus eam inserens codicibus num. 168, 174, 393, quæ latina jam solum superest... Postremo et illud monendum esse putavi: sermonem a S. Gallo Constantiæ habitum et ex codice S. Galli in Canisii lectionibus editum (d) atque translationem ejusdem Beati anno 833 factam, et litteris scoticis descriptam ac in catalogo sæpe dicto recensitam, jam apud nos in S. Gallo non reperiri, atque homiliam de sæculo nono de S. Gallo habitam et in codice num. 553 obviam, nihil historiæ proficuum continere, sicut et omnes memorati commentarii, poemata, cantilenæ et inscriptiones Divi hujus gesta pertractantes præ primigenia relatione, cui innituntur omnes, nil notatu dignum proferunt.

§ III. S. Galli patria; tempus nativitatis; qua occasione inquiritur in epocham fundati monasterii Benchorensis.

Ante omnia brevibus expediamus, quæ ad S. Galli patriam pertinent. Dempsterus, teste Guilielmo Nicholsonio, episcopo Anglicano Derriensi in Hibernia (Derry), in bibliotheca historica Hiberniæ anglice conscripta (e) S. Gallum Scotum Britannum sive ex hodierna Scotia oriundum esse vult. Jam ingens præjudicium adversus Dempsterum nascitur, ex eo quod absque idoneorum testium suffragio omnes viros illustres Scotigenas patriæ suæ vindicare tentet, usus scilicet illa æquivocatione, qua Scotia antiquis temporibus commune non erat, quod tum Hiberniæ, tum Britannicæ Septentrionali, sive hodiernæ Scotiæ, indebatur. Cæterum ne æquivoci quidem nominis remedium, quod litem pendentem tolum relinqueret, Dempstero hic succurrere potest, cum antiquioris Vitæ infra edendæ auctor anonymus, disertis verbis asserrat S. Gallum in Hibernia natum in Hibernia educatum, ex Hibernia cum S. Columbano solvisse, ut in Gallias transmigraret: Hic, ait anonymus num. I, primævum florem in insula Hibernia ducens. Similiter Walafridus in Præfatione Vitæ S. Galli (f): Liceat, ait, paucis Hiberniæ insulæ, de qua nobis tantum decus (scilicet S. Gallus) emicuit, juxta eosdem auctores situm commemorare. Quibus verbis patriam S. Galli Hiberniam fuisse evidentissime indigitat uterque scriptor Vitæ, ut omnem dubitationem merito excludat.

24 Verum quam leve Sancto nostro certam patriam assignare, tam grave est rerum ejus gestarum chronotaxin rite instituere. Etenim pleraque facta et personæ, quæ lucem aliquam his tenebris offundere valerent aut ipsa e sancti Galli Vita solum innotescunt, aut si aliunde nota sunt, chronotaxin perturbant magis quam illustrant. Æqui proin bonique consulat lector benevolus, si diutius chronologicis difficultatibus insistamus. Annus natalis sancti Galli præcipue adhuc deductus fuit ab anno obitus. Cum

AUCTORE
J. V. H.

E

S. Gallus in
Hibernia insula

F

natus circa
annum 850,

(a) Antiq. Lect. t. II, part. II, p. 176. — (b) Vide de hoc bello ejusdem von Arx historiam pagi San-Gallensis: Geschichte des Cantons S. Gallen, tom. III, p. 418 et seqq.

— (c) Antiq. Lect., tom. II, part. II, p. 232. — (d) Ibid., tom. I, p. 781. — (e) Irish hist. library, pag. 97. — (f) Act. SS. Bened., sæc. II, pag. 229.

enim

AUCTORE
J. V. H.

enim omnibus persuasum fuerit S. Gallum, xcv annos natum vita defunctum fuisse; hinc qui mortis tempus anno 625 innectebant, natum dicebant anno 530; et e contrario alii, quibus non sane leves rationes suadebant mortem Sancti in an. 645 aut 646 differendam esse, natalem 550 statuebant. Malumus autem adhuc intactas relinquere quaestiones et de aetate et de anno obitus S. Galli, quæ ipsæ suis non carent difficultatibus, ut infra videbimus. Nunc autem aliis subsidiis stabilire conabimur vic ante an. 550 Sanctum nostrum hanc lucem primum adspexisse. Quod sequenti modo evincere conamur.

a parentibus
offeritur

25 S. Gallus puer oblatus fuit S. Columbano in monasterio Benchorensi: cujus fundatio cum anno 559 annectanda sit, consequitur S. Gallum circa an. 550 natum fuisse. Duo itaque hic demonstranda sunt: alterum in pueritiæ annis Gallum in monasterio Benchorensi oblatum fuisse; alterum illud monasterium non citius anno 559 fundari potuisse. Imprimis quod ad oblationem in pueritia factam attinet, non est difficultas probationis, cum Anonymus et Walafridus in idem conspirent. Etenim Anonymus num. 1: Hic, ait, primævum florem in insula Hybernia ducens, cum ab ipsa pueritia sua Deo adhæsisset, studiisque liberalium artium mancipasset, parentum nutu commendabatur viro venerando Columbano; qui vitæ normam exemplis patrum tenens, vestigiumque humilitatis cunctis prætendens, mellifluam doctrinam secum degentibus opportune tradidit. Inter quos prædictus puer humilitate et strenuitate pollebat. Similia habet Walafridus c. 1 (a): Parentes, inquit, beati Galli secundum Deum religiosi, secundum sæculum nobiles, filium suum primæ ætatis flore nitentem cum oblatione Domino offerentes, illius (Columbani) magisterio commendaverunt. Quæ utriusque biographi verba indubie demonstrant ab ipsa pueritia S. Gallum in monasterio oblatum fuisse, in eoque sub magistro S. Columbano perseverasse.

puer

26 Benigna igitur interpretatione explicanda sunt verba B. Notheri Balbuli de S. Gallo, canentis in Lib. Sequentiarum quæ ad Missam dici solent (b):

Dilecte Deo Galle, perenni
Hominibusque et cœstitibus Angelorum
Qui Jesu Christi obediens
Arduæ suasioni,
Prædia patris, gremium matris,
Conjugis curam, ludicra nati
Sprevisti, pauperem pauper
Dominum sequens,
Et crucem gaudiis prætulisti lubricis;
Sed Christus precio centuplicato
Hæc compensat, ut dies iste
Testatur,
Dum tibi nos omnes filios
Dulci subdit affectu
Sueviamque, suavem patriam
Tibi, Galle, donavit, etc.

Hæc profecto insinuare videntur S. Gallum ante susceptam professionem monasticam et uxorem duxisse et ex illa filios procreasse: conjugis curam, ludicra nati sprevisi; proindeque non in pueritia S. Gallum in monasterio oblatum fuisse, sed in ætate adulta id genus vitæ suscepisse. Sed huic auctori, qui sæculo x floruit merito prævalere debet uterque Vitæ S. Galli scriptor antiquior, cum anonymus circa an. 770, Walafridus vero circa an. 833 Vitam ediderit. Sed ne B. Notherum in mo-

(a) Act. SS. Ord. S. Ben., sæc. II, p. 230. — (b) Ap. Pez Thes. Anecd., tom. I, part. 1, p. 34. — (c) Ap. Mabill. Act. SS. Ord. S. Ben., sæc. II, p. 9. — (d) Act. SS. Hibern. ad diem xxix Januarii, p. 189. — (e) p. 663. — (f) T. II

numentis domesticis plane peregrinum fuisse dicamus supra citata verba ita explicari oportet, ut Gallus conjugis curam, ludicra nati sprevisse dicatur, quia per professionem vitæ monasticæ noluit contrahere matrimonium, et consequenter illam jucunditatem sprevit, quam pater familias in puerilibus joci filiorum carpere solet.

27 Ut tuto procedere possimus in ordiendo chronotaxin vitæ S. Galli, restat porro alterum inquirendum, quo scilicet anno S. Comogellus monasterium Benchorense in Hibernia fundaverit. Nam S. Gallum in hoc monasterio oblatum fuisse sub disciplina S. Columbani, ex eo evincitur, quod hic non aliud umquam monasterium in Hibernia incoluisse dicatur, ut videre est in ejus Vita cap. 1 (c). Circa tempus vero quo monasterium Benchorense fundatum fuit, varia est scriptorum sententia. Colganus, in Vita S. Gildæ Badonici (d) brevem texens chronographiam Hiberniæ, anceps videtur, cui potissimum anno assignandum sit initium dicti monasterii, cum ex IV Magistris statuat an. 551, ex Usserio vero an. 559: videtur quidem in priorem propendere sententiam, utpote quam solam citat in indice chronologico ad Triadem Thaumaturgam (e). Eandem opinionem suo calculo probant Majores nostri in Vita S. Comogelli seu Comgalli, x Maii (f), et Albanus Butler similiter in Vita S. Comogelli ad eundem diem, dicens Benchorense monasterium circa an. 550 fundatum. Waræus in Antiquitatibus Hiberniæ (g) ponit erectum canobium an. 555; Annales Innisfallenses, citati a Joanne Lanigan (h), an. 557; tandem ipse laudatus Lanigan statuit epocham fundati monasterii Benchorensis ad annum sæculi sexti quinquagesimum nonum pertinere. Atque ad hunc annum 559 proxime accedere primordia dicti monasterii, sequentia maxime suadent.

28 Exordium Benchorensis cenobii omnino pendet ab anno, quo S. Comogellus sub disciplinam S. Fintani sese recepit in monasterio Cluain-ed-neach, in Provincia Laginensi. Constat porro S. Comogellum per multos annos in dicto monasterio vixisse, antequam fundationem Benchorensem aggrediretur. Hæc enim leguntur in binis Vitis S. Comogelli, quas Nostri ediderunt ad x Maii (i). Prior: Post hæc, ait, prudens juvenis sumpsit habitum, atque Fintanum abbatem, præclarissimum scilicet virum, in Lageniæ partibus habitantem, adivit, sub quo per magnum temporis spatium cum omni devotione Deo servivit. Deinde cum sancti abbatis licentia ac jussione repatriavit, atque Benchorense monasterium construxit. In posteriore autem Vita hæc habentur (k): Post multum jam tempus (susceptæ vitæ monasticæ) missus est S. Comgallus a S. Fintano, ut rediret ad patriam suam, causa ædificandi cellas ad Christi famulos nutriendos. Tunc jam S. Comgallus adhuc post multos annos sine ordine (sacro) erat; nolebat enim gradus accipere: et accepta benedictione et oratione Patris Fintani, S. Comgallus cum discipulis sibi ordinatis cœpit pergere ad patriam suam... Post hæc... constituit magnum monasterium, quod vocatur Benchor, in regione quæ dicitur Altitudo Uitorum juxta mare orientale.

29 Cum itaque S. Comogellus pro magnum temporis spatium sub S. Fintano vixerit, et adhuc post multos annos sine ordine fuerit in monasterio Cluain-ed-neach, facile sibi quisque persuadebit integri decenni intercapedinem non nimiam esse, ut hoc multorum annorum quasi positum tirocinium

Maii, p. 580, num. 5. — (g) Cap. xxvi, p. 180. — (h) Ecclesiast. Hist. of Ireland, tom. II, p. 66. — (i) Tom. II Maii, p. 580, n. 4. — (k) Ibid., p. 580, n. 10.

D

in monast.
Benchorensi;

E

cujus fundationis annus,

F

a multis controversus,

comple-

A complectamur. Jam vero S. Fintanus monasterium suum in Cluain-ed-neach viz ante an. 548 fundare potuit; quod ex Vita ejus manifestum fiet. Nam aliquot annis juniorem fuisse S. Columbano Hiensi abbate, testatur Vita S. Fintani ad diem xvii Februarii (a). Columbanus jam dux aliquorum monachorum dixit sociis suis: Paulisper declinare debemus ad senem cum sancto puero in propinquo habitantem. Cum ergo venisset ad locum illum S. Columba, dixit illi seniori: Ne irascaris, Pater, ego videlicet audivi, quando tu puerum sanctum tuum increpasti verbis asperis, prædicentem tibi adventum nostrum. Noli tu offendere eum, quia tu et locus tuus servies huic puero in æternum. Et ait senex: Credo quod ita erit: antequam enim natus esset, gratia Dei curabat eum. Postea factus juvenis S. Fintanus multum timore et amore Dei repletus est. Hæc monstrant puerum intra infantia quodammodo annos constitutum, quem postea factus juvenis dicitur.

inquitur B 30 Quum igitur S. Columbanus Hiensis anno 520 exente, aut 521 incipiente natus sit (b), consequitur S. Fintanus viz citius anno 525 aut 526 ortum habuisse; et proinde non ante annum ætatis xxii aut xxiii seu æra vulgaris 548 monasterium suum in Cluain-ed-neach fundasse. Cui epochæ si decennium, ut supra num. 29 vidimus, addatur, an. 558 aut 559 attingimus, quo primum construi potuit Benchorensis cœnobium. Igitur S. Gallus, qui puer in S. Comogelli monasterio, utique jam constituto et famam aliquam pietatis et eruditionis adeptus, oblatum est, non citius an. 550 nasci potuit, quidquid sit de anno ejus emortuali. Ab errore igitur excusari non potest Coitinus, qui (c) annum 530 natalem S. Galli supponit, ductus hac opinione Sanctum, annis xcv natum, vita functum fuisse an. 625. In eandem opinionem propendebant Majores nostri, dum Vitam S. Magni scribebant, ut videre est ad vi Septembris (d): quippe qui Sanctum nostrum hoc anno in eadem decrepita ætate mortuum statuunt. Si enim S. Gallus an. 530 natus fuerit, non citius an. 559 in monasterio Benchorensi admitti potuit, et secus non puer oblatum fuisset a parentibus. Sed vir xxix annorum monasticum habitum sumpsit, quod quidem longe a vero aberrare supra num. 25 et sequenti demonstravimus.

Ex genere nobili 31 Ex primaria aliqua Hiberniæ familia originem ducisse S. Gallum testantur præ cæteris binæ Vitæ, Anonymi videlicet et Walafridi Strabonis. Ille narrationem suam his verbis orditur: Fuit vir nobilitate pollens, magisque bona conversatione fulgens, quem reverentia paterna nobis tradidit Gallum nuncupare. Walafridus autem primævi auctoris scriptiois normam reformans (e), hæc habet: Parentes beati Galli, secundum Deum religiosi, secundum sæculum nobiles. Imo si aliqua fides est genealogiæ S. Galli, quæ in codice sæc. ix, teste Ildeph. von Arx, Bibliothecario Sangallensi, reperitur, eundem ab aliquo regulo Hiberniæ descendere dicendum est. Genealogiam hanc exhibemus ex Monumentis Historicis Germanis (f), eandem quoque edidit, mutatis paucis sed cum appendice, Goldastus, in Alamannicis scriptoribus (g): Ista sunt ergo nomina venerabilium virorum, quos aliqui venerabiles Scotti nobis legendo comprobaverunt atque firmaverunt. Fuit ergo in Scotia vir venerabilis nomine Unuchum (Unuchun

Gold.) rex, qui filium generans nomen illi indidit Kethernach, qui Kethernach regnum patris accipiens, multa bonitate fulcitus est. Erat namque pauperibus in ammiculum, orfanis in adjutorium, viduis in subsidium. His ergo principalibus virtutibus fulgens in regno, procurante sua optima bonitate, genuit filium nimia bonitate polentem, qui Callehc nuncupatus fuerat in eorum lingua, et apud latinos Gallus vocitatus.

32 Qui Callehc patris divitias regnumque refugiens, peregrinationem suscipiens, in patria Galliarum multas virtutes faciens, ad ultimum in Germaniam veniens, nimia sanctitate defunctus est. Si autem alias virtutes ejus scire vis, lege gesta ejus et omnia recognoscis (recognosces Gold). De Brigidæ generatione. Fuit namque in ipsa eadem gente rex nomine Temeri, qui multo tempore obtinens regnum, in senectute defunctus est. Cujus filius nomine Tubthac, ei succedens in regno, accepit uxorem nomine Brocsach, generantesque filiam nomine Brigidam magna sanctitate degentem, que licet parva fuerit, tamen valde erat spetiosa. Ipsa namque et S. Gallus de una genealogia fuerunt. Hæc fabulosa esse suspicatur laudatus Ildeph. von Arx l. c.; nec nobis est quidquam, quo illa authentica esse vindicemus; præsertim si, quod notat von Arx in codice sæc. ix ea alia manu exstare scripta, ita intelligendum est, ut alia manus sit manus recentior, quod incertum nobis est. Cæterum satis notum est Hibernos, præ cæteris populis antiquis, maxime sollicitos fuisse, in conservandis genealogiis vivorum illustrium, ut liquet cuicumque legenti vel obiter Acta Sanctorum Hiberniæ. De materna stirpe S. Galli alia annectit Goldastus, quasi ex eodem codice excerpta, quæ tamen, teste prælaudato Ildeph. von Arx, neutiquam reperiuntur. Cum ne ab antiquitate quidem commendationem habeant, illa consulto ommittimus.

33 Unum adhuc inquirendum restat quod ad S. Galli familiam pertinet, utrum scilicet S. Deicolus, abbas Lutrensis (Lure, départ. de la Haute-Saône) in diocesi Bisuntina, qui colitur xviii Januarii (h), fuerit frater S. Galli. Citat Joannes Mabillon (i) Necrologium Sangallense (k), quod xv kal. Februarii (xviii Januarii) habet: Deccoli (al. Veccoli, melius Deicoli) fratris S. Galli. Tametsi, addit Mabillon, in ejus Actis nihil de illa cum S. Gallo consanguinitate legitur. Mirum est doctissimum virum non animadvertisse hanc consanguinitatem adstrui in prolixiori proœmio, Vitæ S. Deicoli præfixo, hisce verbis (l): Præcipuos tamen et præ cæteris sibi (S. Columbano abbati) familiares novimus istos, Columbanum æquivocum suum, et geminos uterinos fratres Gallum atque Deicolum. Omittit quidem consulto hoc proœmium Mabillon (m): tum quia, ut ait, a plerisque exemplaribus abest; tum, ut videtur, quia tractans de Sanctis celebrioribus in Gallia et de adventu atque exilio S. Columbani, otiosum erat. Sed quamvis abest a plerisque exemplaribus, hæc omissio non afficit Lutrensis domesticis membranæ, in quibus reperitur, teste Bollando (n); eisque fides non est abroganda absque idoneis indicis. Deinde non omnino otiosum esse, patet ex eo quod circumstantiam aliquam, ad S. Deicolum pertinentem, explicet.

34 Sanctum autem Deicolum S. Gallo multis annis seniore fuisse ex Actis apparet. Nam cum

AUCTORE
J. V. H.

procreatus
S. Gallus.

E

fratrem ha-
buit

F

S. Deicolum.

(a) Tom. III Februar., p. 17, n. 2. — (b) Cfr Act. SS., tom. II Junii ad diem ix, p. 194, n. 19 et Lanigan Hist. of Irel., tom. II, p. 106 et 113. — (c) Annal. Eccles. Franc. ad an. 568, § xx. — (d) Tom. II Septemb., p. 709, n. 43 et seqq. — (e) Ap. Mabill. Act. SS. Ord. S. Ben., sæc. II, p. 230. — (f) Pertz, tom. II, p. 34. — (g) Tom. I, part. II, p.

248. — (h) Cfr Acta SS., t. II Januar., p. 193. — (i) Annal. Bened. ad an. 625, § xlv, t. I, p. 298. — (k) Rer. Alamann. Script., t. I, part. I, p. 94. — (l) Tom. II Januar., p. 202, n. 8. — (m) Act. SS. Ord. S. Ben., sæc. II, p. 103. — (n) Tom. II Januar., p. 200, n. 5.

AUCTORE
J. V. H.

S. Columbanus in Italiam pergeret anno 610 (a), Deicolus jam provectoris ætatis existens, pedibus vehementer debilitari cœpit: nec mora, provolutus genibus Patris licentiam remanendi devote supplicat. Quando vero agitur de S. Gallo impedito ab eadem profectioe, solæ febres transitoria, quæ homini cæterum vegeto accidere possunt, tamquam causa adducuntur; cum insuper S. Gallus multis adhuc annis laboraverit in vinea Domini, colligitur illum aliquot annis juniorem fuisse. Cui opinioni pondus aliquod adderent, si vera essent, quæ refert Goldastus (b), matrem scilicet S. Galli genuisse cum viro suo (num fortassis cum viris suis? quum Gallus et Deicolus dicantur fratres uterini) XXI filios et tres filias. Quamquam ad miram hujusmodi fecunditatem recurrere non oporteat, ut inter fratrem utrumque statuamus plurimum annorum intervallum.

§ IV. S. Galli educatio et monachus in Benchoresi monasterio; sacerdotium.

B

In Bencho-
rensi mona-
sterio

S. Gallus in Benchoresi monasterio puer oblat, liberaliter educatus fuit. Beatum enim Columbanum magistrum nactus, virum latinæ et græcæ litteraturæ peritissimum, quique, ut ait Jonas (c), in grammatica, rhetorica, geometria, et divinarum Scripturam serie diu desudaverat, tales fecit progressus, ut inter omnes Culumbani socios, teste Anonymæ Vitæ scriptore infra num. 7, emineret lepore latinæ; et ut copiosius narrat Walafridus cap. I (d): Superna gratia se præveniente, tanto studio divinas epotavit Scripturas, ut de thesauro suo nova proferre posset et vetera; grammaticæ etiam regulas, metrorumque subtilitates capaci consequeretur ingenio. Obscura autem Scripturarum tam sapienter scire volentibus reseravit, ut cuncti qui ejus prudentiam et sermones audierant, admiratione eum et laude dignissimum judicarent. Ea scilicet apud Hibernos monachos vigeat consuetudo, ut labor manuum, quo sibi victum procurabant, nihil detrimenti afferret humanarum divinarumque scientiarum studio, quo Ecclesiæ Dei laboranti opem ferebant.

litteris eru-
ditus,

C

36 Traducta enim fuerat monastica institutio e Gallia in Hiberniam a S. Patritio, qui, ut refertur in Commentario prævio ad ejus Vitam XVII Martii (e), monasticam vitam sectatus fuerat Turonis in monasterio per S. Martinum fundato, et in insula Lerinensi. Hæc autem videndi forma talis erat ut monastica austeritas cum ministerio ecclesiastico conjungeretur: unde necessarium quoque erat hujusmodi monachis, ut ad litterarum studia incumbere. Primus hanc vivendi formam in Occidentem invehit S. Eusebius Vercellensis episcopus, de quo XV aut XVI Decembri agendum erit. De illo in epistola ad Ecclesiam Vercellensem num. 66 (f) scribit S. Ambrosius: Quod si in aliis Ecclesiis tanta suppetit ordinandi sacerdotis consideratio, quanta cura expeditur in Vercellensi Ecclesia, ubi duo pariter exiguntur ab episcopo, monasterii continentia et disciplina Ecclesiæ. Hæc enim primus in Occidentis partibus diversa inter se Eusebius sanctæ memoriæ conjunxit; ut et in civitate positus, instituta monachorum teneret, et ecclesiam regeret jejunii sobrietate. Multum enim adjumenti accidit ad sacerdotis gratiam, si ad stu-

dium abstinentiæ et ad normam integritatis juventutem adstringat, et versantes intra urbem abdicet usu urbis et conversatione. Quod ipsum præstantissimum vitæ genus, addit Card. Baronius ad an. CCCXXVIII § XXII, S. Martinus episcopus Turonensis transvexit in Gallias: atque hinc cum S. Patritio in Hiberniam transit. Quare recte animadvertit Joannes Lanigan (g), facilem fuisse transitum monachorum in Hiberniam ad institutum canonicorum regularium, a quibus non nisi majori vitæ austeritate monachi diversi erant. Hæc dicta sunt ut rationem reddamus, cur ab initio tanta in monasteriis Hibernicis fuerit cura posita in litteris divinis humanisque ecclolendis.

37 Columbanus magistri sanctissimi et doctissimi in Hibernia curis ad omnem pietatem et eruditionem informatus, S. Gallus universorum communi consilio, ait Walafridus, cap. I, et jussione Columbanus abbatis per singulos sacræ promotionis gradus ascendens, in vitæ sacerdotii suscepit dignitatem. Quibus verbis accinit Anonymus infra edendus. Narrat deinde uterque scriptor profectioem SS. Columbanus et Galli in Gallias. Ast triplex hic exurgit quæstio: imprimis utrum in Benchoresi monasterio S. Gallus ad sacerdotii promotus fuerit dignitatem; quod si illic, quomodo jussio Columbanus potius quam S. Comogelli, qui ipsius Columbanus abbas erat, obtendatur; tandem qua ætate S. Gallus sacerdos fuerit ordinatus. Ante omnia operæ pretium fuerit opinionem Bailleti ad XVI Octobris hic exponere; singularis enim est, et suis destituta probationibus. Eadem latina phrasi, quantum fieri potest, verbis insistens, reddo: Quamvis curis Columbanus commissus videretur, non erat tamen huic in Gallum alia auctoritas, quam quæ ab exemplis et instructione fluebat. S. Comogellus, abbas et fundator monasterii in quo debebat, Gallum, annuente universo conventu, ad sacros Ordines promovere volebat: sed si quid executioni mandaverit, aliud non fuerit quam ut inferiores Ordines conferrentur. Omnibus enim persuasum est S. Gallum presbyterum ordinatum fuisse, postquam in Galliam appulisset cum S. Columbanus, eodemque abbate suo jubente. Hæc Adrianus Baillet.

38 Legenti alterutram S. Galli Vitam, sive a sacerdos, Walafrido, sive ab Anonymo conscriptam, ingens illico occurrit discrimen inter horum et Bailleti narrationem. Atque imprimis S. Gallum post transmigrationem ex Hibernia sacerdotem ordinatum fuisse, repugnat utrique scriptori Vitæ, cum in amborum libris S. Galli ordinatio profectioem in Gallias antecedit; et cum insuper Walafridus, post relatam ordinationem, pergit cap. II: Dum hæc agerentur, quotidie B. Columbanus euangelicam cupiens adsequi perfectionem, ut videlicet, omnibus quæ habebat relictis, crucem suam tolleret et nudus Dominum sequeretur, consilio suo egit cum fratribus, quorum animos idem fervor accenderat, ut spreta propinquorum et prædiorum dulcedine, mentis ardorem opere comprobarent. Ascendentes igitur navim, venerunt Britanniam, et inde ad Gallias transfretarunt. Agitabat autem hæc consilia S. Columbanus, certe in Hibernia adhuc consistens, quando S. Gallus jam sacerdos factus, sacris instans officiis, die nocteque precibus Dominum placavit et lacrymis, et superni Inspectoris oculis placere desiderans, pro virtutum et vitæ meritis amabatur ab omnibus, placuit universis. Hæc evidenter demonstrant S. Gallum in Hibernia non so-

(a) T. II Januar., p. 203, n. 13. — (b) Rer. Alamann., t. I, part. II, p. 249. — (c) Act. SS. Ord. S. Ben., sæc. II, p. 8. — (d) Ibid., p. 230. — (e) T. II Mart., p. 526, n. 50.

— (f) T. VI Oper., p. 213. Edit. Venet.— (g) Eccles. Hist. of Irel., tom. IV, p. 347.

A lum ad sacerdotii dignitatem promotum fuisse, sed etiam post adeptum hunc gradum, aliquandiu in virtutibus se exercentem ibidem perseverasse.

jussione S. Columbani,

39 Moverit fortassis Bailletum ad S. Galli ordinationem in Gallias transferendam scrupulus, quod jussione Columbani abbatis, ut ait Walafridus, Columbano compellente, ut habet Anonymus, sacerdos ordinatus dicatur: quum proinde Columbanus non ante fuerit abbas, quam in Gallias proficisceretur, recte sibi concludendum putavit Bailletus in Gallias quoque S. Gallum sacerdotem factum fuisse. Facile concedam abbatis nomen Columbano perperam, aut per anticipationem tributum fuisse, cum in Hibernia S. Comogello ipsi Columbano praesesset; siquidem ex ejus licentia postea in Gallias cum sociis profectus sit. Sed hac concessio eo non procedit, ut omnem auctoritatem S. Columbano in Gallum discipulum, ante migrationem, abrogemus, ac consequenter constricti simus Galli ordinationem post eandem prorogare. Scilicet illo jam tempore in singulis monasteriis sub abbate praerant alii superiores, qui disciplinam monasticam sartam tectam servarent. Hujus rei testem habemus S. Hieronymum in epistola ad Eustochium de custodia virginitatis (a): Monachi in Aegypto divisi sunt, inquit, per decurias atque centurias, ita ut novem hominibus decimus praesit, et rursus decem praepositos sub se centesimus habeat... Usque ad horam nonnam, ut institutum est, nemo pergit ad alium, exceptis his decanis, quos diximus: ut si cogitationibus forte quis fluctuat, illius consoletur alloquis... Unaquaque decuria cum suo parente pergit ad mensam... Opus diei statutum est: quod decano redditum, fertur ad oconomum.

superioris quidem sui,

40 Similia habet S. Augustinus de Morib. Eccl. Cath. cap. xxxi (b), nisi quod minus clare loquatur de cura spirituali, quam decani subditis suis impendebant. Atque hanc quoque disciplinae formam in Hiberniam transisse suadet imprimis ipse monachorum ingens numerus, qui ad Benchorensis monasterium confluerat, ut legere est in Vita posteriori S. Comogelli cap. i, ad x Maii (c): Constituit magnum monasterium, quod vocatur Benchor, in regione qua dicitur Altitudo Ulteriorum juxta mare orientale. Et maxima multitudo monachorum illuc venit ad S. Comogallum, ut non potuissent esse in uno loco: et inde plurimas cellas et multa monasteria non solum in regione Ulteriorum, sed per alias Hiberniae provincias et in diversis cellis et monasteriis tria millia monachorum sub cura S. Patris Comogalli erant. Nulli certe in mentem veniet tantam hominum multitudinem, per varias dispersam provincias, uni paruisse destituto adjutoribus, qui labore partirentur. Quin potius exhibetur nobis hic S. Comogellus tamquam superior generalis, qui diversas et late diffusas monachorum turmas per subordinatos superiores regit.

non tamen

41 Eandem vitae regularis nobis imaginem refert conscripta a Ven. Beda Vita S. Cuthberti ad xx Martii (d), qui licet Anglo-Saxo, tamen sub Hibernis vitam monasticam saeculo vii exercuit. Cum ergo venerabilis Domini famulus (Cuthbertus) multos in Mailronensi monasterio * degens annos (tamquam praepositus) multis virtutum spiritualium clarescet signis, transtulit eum reverendissimus abbas Eata in monasterium, quod in Lindisfarrensi insula situm est, ut ibi quoque regulam monachicae perfectionis et praepositi auctoritate doceret et exemplo virtutum ostenderet:

* Colganus habet regens

(a) Tom. IV, part. II, col. 45. Edit. Paris. an. 1706. — (b) T. I Oper., col. 710. — (c) Tom. II, Maii, p. 583, n. 12. — (d) T. III Mart., p. 104, n. 24. — (e) Annal. Ord. Ben., lib. VIII, § lxi, T. I, p. 192. — (f) Act. SS. Ord. S. Ben., saec.

nam et ipsum locum tunc idem reverendissimus Pater abbatis jure regebat. Haec plane demonstrant illo jam tempore existisse Praepositos seu Priores, qui sub abbate monasteria gubernarent. Unde sequitur S. Columbanum primum non fuisse, ut vult Joannes Mabillon (e), qui hujusmodi superiores in canobia introduxerit, sed illum secutum fuisse formam regiminis, quod in Benchorensi monasterio sub magistro S. Comogello servari viderat.

AUCTORE J. V. H.

42 Ut porro regrediamur unde divertimus, valde probabile est, S. Columbanum sub S. Comogello praepositi seu prioris officium in Hibernia exercuisse: nam simplicem de grege monachum non fuisse denotat abunde oblatio S. Galli, a parentibus eidem facta, quae ab utroque biographo, ut supra num. 25 vidimus, refertur; deinde quod legitur in S. Columbae Vita num. 9 (f): Ardentem patri (Comogello) patefaciebat affectum (peregrinationis ad exterarum nationes); sed non ita in patre reperiebat responsum, ut sua petitio anhelabat. Erat enim venerabili Comogello durum tanti solaminis pati dispendium. Tandem tamen aspirare coepit et cordi antepone, ut non plus suae necessitati studeret, quam aliorum utilitati opportuna quareret. Igitur mirum minime videri debet, jussione S. Columbani ad sacros Ordines ascendisse S. Gallum, cum uterque scriptor adjungat: universorum communi consilio, seu ut alter habet, exhortationibus spiritualium fratrum id factum fuisse, inter quos et suus quoque locus certe erat abbati S. Comogello. Unde non est, ut ob hujusmodi rationem S. Galli ordinationem migrationi ex Hibernia postponamus.

abbatis,

E

43 Demum S. Gallus presbyter ordinatus fuit in legitima aetate, scilicet annos xxx natus: Christo nempe propitio, ait Anonymus, ad aetatem veniens... sacerdotii gradum adiit. Nam annum trigesimum completum legitimam fuisse pro presbyteratu aetatem, constat ex canone ix Collect. Can. Hibernicorum (g): Presbyter trigesimo; episcopus vel trigesimo, vel quadagesimo, vel quinquagesimo, sacerdos efficiatur: quia in ea aetate Christus praedicare orsus est. In Monito praevio dicit D'Achery (h): Canones qui sequuntur, ante saeculum viii confecti sunt, et a nobis ex magna et vetusta canonum collectione Ms. delecti. Nulla igitur est ratio, cur hos canones tamquam incerta fragmenta studio omiserit Wilkins (i): maxime cum expriment regulas Ecclesiae Gallicanae, quae fere omnes in Hiberniam cum S. Patritio transmigrarant. Etenim in Concilio Arelatensi IV, anni 524 (k), cap. I, haec eadem disciplina antiquitati innixa monstratur: Et quia in ordinandis clericis antiquorum patrum statuta non ad integrum, sicut expedit, observata esse cognoscuntur, ne forte quorumcumque importunis et inordinatis precibus sacerdotes Domini fatigantur, ea quae toties sunt praecipita transgredi compellantur, hoc inter se observandum esse definiunt, ut nullus episcoporum diaconum, antequam viginti quinque annos impleat, ordinare praesumat. Episcopatus vero vel presbyterii honorem, nullus laicus ante promissam conversionem vel ante triginta aetatis annos accipiat.

aetate legitima

F

44 Eandem pro presbyteratu aetatem praecipit Concilium Agathense anni 506 (l), cap. xvii. Et merito haec disciplina vocatur antiquorum patrum statutum, quippe quae jam sancita fuerat in Concilio Neocaesarensi, an. 314, cap. xi (m): Presbyter

ii, p. 9. — (g) D'Achery Spicilleg. tom. I, p. 492. Edit. Paris. 1723. — (h) Ibid., p. 491. — (i) Conc. Brit., tom. I, p. 6. — (k) Labbe t. IV, Conc. col. 1622. — (l) Ibid., col. 1386. — (m) Ibid., tom. I, col. 1483.

ante

AUCTORE
J. V. H.

ante triginta annos non ordinetur, etiamsi fuerit homo valde dignus, sed reservetur (*Dionysius Exiguus vertit*: sed hoc tempus observet): Dominus enim Jesus Christus in trigesimo anno baptisatus est et cepit docere. Lectorem non fugiet eandem rationem pro trigesimo anno completo dari in canone Neocasariensi et Patritiano. Quidquid igitur sit de hujus canonis authentia, cui suffragatur summa antiquitas, nullum dubium est ætatem legitimam pro presbyteratus Ordine fuisse sæc. vi triginta annos: ita ut S. Gallus quem circa annum 550 natum diximus, circa annum 580 fuerit presbyter ordinatus.

§ V. Tempus adventus S. Columbani in Gallias.

S. Columbani

Spinosa inter eruditos quæstio est, ut notant *Maiores nostri in Vita S. Agili xxx Augusti (a)*, quo scilicet tempore in Gallias advenerit S. Columbanus cum sociis suis. Et quamvis ad vitam S. Columbani, quæ *xxi Novembris* danda est, propius spectare videatur, illam tamen hic discutendam suscipimus: imprimis quia vita S. Columbani tot aliis disquisitionibus abundat, ut non ingratum fore putemus commentaturo hanc vitam, hujusmodi quæstionem saltem ex parte jam esse discussam; deinde quia secundis curis fortassis retractata controversia facilius componetur; et tandem quia S. Columbani adventus in Gallias intimam connexionem habet cum S. Galli nostri historia. Ut autem ordinate procedamus, ante omnia opus est eruditorum varias sententias exponere, eaque rationum momenta allegare, quibus illas firmari existimarunt. Explicabo deinde meam opinionem, ut lector videat cui parti magis favere debeat.

adventum

46 *Cointius in suis Annalibus Francorum (b)* statuit S. Columbanum anno 568 in Gallias advenisse. Eandem ex parte opinionem sectari videtur *adnotator Vitæ infra edendæ ex Monumentis Historicis Germaniæ*, quum Sancti adventum tempore *Sigiberti regis*, seu inter an. 561 et 575, reponendum putat, notis arabicis in margine positis. Ad hanc sententiam, scilicet regnante Sigiberto id accidisse, duplici ratione ductus videtur *Cointius*. Omnes enim antiquiores hunc regem monstrant fautorem sancti Columbani ejusque sociorum. Verum non video, cur tantum huic rationi momentum addat *Cointius*: etenim ipse fatetur perperam *Sigiberti* nomen textui irrepisse, illique substitutum vult *Guntramnum*, siquidem hic, non ille, in *Burgundia principatum tenuit*, et quidem ab an. 561 ad 593. *Sigiberti loco*, ait, repono *Guntramnum*, quia loca in quibus Columbanus consedit, *Anagrates* scilicet, *Fontanæ* et *Luxovium* sita erant in *Burgundia*, pertinebantque ad *Guntramnum prædicti Sigiberti fratrem*. Quod deinde (c) pluribus demonstrat. Atque hoc quidem recte. Sed quandoquidem in *Sigiberti nomine errorem subesse censeat*, alterumque substitui velit, nulla occurrit ratio, cur tantopere laboret in restringendo intra annos imperii *Sigiberti adventum S. Columbani*: notum est enim *Guntramnum regnum suum in Burgundia octodecim annis post Sigibertum prorogasse*.

in Gallias

47 Sed est et altera ratio quæ suadere videtur anno 568 S. Columbanum in Gallias appulisse: *tabulæ Luxovienses docent Sanctum oras Gallicas attingisse anno VII Sigiberti seu potius Guntramni*

(a) Tom. V Augusti, p. 572, n. 15. — (b) Ad an. 568, § vi, tom. II, p. 98. — (c) Ibid., p. 107. — (d) Gall. Christ. antiq., tom. IV, p. 583. — (e) Ann. Franc. ad an. 568, § xi

*Burgundiæ regis, proinde anno 567 aut 568. Verum hæc tanti esse non videntur, ut prævalere debeant solidis rationibus, quæ contrarium demonstrant. Nam ipsi Sammarthani, allegando has tabulas subjungunt (d), si fides tabulis Luxoviensibus adhibenda est: quibus verbis satis insinuant, in dubium revocari harum auctoritatem. Deinde copiose duobus §§ præcedentibus demonstravimus S. Gallum circa annum 550 natum, post an. 580 ad presbyteratum promotum fuisse et quidem in *Benchorensi monasterio*, seu ante professionem in *Gallias*: igitur non nisi post an. 580 S. Columbanus ex *Hibernia* solvere potuit. Verum quidem est *Cointium (e)* dicere S. Gallum tunc, scilicet anno 568, egisse annum ætatis duodequagesimum; sed hoc vel ex eo falsum est, quod quum S. Columbanum in *Gallias* inducat vicesimum ætatis annum agentem, aperte contradicat utrique scriptori *Vitæ S. Galli*, asserenti hunc puerum *Columbano, certe adulto, educationis ergo a parentibus oblatum fuisse*.*

48 Ad hanc epocham confirmandam citat *Cointius ibidem quasi vadem suæ sententiæ Joannem Ruyr, canonicum Ecclesiæ S. Deodati (S. Dié, dépt. des Vosges)*, qui sacras Vosagi antiquitates in unum collegit et gallico idiomate edidit an. 1633. Sed laudatus auctor omnino contrarium habet (f): Antiqui auctores fide digni scripto reliquerunt S. Columbanum jam anno quingentesimo nonagesimo septimo Vosagum ingressum fuisse, quamvis tunc deserti horridi et inhabitati adspectum exhiberet. *Lubens fateor subesse hic probabilius errorem typi; cum inter omnes conveniat Luxovium fundatum fuisse circa an. 590. Sed hoc certum manet, Joannem Ruyr, nullo alio loco tempus adventus S. Columbani assignasse et proinde non esse rationem, cur citatum auctorem in suam sententiam ab omnibus fere eruditibus rejectam, pertrahere Cointius conetur.*

49 Cæterum, ut opinio illorum qui S. Columbanum adventum ad regnum *Sigiberti* propter auctoritatem *Jonæ, scriptoris subæqualis Actorum ejusdem Sancti, referendum putant, plenius refellatur, joverit adnotasse alios auctores suppare eundem adventum Childeberti II imperio illigasse, qui ab an. 575 Austrasiæ, ab an. 593 Burgundiæ quoque ad an. 596 dominatus est. Imprimis in Vita S. Salabergæ, abbatissæ, xxii Septembris (g), quamvis citet *anonymus Vitam S. Columbani ab Jona conscriptam et proinde dicat non esse necessarium suo operi texere gesta (Columbani)*, cum sint ab eloquentissimo viro *Jona* elucubrante edita; nihilominus scribit: *Luxovium monasterium vir fama laudabilis et sanctitate pollens Columbanus, peregrinus ex Hibernia adveniens, ex munificentia Childeberti regis summo studio et labore construxit. Videtur igitur Jonæ error ab anonymo rerum gallicarum peritiori correctus fuisse. Similiter auctor anonymus suppar Vitæ sancti Agili, abbatis Resbacensis, xxx Augusti (h) orditur narrationem suam: Agente igitur in sceptris Hildeberto Sigiberti regis filio, qui juventutis flore et sapientia decore gubernavit Burgundiam atque Austrasiam... Eo tempore vir religione reverendus Columbanus ab Hibernia in Galliam advenerat, desiderans a præfati regis serenitate adipisci locum, quo monasterium ædificaret. En duo scriptores fere cœvi, qui S. Columbani adventum tempore Childeberti II, proinde post annum 575, contigisse scribunt.**

50 Operæ pretium fuerit hic addere quod *Nostrum ad Vitam S. Agili (i) scripserunt: Difficulus credi potest, duos hosce scriptores ignorasse, a quo*

et seqq., tom. II, p. 105. — (f) Les Sacrées Antiquités des Vosges, p. 1. — (g) Tom. VI Septemb., p. 521, n. 2. — (h) Tom. VI Augusti, p. 575. — (i) Ibid., p. 576, sub not. m.

S.

D

aliti an. 568,

E

aut saltem

F

sub Sigiberto

A S. Columbanus accepisset locum condendo monasterio tam celebri. Accedit quod locus fuerit obtentus interventu Agnoaldi, qui consiliarius erat Childeberti, non Guntramni, ut ipse eum vocat Mabillonius (a). Attamen locum a Guntramno impetratum vult Mabillonius, quia Luxovium credidit fuisse in ditione Guntramni, non Childeberti. Verum licet certum sit in hodierno Burgundiae comitatu situm esse prope Lotharingiae confinia, non aequo certo constare existimo de limitibus antiquorum regnorum Burgundiae et Austrasiae, neque adeo ausim contra auctoritatem utriusque scriptoris Guntramno potius loci donationem attribuire quam Childeberto. Recte quidem Stillingus noster Luxovium in utriusque regni confinis posuit. Sed tunc quoque ad Burgundiae regnum pertinuisse, ex eo patet, quod ex Jona num. 31 (b) constat, Theodericum, cui Burgundia obtigerat, quia in termino regni sui B. Columbanum haberet, gratulatum sibi fuisse. Atque ne id alicui errori Jonæ adscribamus, vetat series totius historiae, Theodericum Burgundiae regem persecutorem Sancti exhibentis.

Austrasiae
rege,

B 51 Manet igitur difficultas, quæ etiam Cointium movit (c) ad incendam sententiam, minime regnasse in Burgundia, quando S. Columbanus in Gallias appulit, Childebertum, utpote qui illa ditione solum post mortem Guntramni, anno 593, auctus fuerit. Non est certe spernenda hæc difficultas; ast meo iudicio tolli potest, quum Childebertus, ante mortem Guntramni, aliquo modo regno associatus fuerit, ita ut vere munificentiae illius adscribi possit donatio Luxovii, licet intra Burgundiam siti. Hæc enim de utroque rege scribit S. Gregorius Turonensis in Historia (d): Guntchramnus data in manu regis Childeberti hasta ait: Hoc est indicium, quod tibi omne regnum meum tradidi. Ex hoc nunc vade et omnes civitates meas, tamquam tuas proprias, sub tui juris dominationem subijce. Nihil enim, facientibus peccatis, de stirpe mea remansit, nisi tu tantum qui mei fratris es filius. Tu enim heres in omni regno meo succede, cæteris exheredibus factis.... Tunc ei reddidit, rex Guntchramnus omnia, quæ pater ejus Sigibertus habuerat. Quamvis hæc postrema verba solum spectare videantur ad regni Austrasiani administrationem, Childeberto an. 585, majorenni factio, commissam; nihilominus sermo Guntramni non solum adoptionem, qualem Gregorius l. v, cap. XVIII (e) descriperat, sed quamdam etiam regni societatem indicat. Ex his igitur explicari potest, quomodo scriptores quidam Childebertum, ante patris sui Guntramni mortem, regem Burgundiae dicere; atque eidem, donationem Luxovii sancto Columbano factam, adscribere potuerint.

sed perpetuam statuerunt;

C 52 Tandem ut omne amoveatur præjudicium, quod ex Sigiberti nomine ingesto chronologia inferri possit, etiam iis, quibus haec dicta non probantur, probe attendenda sunt verba Joannis Mabillon (f) dicentis: Errandi occasio Jonæ homini extero (erat Segusinus in Subalpinis) nec in patria nostra historia exercitato, hæc fuit, quod Burgundiae principatum ex paterna hæreditate in Childeberti potestatem venisse falso autumaverit, quem ei ex patris morte, id est Guntchramni provenisse exploratum est. Et revera consideranti Jonæ textum ita esse manifestum fit. Nam in Actis S. Columbani n. 31 (g) omnem Theoderici hæreditatem Sigiberto avo auctori videtur adscribere: Cre-

(a) Tom. I Annal., p. 279, lib. xi, § xiii. — (b) Act. SS. Ord. S. Ben., sec. II, p. 17. — (c) T. II, p. 101 et seq. — (d) D. Bouquet, Rec. des Hist. de Fr., tom. II, p. 306. — (e) Ibid., p. 299. (f) Annal., lib. VIII, § 2, tom. I, p. 192. — (g) Act. SS. Ord. S. Ben., sec. II, p. 17. — (h) T. VI Augusti, p. 577, n. 7. — (i) Ad an. 612, § vi. — (k) Annal. Be-

verat jam passim fama sancti Viri in universas Galliae vel Germaniae provincias, eratque omnium cultu venerabilis, rumore laudabilis, in tantum ut Theodericus rex, qui eo in tempore regnabat, ad eum sæpe veniret, et orationum ejus suffragium omni cum humilitate deposceret. Sigibertus etenim, cujus superius mentionem fecimus, apud Victoriacum (Vitry) villam publicam, quæ in suburbano Atrebatensis urbis sita est, Hilperici germani sui dolo, qui apud Tornacum oppidum tunc erat, quem Sigibertus usque ad mortem persequebatur, interfectus est. Perempto itaque Sigiberto, Hildebertus filius ejus regni sceptrum suscepit, annuente matre Brunehilde. Mortuo deinde Hildeberto intra adolescentiæ annos, regnaverunt filii Hildeberti duo Theodebertus et Theodericus cum avia Brunehilde: regno Burgundionum Theodericus potius est, et regnum Austrasiorum Theodebertus suscepit regendum. Hic aperte hæreditatem utriusque regni Burgundiae et Austrasiae, tamquam per Sigibertum in nepotes derivatam, nulla Guntramni mentione facta, describit Jonas: quod si tam graviter in Burgundiae rege lapsus sit, quis miretur eundem et Sigiberti annum emortualem ignorasse.

AUCTORE
J. V. H.

E 53 Cum epocha Sigibertiana sustineri, ut videmus, nullatenus possit, aliam quæsierunt recentiores eruditi, illamque ex verbis Jonæ deducunt, dicens in Vita S. Columbani n. 38: Egressus ergo vir sanctus cum suis vicesimo anno post incolatum eremi illius. In vita quoque S. Agili (h) legitur: B. Columbanus vicesimo anno ex quo monasterium instaurare coeperat, propulsione Theoderici regis et dolo pessimæ Brunehildis exagitatus, natale solum repetere perurgetur, atque Eustasius, vir totius religionis experientia probatus, successor illius subrogatur invitus. Ex his verbis liquet S. Columbanum viginti circiter annos Luxovium incoluisse: nam de Luxoviensi monasterio hic sermonem institui, vel ex eo patet, quod S. Eustasius, qui illi subrogatus dicitur, huic monasterio præfuisse legatur.

melius

F 54 Hæc porro S. Columbani expulsio, consentientibus Pagio in Critica Baronii (i), Mabillonio (k), Nostris in Vita S. Agili (l), Cointio (m) aliisque, an. 610 contigit. Putaret fortassis quispiam potius ad an. 609 referendum esse sancti viri exilium: nam, ut tradunt Fredegarius in Chronico (n) et Aimonus lib. III, cap. XCIV (o), e monasterio ejectus fuit an. XIV Theoderici, qui cum an. 609 concurrat, siquidem exordium ejus regni initio an. 596 ponendum est, ut probat Pagius in Critica Baronii (p). Retrocedendo autem ab an. 609, vigesimus annus incolatus S. Columbani incidit in an. 590. Sed sunt potiores rationes, quæ suadent in an. 610 rejiciendum esse Sancti exilium: prædicit scilicet beatus vir Ragamundo, uni ex tribunis ejus custodiæ, quousque regno pelleretur, commissio, num. 39: Chlotarium, quem nunc spernitis, intra triennium dominum habebitis. Jam vero inter omnes in confesso est, Clotharium an. 613 regnum totius Franciæ adeptum fuisse, proindeque exilium S. Columbani ab an. 610 dimovendum non esse, a quo ad an. 590 devenire possumus. Utramque sententiam conciliat Pagius loco citato dicendo exilium quidem an. 609 irrogatum, solum 610 executioni mandatum fuisse.

55 His positis, nempe Luxovium monasterium an. 590 fundatum fuisse; eruditi in duas abeunt sententias. Alii inter quos D. Ceillier (q) et Joannes

mod., lib. x, § xlvii, tom. I, p. 266. — (l) Tom. VI Aug., p. 572, n. 16. — (m) Ad an. 590, § xxxvi, tom. II, p. 370. — (n) D. Bouquet Rec. tom. II, p. 425. — (o) Ibid., tom. III, p. 113. — (p) Ad an. 590, § xiii. — (q) Hist. des Aut. ecclési., tom. XVII, p. 463.

Lanigan

AUCTORE
J. V. H.

Lanigan (a), censent S. Columbanum in Gallias an. 590 venisse; cui sententiæ adstipulari videtur Joan. Mabillon (b). Præcipua ratio est, quia, teste Jonanum. 36 (c), expulsus est vicesimo anno post incolatum eremi illius, id est, ut ipsi quidem interpretantur, vicesimo anno postquam Vosagum incolere cœperit, quod statim post adventum beati viri accidit. Ast, pace tantorum virorum dixerim, per eremum de qua loquitur Jonas, non quæcumque Vosagi deserta hic intelligenda sunt, sed Luxovii solitudinem, de qua proxime locutus fuerat. En verba: Inter quos (a S. Columbano derelictos) venerabilis vir, qui post in eodem monasterio (utique Luxoviensi) Pater exstitit Eustasius, discipulus et minister sancti viri, violenter avellitur, intendente super eum Mietio avunculo ejus, qui Lingonicæ Ecclesiæ pontifex erat. Egressus ergo vir sanctus cum suis vicesimo anno post incolatum eremi illius. Certe omnino apte incolatus eremi Luxovio convenit, ut ad omnem Vosagum extendi non debeat: eoque magis quod etiam ex Vita S. Agili, supra num. 49, vicenaria illa periodus per monasterii Luxoviensis fundationem circumscribitur.

vel accuratius

B

56 Atque huic argumento tanto fortius insistendum est, quod ipsius Jonæ narratio aliquot annorum intervallum inter Sancti adventum et Luxoviensis cœnobii fundationem interponendum suadet. Nam benigne exceptus a rege, sive Childeberto, sive Guntramno, in Anagratensi primum castro habitavit, ut narrat Jonas num. 12. Sequentibus dein pericopis exponit quomodo Sanctus ibidem delituerit, ita ut Caramotocus, abbas monasterii Salicensis (le Saucys dépt. des Vosges) tribus tantum leucis ab Anagratibus distantis (d), de ejus commoratione in deserto instruendus divinitus fuerit, et, ut habet Jonas num. 14 Salicensis cellerarius viam sibi pandendi itineris nequaquam repererit. . . . Equi ignotum iter ungula terunt. rectoque itinere ante fores B. Columbani ad Anagratem perveniunt. . . . Cœpit exinde frequentia populi et infirmantium cohortes ob sanitatem redintegrandam ad eum frequentare. Pergit dein Jonas num. 16 in enarrando vitæ genere, quod S. Columbanus in Anagratensi solitudine tenuit:

circa an. 585,

C

57 Quo in tempore cum in eadem concava scopuli solitariam vitam duceret, sicut erat ejus consuetudinis, ut cum Dominicis festis vel quorumlibet Sanctorum sacratæ solemnitatibus appropinquaret adventus, ab aliorum societate segregatus et abditis locis receptus, vel longiori spatio eremi secreta sectabatur, ut solida mente et absque curarum inquietudine solus orationi vacaret, et religioni omni conatu intenderet, erat cibo ita attenuatus, ut vix vivere crederetur. Hæc vitæ consuetudo, quæ per varia festa Domini et Sanctorum solemnitates decurrit, S. Columbano usitata, satis demonstrat illum diuturniorem in Anagratensi deserto moram traxisse, quam ut ejus in Gallias adventus cum Luxoviensi fundatione coalescere possit. Sed qui aliquandiu ignotus delituit, fama ejus paulatim crescente, tandem ad se magnam attraxit hominum multitudinem, qui sub ejus magisterio vitam monasticam profiteri gestiebant. Atque hæc causa fuit, cur Luxovium instaurare cœperit: Cum jam, pergit Jonas num. 17, multorum monachorum densaretur societate, cœpit cogitare, ut potiorum locum in eadem eremo quæreret, quo monasterium construeret. Invenitque castrum firmissimo

munimine olim fuisse cultum, a supra dicto loco (Anagratibus) distans plus minus octo millibus, quem prisca tempora Luxovium nuncupabant.

D

58 Ex hac rerum gestarum serie manifeste apparet aliquot annorum intervallum a S. Columbani adventu ad fundatum Luxovium statuendum esse. Quare non videtur admittendum, quod Joannes Mabillon (e) sentit, Anagratense cœnobium primum tumultuario opere, dein crescente discipulorum numero Luxoviense a S. Columbano constructum fuisse, quasi subinferre vellet jam ab ingressu in Vosagum de alio monasterio condendo actum fuisse: ut exinde pronum esset judicare, paucorum mensium intercapedine utrumque institutum fuisse. Pauperes erant monachi Anagratibus; sed ita tamen, ut ejusmodi mansionis non taderet viros omnimodæ penitentiae deditos. Joannes quoque Lanigan, vir accuratioris criticæ in antiquitatibus Hibernicis investigandis, scribit (f), varias circumstantias et epochas vitæ S. Columbani vix posse conciliari cum opinione eorum, qui Sancti adventum aliquot annis ante an. 590 statuunt, qui scilicet putant Sanctum circa an. 585 regnum Burgundicum attigisse. Nihil tamen in Sancti Vita, sive antecedentia sive consequentia spectemus, reperitur, quod non omni ex parte, quantum equidem assequi possum, cum chronotaxi eorum qui Sanctum adventantem circa annum 585 statuunt, quam aptissime conveniat.

sub Childeberto

E

59 Aliquot igitur annis adventum S. Columbani præcessisse fundationem Luxoviensem, jure merito censuerunt Pagius in Baronium (g), D. Bouquet (h), Albanus Butler in Vita S. Columbani ad XXI Novembris, aliique multi; quibus tamen non numero Hadrianum Valesium (i), ideo an. 587 aut sequenti adventum Sancti affigentem, quia perperam statuit an. 608 ejectum fuisse. Ad eruditorum virorum opinionem accedit positivum monumentum, quod ostendit adventum S. Columbani an. 585 ponendum esse. Citatur a Joanne Mabillon (k) excerptum e codice, olim S. Petri Bellovacensis, homilias S. Augustini novem in S. Joannis Epistola continente, in cujus fine legitur uncialibus litteris: EXPLICIT OPUS FAVENTE DNO APUD LUSSOVIUM ANNO DUODECIMO REGIS CHLOTHACHARII INDICIONE TERTIA DECIMA AN XLIIIMO PIS NI FEL. FACTO: id est anno quadagesimo Patris nostri Columbani; qui proinde, pergit Mabillon in Ann., anno supra quingentesimum octogesimum quinto in Vosagum advenisse dicendus est; si quidem annus duodecimus Chlotharii regis II in Burgundia regnantis et indicio tertia decima, quæ duo præsentis anno (scilicet DCXXV) conveniunt, Chlotario III convenire non possunt.

Sigiberti filio;

F

60 Et vero non temere hæc dixisse Mabillonium, ut suspicatur Joannes Lanigan (l), patet ex eo quod hanc opinionem concordare asserat cum iis, quæ scripserat de adventu S. Columbani circa an. 590 in Actis Sanctorum Ordinis S. Benedicti, l. c. Tempus quo Columbanus Vosagum incolere cœpit, signavi paulo ante annum quingentesimum nonagesimum. Calculus iste confirmari videtur ex quadam clausula, quæ habetur in fine expositionis S. Augustini, etc.; affert dein clausulam supra citatam. Ex hoc Mabillonii textu constat, quo sensu intelligenda sint ejus verba, circa an. 590 S. Columbanum in Gallias appulisse; scilicet tute intervallum quinque circiter annorum inter ejus adventum et Luxovii monasterii fundationem statuendum esse. Con-

Burgundice vero corona

(a) Hist. of Irel., p. 265. — (b) Annal. Bened., lib. viii, § x, tom. I, p. 192. — (c) Act. SS. Ord. S. Ben., sæc. II, p. 20. — (d) Mabill. Annal., lib. xiii, § ix, tom. I, p. 191. — (e) Annal. Bened., lib. viii, § x, t. I, p. 192. — (f) Hist. of Irel., t. II, p. 266. — (g) Ad an. 585, § vi. — (h) Rec. des

Hist., tom. III, p. l. — (i) Tom. II Rer. Francic., p. 542. — (k) Act. Act. SS. Ord. S. Ben., sæc. III, part. II, p. 451. Annal. Bened., lib. XI, § XLVI, tom. I, p. 298. De Re diplom., lib. v, tab. viii. — (l) Hist. of Irel. t. II, p. 265.

AUCTORE
J. V. H.

in exilio

B

secutus,

in Alemanniam, ab Agathia,

C

stasio viro probatissimo, paterni nominis simulque officii locum tradidisse et vicarium sibi ad fovendum gregem Domini substituisse : ipsum vero cum paucis, qui cum eo pro Christo peregrinationem acceperant, plenum ora lacrymis, præduce Christo, ad alia tetendisse loca.

67 In Vita S. Columbani Jonas num. 38 et seqq. late describit iter ejus Luxovio Namnetas, atque in Alemanniam; quo tandem, petente Theodeberto Austrasie rege et Theodorici fratre, concessit, ita tamen, ut, ait Jonas n. 49, per Theodeberti regnum, si valeret ad Italiam Alpium juga transcendens perveniret. Item aperte dicit S. Columbanus Theodeberto regi, multa promittenti ut intra limites regni consisteret, *ibid.* n. 51 : Si pollicitationis tuæ adminiculum præberis, et demum falsitatis noxam non opposueris, quantisper me moraturum scias, ac probaturum, si in cordibus gentium vicinarum fidem serere valero. Jonas nullo indicio prodit quanto tempore beatus vir in Alemannia perseveraverit. Uterque auctor Vitæ S. Galli, anonymus num. 7 et Walafridus c. vi, statuunt illum per triennium in Alemannia mansisse : quod nullatenus cum Actis ejus concordare potest. Nam S. Columbanus non citius an. 610 in exilium actus, post peragrata magnam Gallie partem, in aula Clotarii regis moratus, non nisi adulto jam eodem hoc anno in Alemanniam pervenire potuit : cum præterea ex Jona num. 59 constet Columbanum, audita victoria Theodorici de Theodeberto relata an. 612, Italiam ingressum fuisse : vix ultra biennium in Alemannia remanere potuit.

68 Quas vir sanctus in Alemannia fecerat foundationes, illæ secundum ejus consilium extemporales et ad breve intervallum duraturæ erant ; sed Deus aliter disposuit. Nam illud quasi in transitu jactum divini voti semen in amplissimam excrevit messem et fructus tulit in sæcula perennes. Alemanni siquidem, qui et Suevi dicebantur, opera S. Galli et sociorum ejus ad fidem erant convertendi, quam antea aliqui sectati insanis sedaverant superstitionibus. Gentis originem describit Agathias, qui sæculo vi floruit, in Lib. I de rebus gestis Justiniani Imp. (a) :

69 Alemanni autem (latina Vulcanii interpretatione utor), si Asinio Quadrato homini Italo, qui res Germanicas accurate conceperat, credimus, conveniunt sunt et miscellanei, quod et appellatio ipsa satis indicat. Hos antea Theodoricus Gothorum rex, cum etiam universa Italia potiretur, tributarios fecerat, totamque hanc gentem subegerat. Simul atque vero is e vivis excessit, atrocissimumque bellum inter Justinianum Romanorum imperatorem et Gothos exarsisset, tum Gothi Francis adulantes eorumque amicitiam et benevolentiam, quibuscumque poterant modis, sibi conciliantes, et aliis multis locis ejecti sunt et Alemannicam gentem dimiserunt. Cogendas enim sibi tum temporis undequaque vires suas putabant, subditosque quotquot supervacanei neque admodum opportuni viderentur missos faciendos, quippe qui non amplius de principatu et gloria essent concertaturi, sed jam pro Italia ipsa, neve funditus delerentur periculum adituri. Quocirca cum futurum periculum ipsi animis suis præcepissent et prævidissent, voluntatem suam ad necessitatem aggregarunt. Hoc itaque modo etiam Alemannorum nationem a Gotthis dimissam in suam potestatem redegit Theodibertus : quo mortuo, ut supra dictum est, Theodibaldo filio una cum reliquis subditis etiam hi cesserunt.

(a) Hist. Byzant. Agathias, p. 27. Edit. Bonn. — (b) Comment. Hist. et Crit., p. 471. — (c) Hist. Franc., lib. II, cap. xxx. Ap. D. Bouquet, tom. II, p. 177. — (d) De Gestis Franc., lib. III, *ibid.*, tom. III, p. 9. — (e) Lib. I, cap. xv.

70 Sunt vero etiam his patria quædam instituta ; in reipublica vero administratione Francorum politiam sequuntur ; tantum in iis, quæ ad Deum pertinent, sententia variant. Arbore enim quasdam colunt, et fluminum lapsus et colles et saltus, atque his, tamquam justa facientes, equos aliaque quam plurima, resectis capitibus, immolant. Porro consuetudo quam cum Francis habent, ipsis conducit, in melius transferens et quodammodo pertrahens cordatioris ; et brevi, ut spero, tempore hoc ipsum apud omnes evinctet. Hæc accurate profecto explicant conditionem Alemannorum illo circiter tempore, quo S. Gallus Alemanniam incolere cepit : nam præter institutum esset nostrum in primam gentis originem inquirere, quam videre licet in Alemannicis Antiquitatibus apud Schoepflin (b) : sufficit hic observasse Theodebertum, de quo loquitur Agathias, esse Theodorici filium, qui Austrasie seu Metensi ditioni imperavit ab anno 534 ad 548.

71 Ex Agathia textu mox allato consequi videtur Alemannos universos Ostrogothis, Italiam occupantibus, paruisse : ait enim Theodoricum Gothorum regem, cum etiam universa Italia potiretur (Alemannos) tributarios fecisse totamque hanc gentem subegisse. Agathias, homo videlicet græcus, nescivit a temporibus Clodovei I potissimam partem Alemannicæ Francici juris fuisse, ut testatur S. Gregorius Turonensis (c) ; quem sequuntur Roric (d) et Aimoinus (e). Imo ipse Theodoricus Clodoveo Alemannicam victoriam gratulatur, monetque ut moderate victis imperet (f). Sat magnam tamen Alemannorum multitudinem ad Theodoricum confugisse demonstrat oratio ejus panegyrica, conscripta a S. Ennodio Ticinensi episcopo, de quo actum fuit XVII Julii. In hæc autem profatur verba (g) : Quid quod a te Alemannicæ generalitas intra Italia terminos sine detrimento Romane possessionis inclusa est ? Cui evenit habere regem, postquam meruit perdidisse. Facta est Latiaris (Latini) custos imperii, semper nostrorum populatione grassata. Cui felicitur cessit fugisse, nam sic adepta est soli nostri opulentiam. Multa igitur Alemannorum millia Theodoricum adisse, vel ex generalitatis vocabulo conjicere licet, quamvis ipsam vocem hyperbolicam esse facile concedemus.

72 Cæterum hæc ipsa pars Alemannorum, a Francis profuga, non ita diu post sub eorum potestatem redacta fuit, uti testatur Agathias loco citato : Gotthi Francis adulantes... et aliis multis locis ejecti sunt et Alemannicam gentem dimiserunt. Hic quidem hærent scriptores recentiores, ut animadvertit P. Daniel noster in Historia Francicæ (h), eosque redarguit hoc modo : Interpres Agathias, verba P. Danielis latine reddo, Hadrianus Valesius aliique recentiores explicant Agathiam, quasi Gothi cogissent Alemannos, ut relictis Alpibus ad antiquam patriam remearent, atque illic sub Theodeberto cum gentilibus suis viverent. Ipse vero P. Daniel censet Vitigen, Gothorum regem, ut Francos ad se alliceret, ipsam regionem, videlicet Alpes Rheticas, Franco cecisisset. Hanc controversiam, utpote ab instituto nostro alienam, aliis dirimendam relinquimus. Sed hoc certum est, Francos circa hæc tempora, scilicet circa annum 540, Rhætiam occupasse. Hoc insinuat Procopius de Bello Gothico, dicens (i) : Θεωδισερος, ὁ Φράγγων ἀρχηγός, οὐ πολλῶ ἔμπροσθεν ἔξ ἀνθρώπων ἠφάνιστο νόσφ, Λιγυρίας τε χωρία ἅπτα, καὶ Ἄλπεις Κουρίας, καὶ Βενετιῶν τὰ πολλὰ οὐδενὶ πόνῳ ἐς

ibid., tom. III, p. 39. — (f) Ap. D. Bouquet, t. IV, p. 3. — (g) Sirmond. Oper., t. I, col. 1610. — (h) Hist. de France, t. I, p. 161. Edit. Amstelod. an. 1742. — (i) Lib. IV, cap. xxiv, tom. II, p. 587.

ἀπαγωγῆν

D
sæculi VI auctore,

dictam non Ostrogothis,

E

sed Austrasie Regibus
F

A ἀπαγωγὴν φόρου ὑποτελή ποιήσάμενος. Paulo ante Theodebertus Francorum rex morbo obierat, cum sibi nullo negotio tributaria fecisset nonnulla Liguriæ loca, Alpes Cottias Venetique agri partem maximam. Quod, ait Ambrosius Eichorn Benedictinus San-Blasianus, in Episcopatu Curiensi (a): vix fuisset possibile, nisi propiorem prius Rhaetiam alpestem subegisset.

subjectam,

73 Ex illo tempore Alemannia universa Austrasiæ regno tributa fuit sub prima stirpe Merovingica. Hinc S. Columbanus in Alemannia degens sub tutela Theodeberti II, iram fratris ejus Theodorici Burgundiæ regis effugere potuit, donec hic Austrasia potitus an. 612, sanctum virum in Italiam exulare coegit. Pagius in sua Critica in Baronium (b) dicit: Tunc annuente eo (Theodeberto) elegit ad tempus stationem intra Germaniæ terminos, in oppido diruto ad Rhenum nomine Brigantium: circa quod oberrans et mira multa efficit et Barbaros complures ad Christi fidem traducit. Columbanus itaque ditiones adiit, quas Theodebertus Theodorico fratricis Rhenum nuper ademerat, qua de re legendus Fredegarius in Chronico cap. xxxvii loquens de gestis Theodorici anno x. Hic error hypothetarum obreperit, nam Fredegarius hæc refert ad annum xv Theodorici. Sed alii sunt Pagii errores: nam Brigantium ad Rhenum ponit, quum quatuor circiter leucis a flumine distet. Dein Brigantium non cis sed trans Rhenum situm est: unde si quid cis Rhenum Theodebertus Theodorico ademit, Brigantium tamen ad antiquam Austrasiarum regum possessionem pertinebat.

venit.

74 Præterea sat obscurus est Fredegarii locus citatus (c): Anno xv regni Theuderici, cum Alseciones (Alsatis), ubi fuerat enutritus, præcepto patris sui Childeberti tenebat, a Theodeberto ritu barbaro pervaditur. Unde placitum inter duos reges, ut Francorum iudicio finiretur, Saloissa castro (Seltz, oppidum Alsatiae (d)) instituit: ibique Theudericus cum scaritis (militibus) tantum decem millibus accessit. Theodebertus vero cum magno exercitu Austrasiarum inibi prælium vellens (sic) committere aggreditur; quod cum undique Theudericus ab exercitu Theodeberti circumdaretur, coactus atque compulsus Theudericus, timore perterritus, per pactionis vinculum Alsacios ad Theodebertum firmavit, etiam et Suggentenses et Turenenses et Campanenses, quos sæpius repetebat, amisisse visus est. Suggentenses interpretatur D. Bouquet l. c. Sontgoviz in hodierna Alsatia incolae, Turenenses Thurgovienses in Helvetia, Campanenses demum populum quemdam adhuc ignotum, superioribus tamen viciniam (e). Ex Fredegarii verbis, non licet certo deducere, Alemanniam vi per Theodebertum Theodorico extortam fuisse, maxime cum præter Alseciones, non undecumque certum sit, quos præcise populos per Suggentenses, etc. Fredegarius intenderit.

§ VII. S. Galli res gestæ in Alemannia.

In Alemannia SS. Columbanus et Gallus

Erant Alemannia vetus Rheno, Danubio et Moeno olim circumscripta. Verum senescente Occidentali

imperio, cum fines ejus gentium incursionibus undique paterent, Alemanni quoque præter regiones bello occupatas, Rheno superato, versus meridiem per Helvetiam usque ad lacum, uti videtur ex S. Isidoro Hispalensi Originum l. ix, Lemannum dominationem suam extenderunt (f). Quo tempore S. Columbanus Alemanniam incolere cepit, scilicet circa an. 610 hi populi, teste Fredegario cap. xxxviii supra cit., pagum Aventicensem in Transjurani hostiliter aggrediuntur, omnia diripiunt, plurimorum nimiam hominum multitudinem exinde in captivitate ducunt, reversique cum præda pergunt ad propria. Theudericus ob has injurias deinceps integra assiduitate consilium inibat, quo pacto Theodebertum potuisset opprimere. Hic igitur erat Alemanniæ status, quam S. Gallus cum S. Columbanus primum, dein solus excolendam suscepit; furebat civile bellum, donec Clotarius omnium Galliarum regno potitus fuerit. Fluxit deinceps tranquillior ætas, quæ propagationi et confirmationi religionis Christianæ in illa gente plurimum profuit.

76 S. Columbanus primum circa lacum Turicinum habitare constituit, teste Walafrido in Vita S. Galli c. iv: Accepta igitur a rege (Theodeberto) licentia eligendi locum ubicumque voluissent, dum loca plurima perlustrasset, venerunt infra partes Alemanniæ ad fluvium, qui Lindimacus vocatur. Juxta quem ad superiora tendentes venerunt ad lacum Turicinum. Cumque per litus ambulantes venissent ad caput lacus ipsius, in locum qui Tuconia dicitur, placuit illis loci qualitas ad inhabitandum. Lindimacus fluvius est (popularibus hodie die Limmat, die Linth), qui e Glaronensi pago in lacum Turicinum atque inde in Arolam (die Aar) influit. Ad ostia Lindimaci, proinde ad caput lacus sita est Tuconia hodie Tuggen. Perperam igitur Joan. Mabillon l. c. et in suis Annalibus (g) Tuconiam Tugium, Zug interpretatur. Auctorem quidem sententiæ suæ citat Goldastum (h), sed hic ipse dubitare videtur, quum illi incertum sit utrum Lindimacus idem sit fluvius, qui hodie Limmat vocatur. Quidquid si Tugium, de quo Mabillon loquitur, oppidum est lacu sibi cognomini adjacens; nostra vero Tuconia, uti supra diximus, sita est ad lacum Tigurinum (Lac de Zurich).

primum

E

77 Muratorius in Antiquitatibus Italicis mediæ ævi (i), dum Joan. Mabillonium corrigere tentat, in alium errorem incidit: Opinatur, ait, Clariss. Mabillonium nomine lacus Turicini intelligendum esse illum qui nunc Lago di Zurigo appellatur; Tuconiam vero sive Tuggen, non aliam esse regionem, quam quæ nunc Zug dicitur, auctoritate innixus Goldasti paria scribentis. Verum an hæc recte se habeant, illorum erit animadvertere, qui intimius norunt chorographiam ac eruditionem Helveticam. Neque enim Zug situm est ad lacum Turegi sive Zurigi; et contra quam censuerit Goldastus, Tuconia vocabulum exhibere potius videtur Toggemburgi terram, pro qua paucis ante annis acre bellum exarsit inter Zuriganam rempublicam et abbatem S. Galli, imo, ut verius habet Martinus Gerbert in sua Historia Nigræ Silvæ (k), Catholicos inter et Protestantas cantones, ob rebelles abbati S. Galli Comitatus Toggenburgici subditos Protestantas. Sed ut ad rem nostram redeamus, nulla mihi Toggenburgici comitatus occurrunt mentio circa hæc tempora; neque id mirum videtur, si probetur conjectura Ildelphonsi von Arx

circa lacum
Turicinum,

F

(a) p. 10. — (b) Ad an. 612, § viii. — (c) Ap. D. Bouquet, tom. II, p. 427. — (d) Cfr. Hadr. Valdes. Notit. Gall., p. 495. — (e) Cfr. Schoepflin Alsat. illustr., t. I, p. 640. — (f) Cfr. Schoepflin Comment. de Aleman. Antiq., p. 172. —

(g) Lib. x, § li, tom. I, p. 269. — (h) Rer. Alaman. tom. I, p. 250. — (i) T. I, p. 277. Edit. Mediol. 1773. — (k) Tom. II, p. 466.

AUCTORE
V. J. H.

in *Historia Pagi Sangallensis* (a); nomen scilicet illud derivari a viro Tochone appellato, ita ut Tochonis burgum dicendum sit: quemadmodum in *Codece Diplomatico Alemanniae Trudperti Neugart* (b) occurrit Tachinwillare, sive Tochonis mansio, hodie Toggweil in pago Turicino.

Wangis habitant,

78 Sed rem omnem expedit ipsa Charta barbare scripta, atque a Muratorio allata (c); quam habet quoque Trud. Neugart (d) sub anno 844: Muratorius vero ad an. 880 profert. Dicitur in ea S. Columbanus Wangis olim habitasse, qui locus hodie Wangen adjacet hodiernae parochiae rurali Tuggen. En verba diplomatæ: Ego in Dei nomine Wolfarth complacuit mihi in animo meo, ut aliquid de rebus meis pro remedio anime mee et parentorum meorum condonare deberem, quod et ita et feci. Hoc est in pago Turgange, loco qui dicitur Wangas, prope marcha (Neug-marca) Reciae, Basilica constructa, ubi sanctus Columbanus olim cum suis habitare volebat, modo Deo opitulante concedit nobis de suo sancto corpore Reliquias adhabere... Insuper aditiam (adjiciam) quiddam mihi de Rikero advenit in marcha Tuccunnie cum omni integritate.... Actum in puplice in loco qui dicitur Wangas, ubi ipsa ecclesia est constructa in honore Sancti Columbani, presentibus quorum hic signacula continentur.... Anno v regnante Ludovici rege, et sub Atone comite, octavo idus Augusti. Ego indignus Cumpertus presbiter scripsi et subscripsi. Nullum igitur dubium superesse potest, quin Tucconia, de qua in utraque Vita S. Galli agitur, sit locus hodierno vocabulo Tuggen appellatus, ad caput lacus Turicini, ubi Lindimacus influit, et Wangis, habitaculo S. Columbani conterminus.

deinde

79 Non diuturna fuit sanctorum virorum habitatio in Tucconia; cum enim hujus loci incolae a cultu idolorum revocare tentarent, discedere coacti sunt. Itaque ad Castrum Arbonam, antiquis Arborem Felicem dictum, atque in margine meridionali lacus Potamici (hodie Constantiensis) positum accedunt, excepti a Willimaro presbytero loci: a quo dirigitur Brigantium, civitatem quamdam dirutam vicinam illis locis orientem versus. Columbanus abba, ait Walafridus in Vita S. Galli c. vi, presbyterum interrogavit, si sciret aliquem in solitudine locum, in quo cellula fieri potuisset, custodiis aliquantulum regularibus opportuna. Hospes Sanctorum huic inquisitioni respondit: In hac solitudine locus quidam est antiquae structurae servans inter ruinas vestigia, ubi terra pinguis et fructuariis proventibus apta, montes per gyrum excelsi, eremus vasta et imminens oppido planities copiosa victum quærentibus fructum laboris non negat. Illis igitur illuc ire cupientibus, paravit presbyter naviculam et imposuit remiges. Venerabilis autem abba cum comitibus Gallo et quodam diacono navem conscendens, invocato nomine Domini, ad locum desideratum via recta pervenit.

Brigantii

80 Egressi de navicula oratorium in honorem S. Aureliae extractum invenerunt, quod postmodum B. Columbanus in priscum renovavit honorem. Post orationem, cum per gyrum cuncta lustrassent, placuit illis qualitas et situs locorum. Deinde, oratione præmissa, circa oratorium mansiunculas sibi fecerunt. Hæc ex Walafrido citare malui, quia conferri possunt cum Vita Anonymi infra edenda. Videntur autem subsistere non posse cum iis, quæ Jonas in Vita S. Columbani narrat n. 53;

(a) Gesch. des Cant. S. Gall. t. I, p. 245. — (b) Chart. cxxxI, p. 114. — (c) Antiquit., tom. I, p. 276. — (d), Ch.

dicit enim: Dein perveniunt ad locum quem peragrans vir Dei non suis placere animis ait, sed tamen ob fidem in eis serendam inibi paulisper moraturum spondit. Hunc locum interpretatur Joannes Mabillon (e) esse Tucconiam uti, ait, ex Walafrido Strabone infra in Vita S. Galli c. iv, memoratur. Sed pace doctissimi viri dixerim, quæ in sequentibus de eodem loco narrat Jonas, Tucconiæ convenire non possunt. In Tucconia enim nullo fructu laboravit Columbanus, dum Brigantina prædicatio uberes protulerit fructus.

81 Sterilem fuisse missionem evangelicam in Tucconia demonstrat Walafridus in Vita S. Galli cap. iv, ubi, postquam narrasset deleta fuisse sana, oblationes demersas in lacum, pergit: Qua causa permoti gentiles, ira et invidia sanctos insectabantur, et communi consilio Gallum perimere voluerunt, Columbanum vero flagellis caesum et contumeliis affectum de suis finibus proturbare.... Post hæc non timore persecutionis perterritus, sed amore spiritalis lucris persuasus, contumacium sterilem turbam reliquit, ne inaniter arida corda diutius irrigaret, qui benevolis mentibus quam plurimum prodesse interim potuisset. Pergens ergo inde cum suis pervenit in castrum, quod Arbona vocatur. Hæc abunde probant inanes fuisse omnes S. Columbani labores in Tucconia. Verum Jonas l. c. postquam dixisset non placuisse viro Dei locum, addit tamen: Multi ergo eorum tunc per beati viri suam ad doctrinam et ad Christi fidem conversi, baptismum consecuti sunt, aliosque etiam, quos jam lavacro ablutos error detinebat profanus, ad cultum evangelicæ doctrinæ monitis suis ut bonus pastor ecclesiæ seminibus reducebat sparsis.... Vacante itaque Columbano cum suis penes Brigantiam urbem, duræ egestatis tempus obvenit. Locum ergo quem vir Dei non suis placere animis ait, est Brigantium, e quo amplam messem retulit. Itaque Claudius Fleury qui in sua Historia ecclesiastica (f) Tucconios S. Columbani prædicatione conversos memorat, aperte Walafrido et auctori Anonymo Vitæ S. Galli contradicit.

82 Verum si Jonas intelligi debet de Brigantino incolatu, alia emergit difficultas, quomodo scilicet Walafridus dicat placuisse qualitatem et situm locorum, quos Jonas, ut vidimus, displicuisse asserit? Sed hæc facile componuntur, si textum Walafridi et Anonymi consideremus. Omnes enim qui de Alemannico itinere S. Columbani scripserunt, in hoc conveniunt illum nullo pacto voluisse ibidem remanere. Rem accurate exponit Walafridus cap. iii: Cumque et ipsum (Theodebertum) rogaret, ut ad Agilolfum regem Longobardorum ejus jussu per Alamanniam duceretur, moleste ferens rex tantorum discessum virorum, pollicitus est eis intra terminos regni sui se reperturum loca venusta, quæ famulis Dei et ad incolendum essent commoda et ad instruendas verbo veritatis circumpositas nationes essent opportuna. Vir Dei semen verbi in cordibus gentium plantare desiderans, aliquantisper moraturum se promisit. Hæc postrema verba habet quoque Jonas, num. 51: Si pollicitationis tuæ adminiculum præbueris... quantisper me moraturum scias, ac probaturum si in cordibus gentium vicinarum fidem serere valueris.

83 Sed cum hac promissione stabat S. Columbanus immotus consilium eundi ad Agilolfum in Italiam: hoc clare demonstrat Anonymus noster num. 4, quando dicit S. Columbanum respondisse Theodeberto, se petitioni ejus velle obtemperare, sed

ccxvi, p. 251. — (e) Act. SS. Ord. S. Ben., sæc. II, p. 26. — (f) Hist. de l'Egl., lib. xxxvii, § vii.

tamen

A tamen firmiter habendo aestimatum iter (*Italicum*) nulla ratione velle dimittere. *Non placebat igitur Columbano Brigantium domicilium, quia constituerat adire Italiam; idem autem et placebat pro cetero temporali habitatione, brevi relinquenda, in qua tamen monasticam quam voverat vitam ducere poterat, et unde ad praedicandum Christi evangelium finitimis populis excurrere poterat.*

et destructis
idolis,

84 *Joan. Lanigan in Ecclesiastica Historia Hiberniae* (a) carpit *Claudium Fleury* (b) et *Joannem Mabillon* (c), opinantes idem fuisse aedificium et oratorium S. Aureliae, circa quod mansuiculas sibi fecerunt *Columbanus* et socii, ac templum, in quo tres imagines deauratae sive idola affixae erant. Quantum, ait, verba ejus anglica latine reddo, *Walafridum*, ex quo haec narratio desumpta est, intelligo, erat templum istud paganicum, aut saltem, quando *Columbanus* Brigantium advenit, paganorum usibus deputatum. Fuerit fortassis olim ecclesia Christiana, cui adiacebat oratorium S. Aureliae. Videtur id *Walafridus* insinuare, loquens de sacro altari, quod, quamvis neglectum, tamen in templo reperiebatur. *Mabillon* supponit templum fuisse ecclesiam S. Aureliae dedicatam, illamque a *Columbano* fuisse reconciliatam. Sed si ita est, quomodo *Walafridus* dicit *Columbanum* istic collocasse Reliquias S. Aureliae? Certe jam illic erant, si vera est opinio *Mabillonii*. *Hæc Joannes Lanigan.*

Reliquias S.
Aureliae

85 *Meo quidem judicio recte interpretati sunt Walafridum Fleury et Mabillon.* Nam postquam dixisset *Columbanum* et socios circa oratorium mansuiculas sibi fecisse, subdit: Repererunt autem in templo tres imagines æreas deauratas, parieti affixas, quas populus, dimisso altaris cultu, adorabat. Particula autem vi sua refertur ad oratorium, de quo sermo fuit. *Ceterum omne dubium tollit Anonymus n. 7, qui eadem narrando dicit ecclesiae Sanctae Aureliae honorem pristinum restitutum fuisse. En ejus verba: Fraternalis manus domicilia sibi illic praeparavit, ac strenue Christum pro illo loco supplicavit. Tres ergo imagines æreas et deauratas superstitionis gentilitas ibi colebat, quibus magis quam Creatori mundi vota reddendo credebatur. Nempe desiderio destruendi eorum superstitionem vir Dei Columbanus jussit Gallo ad populum recitare sermonem, quia ille inter alios eminebat lepore latinitatis, necnon et idioma illius gentis. . . . Igitur videntibus cunctis, sublatis imagines comminuit (*Gallus*) petris, atque in profundum dejecit maris (*lacus*). Tunc ergo pars populi confitendo peccata sua credidit, parsque irata et indignata cum furore abcessit. Nam et vir Dei Columbanus aquam benedixit, atque sanctificando loca contaminata, ecclesiae Sanctae Aureliae honorem pristinum restituit. Quae igitur de templo narrat *Walafridus*, hæc tribuit *Anonymus* oratorio S. Aureliae, ut nullum supersit dubium unum et idem fuisse.*

in altari re-
ponunt:

86 *Quam vero movet difficultatem Lanigan ex eo, quod S. Columbanus dicatur Reliquias in templo posuisse, proindeque aliud templum, aliud oratorium fuisse, facillime solutu est. Walafridus enim non dicit B. virum Reliquias S. Aureliae in templum intulisse, sed in altari posuisse, quod prius neglectum, nunc pristino honori redditur. Notari quoque ab archaeologis et rei liturgicae studiosis meretur modus, quo *Walafridus* c. vi refert expiationem templi, a *Columbano* more quasi pontificali peractam: Beatus*

autem *Columbanus* jussit aquam afferri et benedicens illam, aspersit ea templum, et dum circumirent psallentes, dedicavit ecclesiam. Deinde invocato nomine Domini, unxit altare et Beatae Aureliae Reliquias in eo collocavit, vestitoque altari, Missas legitime compleverunt. Omnibus ita rite peractis, reversus est populus in sua cum gaudio. *De S. Aurelia non attinet dicere; in hoc ipso tomo vii Octobris die praecedenti accurate Jacobus Bueus noster collegit, quae ad hanc Sanctam pertinent. Quae vero Schoepflinus (d) opposuit, erudite submovit Anselmus Berthod in Vita S. Pantalii ad diem xii Octobris (e).*

AUCTORE
J. V. H.

87 *Hæc fundatio Brigantina cessit feminis sanctimonialibus, si fides habenda est iis, quae Majores nostri referunt ad diem xxx Januarii in Vita S. Haberilla (f). Hoc monasterium ad Brigantii amnis in lacum Constantiensem influxum, amoenissimo loco situm, vocatur passim Alba Augia (Weissenau) et Major Augia (Mehrerau); quia est altera Alba Augia, quae ad distinctionem Augia minor (Minderan) appellatur. Monasterium Augiae Majoris duplex olim fuisse, virorum scilicet et feminarum, scribit subdubitanus Bollandus noster, secutus, ut ipse dicit, *Crusium* Annalibus Sueviae ad annum 1097 (g) et *Bruschium* in *Chronologia Monastica* (h). *Crusius* quidem dicit: Anno 1098 abolitis monialibus, abbatiam monachorum fecit *Udalricus* Rhætorum et Brigantiae comes. *Fundationem* monasterii *Udalrico* adscribit *Joannes Mabillon* (i), quasi tunc primum condici cepisset, quod diu ante hoc tempus exstitit, ut videre est in *Gallia Christiana* (k), in qua multi numerantur abbates ante hunc annum. *Franc. Petrus* in *Suevia Ecclesiastica* (l) et *Bruschius* loco citato innovatam dicunt fuisse abbatiam ab *Udalrico*, non vero fundatam. *Ceterum, uti Bruschius et Crusius volunt, fuisse cœnobium monachis et monialibus commune, nullum equidem invenio argumentum, quo opinio fulciatur. Fuerunt, uti fidem faciunt catalogi in Gallia Christiana loco citato initio abbatissae, post abbates: successionem video, neutiquam vero confusionem.**

hæc Brigantina fundatio primum ex-
temporalis

E

88 *In Historia rei litterariae Ordinis S. Benedicti Oliverius Legipontius (m), quem calculo suo approbare videtur Albanus Butler in Vitis Sanctorum ad xxi Novembris, facit fundatorem Augiae Brigantinae Majoris S. Columbanum, atque vadem suae sententiae adducit Apronianum Huber. Brigantini cœnobii priorem; quia a S. Rituum Congregatione obtinuit, uti festum S. Columbani celebraretur deinceps in suo monasterio sub ritu duplicis primae classis cum Octava; insuper et Clemens XII indulgentias plenarias in perpetuum concessit visitantibus Augiensem ecclesiam in ejusdem Sancti festo. Non potui mihi procurare Aproniani Huber scriptum; sed meo judicio, ex litteris ad Legipontium datis, aliud non probavit Apronianus, quam S. Columbanum incoluisse Brigantium; et id quidem triennio, quod ostendimus supra num. 67 saltem ad biennium coarctandum esse. Neque aliud obtinuit a S. Rituum Congregatione, quae permisit, ut in lectionibus II Nocturni xxiv Novembris post verba: ad lacum Brigantium consedit, quae in monastico breviario habentur, adderentur sequentia: Sanctae Aureliae templum hic inanium deorum cultu profanatum post simulacra ejecta solemni ritu expiavit. Cella exinde prope idem templum constructa, cum suis commilitonibus triennio fere commoratus, ethnicorum superstitiones per ea loca substulit; inde*

sub S. Co-
lumbano,

F

(a) Hist. of Irell., t. I, p. 288. — (b) Hist. Eccl., l. xxxvii, § vii. — (c) Annal., lib. x, § lvi, tom. I, p. 269. — (d) Alsat. illust., tom. I, p. 311. — (e) Tom. VI Octob., p. 65 et seq. —

(f) T. II, p. 1033. — (g) Tom. II, part. II, p. 297. — (h) p. 10. — (i) Annal. Ben., lib. lxxix, § lxxxii, tom. V, p. 363. — (k) Tom. V, col. 970. — (l) p. 159. — Tom. IV, p. 539.

AUCTOR
J. V. H.

a gentilibus exulare coactus, in Italiam... profectus est, etc. *Hæc apprimè cum historia SS. Columbari et Galli conveniunt: sed nullatenus fundationem Augiensis Majoris monasterii S. Columbari adscribunt.*

evasit dein
perpetua
opera S.
Galli,

89 Potiori jure Brigantina fundatio S. Gallo videtur adscribenda. Nam antiquiora Augiensis cœnobii monumenta hunc indignant, utpote qui S. Haberillæ sive Habrilæ vestem monasticam dedit, eandemque cæteris antistitam præfecerit. Bolandus noster ad xxx Januarii loco citato scripturam refert vetustate ita oblitteratam ut legi modo non possit. Sententiam ejus fuisse hanc retulerunt, qui legerant: B. HABERILLA EREMITA, DE POST ORDINIS S. BENEDICTI, ABBATISSA CELLE SUE CUM MULTIS SACRIS VIRGINIBUS DEO SERVIVIT. HABITUM E S. GALLI MANIBUS, QUI TUNC TEMPORIS CUM ALIIS DISCIPULIS ET SOCIIS BRIGANTII MORABATUR, SUSCEPIT; ET HIC SEPULTA MULTIS CLARET MIRACULIS. S. Gallo confirmatur quoque Brigantina fundatio ex eo quod S. Columbanus numquam habuerit in animo, ut vidimus supra num. 83, manere in Alemannia, imo ne voluisse quidem ut vel unus e sodalibus illic hæreret, cum solum S. Galli morbus ejus projectionem impediit. Quæ cum ita sint, quis putet S. Columbanum, virum prudentem, monasterium fundasse brevi derelinquendum absque aliquo solatio aut consilio, in medio gentis adhuc barbaræ nec ad integrum conversæ?

B

cui proin
fundatoris
titulus com-
petit.

90 Hæc rationum momenta mihi tam valida videntur, ut omnem abrogent fidem narrationi Aproniani Huber, si tamen evincere tentarit sententiam, quam profert Franc. Petrus in Suevia Ecclesiastica loco citato, S. Columbanum novo cuidam et quidem ad normam Luxoviensis illius monasterio condendo manus admovisse pro perpetua (uti tunc putabant) habitatione istic loci stabienda. Neque thesi huic patrocinatur decretum S. Rituum Congregationis, concedentis festum, etc. Nam ex praxi Romana certum est, S. Congregationem per concessionem Officii, et Romanum Pontificem per indulgentias, nullatenus habere ratas opiniones historicas expositas in precibus porrectis: ut videre est in Prospero Lambertini de Beatificatione et Canonizatione servorum Dei (a) et in nostris ad Vitam S. Dionysii Episcopi IX Octobris (b). Ad has gratias obtinendas suffecerit pietas monachorum Augiensium et populi Brigantini, quæ præcipue movere solet Romanum Pontificem et sacra tribunalia.

C

§ VIII. S. Gallus eremum incolit, sanat Cunzonis Ducis filiam Fridiburgam, episcopatum Constantiensem recusat.

S. Columbanus, in Italiam proficiscens,

Uterque Auctor Vitæ S. Galli scribit: Cum proficiscendi (in Italiam) tempus instaret, verbis utor Walafridi cap. ix, B. Gallum repentina febris invasit. Unde abbatibus sui pedibus advolutus, indicavit se infirmitate vehementi laborare, et ideo iter propositum non posse perficere. Ille vero existimans eum, pro laboribus ibidem consummandis amore loci detentum, viæ longioris detrectare laborem, dicit ei: « Scio, frater, jam tibi onerosum esse tantis pro me laboribus figari; tamen hoc discessurus denuntio, ne me vivente in corpore, Missam; celebrare præ-

sumas. » Et cum ei licentiam per se conversandi dedisset, viam ingressus est abundi. Eadem quoque sensum habet Anonymus num. 9; atamen S. Columbanus ipsa vultu serenitate responsi brevitate atque adeo severitate mitigasse videtur; etenim habet Anonymus: Cum hilaritate animi dixit: « Si laborum meorum particeps fieri non vis, diebus meis Missam non celebrabis. »

D

92 Hanc narrationem tamquam fabulosam rejicit Joan. Lanigan (c), duabus maxime ductis rationibus: quia Columbanus is non erat, qui facile deciperetur, aut de amico tam sancto et caro male suspicaretur; deinde quia Jonas antiquior et longe majoris auctoritatis quam Walafridus, nihil hujusmodi narrat. Hæc Lanigan: cujus tamen rationes tanti non sunt, ut in dubium vocem rem, non solum a duobus Vitæ scriptoribus, quorum unus subæqualis erat, narratam, sed etiam in Vita S. Deicoli XVIII Januarii (d) consignatam; quin et ipse S. Gallus hoc S. Columbari interdictum allegat, ne invitus ad sedem Constantiensem assumeretur, uti narrat Walafridus cap. XIX et Anon. n. 19. Imprimis silentium Jonæ nihil probat, quia nimium probat. Non dicit S. Gallus in Alemannia remansisse; atamen contra mentem ipsius Lanigan concluderetur sanctum virum in Italiam transmigrasse. Deinde hæc a S. Columbari inflicta pœna, cum Acta S. Galli potius attingeret, merito ab Jona tacetur, qui cæterum non multa de illo habet.

S. Gallum
infirmum,
SS. Sacrificio interdictum

E

93 Altera ratio, qua insinuat S. Columbanus non facile decipi potuisse, non magni momenti est: quis enim quantumvis sanctus, sagax, prudens, qui non quandoque aliquid humani patiat, ut exemplo nobis sit controversia S. Hieronymi cum S. Augustino. Quod vero probabile non est S. Columbanum male de amico caro sanctoque suspicatum fuisse, facile concedam, illum brevibus verbis a S. Gallo de vera gravique infirmitate convictum fuisse, proindeque in pace et caritate ab illo discessisse; sed quisquis libros vitæ spiritualis et monasticæ, tractantes de obedientiæ virtute, vel a limine salutarit, sciet ad experimentum et meritum obedientiæ sanctioribus viris non raro graves pœnas imponi, etiam propter defectum non culpabilem: unde mirandum non est inflictam a S. Columbari penitentiam etiam post conciliatam pacem perseverasse.

in Alemannia retinuit:

94 Post discessus, ait Walafridus cap. ix, magistri et sociorum, Gallus retia sua et sagemanavi imponens, (rei enim piscatoriæ vacabat ex officio in extemporali monasterio Brigantino, c. vi), ad Willimarum presbyterum venit, et cum obtulisset ei retia, inter lacrymas et suspiria retexit omnia, quæ gesta fuerant circa fratres suos. Deinde infirmitatis suæ causas aperiens, rogavit eum, ut sui curam dignaretur habere. Qui suscipiens eum cum omni charitatis obsequio, domum vicinam ecclesiæ ejus necessitati concessit, et duobus clericis suis Magnoaldo et Theodoro hanc sollicitudinem commendavit, ut cum omni diligentia ejus recuperationi servirent. Exactis aliquot diebus, Domino, qui medicus est verus, medelam impertiente, cepit sumere cibos, et per incrementa temporum confortatus, perfectam indeptus est sanitatem. In Vita S. Magni, qui idem est Magnoaldo hic laudato, vi Septembris (e) dicitur Hibernus ex regio sanguine, et quidem cum S. Columbari jam monachus ex Hibernia transmigrasse. Idem de S. Magno et Theodoro asserit Præfatio cantilenæ de S. Gallo (f). Hæc jam referunt no-

hic, restituta valetudine, F

(a) Lib. iv, part. II, cap. x. num. 18 et cap. xxv. num. 54. — (b) Tom. IV Oct., p. 970, n. 73. — (c) Hist. of Irel., t. II p. 291. — (d) Tom. II. Januar., p. 292. num. 11 — (e)

Tom. II Septemb. p. 700. — (f) Pertz Monum. Germ., tom. II, p. 33.

A *stri in citata Vita S. Magni (a). Cum Walafrido consentit Anonymus num. 10, qui dicit a Willimaro jussum esse duobus clericis Maginoldo et Theodoro, ut sollicitudinem ejus (Galli) habuissent. Si socii S. Columbani fuissent, monachi potius dicerentur, quam clerici.*

et duce Hiltboldo diacono,

95 Antequam ad incolatum S. Galli in eremo propius accedamus, operæ pretium fuerit, ipsam historiam, prout a Walafrido cap. x et seqq. refertur, ante oculos ponere: est enim multis difficultatibus impedita, ita ut aliqua tamquam fabulosa a recentioribus respuantur. Diaconus itaque sæpediti presbyteri (Willemari), nomine Hiltboldus, omnes eremi semitas notas habebat et secessus; solebat enim piscium et accipitrum causa capiendorum sæpius solitudinem pervagari et secreta locorum usu quotidiano perscrutari. Huic cum vir sanctus familiaritatis suæ gratiam præstitisset, quæsit ab eo, an invenisset umquam in solitudine locum aquis abundantem puris et salubribus, planitie stratum et humanis cultibus opportunum. Desiderio, inquam, animi ferventis exæstuo, cupiens in solitudine ducere dies huic vitæ concessos, juxta quod Psalmista pronuntiat dicens: *Ecce elongavi fugiens et mansi in solitudine. Expectabam eum qui salvum me faceret*, et reliqua. Diaconus respondit: Hæc, o Pater, solitudo aquis est infusa frequentibus, asperitate terribilis, montibus plena præcelsis, angustis vallibus flexuosa, bestiis possessa sævissimis.

B *96 Nam præter cervos et innocuorum greges animalium, ursos gignit plurimos, apros innumerabiles, lupos numerum excedentes, rabie singulares. Timeo igitur, ne, si te illuc induxero, ab hujusmodi hostibus devoreris. Ad hæc vir sanctus: Apostoli, inquit, sententia est: Si Deus pro nobis, qui contra nos? Et: Scimus quoniam diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum. Qui Danielem liberavit de lacu leonum, potest et me eripere de manu bestiarum. Cui Diaconus hæc respondit: Mitte in peram tuam cibaria et rete parvissimum, cras enim introducam te in eremum; et si inveneris locum tibi acceptabilem, age gratias Deo, et præcepti Domini comple rigorem.... Igitur vir beatus die eodem jejunos permansit, et usque ad alterius diei diluculum in orationibus pernoctavit.... Dum autem lucifer suo processu noctis latibula detexisset... athleta Dei ea, quæ ductor suus dixerat secum adsumens cum orationis benedictione, illo præeunte, viam aggressus est. Cumque per totum diem iter agerent, circa horam nonam dixit diaconus: Pater hora refectionis jam instat, sumamus paululum panis et aquæ. Noluit vero tunc quidpiam cibi sumere vir Dei, quod penitentis exemplum imitarum se diaconus professus est.*

aptam solitudinem

C *97 His dictis, cœperunt iter agere festinato, quia dies jam declinabat.... Venerunt autem ad quemdam fluviolum, qui Stemaha (Steinaha) nominatur; ambulantesque per decursum ipsius, dum venissent ad rupem, de qua idem cum impetu descendens gurgitem facit spatiosum, ubi viderunt plurimos pisces et imponentes retia sua ceperunt eos. Igne deinde successo diaconus pisces assavit et panem posuit super peram. Beatus autem Gallus dum orandi gratia modicum ab illo divulsus esset, inter condensam veprium fructecta ambulans, et pede hærens, ad terram corruit. Quod diaconus videns, accurrat ut sublevaret prostratum. Sed vir Dei præscius futurorum: Sine me, ait, hæc requies mea in sæculum sæculi; hic habitabo, quoniam elegi eam. Et cum post*

querit et invenit:

(a) p. 715 n. 75

orationem surrexisset, sumens virgam colurneam, fecit crucem et fixit in terram. Habebat autem pendentem collo capsellam, in qua continebantur Reliquiæ Beatæ Dei Genitricis Mariæ et Sanctorum Martyrum Mauricii et Desiderii. Quam cum in ipsa cruce suspendisset, vocavit diaconum, et prostraverunt se pariter in oratione.... Finita oratione.... cum gratiarum actione cibum sumpserunt, rursusque Deo gratias exhibentes, straverunt se in terra, ut aliquantulum requiescerent....

AUCTORE
J. V. H.

98 Nocte exacta.... diaconus ait: Pater mi, quid facturi sumus hodie? At ille respondit: Obsecro te, fili, ne moleste feras quod dico. Quia Dominus nos fecit quod quæsimus invenire, hunc etiam diem in loco ducamus. *Transacto die, S. Gallus cum diacono adhuc per triduum in oratione perseveravit.* Quarto itaque die eremo digrediens, domum revisit presbyteri et inter amica salutacionis officia, gratias Deo pro omnibus bonis quæ ei ostendit, cum debita laude persolvit. Presbyter autem suscipiens illum cum gaudio, jussit mensam apponi.... Ex illo die et deinceps habuerunt eum sicut prophetam et virum sanctum, quotidie meritorum ejus magnitudinem per vitæ illius asperitatem et virtutum studia metientes. Interea illis commanentibus, nuntius venit ad presbyterum indicans Constantiensem episcopum, Gaudentium nomine, de hac vita migrasse, Hoc audito, unanimo fervore pro requie defuncti Pastoris precibus et lacrymis institerunt. Septima post hac die Gunzoni ducis epistola venit ad presbyterum, præcipiens illi, ut die duodecimo ad Iburningas villam veniret, et virum Dei secum adduceret. Nam filiam ejus nomine Fridiburgam, quæ illi erat unica, singulari pulchritudine fulgens, spiritus invasit malignus.... Hanc ob causam pater ejus nuntios misit ad regem Sigibertum Theodorici filium, qui eam habuit desponsatam, ut ei nuntiarent quidquid circa puellam agebatur.

sed brevi,

E

99 Rex vero cum omni festinatione misit duos pontifices, de quorum meritis potissimum præsumebat, cum bonis regiis ad puellam, ut eam medicamine orationum a furoris vesani languore sanarent. Igitur Willimarus presbyter volens tempore per epistolam definito ad ducem venire, dixit Beatissimo Gallo: Scis ducis mandatum; eamus ad illum. Et ille: Tuum est, inquit, hoc iter, non meum. Tu ergo proficiscere. Quid mihi cum principibus sæculi? Nam in eremum unde exivi revertar. Noli, ait, ita agere, sed perge mecum, ne forte dux, qui in vexatione filiæ nimium contristatur, ira commotus mittat satellites, teque vincitum illuc faciat perducere. Vir Deo plenus respondit: Vadam prius ad cellulam meam, ut provideam utilitatem fratrum, qui ibi sunt Domino servituri. Hoc ideo dixit ne ad principem iret. Et consurgens ad electæ pridem habitationis locum miles Domini tendebat egregius. Sequenti die fratribus qui secum erant interdixit, ne quis eorum cuiquam quo pergeret indicaret. Sed etsi curiosius interrogati fuissent a quoquam, jussit ut eum per epistolam magistri sui ad Italiam dicerent invitatum. His dictis, sumens secum duos de discipulis suis, per solitudinem Rætiam Curiensem commisit. Cumque proximum montem transcenderent, venerunt in eremum quæ Sennia nominatur, indeque ad proximum vicum qui dicitur Quaradaves digressi, repperunt ibi Joannem diaconum, virum justum et Deum timentem: isque recepit eos hospitio et

a Gunzone
Duce

F

omni

AUCTORE
J. V. H.

licet invitatus
vocatur,

B

et, sanata
Ducis filia,

C

omni fovet humanitatis obsequio. Finxerunt enim se de longe venisse, et apud eum manserunt septem diebus.

100 Porro cum supradictus presbyter, hospes Sanctorum, audisset virum Dei de cellula discessisse, navem conscendens, ad ducem transfretavit, et quæ circa hominem Dei facta fuerant, indicavit. Dux vero ut cito reverteretur, illi imperavit et missis post virum Dei legatis, eum advenire devote rogaret (*rogavit?*). Et adjiciens: Si enim, inquit, per ejus orationem filiam meam Dominus a dæmonio liberaverit, dabo illi pontificatum Constantiensis ecclesiæ, et insuper eum copiosis præmiorum muneribus honorabo. Ille promittens, se ut jubebatur acturum, sicubi eum qui desiderabatur invenire potuisset, ratem petens ad propria remeavit. *Miserat interea rex duos episcopos, qui laboranti puellæ nihil opis suis precibus conferre valuerunt.* Presbyter vero cum secundum jussionem ducis, virum Dei fuisset et vestigio persecutus, reperit eum in spelunca, animum suum lectionis consolatione pascentem; et accedens salutavit humiliter, et dixit ad eum: Ne timeas, serve dei, ad ducem venire: sub testificatione enim jurisjurandi promisit, se nullam tibi irrogaturum injuriam; sed et cum posueris manum tuam super caput puellæ, et ab ea per orationes tuas spiritus immundus abscesserit, in sede Constantiensi pontificatus te sublimabit honore. *S. Gallus accedit tandem ad ducem, et post orationem, videntibus qui aderant exivit de ore puellæ quasi avis nigerrima et horrore terribilis. Hora eadem sana surrexit, et a viro Dei gaudens gaudenti reddita est matri.*

101 His ita patris, dux jussit ei offerri dona, quæ Rex puellæ transmiserat, et insuper ut apicem pontificatus gradus dignaretur adsumere postulavit. Ad quod vir beatus ita respondit: Vivente Domino et Patre meo Columbano, interdictum altaris officium non usurpabo, nisi ab illo permissus. Quare hujus regiminis pondus, quod offers, subire non possum: quod si hoc indubitanter fieri cupis, sustine interim, donec mittam epistolam ad abbatem meum ad insinuandum illi voluntatem tuam: et si ejus permissum cognovero, tunc demum oblatum curæ pastoralis onus suscipiam. Et dux ad illum: Bene, inquit, dixisti, fiat secundum verbum tuum. Et dimisit eum in pace. *S. Gallus distribuit in pauperes donis auri et argenti regis, ædificatoque monasterio opera præfecti Arbonensis, misit epistolam ad Joannem diaconum, rogans eum ad se venire. Qui cum dilecti magistri litteras accepisset, tulit quod pro benedictione offerre poterat... Cui interroganti virum sanctum de prosperitate itineris ejus (*in Uberlingas*), ille respondit: Divina nos præveniente misericordia et subsequente, cuncta prospere provenerunt. Nam cum summa gratulatione suscepit nos princeps, et eripuit Deus filiam ejus a dæmonio, et ipse dedit nobis dona non modica, et insuper obtulit mihi episcopatus honorem; ego vero non consensi suscipere ante præceptum abbatis mei. Ergo, fili, acquiesce consiliis meis; esto mecum, et lege divinæ libros scientiæ, et docebo te, cooperante gratia Dei intelligentiam Scripturarum. Cecidit autem diaconus ad pedes ejus gratias agens, fecitque redire in sua pueros, qui secum venerunt; ipse vero remansit apud virum venerabilem, et ille cœpit eum introducere in cellaria Scripturarum, ostendens ei novi et veteris occulta Testamenti. Superna itaque illustratus clementia tanti magisterii profecit instantia, adeo ut in omni scripturæ*

divinæ latitudine nobiliter eruditus, laboris paterni fructus ostenderit.

102 *Narrat deinde Walafridus quomodo Fridiburga ad Sigibertum adducta, ejus accedente consensu, ex consilio S. Galli cælestem sponsum terreno prætulit:* Per idem tempus, *pergit Walafridus, Joannes diaconus perseverans apud venerandum patrem, prudentiam quæ in eo cœlitus abundabat, studio sitiendi potavit, in absolute dumtaxat difficultate Scripturæ divinæ quæstionum et intemeratæ fidei ratione... Gratia illustratus divina, quidquid vel visu vel auditu percepit, altæ memoriæ et (ut ita dixerim) armario cordis celer inseruit, et sub hujus magisterii disciplina cum omni mansuetudinis et humilitatis custodia triennium duxit.* Post hæc dux sæpe jam dictus per epistolam suam virum Dei rogavit, ut ad Constantiam oppidum perveniret ad eligendum, qui eidem sedi præficeretur, antistitem. Advocavit autem Augustunensem et Viridunensem episcopos cum multitudine clericorum. Nemidonæ etiam, quæ a modernis Spira vocatur, venire fecit episcopum; nec non per nuntios et epistolas suas totius Alamanniæ presbyteros, diaconos, universasque clericorum copias generaliter die denominata, proxima Paschæ Dominica, apud Constantiam convenire præcepit; ipse quoque cum principibus et comitibus suis huic intererat conventui.

103 Cumque hæc synodus tantæ multitudinis celebraretur accessu, et trium spatio denuntiaretur futura dierum, Beatissimus Gallus divino plenus consilio, adsumptis Joanne et Magnoaldo diaconatus officio sublimatis, perrexit ad oppidum; ingressoque eo locum concilii, Dux... admonuit Pontifices et omnem clerum, ut juxta saluberrima canonum decreta rectorem Ecclesiæ providerent. Cœperunt autem omnes clerici ad invicem dicere: Gallus iste testimonium habet bonum ab omnibus, qui ejus vitam noverunt; in Scripturis divinis scientiæ culmen obtinet, et in omni vitæ honestate sapientiæ luce refulget, justitiæ autem vitæ castitatem corporis sociat, mansuetudinem cum humilitate possidet, continentia vero salutari patientiam jungit. Largitor est eleemosynarum, orphanorum pater, in viduarum solatiis alacer. Hunc omnium virtutum sectatorem decet esse pastorem populorum. His auditis, dux dixit ad illum: Audis, quid isti loquuntur et affirmant? Sanctus Pater respondit: Bene quidem dicunt, utinam verum esset, quod fatentur! Cum autem ad invicem talia tractant, nesciunt in Canonibus esse prohibitum, ne aliqui, de locis suis commigrantes, aliis facile indigentur in locis. Est vero mecum diaconus quidam nomine Joannes, vicinorum indigena locorum, cui merito testimonium, quod isti mihi dederunt, potest aptari. Hunc divino credens electum iudicio, vobis offero promovendum.

104 Cumque hac attestatione vir sanctissimus in Joannem cunctorum concitaret amorem; (neque enim aliud de illo credere poterant, quam quod vir Deo carus adseruit); dux diaconum venire fecit in medium. Tu es, inquiens, Johannes diaconus? Et respondit: Ego plane. Unde, ait, ducis propaginem generis? Et dixit: In Rætia Curiensi mediocri natalium dignitate sum procreatus. Dux vero ad illum: Potesne, inquit, pontificalis infulæ pondus subire? Tunc venerabilis Gallus se pro filio responsurum promisit. Et dum hæc mutuo sermonum commercio pertractarent, subtraxit se diaconus, et fugiens, latibulum quæssivit in ecclesia S. Stephani Martyris,

quæ

D

episcopatum
Constantien-
sem

E

ad Joannem
discipulum

F

transfert.

A quæ est extra oppidum. Secuti sunt autem sacerdotes cum plebe, et apprehensum lacrymis perfusum felicibus, licet renitentem in præsentiam pontificum pertraxerunt et ducis, et levaverunt omnes pariter vocem, dicentes: Johannem elegit sibi Dominus pontificem hodie. Et respondit omnis populus: Amen. Episcopi itaque duxerunt eum ad altare et solemnibus benedictionis officio ordinarunt antistitem. *Refert deinde Walafridus S. Gallum ad frequentem clerum et populum verba fecisse. Johanne episcopo vernacule interpretante, et tandem bene longam narrationem concludit his verbis: Magister paterna sollicitudine, precibus et consilio salutari matheten refovebat, ille vero paterno honore et omni necessitatum subsidio didascalum sublevabat. Sicque sacra piorum societas aucto crescebat honore et multiplicato commendabatur amore.*

Fridiburgæ
nuptiæ,

105 Non pauca sunt in hac historia, quæ fabulose aliquid sapient, aut ægre cum chronologia et historia conciliari possunt. Propterea oportuit factorum seriem ob oculos ponere; illamque conferre juverit cum narratione Anonymi, non multum a Walafrido discrepantis. Imprimis ad fabulas amandant eruditi nuptias Fridiburgæ cum Sigiberto, filio Theodorici, nimum juveni ut uxorem duceret. Deinde ex Walafridi narratione consequeretur sedem Constantiensis saltem triennio vacasse; nam S. Gallus in Rhetiam fugiens, ne cogeretur adire aulam Gunzonis, qui episcopatum promiserat, si filiam curasset, occurrit Joanni diacono, quem triennio instructum proponit promovendum ad episcopalem dignitatem. Hæc omnia ita intricata sunt, ut illa nec viri amplissimi, aut Trudpertus Neugart (a), Vallesius, Mabilonius, Cointius, Schoepflinus, Gerbertus in ordinem redigere quiverint. Ita libere opinari fas fuit, quamdiu credebatur Walafridus auctor narrationis; cum enim duobus sæculis a S. Gallo distaret, facile sibi quisque persuadere poterat fabulis quibusdam historiam S. Galli aspersam fuisse. Sed cum Anonymus centum annis antiquior eadem facta referat, illa neganda non sunt; sed potius tentandum est, ut in eum ordinem redigantur, qui cum reliqua historia conciliari possit.

exclusis duobus
cognominibus,

106 Summa difficultas est in nuptiis Sigiberti cum Fridiburgæ Gunzonis filia. De his nuptiis nihil omnino dicit Pseudo-Theodorus in Vita S. Magni (b); sed solum narrat Fridiburgam, Gunzonis filiam unicam, energumenam liberatam. Optime solveret intricalam quæstionem hoc Actorum silentium, nisi eadem tam fædis mendis scaterent, quoties Walafridum ducem deserunt. Inhærendum igitur est huic scriptori et Anonymo, nisi in manifestum nos errorem inducant. Porro tres erant circa hoc tempus principes regii, nomine Sigiberto insignes: nulli tamen eorum narrata a Walafrido convenire posse autumant eruditi. Mabilon in notis ad Vitam S. Galli (c) mavult Fridiburgam nupturisse Sigiberto, Dagoberti filio. Verum cum hæc acciderint ante mortem S. Columbani, scilicet ante an. 615, ut ex responso S. Galli episcopatum recusantis patet, Sigiberto Dagoberto filio tribui non possunt. Si igitur Sigiberto, Theodorici filio, obstat ætas duodennis, ob stare magis debet Sigibertum Dagoberti filium necdum natum fuisse; teste vero Fredegario in Chronico cap. LIX (d), in lucem editus est hic Sigibertus anno VIII regni patris sui, id est anno 629 vel 630. Dicit quidem Meurisse, episcopus Madaurensis in Historia episcoporum Metensium (e), sponsum Fri-

diburgæ fuisse Sigibertum Dagoberti filium; hunc omnia Diplomata Monasterii S. Martini designare: sed præter rationes supra allatas nullum diploma citat, unde recte judicari possit. Erat tunc in Galliis alius Sigibertus, postea anno 631 orientalium Anglorum rex. homo, ait Beda (f), bonus ac religiosus, qui dudum in Gallia, dum inimicitias Redualdi fugiens exularet, lavacrum baptismi percepit, et in patriam reversus, etc. Sed ut nihil dicatur de ætate hujus Sigiberti, qui natu minor, fratri suo Eorwaldo in juventutis flore anno 631, defuncto, successit rex Anglorum orientalium (g), obstat etiam id a Walafrido relatum: nempe sponsum Fridiburgæ regem Austrasiæ fuisse, quippe qui, audita ejus mirabili sanatione, jussit, cap. XXI, fieri conscriptionem firmitatis, ut vir sanctus locum quem incolebat, per auctoritatem regiam obtineret: similia habentur aliis in locis, quæ indignant sponsum virginis Austrasiis imperasse. Erat autem Sigibertus Anglus extorris et fugitivus.

AUCTORE
J. V. H.

107 Exclusis duobus hisce Sigibertis, restat tertius, Theodorici filius. Sed huic quoque præjudicium creat ætas undecim vel duodecim annorum, utpote qui, teste Fredegario in Chronico cap. XXI (h), anno VI vel VII regni patris sui, id est anno 601 vel 602, natus fuerit. Hæc ætas obstaret quidem consummationi matrimonii, nullatenus vero consensui, qui solus sufficit, ut verum, legitimum ratumque habeatur matrimonium. Dicit quidem Car. Sebastian Berardi in suis Commentariis in Jus Ecclesiasticum (i) matrimonia impuberum validari solum cepisse circa finem sæculi XII: qui vero citatur in Decretalibus textus Nicolai I, can. II, de Despons. impub. (r 2) videtur corruptus fuisse, adjecta clausula finali: Districtius inhibemus, ne aliqui, quorum uterque vel alter ad ætatem legibus vel canonibus determinatam non pervenerit, conjungantur: nisi forte aliqua urgentissima necessitate interveniente, utpote pro bono pacis talis conjunctio toleretur. Non est nostri instituti inquirere quod momentum insit rationibus a doctissimo Berardo allatis tum I. c. tum in Gratiani Canonibus cap. LXXXVII. Videntur enim negativæ esse, nisi tamquam argumentum positivum afferatur, quod dicit in suis Commentariis I. c.: Ex jure naturæ conjugium contrahere prohibentur, quicumque causa ætatis... coire non possunt vel assensum præstare. Deinde asserti impuberibus, sive quia iis deest vera perfectaque consensus, sive generandi potestas, obesse impedimentum, quod, cum ad matrimonii substantiam referatur, in causa est, ut matrimonium... irritum penitus sit habendum.

stare pos-
sunt

E

108 Hæc nimum probare videntur: sequeretur enim neque hodie Ecclesiam dispensare posse in hujusmodi impedimento, utpote quod ad essentiam rei, proindeque ad jus naturale pertineret: cum igitur in hodierno jure probentur nuptiæ contractæ ab impuberibus, quorum illa est ætas, ut consensus validum præstare possint, sequitur id genus impedimenti revocandum esse ad legem positivam, quam Ecclesia pro opportunitate temporum, locorum et personarum mutare potest (k). Certe ipse S. Augustinus matrimonium impuberis impossibile non judicabat, cum scribens ad Benenatum, uti videtur, episcopum, dicit quidem in epist. CCLIV, alias CCXXXIII (l) puellam, quæ in matrimonium petebatur, in ea ætate esse, ut si voluntatem nubendi haberet, nulli adhuc dare vel promitti deberet; sed adjungit deinde alia, verbi gratia nesciri utrum nubere velit, habere puellam materteram quam consulere oportuit, tandem,

cum Sigiberto
Theodorici filio;

F

(a) Episcopat. Constant., p. 34. — (b) T. II Sept., p. 741, n. 19. — (c) Sæc. II, p. 238, n. b. — (d) Ap. D. Bouquet, t. II, p. 437. — (e) Hist. des Evêq. de Metz, p. 104. — (f) Eccles. Hist. Angli., lib. II, cap. XVII. — (g) Cfr Joan.

Lingard. Hist. d'Anglet., ch. II, tom. I, p. 104. Edit. Lovan. — (h) D. Bouquet, tom. II, p. 421. — (i) Cfr Canonistas passim. Schmalzgrueber, lib. IV, Jur. Eccles., tit. II, n. 49. — (k) Oper. tom. II, p. 881. Edit. Paris. 1670.

AUCTORE
J. V. H.

fortassis et apparituram matrem, cuius voluntatem in tradenda filia omnibus, ut arbitrator, natura præponit. Quibus postremis verbis insinuare videtur, quod si mater consentiret matrimonio, ratum esse posse filiam infra pubertatis annos matrimonium.

neque his
obstant ætas
sponsi duodennis;

109 Occurrit etiam hujusmodi matrimonii sive sponsalium exemplum in Vita cæva S. Gertrudis, abbatissæ Nivellensis, xvii Martii (a): Hoc primum, inquit biographus, electionis ejus in Christi servitio initium fuit, sicut per justum et veracem hominem comperimus, qui præsens ibi aderat, quia dum Pippinus (Landensis) genitor suus regem Dagobertum in domo sua ad nobile prandium invitasset, advenit ibidem unus pestifer homo, filius ducis Austrasiorum, qui a rege et a parentibus puellæ postulavit, ut sibi ipsa puella in matrimonium fuisset promissa secundum morem sæculi. (Aliud exemplar habet: jungeretur secundum sæculi dignitatem). Propter terrenam ambitionem et mutuum amicitiam placuit regi; et patri puellæ suavitatis, ut in sua præsentia illa cum matre fuisset evocata. Illis autem ignorantibus propter quam causam rex vocaret infantem, interrogatur inter epulas a rege, si illum puerum, auro fabricatum sericis indutum, voluisset habere sponsum. Illa autem quasi furore repleta, respuit illum cum juramento et dixit: Quia nec illum nec alium terrenum, nisi Christum Dominum volo habere sponsum; ita ut ipse rex et proceres ejus valde mirarentur super his, quæ a parva puella ex Dei jussione dicta erant. Ille vero puer recessit confusus, iracundia plenus. Hæc egit S. Gertrudis decennis (b); et proinde ætas duodennis Sigiberti non videtur obstruere ejus matrimonio cum Fridiburga contracto. Quinimo canonistæ docent esse casus, in quibus malitia supplet ætatem (c), et annos undecim sufficere, ut quis aptus quandoque ad matrimonium censeatur (d).

B

aut bellorum
civilium

110 Sed præter ætatis præjudicium, alia accumulata argumenta contra Sigiberti nuptias Hadrianus Valesius (e): Atque etiamsi, ait, gratis concederemus eum puberem fuisse, tamen adeo quiete et secure de contrahendo matrimonio cogitare non potuit, statim post Theodorici patris sui mortem a Chlotario oppugnatus, a Brunichilde proavia missus in Germaniam ad Toringos, etc. Hæc et reliqua, quæ deinde examinabimus tanti non sunt ut auctoritatem Anonymi elevent; maxime si consideremus, quo loco res Sigiberti Austrasii tunc essent. Ex Fredegarii Chronico cap. xxxix (f) habemus: Brunichildis, defuncto Metis Theodorico, Sigibertum in regno patris sui instituitur nititur. Mittit legatos ad Clotarium, ut regno Theodorici excederet, respondet Clotarius iudicio Francorum controversiam dirimendam. Quid igitur miri in his factionibus, patronos sibi quævisse Brunechildem et Sigibertum? hunc uxorem sibi petivisse filiam Gunzonis ducis Alemannorum, populi bellicosissimi? cum hisce nuptiis auxilium et refugium sibi paraverit. Certe hic casus occurrit in jure canonico prævisus (g): Aliqua urgentissima necessitate interveniente, talis conjunctio toleretur. Ipse incertus status Sigiberti nuptias conciliare potuit, quæ rebus pacatis et tranquillibus in aliud tempus rejici debuissent.

C

præsens calamitas.

111 Aliud objicit Valesius Cunzonem ducem Alamanniæ Fridiburgam filiam suam per manus comitum regi transmisisse. Quasi eam ad principem et dominum suum, cuius socer futurus erat, perducere gravaretur: aut quasi pater, nullo domi

bello detentus, Divodurum Mediomatricorum proficisci et filiam nuptiis tantis et tam illustribus interesse dedignaretur, affinitate regis si non contenta, certe haud magni facta. . . . Hæc et alia similia amplificat Valesius; verum ipse se refutat, dum ait Gunzonem ideo absentiam excusare non potuisse, qui nullo domi bello detentus erat; nam ut ex Fredegario l. c. constat, tota controversia inter Sigibertum et Clotarium ad arma spectabat: merito igitur Gunzo dux in Alemannia bellum parabat. Addit demum Valesius: Sed nimirum Sigiberto, etiamsi pubes fuisset, de bello atque adeo de morte magis quam de matrimonio cogitandum erat. Si mortem proxime prævidisset Sigibertus, fortassis de matrimonio non cogitasset; ast quis est, quæso, rex, qui bello involutus et prælium commissurus est, qui stragem exercitus, atque adeo mortem cruentam certo prævideat? Certe hujusmodi bellorum omnem armorum artem in eo poneret, ut vitaret prælium. Cæterum quamvis bellum instaret, pax Francorum iudicio adhuc firmanda sperabatur. Hæc sunt quæ Hadrianus Valesius nuptiis Sigiberti, filii Theodorici, cum Fridiburga opposuit; quæque, uti mihi videntur, commode refutata sunt.

D

112 Cæterum is non sum, ut omnem narrationis seriem Walafridi et Anonymi defendam: sunt enim aliqua quæ cum veritate historica stare non possunt. Imprimis uterque habet, S. Gallo promissas fuisse infulas Constantienses, si Fridiburgam sanasset. Verum sedes episcopalis primum post triennium vacavit. Nam S. vir in Rhætiam fugiens, ne aulam Gunzonis adire cogeretur, tunc primum occurrit Joanni diacono, postea Constantiensi episcopo, quem per triennium circiter ad pastorale munus præparavit. Hæc igitur promissio fieri non potuit a Gunzone; sed cum traditione scriet Anonymus sanationem Fridiburgæ occasionem præbuisse, ut S. Gallus ad sedem episcopalem promoveretur, utpote qui hoc miraculo Gunzoni cognitus fuerit; hinc nata fabula promissionis. Eodem modo errasse puto Walafridum, dum dicit Fridiburgam a sponso suo Sigiberto præfectam fuisse monasterio S. Petri Metensis, cui fortassis adhuc præerat S. Waldrada (h).

E

Joannes episcopus

113 Expediitis utcumque hisce difficultatibus, alia venit quæstio, de electione Joannis ad Constantiensem cathedram: imprimis dispiciendum est, quo tempore et S. Gallus Constantiensem episcopatum recusavit, et Joannes ejus discipulus promotus fuit. Josephus Harzheim in Conciliis Germaniæ (i) signat annum 616, Crusius in Annalibus Sæviæ (k) annum 650; Cointius ad an. 614, tandem Trudpertus Neugart electionem Joannis (l) ad an. 615 refert. Citant quidem laudati Neugart et Harzheim Eccardum, quasi anno 622 illigasset initium episcopatus Joannis (m); sed perperam, cum nihil hujusmodi habeat, sed sub uno conspectu exhibeat seriem vitæ S. Galli absque ulla annorum distinctione. Crusius l. c. habet reapse Joannem episcopum factum fuisse an. 650; sed vitium potius typhothæ, quam auctoris est: dicit enim S. Gallus circa annum 640 obiisse, proinde decennio post mortem magistri, Joannes ecclesiam regendam suscepisset. Quod omnino repugnat historiæ. Restat igitur ut anno XIV, XV aut XVI sæculi septimi hæc electio facta fuerit. Nulla vero mihi occurrit idonea ratio, cur unum ex his annis alii præferrem, nisi quod annus XIV non videatur stare posse cum triennio, quod Joannes audiendo S. Gallo impendit. Si ita narrationi Anonymi et Walafridi insistere possemus, ut singulæ fa-

circa annum,
ut videtur,
615

F

(a) Tom. II Mart., p. 594, n. 2 — (b) Tom. II, p. 595, not. c. — (c) c. xiv Desponsat. impub. (iv. 2.) — (d) Ferraris Biblioth. Canon. Verbo, matrimonium, art. II, n. 22 et seqq. et n. 35 et seqq. Schmalzgr., l. c. 52. — (e) Ref. Franc., t. II, p. 571. — (f) D. Bouquet, t. II, p. 429. — (g)

c. II de Desponsat. impub. (iv. 2.) — (h) Cfr Act. SS., tom. II Mail. p. 51. — (i) T. I, p. 24. — (k) Lib. X, part. I, c. vii. — (l) Episcopat. Constant., p. 34. — (m) De reb. Franc. Orient., tom. I, lib. XI, n. XVIII.

A cti circumstantiæ momentum historicum efficerent, merito cum Josepho Harzheim an. 616 consecrationem Joannis episcopi attribueremus. Nam S. Gallus qui prius suseptionem pontificalis dignitatis excusaverat propter patris sui Columbani interdictum, deinde in concilio Constantiensi ideo oblatam infulam recusat, quia sacris Canonibus vetabatur, ne peregrini in episcopos assumerentur, nulla interdicti facta mentione; unde merito concludere liceret anno 616 Dominica I post Pascha, ut habet Walafridus, seu XVIII Aprilis ordinatum fuisse Joannem episcopum. Verum hæc nulla ratione videntur posse admitti: nam ex ipso Walafrido cap. xxvi clare constat, S. Columbanum diem supremum obiisse post electionem Joannis, idemque insinuat Anonymus num. 28. Quare synodus Constantiensis melius innectitur anno 615 et proinde VI Aprilis.

consecratus
fuit a tribus
episcopis,

B 114 Neque suis caret tricus ipse modus electionis, quo Joannes ad cathedram Constantiensem evehctus fuit: Walafridus loco supra citato ternos adnotat electioni interfuisse episcopos, Augustodunensem, Spirensis et Viridunensem; de quo postremo nihil habet Anonymus. Illud etiam observatu dignum est, ternos episcopos ternis provinciis adscriptos fuisse, cum Augustodunensis ad Lugdunensem metropolim, Spirensis ad Moquantinam, Viridunensis tandem ad Trevirensem pertineret: quin Vesuntini episcopi metropolitani, cui tunc quidem, ut constat et notitiis Galliarum (a), subiacebat sedes Vindonissa seu Constantiensis, nulla fit mentio; attamen decreto Bonifacii I in epistola ad Hilarium episcopum Narbonensem cautum erat (b), ne in locum decedentis episcopi alius prætermisso metropolitano, contra patrum regulas ordinaretur. Quod quidem confirmatur canone VIII Concilii Papiensis III anno 557 celebrati, quo sancitur (c), ut nullus civibus invitis ordinetur episcopus, nisi quem populi et clericorum electio plenissima quæsierit voluntate: non principis imperio, neque per quamlibet conditionem, contra metropolis voluntatem vel episcoporum comprovincialium, ingeratur. Ita ut Emericus, Sanctonensis episcopus, ut narrat S. Gregorius Turonensis (d), ab episcopatus depulsus fuerit, quod decretum regis Chlothacharii habuerat, ut absque metropolitani consilio benediceretur, qui non erat præsens.

inter quos
Rauracensis
seu Basileen-
sis

C 115 Atque electioni Joannis neque metropolitani Vesuntini, neque aliquis e comprovincialibus episcopos adfuisse videtur. Verum puto omnes qui de hac electione scripserunt, si Cl. Binterim in Historia synodica Germaniæ (e) excipias, cespitasse, quando Augustodunum, sive urbem Francicam Provincie Lugdunensis, Autun, sive Germanicam in Vindelicia, Augsbouurg, interpretati sunt. Hic vero Augustam Rauracorum significare videtur, cujus cathedra circa medium sæculum quintum Basileam translata fuit, ut monstrat Anselm. Berthod, in Vita S. Pantalii ad diem XII Octobris (f): ita tamen ut usque ad medium sæculum VIII Rauracorum titulum retinuerit. Augustodunum autem hic pro Augusta Rauracorum poni, fidem facit fragmentum Vitæ S. Eustasii a Berthodo citatum (g): Fuit namque ejus (Eustasii Luxoviensis abbatis) studium, ut multos sua facundia erudiret. Nam multi eorum postea ecclesiarum præsules existerunt; quorum hæc sunt nomina.... Rachnarius Augustoduni et Basiliæ episcopus. Neque fraudi esse potest, quod Berthodus num. 69 et seq. amanuensium culpæ adscribat Augustodunum pro Augustam textui irre-

(a) D. Bouquet, t. II, p. 2. — (b) Labbe, t. II, Conc. col. 1585. — (c) Ibid., t. V, col. 817. — (d) Lib. iv. Hist. Eccles., c. xxvi. Ap. D. Bouquet, t. II, p. 215. — (e) Pragm. Gesch. der Deutschen Conc., tom. I, p. 28 et 405. — (f) T. VI Tomus VII Octobris, Pars Posterior.

psisse: nam quæ Eustasiana Vita accidisset corruptio, et textum nostrum contingere potuit. His ita positis, quum habeamus unum episcopum comprovincialem, qui etiam primus nominatur, et primarias partes obiisse videtur, quum ex utroque scriptore constet de consensu cleri et populi, nihil est quod contra canonicitatem electionis Constantiensis objici potest, nisi forte absentia Vesuntini metropolitani et Lausannensis episcoporum, qui potuerunt esse impediti aut quorum tunc sedes vacare potuit.

AUCTORE
J. V. H.

§ IX. Post S. Eustasii mortem, recusat S. Gallus regimen cœnobii Luxoviensis; moritur.

S Gallus post electionem discipuli sui Joannis, Constantia reversus, totus deinceps incubuit, ut socios suos monachos ad omnem vitæ monasticæ perfectionem informaret; atque ope Gunzonis ducis et Joannis episcopi oratorium et officinas fratribus aptas edificavit. Dum totus in iis erat, Abba monasterii, ait Walafridus, cap. xxviii, quod Luxovium dicitur, nomine Eustasius, quem bonæ memoriæ Columbanus eidem loco præfecit, ab hujus exilio vitæ ad supernam patriam commigravit. Fratres ergo in eodem cœnobio constituti consilium inierunt, ut venerabilem Gallum revocarent, et ejus regimini se subdendo contraderent. Sed noluit B. Gallus tantum onus subire, et osculo pacis oblato, dimisit eos, et illi benedictione tanti patris armati ad sua remearunt. De S. Eustasio agunt nostri ad diem xxix Martii (h), atque illum mortuum aiunt anno 625; Pagius vero (i) ejus obitum anno 627 innectit. Cum ab obitu S. Eustasii pendeat tempus mortis S. Galli, ut infra videbimus, non erit inutile ad crism revocare annum emortualem S. Eustasii.

Mortuo S.
Eustasio

E 117 Tota controversia in eo jacet, quo anno S. Eustasius præfecturam cœnobii Luxoviensis suscepit: nam ex Vita S. Salabergæ ad xxii Sept. (k) constat sanctum virum vita beata functum migrasse ad Dominum, cum curam fratrum post discessum magistri (Columbani) tribus non parum minus rexisset lustris. Prout igitur regiminis initium ordinatur ab anno 610 aut 612, sic annus xv præposituræ annum 625 aut 627 attinget. Pagius (l) dicit S. Eustasium non ante annum decimum tertium sæculi septimi cœnobii Luxoviensis possessionem adisse, quia post discessum S. Columbani, ait auctor Vitæ S. Walarici ad i Aprilis (m), nonnulli pastores ad commanendum ibidem convenerant, et B. Walaricus de quadam cellula regrediens, juxta Domini virtutem expulsis sæcularibus, cepit ipsum sanctum locum restruere. Inter hæc B. Austasius (Eustasius) a B. Columbano fuerat destinatus ad hoc ipsum cœnobium regendum, cum adhuc quadam ex parte fines ipsius monasterii quidam utique sæculares possiderent. Ex his verbis concludit Pagius S. Eustasium non ante annum 612 aut 613 cœnobium occupasse. Certe hæc pericope e Vita S. Walarici suadet aliquod intervallum temporis inter S. Columbani expulsionem et præfecturam S. Eustasii statuendum esse; verum non continuo sequitur biennium impendendum fuisse, tum

circa annum
627.

F

Octobris, p. 73, § iii. — (g) Ibid., p. 80, n. 64. — (h) Tom. III Mart., p. 784. — (i) Crit. Baron. ad an. 627, § xxvii. — (k) Tom. VI Septemb., p. 522. — (l) Ad an. 613, § vi. — (m) Tom. I. April., p. 18, n. 7

AUCTORE
J. V. H.

usurpationi, tum expulsionem saecularium, quum aliquot mensium spatium sufficiat ut haec peragantur.

obit S. Gallus

118 Quod vero addit Pagius ibidem: Non videtur Eustasius ante praesentem annum (613), quo Clotarum universam Francorum monarchiam obtinuisse anno sequenti ostendimus, suae praefecturae ut abbatiae Luxoviensis possessionem iniisse. Haec aperte contradicunt Jonæ in Vita S. Columbanum num. 61 dicenti: Interea memoratus rex Clotharius viri Dei prophetiae effectum in se fuisse impletum cernens, venerabilem Eustasium, qui ejus in locum Luxoviense monasterium regebat, ad se venire imperat; quem deinde rogat ut pergat post Columbanum, reditumque in Gallias suadeat. Haec clarissime monstrant, ante adeptam a Clotario universi regni monarchiam, jam praefecturae suae possessionem iniisse Eustasium. Ceterum aliquandiu sanctum virum sub magistri sui Columbanum obedientia vixisse Brigantii, habet Jonas in Columbanum Vita num. 54: Nam Eustasio hoc (miraculum) cognovimus referente, qui eo tempore inter reliquos sub viri Dei obedientia tenebatur adnexus.

B

Quibus sane verbis indicatur non tamquam hospes, sed tamquam monachus inquilinus vitam Brigantii duxisse. Quam deinde habitationem reliquerit, quando S. Columbanus, Theodoricum fugiens, illum Luxovio praefecerit; proindeque cum Pagio censeo, initium praefecturae ejus anno 612 consequenter obitum ejus anno 627 adscribendum esse.

post breve intervallum:

119 Non diu Eustasio superstitem fuisse S. Gallum narrat Walafridus in ejus Vita c. xxix: Nec multos post (oblatam Luxoviensis monasterii praefecturam), cum jam honorum omnium auctor et propagator athletam suum de mundi agone sublaturum, praemiorum laureis voluit perenniter adornare. Ex his verbis Walafridi staterent Cointius (a), Nostri in Vita S. Magni ad vi Sept. (b) et Pagius Critica Baronii (c) eodem, quo S. Eustasius, anno aut sequenti supremum diem obiit S. Gallum, scilicet an. 625 aut sequenti, vel ut Pagio placuit, an. 627 vel 628. Hanc opinionem omnino rejicit Joannes Mabillon (d), quem deinde secuti sunt Alban. Butler in vitis SS. ad xvi Octobris, Joannes Lanigan in Historia Hiberniae (e), aliique. Operae pretium itaque fuerit criticas rationes adducere, quibus Mabillonius suam sententiam, qua annum enortualet S. Galli 645 aut 646 statuit, confirmare nititur. Huic calculo, illorum scilicet qui obitum S. Galli ad an. 625 referunt, multa obstant, ait l. c. Annalium; imprimis S. Galli aetas nonaginta quinque annorum, quam ei Walafridus tribuit. Quis enim sibi persuadeat, Luxoviensibus venisse in mentem, ut mortuo Eustasio tam annosum et decrepitem senem subrogandum censuerint? Deinde qui fieri potuit, ut homo tam grandaevis intra decem ultimos vitae suae annos tot labores exantlaverit, quot Gallum in Raetia Curiensi, aliisque finitimis pagis pertulisse Walafridus auctor est? Ut omittam, quod Talto, vir illustris, Dagoberti Regis Camerarius, Gallum adhuc viventem coluisse dicitur apud Ratpertum.

C

120 Haec omnia exigere videntur, ut Sancti Galli obitum serius differamus, tametsi certus ejus annus definiri non possit. Consulto hic abstinet Mabillonius ab illa opinione, qua in Act. SS. Ord. S. Benedicti l. c. dixit, ex c. xv clarescere S. Gallum Dagoberto supervixisse, utpote cujus fi-

lius uxorem duxerit Fridiburgam, Sancti precibus sanalam. Confer supra num. 106 ubi monstravimus Dagoberti filio has nuptias tribui non posse; uti ipse Mabillonius dein fassus est (f). Neque haec narratio (nuptiarum Fridiburgæ) tribui potest Sigiberto Dagoberti filio, qui ineundo conjugio habilis non fuit, vivente Gallo. Haec Mabillonius rationes suo pondere non careret, nisi obstaret chronologia episcoporum Constantiensium: nam ex Walafrido c. xxx et Anonymo lib. II, n. 35 constat Joannem episcopum, sancti viri discipulum, magistro suo justa fenebria persolvisse. Jam vero constat Joannem episcopum ante Dagobertum obiisse, nam ejus successor Martinus a Dagoberto obtinuit ut limites episcopatus Constantiensis definirentur, prout legitur in Diplomate Friderici I Imperat. v kal. Dec. (27 Nov.) an. 1155 (g): Nos presentis scripti privilegio, communibus et imperiali auctoritate corroboramus, imprimis distinguentes terminos parochie inter Constantien. episcopatum et ceteros adjacentes, sicut ab antecessore nostro felicis memorie Dagoberto rege tempore Marcianni Constantiensis episcopi distinctos invenimus.

121 Stigismundus Calles Societatis Jesu, in suis Annalibus Ecclesiae Germaniae (h), dubitat an non error aliquis irrepserit in Dagoberti et Marcianni nomine, quia fines inter episcopatum Constantiensem et Wirzburgensem, qui sub Dagoberto I necdum erectus erat, hoc in diplomate distinguantur. Reapse anno 741 erectum episcopatum Wirzburgensem probat Emilianus Ussermann in libro de Episcopatu Wirzburgensi (i). Faceret profecto hic anachronismus adversus Diploma citatum, si Dagoberto tribueretur, sed Friderici I tempore existente diocesi Wirzburgensi, oportuit non solum ratos habere limites, prout determinati a Dagoberto I fuerant, sed insuper accuratius eosdem definire inter episcopatus recentiores, quod praestitit Fridericus imperator. Quando dein idem diploma agit de abbacia S. Udalrici an. 973 defuncti, nemo in animum sibi inducet omnia haec ad tempora alicujus Dagoberti retro trahenda esse. Dagobertus, de quo in diplomate agitur est primus hujus nominis, qui regnavit ab anno 622 ad annum 638. Marciannus autem Constantiensis Episcopus, quem alii Martinum, alii Marianum appellant, sedem occupavit usque ad an. 642 (h). Non tamen diffiteor in serie episcoporum Constantiensium magnam esse inter eruditos varietatem. Gallia Christiana (l), pro sententia sua laudans Jac. Manlium in Chronico Constantiensi (m), praeposit Martianum Joanni, sed omnino perperam, quum Joannes circa an. 615 electus (vide supra 113) praecedere debuit Martianum, sub quo, teste eodem Manlio (l. c.) circa annum vi, c. xxxv (635) episcopatus Constantiensis per Dagobertum Magnum, regem Francorum, fuit limitatus, prout in aurea Friderici primi bulla continetur. Cointius Joannem quidem Martiano praeposit, sed inter utrumque intercalatum vult Bosonem, qui S. Galli corpus in sarcophago digno inter aram et parietem sepulturae tradidit. In Actis S. Magni cap. iv ad vi Septembris (n) dicuntur haec accidisse triennio post mortem S. Galli: hinc recte satis conclusit Cointius, inter Joannem et Bosonem non potuisse medium esse Martianum. Sed Walafridus l. II, c. 1 et Anonymus n. 40 dicunt hanc a Bosone translationem factam fuisse annis quadraginta post transitum S. Galli. Hinc patet late spatium, ut Martianum, sub

D

annum mortis 640 statuentium, refutantur,
E

F

rationes Mabillonii et aliorum.

(a) Ann. Franc., tom II, p. 105 et 747. — (b) T. II Septemb. p. 709, num 43. — (c) Ad an. 627, § xxx. — (d) Act. SS. Ord. S. Ben., sec. II, p. 247. Annal. Ben., lib. XIII, § xxii. t. I 360. — (e) Hist. of Irel., tom. II, p. 437. (f) Ann. Ben., lib., xi, § viii, t. I. p. 277. — (g) Trudp. Neugart,

Cod. diplom. Alemann., ch. DCCCLXVI, tom. II, p. 86. — (h) T. II, p. 4. — (i) p. 2. — (j) Neugart. Episcopat. Constant., p. 42. — (k) T. V., col. 892. — (m) Ap. Pistor. Rer. Germ. Script., tom. III, p. 702. — (n) T. II Septemb., p. 745, n. 30.

quo

A quo a Dagoberto I limites episcopatus Constantiensis definiti fuerunt, inter Joannem et Bosonem incedat.

tum ex Di-
plomate Fri-
derici I,

122 Hæc autem limitum determinatio facta fuerit oportet, antequam regnum Austrasiæ Sigiberto filio suo cederet Dagobertus, quod an. 632 aut 634 accidit : unde consequitur Joannem episcopum circa annum 630 diem supremum obiisse, et proinde S. Gallum, quem dictus Joannes sepelivit usque ad an. 645 non supervivisse; sed potius, inhærendo narrationi Walafridi, eodem, quo S. Eustasius anno, aut sequenti, an. 627 aut 628 vita functum esse S. Gallum. Quoad rationes a Mabillonio ejusque sequacibus allegatas, illas utcumque refutarunt nostri in Vita S. Magni ad vi Septembris (a). Verum ut fatear quod rei est, non potuit S. Gallus, ante annum xxx sæculi septimi moriens, ad decrepitam adeo senectutem devenire, ut nunc paucis ostendamus.

um ex epo-
cha

123 Vidimus supra n. 24 et seq. S. Gallum viz citius an. 550 lucem hanc mortalem adspicere potuisse; cum igitur circa an. 627 mortuus sit, ætatem, ut plurimum, LXXVII attingere potuit. Sed obstat huic sententiæ unanimes vox scriptorum de Sancto nostro agentium, qui omnes ætatem illi nonaginta quinque annorum adscribunt. Sed notum est omnibus, qui antiquos codices tractarunt, quam caducum sit testimonium, quod notis arithmeticis præsertim romanis nititur, quando aliunde facta historica constringunt, ut hujusmodi notas in dubium vocemus (b). Posito S. Gallum ad ætatem LXXV plus minus annorum pervenisse, ruunt sponte omnia, quæ Mabillonius aliique objecerunt, ut mortem ejus ad an. 645 protelarent. Jam saltem decennio junior fuerit S. Columbanus, cui puer oblatum fuit a parentibus educationis gratia; mirabile non fuerit, viro LXV annos nato episcopatum Constantiensem a clero et populo oblatum, et undecim aut tredecim annis postea monasterii Luxoviensis regimine a monachis delatum fuisse, quorum maximi intererat, illum sibi constituere abbatem, qui omnium altissime hauserat præcepta disciplinæ monasticæ a S. Columbano institutæ.

124 Ut tam decrepitam ætatem Sancto nostro non tribuam, facit etiam meo judicio Walafridi c. XXIX et anonymi n. 33 narratio de ultima prædicatione Servi Dei. Si vere annos xcv natus fuisset S. Gallus, aptissime respondisset, per ætatem illi jam interdicitum concionandi laborem, jam mortem instare et quæ his sunt similia; sed nihil horum obtendit vir Dei; apud Anonymum solum respondet: se usum jam non habere de cella egredi, sed magis solito labore deinceps instantissime debere perfrui. Hujusmodi certe responsio designat virum solitaria vitæ assuetum, quem tædet egredi in popularem conventum; nullatenus vero senem decrepitum, qui tantum laborem ferre jam non valeret.

Ereus chro-
nologicis to-
liss vitæ.

125 Ex hæcenus dictis chronologicis vitæ S. Galli deducitur. Scilicet circa an. 550 natus, imo, ut puer offerri a parentibus in Benchorensi cœnobio potuerit, potius an. 554 in lucem editus, ad dictum monasterium adducitur circa an. 562 aut 564. Sacerdos ætate competenti circa an. 584 ordinatus, circa an. 590 in Gallias appellit cum magistro suo S. Columbano. Anno dein 610 e Galliis a Theodorico expulsus, in Alemannia an. 612 solus relinquitur. An. 614 sanata Fridiburga, Sigiberti filii Theodorici sponsa, episcopatum Constantiensem recusat. Eodem anno cellam sibi fratribusque construit, et an. 615 interest concilio Constantiensi, et brevi post per mortem S. Columbani sacerdotali ministerio redditus, præcipuam curam deinceps in formandis monachis ad omnem vitæ christianæ perfectionem posuit. Fama ejus sanctitatis latius manan-

te, post mortem S. Eustasii, quæ, uti videtur XXIX Martii anni 627 accidit, S. Gallo defertur præfectura Luxoviensis monasterii, qua recusata, moritur servus Dei XVI Octobris ejusdem aut sequentis anni.

AUCTOR
J. V. H.

§ X. Sancti Galli sepultura, ejus corporis violatio, Reliquiæ.

Cum audisset, ait Walafridus cap. xxx, Johannes Constantiensis Ecclesiæ præsul B. Gallum apud Arbonam infirmari, ascendens naviculam, potum et ciborum ea secum genera tulit, quæ infirmitate laboranti noverat congruere; ut videlicet sua visitatione fidelissimum refoveret amicum. Cumque portui propinquaret, audivit in domo presbyteri planctum magnum circa funus viri Dei celebrari, et interrogavit quæ tanti esset causa ploratus. Audiens autem Gallum venerabilem, firmissimum suæ familiaritatis custodem, de hujus sæculi emigrasse periculis, misit se in aquam, (neque enim poterat propter nimium dolorem sustinere, donec navicula littus attingeret), descendensque cum his qui secum venerant, intravit in domum presbyteri, lugubri voce et corporis gestu mœrorem cordis insinuans. Invenit autem corpus viri sancti involutum et in loculo repositum: aperiensque sarcophagum et exanime amici cadaver inspiciens, amariore lacrymas dedit... Inter hæc presbyter eum ut surgeret monuit, ut pro requie defuncti ambitiosius Dominum precaretur. Intraverunt itaque ecclesiam et episcopus pro carissimo salutare hostias immolavit.

Sepulcrum,

E

127 Finito autem fraternæ commemorationis obsequio, respiciens post tergum, vidit fossam, in qua sanctum corpus humare volebant. Acceptaque cruce et his quæ exsequiis exhibentur, intraverunt domum, volentes thesaurum pretiosi corporis ad locum sepulcri deducere. Cumque arcam, qua claudebatur cadaver, feretro impostam, ad fossam sepulturæ conarentur deferre, nullis viribus usquam potuit commoveri. Quod novi genus miraculi dum mutuis mirando colloquiis retractarent, Johannes episcopus dixit: "In veritate cognosco hanc sepulcri sedem Patri meo Gallo non placere." Et jussit presbytero ut duos equos inveniret indomitos et faceret introduci... Episcopus ad feretrum accessit, et ex una parte illud sublevans, presbytero altrinsecus extollente, equis superposuit, et adstantibus dixit: "Auferte frenos de capitibus eorum, ut libertate concessa, quo Dominus voluerit, pergant." Accepta ergo cruce et candelis, psalmos et melodias concinentes, iter agere cœperunt. Equi autem in neutram partem declinantes, recto itinere perrexerunt ad cellam viri Dei. Quo cum pervenissent depositum est feretrum ante oratorium. Discipuli autem ejus, elevantes pii doctoris Reliquias, intulerunt et ante altare posuerunt. Deinde pariter cum episcopo orationem pro illo facientes, fecerunt fossam sepulcri inter parietem et altare, ibique precibus huic rei congruentibus præmissis, sepelierunt eum: omnibusque rite consummatis, multitudo quæ ad tanti viri concurrat exsequias, epi-

in quo a Jo-
anne Con-
stantiensi

F

(a) Tom. II Septemb., p. 709. — (b) Cfr. Nouv. Traité de Diplomatique, t. III, p. 524.

scopi

AUCTORE
J. V. H.

conditus fue-
rat S. Gal-
lus.

scopi benedictione communita, ad propria com-
meavit.

128 *Hæc pro more hic citare volui, quatenus* *Walafridus cum Anonymo conferrari possit, eoque* *lubentius, quod catholicum sepeliendi ritum ad* *amussim expressum reperiamus. Meritis Beatissimi* *Galli pergit Walafridus, lib. II, cap. I, quotidie* *per miraculorum signa radiantibus.... cum jam* *post transitum ejus anni quadraginta fuissent* *evoluti, venit Otwinus partium earumdem pote-* *state præditus cum exercitu magno et ira into-* *lerabili concitatus, devastavit non minimam par-* *tem pagi, qui ab interfluente fluvio « Turgowe »* *nominatur, Constantiense quoque territorium et* *Arbonensis pagi confinia depopulari cepit et* *igne succendere.... Arbonenses itaque hujus* *terroris immanitate compulsi, cum omnibus quæ* *habebant fugerunt in solitudinem et ad cellam* *viri Dei se contulerunt, Deinde facta in agro fo-* *vea, absconderunt ibi, quidquid habebant, et fos-* *sum terra cooperientes, ne secretum eorum de-* *prehenderetur, lini semen desuper insperserunt.* *Cumque jam Arbonensem pagum hostes desola-* *vissent, vestigia fugientium secuti venerunt ad* *cellam Sancti Patris, et fugitivos, quos repere-* *runt, vinctos abduxerunt, et juvenes eorum in* *captivitatem miserunt. Erchonaldus autem præ-* *fecti vicarius, cum vicina solitudini inhabitaret* *loca, habuit res ejusdem cellulæ notissimas. Er-* *chonaldus ex mendico exquirat, ubi laterent thesau-* *ri, et effosso latibulo, repertas divitias cum sociis* *dividit. His patris, putantes passim tale quid* *occultari, discurrerunt loca singula signis qui-* *busdam sollicite explorantes. Ejusdem rei gratia* *Erchonaldus, adsumptis secum septem pueris in-* *troivit oratorium.*

B

violatur ali-
quot annis

129 Cumque clausis ostiis pavimenti planitiem
pulsarent, ob spem videlicet inveniendæ pecuniæ,
unus illorum post altare veniens, pavementum
percussit, et audiens a cavitare tumuli sonitum
reddi : « Hic est, inquit, quod oppido desidera-
tis. » Accurantes igitur pollinctores infesti cœ-
perunt fodere ; et cum ad loculum pervenissent,
extulerunt illum dicentes : « Quia isti Rætiani
» calliditate naturali abundant, videamus ne
» quippiam sub arca occulti remaneat. » Huic
sacrilegio inservientes invasit eos horror immen-
sus. Qui in fugam conversi, dum ostium oratorii
singuli præoccupare niterentur, insania agitati,
evaginatis gladiis invicem se conderunt. Er-
chonaldus vero hujus auctor sceleris, timore co-
gente, volens exsilire per ostium, caput superli-
minari illisit, et ad terram concidens, alienatus
mente jacebat. Cumque a suis perduceretur ad
propria, nimia infirmitate et novis doloribus cœ-
pit urgeri. Toto itaque ipsius anni curriculo for-
tissimis maceratus molestiis, capillorum honore
et cutis superficie spoliatus, etiam digitorum un-
gues amisit. Et ut omnibus longo tempore ultio-
nis in eum divinitus collatæ signa paterent, cun-
ctis vitæ suæ diebus hæc deformitate notabilis fuit.

C

post ejus obi-
tum :

130 Audiens Constantiensis Ecclesiæ præsul,
nomine Boso, sepulcrum Beatissimi Galli viola-
tum esse ab hostibus, nullumque remansisse in
cellula, præter duos fratres Magnoaldum et
Theodorum, qui sacri corporis Reliquias tumulo
restituere potuissent, venit illuc cum clericis
suis, et invenit cellulam desolatam, sancti Patris
corpus de sepulcro ejectum, alfaria nudata, du-
osque fratres, qui remanserant, spoliatos jacen-

tes in oratorio, et magnitudinem calamitatis ge-
mitibus et lacrymis protestantes. Et misericor-
dia motus, cepit eos consolari multiplicibus ver-
bis, illam replicans Psalmistæ sententiam, qua
dicit : *In tribulatione invocavi Dominum et exau-*
divit me in latitudine. Dominus mihi adjutor, non
timebo quid faciat mihi homo. His dictis, sumens
loculum in quo sanctum corpus erat, posuit su-
per terram inter parietem et altare, et desuper,
ut moris est, arcam altiore construxit, fossam
vero terra replevit. De suo quoque fratribus ve-
stimenta largitus est, et unde alerentur dispo-
nens, ad episcopium remeavit. Hæc Walafridus,
cui apprime consonat Anonymus.

D

131 *Hæc autem omnia referuntur accidisse tri-*
ennio post mortem S. Galli, in Vita S. Magni, sub
Theodori nomine celebrata (a). Igitur post trien-
nium (a morte S. Galli) ut completeretur prophetia
sanctissimi Columbanii, quam ante prædixerat
Beato Magnoaldo, quasi in ultionem sui ventu-
rum fore de sepulchro Beati Galli, Otwinus pes-
simus dux, et Erchonaldus consimilis ejus tamen
præfectus, collecta multitudine populi, vallave-
runt ipsum cœnobium, evaginatis gladiis... Nec
non oratorium ingressi frugerunt sepulchrum
Beati Galli, putantes ibi magnum thesaurum re-
positum esse. Ut autem in eo nihil invenerunt,
relicta ossa Beati Galli inhumata, interfecerunt
omnes quos invenerunt, præter Beatum Magno-
aldum et Theodorum, quos etiam flagellatos et
vulneratos atque spoliatos reliquerunt jacentes
in atrio. Audiens hoc Boso nomine sanctæ Con-
stantiensis Ecclesiæ præsul, quod violatum es-
set, et reliqua, iisdem verborum elementis, quibus
Walafridus. Summa est discrepantia inter utram-
que narrationem quoad tempus, quo acciderit hæc
sepulcri violatio; posito enim S. Gallum anno 627
mortuum, secundum Walafridum et Anonymum
anno 667, secundum Pseudo Theodorum anno 630
Arbonensis agri vastatio innectenda est.

quod autem
in Vita S.
Magni

E

132 *Cum inter omnes conveniat S. Magnoaldum*
et Theodorum, irrumperibus barbaris, cellæ S.
Galli adhuc incolæ fuisse, ut supra vidimus, lapsus
quadraginta annorum nimis longus est, ut cum
chronotaxi S. Magni conciliari possit, cum per an-
nos sexaginta sex oportuisset illum S. Gallo super-
stitem fuisse, et proinde etiam S. Gallum an. 625
mortuum concederemus, S. Magnus tamen annum
691 attingeret. Hæc autem omnino improbabilia vi-
dentur, utpote quæ S. Magno ætatem centenariam
tribuerent, de qua nullus ex antiquioribus unquam
locutus est. Nam an. 612, teste Anonymo num. 11,
Maginoldus sive Magnus jam clericus, datus fuit a
Willimaro presbytero adjutor S. Gallo, ut in locis
propinquis ecclesiæ ei ministraret, quod officium
supponit juvenem saltem xx annorum, maxime cum
an. 615 a S. Gallo in Italiam destinatur jam dia-
conus, sive ætatis xxv annorum, secundum vigentem
tunc disciplinam. Confer supra n. 43. Hæc omnino
suadent tempus incolatus S. Magni post mortem S.
Galli ad quadraginta annos prorogandum non esse.

dicitur id
triennio

F

133 *His rationum momentis adducti nostri Ma-*
iores maluerunt sequi Vitam S. Magni, quæ ad
triennium restringit intervallum inter mortem S.
Galli et ejus sepulcri violationem. Hæc quidem opi-
nio maxime favet chronotaxi S. Magni, prout illam
ordinarunt : quippe quæ incolatum S. Magni ad cel-
lam S. Galli contrahit ; sed obstat, quod Boso vix
ante annum 633 episcopatum Constantiensem adire
potuerit, Martiano scilicet ejusdem sedis episcopo

post mortem
sancti Viti
accidisse,

(a) Tom. II Septemb., p. 745. n. 30.

circa

A circa eundem annum diploma Dagobertinum obtinente. Deinde verisimile non videtur, regnante Dagoberto I, quem omnes historici strenuissimum prædicant, hujusmodi vastationem accidisse; deinde Fredegarius, qui in suo Chronico res gestas Dagoberti accurate prosequitur, nullo verbo Arbonensis pagi, aut etiam Alemannicæ regionis populationem attingit. Cæterum Mabillon (a) hæc contigisse refert circa an. 687; et probabilis, cum Maginaldum et Theodorum cladi superstitēs narrat, suspicatus est eosdem non fuisse, qui a Willimaro presbytero adjuutores S. Gallo an. 612 dati fuerunt: alioquin S. Magno ætas cxliii annorum adscribenda foret, quoniam post cladem saltem per annos xxvi in Faucensi monasterio vixit (b). Walafridus et Anonymus videntur semper loqui de iisdem personis: nam quos rerum gestarum testes ante adduxerant, eosdem narrant vastationis consortes fuisse: unde id omnino retinendum arbitror, in quod conspirant antiqui scriptores, cladem scilicet ab incolatu S. Magni separari non posse.

conciliari non potest

B 134 Hiscæ ita constitutis, dubium non est, errorem aliquem in notam numericam ab utroque scriptore positam irrepisse, et eatenus corrigendum esse, quatenus rei gestæ narratio cum incolatu S. Magni ad cellam S. Galli et cum episcopatu Bosonis Constantiensis componi possit. Mallem itaque legi in utroque textu: post quindecim annos (xv); ita ut Arbonensis direptio inter annos Christi quadragesimum et quadragesimum secundum fluctuaret. Neque prorsus arbitraria est conjectura (nam conjecturam fateor), utpote quæ fundamentum aliquod habet in ipsa forma numeri romani L (quinquaginta), cujus membrum ita quandoque assurgit, ut angulum acutum efficiat v et proinde facile cum alia nota numerali romana quinque (v) confundi queat (c). Notum quoque est eandem formam L antiquioribus sæculis non multum dissimilem fuisse a figura I; unde quoque, ut vult Ildeph. von Arx, legere licet post xi annos. Alterutra correctio assumenda est, prout quis S. Galli obitum anno xxv aut xxvii supra sexcentisimum illigandum censuerit. Si anno 625 dicatur diem obiisse extremum, quindecim anni decurrunt usque ad annum 640; si e contrario annus emortualis 627 statuatur, post annos undecim devenimus ad annum 638 aut etiam sequentem; circa quæ tempora turbata fuisse Turgoviam infra num. 136 monstrabitur. Positis autem illis quindecim aut undecim annis, adesse potuit S. Magnus vastationi, qui ut supra dictum est num. 133 viginti sex annos postremos vitæ insumpsit in fundando monasterio Faucensi. Nostri quidem in Commentario prævio S. Magni ad vi Septembris (d) statuunt illum obiisse anno 655; quod quidem faciunt ex conjectura, quoniam apponunt circa annum 629 cellam S. Galli reliquisse: unde cogebantur quodammodo ejus mortem ad annum LV supra sexcentisimum definire: quemadmodum et Mabillonius serius vitam Sancti prorogat, quoniam illum annis vigintiquinque superstitem facit magistro suo S. Gallo, cujus mortem ut supra vidimus num. 119 cum 646 conjungit: unde Nostri recte observarunt, ut sibi constaret Mabillonius, obitum S. Magni saltem anno 671 innectendum esse, quando e contrario illum circa annum 665 vitam functum scribit (e). Est vero nobis positivum argumentum, quo S. Magni dies supremus in annum 666 incidisse probatur. Citat nempe Ildeph. von Arx (f) manuscriptum Martyrologium Adonis in codice Sangall. num. 455, in quod ad hunc an-

num Sancti obitus notatur; credo autem aliis deficientibus probationibus, nos huic instrumento, licet non admodum antiquo, uti posse, donec certiora edoceamur. Atqui tum quidem licebit nobis mansionem S. Magni ad cellam S. Galli usque ad annum 640 retardare, quoniam supersunt adhuc anni xxvi usque ad obitum, proindeque non ita difficile erit quindecim annos inter S. Galli sepulturam et pagi Arbonensis direptionem invenire.

135 Quoad Bosonem, satis constat inter eruditos illum sedem Constantiensem occupasse post Martianum (seu Martialem aut Martinum), qui tempore Dagoberti I, et proinde inter an. 628 et 638 eandem rexit Ecclesiam, si fides videlicet habenda est diplomati Friderici I imperatoris, dato Constantiæ anno dominicæ incarnat. Mllmo c. l. v. indict. III v kal. Dec. regnante duo Frederico Romanorum imperatore Augusto anno regni ejus quarto, imperii vero primo (g). In eo autem diplomate dicitur: Distinguentes terminos parochiæ inter Constantien. episcopatum et cæteros adjacentes, sicut ab ante cessore nostro felicis memoriæ Dagoberto rege, tempore Marciani Constantiensis episcopi, distinctos invenimus, videlicet, etc. Cæterum authenticam Fridericiani diplomatis vindicatam reperies apud cit. Trudp. Neugart (Episcopat. Constant. Proleg. Dissert. II). Prorogarunt quidem nostri ad Vitam S. Trudperti ad diem xxvi Aprilis (h), vitam Martiano usque ad annum 642, quo oratorium a prædicto Trudperto constructum sub honore SS. Petri et Pauli consecrasset dicitur; verum omnino incerta est hujus Sancti ætas (i): et Marquardus Herrgott (k) satis nitide mea sententia monstrat S. Trudpertum potius ad octavum quam ad septimum sæculum pertinuisse: unde sponte sua fluit male interpolatum in ejus Actis Martiani nomen, neque, ubi alia non adsunt documenta, ejus episcopatum ultra regnum Dagoberti I extendi posse.

136 Cum itaque circa annum 640 duo facta concurrant, præsentia nempe S. Magni ad S. Galli cellam et episcopatus Bosonis; restat inquirendum quæ clades eodem tempore Arbonensem pagum, atque adeo S. Galli eremum affligere potuerit. Difficultatem feliciter, quantum quidem licet, componit Trudpertus Neugart (l): Walafridus Turgoviam ab Otwinio vastatam, ait, anno quadragesimo ab excessu S. Galli; e contrario Theodorus (supra num. 131) id post triennium ab obitu ejusdem Sancti accidisse testatur. Verum anno sexcentesimo tricesimo, qui opinione nostra tertius a morte S. Galli est, nec vola nec vestigium belli civilis aut incursionis hostilis apud auctores antiquiores deprehenditur. De Otwinio sive duce sive præfecto, atque Erchinaldo ejus vicario, Turgoviæ comite, ut vult Goldastus, monumenta antiquiora perinde silent. Erchinoaldum vero, regis Dagoberti consanguineum, defuncto Ega, an. III Clodovei II, æræ communis sexcentesimo quadragesimo, majorem domus in Neustria fuisse constitutum, præter Fredegarium (m) et Aimonium (n) Chronicon Moisiacense (apud D. Bouquet tom. II, p. 652) testatur, quo etiam tempore Otto Berone genitus patre sperabat se comitem palatii fieri posse, seu potius majorem domus in Austrasia, infantiam Sigeberti II quod rexisset. Consilium subodoratus Grimoaldus, Pippini Landensis anno 639 defuncti filius, dignitatem ex meritis paternis sibi vindicare satagebat. Optatos honores adeptus est anno decimo Sigeberti, J. C. quadragesimo se-

AUCTORE J. V. H.

cum chronologia

E

et historia

F

cundo

(a) Annal. Ben., lib. xvi, § lxi, tom. I, p. 539. — (b) Tom. II, p. 708, n. 40. — (c) Nouv. Traité de Diplom., tom. II, p. 224. — (d) Tom. II Septemb., p. 708, n. 41. — (e) Act. SS. Ord. S. Ben., sec. II, p. 505. — (f) Gesch. des Cant. S. Gallen, tom. I, p. 21. — (g) Neugart Cod. diplom. Alemann., ch. cccclxvi, tom. II, p. 86. — (h) Tom. III April.

p. 426, not. d. — (i) Cfr Mart. Gerbert Hist. Nigr. Silv., tom. I, p. 49. — (k) Geneal. Dom. Habsburg., tom. I, p. 179 et seq. — (l) Episcopat. Constant., p. 26 et seq. — (m) Cap. lxxxiii. Ap. D. Bouquet, tom. II, p. 445. — (n) Lib. iv, cap. xxxvi. Ibid., tom. III, p. 436.

AUCTORE
J. V. H.

cundo supra sexcentisimum, interfecto jam Ottonem a duce Leuthario, quem in æmulum excitaverat. Walafridum itaque ac Theodorum ad hujus facti seriem respexisse puto, quum Otwini et Erchonaldi meminere. Quamvis enim nec Ottoni dignitas præfecti provinciæ aut ducis, nec Erchinoaldo vicarii officium conveniant, facilius tamen circa ejusmodi adjuncta a vero aberrari, quam nomina personarum propria obliterari posse, criticorum plerique haud invitæ admittent. At parum differre Otwinum ab Ottone, ac Erchonaldum ab Erchinoaldo, majore-domus Clodovei II ex Burgundia in Turgoviam sub anno 642 militem eduxisse adversam fortunam expertum, a Leuthario II Alemannorum duce, ad cujus administrationem Turgovia spectabat, cæsum ac interceptum fuisse putem. *Hucusque laudatus Trudp. Neugart. Hæc utcumque solvunt intricatam quæstionem: conciliari etenim possunt cum incolatu S. Magni in cella S. Galli et cum epocha Bosonis. Admodum verisimile est, contentionem de majoratu domus inter Ottonem et Grimoaldum sub rege duodenni non absque bello compositam fuisse: nam Fredegarius in Chronico (a) dicit: Otto quidam filius Uronis (Beronis) domestici, qui bajulus Sigiberti ab adolescentia fuerat, contra Grimoaldum superbia tumens, et zelum ducens, eumque despiciere conaretur: Grimoaldus cum Chuniberto Pontifice se in amicitiam constringens, cœperat cogitare, quo ordine Otto de palacio ejiceretur, et gradum patris Grimoaldus assumeret.*

horum temporum.

137 *Huc etiam facit Ottonem a duce Alemannorum Leuthario, anno 642 occisum fuisse, ut habet idem Fredegarius (b); quod aliquod indicium præbet in Alemannia tunc versatum fuisse Ottonem, vitamque suam pro factione Grimoaldi profudisse. Unum in conjectura historica Trudperti Neugart probare non possum; Erchanoldum scilicet, de quo in Vita S. Galli agitur, eundem esse ac Erchinoaldum, qui major domus in Neustria sub Clodoveo II fuit. Certe nomen aptissime convenit, cum major domus Neustriæ in Erchamberti Breviario Regum Francorum (c) Erchanoldus vocetur. Sed nequiquam convenit utriusque ingenium: qui enim a Walafrido exhibetur Erchanoldus, expilator sacrarii Sangallensis, omnino distat ab suo cognomine, qui, ut ait Fredegarius in Chronico (d), erat homo patiens, bonitate plenus, cum esset patiens et cautus, humilitate et benigna voluntate circa sacerdotes, omnibusque patienter et benigne respondens, nullaque tumens superbia, neque cupiditate sæviebat: tantum in suo tempore pacem sectans fuit, ut Deo esset placabile. Erat sapiens, sed in primis maxima cum simplicitate, rebus mensuratum ditatus, ab omnibus erat dilectus. Hæc omnino differunt ab iis quæ de Erchanoldo dicuntur, ut impossibile sit duos hujusmodi viros in unum confundere.*

Reliquiæ S. Galli variis in locis.

138 S. Gallum in oratorio cellæ suæ sepultum fuisse testantur Anonymus et Walafridus; atque illic corpus ejus permansisse, vadimonium præstat constans ejus monasterii traditio, continuata serie diplomatum firmata. Nihilominus S. Galli sepulcrum monstratur quoque Fuldæ, Borvici, ignoto mihi in Gallia loco, et in Wangen (e). Sed hujusmodi sepulcra aut cognominem Sanctum continent, uti fortassis in Gallia, in qua duo hujus vocabuli reperiuntur sancti episcopi Claromontani, aut Reliquias sancti abbatis potius indicant quam integrum corpus, prout probabilius Fuldæ et in Wangen acciderit. Sæ-

(a) Cap. LXXXVI. Ibid., tom. II, p. 446. — (b) Ibid., p. 447. — (c) Oper. S. Greg. Turon. Edit. Ruinart, col. 1353. — (d) C. LXXXIV, Ap. D. Bouquet, tom. II, p. 445. — (e) Von

culi XVI anno XXIV die XXIV Februarii corpus S. Galli e suo scrinio extractum, destructum fuit a Zwingliana factione, quæ in civitate Sangallensi dominabatur. Supererat Pragæ in Bohemia caput et brachium Sancti (confer supra num. 10) sed cum Sangallenses monachi partem aliquam Reliquiarum S. Patroni sui rogassent, responsum fuit, ut schedæ meæ referunt, nihil hujusmodi reperiri. Attamen in Diario SS. Reliquiarum, quæ in Metrop. Eccl. Pragensi asservantur, conscripto a Thoma Pessina a Czechorod, decano ejusdem ecclesiæ hæc habentur sub die XVI Octobris: S. Galli abbatis major pars capitis, brachium et costa, allata per Carolum ex monasterio S. Galli, Dioc. Constantiensis anno 1354. Caput argento et auro circumdatum donaverat idem Imperator ecclesiæ parochiali S. Galli in veteri civitate, quod tempore hæreseos amissum est; brachium et costa dederat ecclesiæ Pragensi, quæ hodieque intacta manent. Extat quoque in ecclesia Pragensi pars de mandibula ejusdem Sancti absque ullo dente. Joannes Jungius in sua Lipsanographia seu Thesaurio Reliquiarum Electoralis Brunsvico-Luneburgensis (Hanoveræ 1782) dicit involucro subtili textili aureis literis distincto tegi Reliquias... S. Galli Confessoris; sed dubitat num hic S. Gallus episcopus Claromontanus designetur (f), an vero sanctus abbas noster. Verum quum pleræque Reliquiæ in thesauro contentæ aut Romanæ aut Germanicæ originem habeant, videntur potius ad S. Gallum abbatem pertinere. Non est dubium alias particulas Reliquiarum variis in locis delitescere, maxime in ecclesiis et altaribus sub ejus invocatione dedicatis, quas tamen deficientibus idoneis documentis, enumerare nobis non licet. De Cambutta aut pedo ad S. Gallum a B. Columbano missa confer Walafridum cap. XXV, et Anony. num. 28, et late de eo agunt Nostri in Commentario prævio ad Vitam S. Magni (g). Nunc Acta S. Galli sæptus sub Anonymi nomine laudata subdimus; nam, quod nihil hic loci de abbata S. Galli, ad ejus sepulcrum extracta, disserimus, ratio est id potius pertinere ad Vitam S. Othmari ejus fundatoris, de quo ad diem XVI Novembris late dicitur.

VITA S. GALLI,

auctore anonymo monacho Sangallensi, sæculi VIII.

Ex monumentis Germaniæ historicis Georgii Henrici Pertz, tom. II, part. 3.

LIBER PRIMUS.

CAPUT I. S. Galli ortus, monachus in cœnobio Benchorensi, adventus in Gallias et Alemanniam.

Fuit vir nobilitate pollens a, magisque bona conversatione fulgens, quem reverentia paternalis nobis tradidit Gallum b nuncupare. Hic primævum florem in insula Hybernia ducens, cum ab ipsa pueritia sua Deo adhæsisset, studiisque liberalium artium mancipasset, parentum nutu commendabatur viro venerando Columbano, qui

AUCTORE ANONYMO. S. Gallus in cœnobio Benchorensi monachus, a b

Arx. Gesch. des Cant. S. Gallen, tom. I, p. 20. — (f) Tom. I Jul., p. 103. — (g) Tom. II, p. 723, n. 121.

vitæ

A vitæ normam exemplis patrum tenens, vestigiumque humilitatis cunctis prætendens, mellifluam doctrinam secum degentibus oportune tradidit. Inter quos prædictus puer humilitate ac strenuitate pollebat, magistrum suum in studiis divinis sequens, caduca jam mundi respuendo, ac fratribus ubique aditum æterni regni ostendendo. Christo nempe propitio ad ætatem veniens, exortationibus spiritualium fratrum, præfato patre eum compellente, humiliter rennuens adtamen Christi exemplo obediens sacerdotii gradum adiit; in quo provecibus pollebat, cum assidue sacrificium Christo flagrabat *, in quibus et initiis feruntur liquida miracula. Igitur cum de remotis partibus mundi arbiter orbis lumen nostratibus *c* refulgere disposuisset, prædictus vir terrena despiciens et cælestia querens, cum præfatis fratribus, qui electio quædam Scoticæ *d* gentis erant, relictis habitibus cunctis *, Christum secutus est, patrisque ac matris seu parentillæ cum possessionibus diversis immemor, ut mereretur in ætheris premio centuplici potiri.

* id est: im-
molabat

c
* cunctis pos-
sessionibus

in Gallias

B 2 Æstimatione etenim cœpta, portum Hybernicum linquebant, prosperique succedentibus auris sinus Britannicos tangebant: quibus peragrat, tandem optata arva Galliæ introierunt, ubi gubernacula regni Sigiberti *e* diversas gentes tunc domuerunt; statimque confidentes in Christi amore, aulam regiminis ejus adierunt. Quos benigne suscepit, aptaque omnia cum diligentia illis præparari jussit; cœpitque causam itineris eorum inquirere, ac animo suo mellifluis doctrinis eorum delectari; qua per ordinem exposita atque diligenter consuetudine *f* erga peregrinos peracta, regalis clementiæ allocutioni vocantur. Ibi ergo inquiruntur de originis seu conversationis eorum ordine, quo cognito regalis petiitio eos adiit, ut in terminis Galliæ conversationis eorum locum eligerent, nec diutius se itineris longitudine fatigaret, regalem tunc clementiam in omnibus voluntati eorum deinceps obtemperatam. Vir ergo Dei Columbanus respondit: Omnia, quæcumque habui, propter nomen Domini dereliqui, et si nunc aliorum divitias cupio, forsân prævaricator evangelii existo, cujus desiderio actenus militavi; non enim convenit nobis, lucris caducæ hujus vitæ anhelare, sed toto mentis affectu Christi præceptum desiderare, in quo ait: « Qui vult venire post me, abneget semetipsum, tollat crucem suam et sequatur me. » Quomodo nosmetipsos abnegamus, si exteriora nostra pro Christo non laxamus *, aut quomodo crucem ejus tollimus, si terrestrem curam quærendo inhiamus? Cui talia obicienti responsum regale obviavit: Si Christum sequendo crucem ejus sumere desideras, heremi secreta elige, in quibus et augmentum tui præmii et oportuna provideas nostræ saluti, tantum ne, nostra ditione relicta, ad alias gentes pertranseas.

* id est: re-
linquimus

cum S. Co-
lumbano

g

h

* officinas
ap'as
* Cœnobilis

i

3 Regis ergo petiitio prævaluit, ac cuneus ille fratrum heremi abdita elegit. Quo difinito, ingressi sunt heremum, quem vulgaris opinio nuncupat Vosagum *g*. Scrutando servorum Dei habitationibus aptum locum tandem ergo reppererunt antiquitus habitationem dirutam, aquarum calore adventantium animos delectantem, quam murorum ædificia antiqua circumdabant, incolæque regionis illius Luxovium *h* eam vocabant. Illic nempe fraternalis manus oratorum in honore Sancti Petri, principis apostolici culminis, ac officina habitationi apta * sibi construxerat. Igitur cum per aliquod tempus illic habitassent, aptaque cœnobilibus * præparassent, multi Burgundiorum gentis, nec non et Francorum *i*, veniebant ad eos propter de-

siderium æterni regni, ibique mirum in modum crescebat regularis vitæ origo. Cum fluctivagum mundum linquebat nobilium multitudo, Christo laus creverat passim opinio eorum in finibus Galliæ vel Germaniæ. Nam et maturitas vitæ eorum Theodorichum *k* regem non latuit, qui sæpe ad eos venit, ac orationis eorum amminicula postulavit. Cui sanctus vir Columbanus dulcifluam doctrinam suam impendebat, necnon et pro concubinis quibus indiscrete adhærebat, vehementer arguebat, ortando eum, potius legitimo conjugio uti, quatenus spes regni incautela ejus non destitueretur, sed utilitati populi imposterum servaretur.

AUCTORE
ANONYMO.

k

4 Multa ergo ammonitionibus ejus agebat, sed instigante inimico humani generis, mentem Brunihildæ *l*, aviæ suæ, in prostitutionis amissione *m* viri Dei consilium utile rennebat. Nam sicut Zezabel regnum Ahab perdidit, ita et hæc istum decepit avertendo eum a legitimo conjugio ac vitam ejus lupanaribus damnando. Tantum timore honoris ac dignitatis suæ in palacio regali, si legitima conjunx versaretur sub sceptro nobili, invidia contra virum Dei augebatur, in tantum ut prædicta filia diaboli a rege impetrasset, ne amplius sub ditione regiminis ejus vir Dei habitasset. Nam et legatio mittebatur, quatenus de regno expelleretur; ille vero movens inde sicut in gestis ejus legitur *n*, pervenit ad Clotharium *o* regem, cumque ab eo benigne susciperetur, eumque divinitus instruxisset, expetivit, ut fultus comitibus ad Theodebertum *p* regem Austrasiorum venisset. Consentitur demum petitioni viri Dei, atque cum cunctis sibi aptis * transmittitur Austrasiorum regi, a quo suscipitur cum magnis gaudiis, eumque divinitus docendo, ibi manet diebus non paucis. Tunc itaque viam seu defensionem * per altam Germaniam *q* ad Italiam petiit, in quo eodem tempore Egilolfus *r* regnavit. Sed prædictus rex obsecrabat virum Dei manere in regno ejus, promittens se repperire loca venusta et congrua servis Dei, in quibus si habitare cœpissent, lucrum animarum inde adferri potuissent. In quibus promissis vir Dei lancem moderaminis tenuit dicendo: se petitioni ejus velle obtemperare, sed tamen firmiter habendo æstimatum nulla ratione velle dimittere.

profectus,

l

m

E

o

p

* ipsi neces-
sariis

* commea-
tum

q

r

5 Igitur optio ei a rege dabatur, si alicubi aptum locum experiretur; in qua inquisitione venerunt ad fluvium Lindimacum *s*, quem sequendo adierunt castellum Turegum *t* vocatum. Inde etenim adierunt villara vulgo vocatam Tucconia *v*, quæ in capite ipsius lacu Tureginensis est sita. Placuit ille locus, sed incolarum displicuit pravus usus. Crudelitas et malicia in illis regnabant, namque et superstitioni gentilium inhiabant. Servi ergo Dei cum cœpissent inter illos habitare, docebant eos Patrem et Filium et Spiritum Sanctum adorare. Nam Gallus ad cujus miracula rimanda *, Christo propitio figimus opera, virum Dei Columbanum, ut jam dictum est, ab initio conversationis sequendo ejusque laboribus compatiendo, cœpit illic gentilium fana incendere, diisque consecrata in lacum dimergere *w*. Cum ergo vidissent fana sua combusta, adsumperunt contra eos invidiæ arma, quæ in tantum corda eorum arripuit, ut consilio acto virum Dei Gallum voluissent interficere, atque Columbanum cum contumeliis de finibus eorum expellere. Sanctus vero Columbanus hæc audiens orabat: Deus rector poli, in cujus arbitrio totus mundus decurrit, fac generationem istam in improprium, ut, quæ inprobe excogitant servis suis, sentiant in capibus suis. Fiant nati eorum in interitum; ergo

inde in Ale-
manniam
pervenit:

F

s

t

v

* recensenda

w

cum

AUCTORE
ANONYMO.x
ubi in prædicatione evangelica,

y

z

B

aa

* et

bb

destructis
idolis,

cc

C

dd

* ingressus

ee

* adde: con-
sueveratet in vitæ
monasticæ
officiis

ff

gg

cum ad mediam ætatem perveniant, stupor ac dementia eos adprehendat, ita ut alieno ære oppressi ignominiam suam agnoscant conversi; impleatur in eis prophetia psalmographi dicentis: Convertetur dolor ejus in caput ejus, et in verticem ipsius iniquitas ejus descendet x.

6 Post hæc ergo secedendo apostolicum implevit præceptum, in quo ait: Date locum iræ; atque cum alumnis ad Christi laudem festinantibus pervenit in castrum Arbonam y, ubi repererunt Willimarum z quemdam sacerdotem. Quibus ille visis, fertur præ gaudio dixisse: Benedictus qui venit in nomine Domini; Deus Dominus, et inluxit nobis; eique responsum obiisse: De regionibus congregavit nos Dominus. Ipse confestim, adprehensa manu ejus, duxit eos ad orationem. Nam cum pariter orassent, domumque intrassent, ac in convivio spiritalis lætitiæ recubissent, fertur electus Dei Gallus jussu magistri divina eloquia recitasse, audientiumque animos ad amorem cœlestis patriæ provocasse; quorum auditor præfatus presbyter obstupuit, umectans vultum lacrimis. Erant ergo ibi ad laudem Christi septem diebus læti in divinis consolationibus. Quibus peractis, didicerunt ab eodem presbytero civitatem quandam esse dirutam vicinam illis locis Pregentiam, cujus terræ pinguedo marisque aa vicinitas potuissent fieri servis Dei oportunitas. Quo audito, optabant eum toto animo. Nam vir Dei Columbanus una cum Gallo aptissimo discipulo, * seu alio diacono, ascendens navem explorandi causa adiit urbem. Igitur fraternalis manus domicilia sibi illic præparavit, ac strenue Christum pro illo loco supplicavit. Tres ergo imagines æreas et deauratas superstitionis gentilitas ibi colebat, quibus magis quam creatori mundi vota reddendo credebatur bb.

7 Nempe desiderio destruendi eorum superstitionem vir Dei Columbanus jussit Gallo ad populum recitare sermonem, quia ille inter alios eminebat lepore latinis, nec non et idioma illius gentis cc. Nam conventio facta est populi ad solitam festivitatem templi, magis spectaculo advenarum percussis, quam reverentia divini cultus devoti. Quibus congregatis, electus Dei Gallus rigabat corda eorum mellifluis verbis, ortando eos ad creatorem suum converti Jesum Christum filium Dei, qui humano generi in sordibus tepecenti reseravit aditum cœlestis regni. Igitur, videntibus cunctis, sublatis imagines comminuit petris, atque in profundum dejecit maris. Tunc ergo pars populi confitendo peccata sua credit, parsque irata et indignata cum furore abscessit. Nam et vir Dei Columbanus aquam benedixit, atque sanctificando loca contaminata, ecclesiæ sanctæ Aureliæ dd honorem pristinum restituit, ibique egressus * athleta Christi cum clientibus sibi alumnis mansit triennio ee. Qui in morem parvissimæ matris apis ingenium exercebant in artibus diversis; inter quos electus Dei Gallus squammigero gregi insidias componere *, et fratres sæpe, Christo largiente, lætificabat, cum illis apta diligenter præbebat.

8 Volvente deinceps cursu temporis, electus Dei Gallus retia lymphæ laxabat in silentio noctis, sed inter ea audivit demonem de culmine montis pari ff suo clamantem, qui erat in abditis maris. Quo respondente: Adsum! Montanus e contra: Surge, inquit, in adjutorium mihi! Ecce peregrini venerunt, qui me de templo ejecerunt; (nam deos conterebant, quos incolæ isti colebant; insuper et eos ad se convertebant) gg veni, veni, adjuva nos expellere eos de terris. Marinus de-

mon respondit hh: En usus eorum est in pelago, cui numquam nocere potero. Volui enim retia sua ledere, sed me victum proba lugere. Signo orationis est semper clausus, nec umquam somno oppressus. Electus vero Gallus, hæc audiens munivit se undique signaculo crucis, dixitque ad eos: In nomine Jesu Christi præcipio vobis, ut de locis istis recedatis, nec aliquem hic ledere præsumatis! Et cum festinatione ad litus rediit, atque ablati suo, quæ audierat, recitavit. Quod vir Dei Columbanus audiens, convocavit fratres in ecclesiam, solitum signum tangens ii. O mira dementia diaboli! voces servorum Dei præripuit * vox fantasmatica, cum hejultata atque ululata diræ vocis audiebatur per culmina *. Livor ergo demonis dolens abscessit, cum oratio fratrum ad Dominum suppliciter ascendit.

9 Laude colendus Christus tunc magis ac magis laudabatur, cum expellere ab eis terrorem demonum dignabatur. Illi vero, qui contempserunt eorum prædicationes, conati sunt adfingere eos propter deorum suorum contritiones *. Nempe adierunt Cunzonem kk, duces partium ipsarum, accusatorias fallacias ferentes, conjuncto spiritu deceptionum, ac dicentes: propter illos advenas venationes publicas illis in locis fuisse desolatas. Qui ad eos nuntium mittere dicitur *, quo eis discedere precipitur. Nam ut adderetur ad injurias servorum Dei, vacca eorum furto ablata ducta est in abdita heremi; cujus requirendi gratia pergentes duo fratres, venerunt ad ipsos latrones; ubi tunc furto homicidium conjugitur *, cum ab eis famuli Christi occiderunt, prædaque eorum diripitur. Peracto ergo scelere, diu quærentur in solitudine, adtamen quandoque * exanimis inventi, lamentabiliter ad cellam sunt reducti. Deinde Sanctus Columbanus assiduitate expellentium coactus, ac dolore fraternalium funerum percussus, dixit fratribus: Invenimus hic concam auream, sed serpentibus plenam. Vos autem nolite contristari; Deus enim, cui servimus angelum suum mittet, qui nos ad regem Italiæ perducet, eumque placabilem faciet, ut locum nobis pacificum tribuat. Ex quo itinere athletarum Christi febrim vexatio electum Dei Gallum retinuit. Nam in ipso profectiois articulo abbas sui pedibus provolutus, professus est, quod nequivit * infirmitate compulsus. Sed vir sanctus, causa retinendi eum secum, cum hilaritate animi dixit ll: Si laborum meorum particeps fieri non vis, diebus meis missam non celebrabis. Ergo arbitrio proprio tunc relictus est, qui diu sub magisterio aliorum eruditus est.

ANNOTATA.

a Quæ de regia S. Galli prosapia habent antiquiores vide Commentarii prævii num. 31 et seq.

b Galli nomen circa medium sæculum VIII prævaluit: ante Gallo, Galonus, etc., dicebatur. Vide Commentarium prævium, num. 1 et sequentibus.

c Id est Alemannis. Hæc verba monstrant ex illa gente fuisse biographum nostrum.

d Scotia commune nomen erat tum Scotiæ hodiernæ tum Hiberniæ, atque hinc multiplicium errorum origo ad nostra usque tempora. Notherus in suo Martyrologio habet: Insulam Hiberniam.

e Non Sigibertum, sed Guntramnum Burgundicæ gubernacula, quando S. Columbanus in Gallias appulit, tenuisse, monstratur in Commentario prævio num. 46 et sequentibus.

f For-

A f *Fortassis alludit hic auctor ad morem lavandi peregrinorum pedes.*

g *Vosagus aliis Vogesus (les Vosges), quo nomine non solum veniunt continua montium juga, sed saltus etiam et eremus. Late extenditur per confinia Burgundiæ, Alsatix et Lotharingix: est celebris propter incolatum virorum numero et sanctitate illustrium.*

h *Luxovium (Luxeuil), in hodierna præfectura Araris superioris (Département Haute-Saône) in antiquo comitatu Burgundiæ (Franche-Comté) situm, paulatim excrevit in oppidum. Cæterum ex Vita S. Columbani constat primam fundationem Sancti Anagratibus, alteram Luxovii, tertiam Fontanis fuisse. Hic vero sola mentio fit Luxoviensis cœnobii, quia illud caput fuit reliquorum monasteriorum.*

i *Eadem paulo uberius exponit Walafridus c. 11: Illisque ibi conversantibus et ipsum locum excellentibus, multi non solum de genere Burgundionum, sed etiam Francorum amore vitæ laudabilis ad ipsos confluerunt; et mōitis spiritualibus instituti, tantam compunctionis gratiam ex verbis eorum adepti sunt, ut omnia sua ad ipsum contraderent, et coma capitis deposita, monasticæ vitæ habitum voluntaria paupertate susciperent. Jonas in Vita S. Columbani num. 17 dicit: Ad ejus famam plebs undique concurrere et se cultui religionis dicare curabant... Ibi nobilium liberi undique concurrere nitebantur, ut et præta phaleramenta sæculi et præsentium pompam facultatum contententes, æterna præmia caperent.*

k *Theodericus, de quo hic, secundus est hujus nominis, filius secundo genitus Childeberti Austrasiæ regis, anno 596 veneno sublatus, nepos Sigiberti I Austrasiæ regis, occisus anno 575.*

l *Brunehildis, de qua tam varia atque inter se discrepantia referunt auctores etiam coevi, nupsit Sigiberto I Austrasiæ regi anno 566; filia erat Athanagildi, Gothorum regis in Hispania. Quæ vero est opinio dissensio inter auctores circa Brunehildem reginam, utcumque explicatur a P. Daniel nostro (a).*

m *Prostitutionis amissionem interpretatur Ildephonsus von Arx (b) prostitutionis perditionem. Sensus clarior est, si amissionem omissionem dicamus; ita ut legeretur: quoad prostitutionis omissionem viri Dei consilium utile renebat. Jonas autem num. 31 et Walafridus cap. 11 asserunt per Theodericum non stetisse, quominus S. Columbano monenti obtemperaret: Theodericus, ait Jonas loco citato, quia in termino regni sui B. Columbanum haberet, gratulabatur. Ad quem cum sæpissime veniret, cœpit vir Dei eum increpare, cur concubinarum adulteriis misceretur, et non potius legitimæ conjugis solamine frueretur; ut regalis proles ex honorabili regina prodiret, et non potius ex lupanaribus videretur emergi. Cumque jam ad viri Dei imperium regis sermo obtemperaret, et se ab omnibus illicitis segregare responderet, mentem Brunehildis aviæ, secundæ ut erat Jezebelis, antiquus anguis adiit, etc. Eadem habet Walafridus loco citato.*

n *S. Columbani expulsionem late describit Jonas a num. 33 ad 48.*

o *Clotarius II primum Suessionum, et ab anno 613 totius Franciæ rex.*

p *Theodebertus II Austrasiæ rex a fratre suo Theodorico, Brunehilde instigante, occisus an. 612.*

(a) Hist. de France, tom. I, p. 478. Edit. Amstelod., an. 1742. — (b) Pertz Monum. Germ., tom. II, p. 6. — (c) Frisi

q *Altam Germaniam vocat auctor illam Germaniæ partem, quam Alemanni initio sæculi VII incolabant. Ad hunc locum alludit Walafridus in Præfatione, dum auctorem designat, quem præcipue secutus erat: Porro dum pridem ipsum opus perlegerem, inveni ab auctore ejusdem conscriptionis terram quam nos Alamanni vel Suevi incolimus, Altimanniam sæpius nominari; sed ipsius nominis originem quærens, apud nullum scriptorum, quorum adhuc notitia nos respersit, ejus reperi mentionem. Nisi fallor enim, ab alto situ provinciæ idem vocabulum confictum est. Quod Altimanniam dicit Walafridus Altam Germaniam vocat noster: librarii fortassis industria, Altimanniam interpretantis.*

r *Egilolfus, melius Flavius Agilulfus aut etiam Agon, ducta uxore anno 590 Theodelinda, Autharis regis vidua, Longobardorum rex, annis XXV regnavit. Se regem totius Italiæ dicebat, uti constat ex inscriptione coronæ aureæ quam Modoetiæ obtulit: AGILULF. GRAT. DI. VIR GLOR. REX TOTIUS ITAL. OFFERT. SCO. JOHANNI BAPTISTÆ. IN ECLA. MODICIA (c).*

s *Lindimacus hodie die Limmat (nomen compositum ex Lint et Mag, torrentibus) in orientalem partem Lacus Turricini influit.*

t *Turegum, hodie Zurich, una ex primariis urbibus hodiernæ Helvetiæ ad lacum cognominem sita.*

v *Tucconia, hodie Tuggen, parochia ruralis, in decanatu Rapperwilano, de qua vide Commentarium prævium, num. 76.*

w *Prosper Lambertini, postea Papa Benedictus XIV, in Opere de Canonizatione Sanctorum (d), late exponit casus, in quibus excusari potest eversio sanorum et his similia. Erat illo jam tempore lex regni, ut Christiana religio principatum obtineret: unde S. Columbanus, ut habet ejus biographus num. 51, cum regis mandatis inter Suevos advenerat, ipsique Suevi jam magna ex parte baptismo fidei catholicæ initiati erant, ut testatur idem biographus num. 53; quare non tam gentilismi quam impiæ superstitionis accusantur. Quæ omnia faciunt juxta Prosperum Lambertini, ut factum S. Columbani excusari possit.*

x *Circa verba maledictionis a S. Columbano prolata, attendendum est ad ea, quæ S. Thomas dicit 2. 2. quæst. LXXVI. art. 1: Si aliquis imperet vel optet malum alterius, in quantum est malum, quasi ipsum malum intendens, sic maledicere utroque modo erit illicitum, et hoc est maledicere per se loquendo. Si autem aliquis imperet vel optet malum alterius sub ratione boni; sic est licitum, nec erit maledictio per se loquendo, sed per accidens, quia principalis intentio dicentis non fertur ad malum, sed ad bonum. Contingit autem malum aliquid imperando, vel optando sub ratione duplicis boni, quandoque quidem sub ratione justi. Et sic iudex licite maledicit illum, cui præcipit justam pœnam inferri. Et sic etiam Ecclesia maledicit anathematizando, sicut etiam propheta in Scripturis quandoque imprecatur mala peccatoribus, quasi conformantes voluntatem suam divinæ justitiæ: licet hujusmodi imprecationes possint etiam per modum prænuntiationis intelligi. Quandoque vero dicitur aliquid malum sub ratione utilis; puta cum aliquis optat aliquem peccatorem pati aliquam ægritudinem aut aliquid impedimentum, vel ut ipse melior efficiatur, vel ut saltem ab aliorum nocumento cesset. In S. Columbani maledictione utrum-*

Mem. della chiesa Monzese. Dissert., I, p. 42. — (d) Lib. III, cap. XVII, n. 9 et seqq.

AUCTORE
ANONYMO.

que probabiliter concurrat, ut præcius futuri ventura mala denuntiaret, et optaret illa tamquam apta curandæ gentiliū cæcitati, quod posterius clare insinuant verba: alieno aere oppressi ignominiam suam agnoscant conversi. S. Augustinus (a) maledicta excusat; cum ex prophetia dicuntur, non sunt de malo voto imprecantis, sed de præscio spiritu denuntiantis. Nam illa quæ de malo voto sunt, prohibentur cum dicitur: « Benedicite et » nolite maledicere ». Hæc autem sæpe inveniuntur in sermone Sanctorum.

y Arbona, oppidum et pagus est, ait Chronicum Gottwicense (b), Ducatus Alemanniæ sub majore pago Durgowe, eoque mediante in principaliore pago Turegiensi seu Zurichgow comprehensus... situs est ad lacum Acronium a sinistris inter binos minores fluvios Salinsach et Steinach, in quo celeberrimum et antiquissimum monasterium S. Galli. Arbona oppidum antiquis Arbor felix dicebatur, ut constat ex Itinerario Antonini (c) et ex Tabula Peutingeriana (d).

z Willmarus, quem Walafridus cap. v vocat presbyterum bonitate conspicuum, erat probabilis parochus illius tractus, sub Gaudenio Constantiensi episcopo. Istic enim mansit usque ad obitum S. Galli anno 625 vel 627; illo invitante, Sanctus noster ultimum ad populum Arbonensem verba fecit: quæ omnia designant presbyterum, qui plebi præpositus erat eruditionis et sacramentorum gratia.

aa Pregentia ex familiari Germanis confusione B et P hodie Bregentz, antiquis Brigantium oppidum est ad lacum et fluvium cognominem Orientem versus situm. Hodie pertinet ad comitatum Tyrolensem, circulum Vorarlberg. Lacus Brigantinus, quem auctor noster paulo inferius mare appellat, vocatur etiam Potamicus, aut Constantiensis, Germanis Bodensee: ab eo differt lacus Acronius, seu Cellensis, estque paulo infra Constantiam, teste Cluverio: hodie tamen a plerisque Acronius et Potamicus lacus passim confunditur.

bb Gentiles, de quibus auctor agit, non carebant omnes baptismatis gratia, quamvis idololatricis superstitionibus dediti, ut clare monstrat Jonas in Vita S. Columbani num. 53: Multi ergo eorum per beati viri suam ad doctrinam et Christi fidem conversi, baptismum consecuti sunt, aliosque etiam, quos jam lavacro ablutos error detinebat profanus ad cultum euangelicæ doctrinæ monitis suis, ut bonus pastor Ecclesiæ seminibus reducebat sparsis. Circa eadem tempora Francos similis inficiebat corruptela, ut constat ex epistola S. Gregorii Magni ad Brunehildem reginam (e): Hoc quoque pariter hortamur, ut et cæteros subiectos vestros sub disciplinæ debeatis moderatione restringere, ut idolis non immolent, cultores arborum non existant, de animalium capitibus sacrificia sacrilega non exhibeant; quia pervenit ad nos quod multi Christianorum et ad ecclesias occurrant, et quod dici nefas est, a culturis dæmonum non abscedant.

cc S. Gallus diurno incolatu Luzovii, Tucconiæ et nunc Brigantii, facile linguam Teutonicam addiscere potuit.

dd Circa expiationem templi S. Aureliæ vide Commentarium prævium, num. 85 et sequentibus.

ee De triennali incolatu S. Columbani vide Commentarium prævium, num. 67.

ff Par socium simul et ejusdem conditionis consortem indicat.

gg Uncinis inclusa pro glossa habet Pertz, editor Monumentorum Germaniæ.

(a) Contr. Faust., lib. xvi, cap. xxii, tom. VIII Oper. col. 296. — (b) Tom. II, p. 547. — (c) D. Bouquet, t. I, p. 102.

hh Hic frequentior Rythmus auditur, antiquiorem probabilis fontem, rhapsodiam quamdam demonstrans.

ii Signum tangere teutonismum dicit Ildephonus von Arz. Rühren enim tangere, olim movere, projicere significabat.

kk De Gunzone duce vix aliud notum est, quam quod ex biographis S. Galli habemus. Alemanniæ ducatum, cui Gunzo præerat, describit Shoepstinus (f).

ll Circa interdictum a S. Columbano impositum S. Gallo, vide Commentarii prævii num. 92 et seq.

CAPUT II. In Alemannia relictus desertum Arbonense incolit, Fridiburgam Gunzonis Ducis filiam a dæmonio liberat.

Quod credimus divina providentia actum, ut electus Dei Gallus servaretur genti illi ad lucrum sempiternum. Sequestratione namque peracta a, præfatus hospes Willmarus presbyter visitatur a servo Dei Gallo una cum retibus et navi, ibique meroris anxietas innovatur, cum separationis ordo rimatur, inter quæ hospitii sustentationes ac infirmitatis sublevationes ibidem flagitantur. Quo suscepto cum gaudio, pietatisque studio adimpleto, jussum est duobus clericis Maginoldo et Theodororo b, ut sollicitudinem ejus habuissent, ac in locis propinquis ecclesiæ ei ministrassent: quibus diligenter patris, ad majus exercitium Christo propitio sanus factus est. Post hæc Hiltibodus c quidam diaconus, præfati sacerdotis fidus socius, cum ante alios cognitione illius heremi polleret, aditus est ab electo Dei Gallo his verbis: Fili! invenisti umquam in abditis istius heremi aptum locum ad construendum oraculum * habitaculumque congruum? Desiderio desideravit anima mea permanere diebus meis in solitudine, admonente nos psalmista dicente: Ecce elongavi fugiens, et mansi in solitudine, et expectabam eum qui me salvum faceret. Respondens diaconus dixit illi: Pater mi, est heremus iste asper et aquosus habens montes excelsos, et angustas vales, et bestias diversas, ursos plurimos, et luporum greges atque porcorum. Timeo si induxero te illuc, ne forte inruant super te.

ll Vir autem Dei respondit: Si Deus pro nobis, quis contra nos? Qui Danihelem de lacu leonum liberavit, ipse potens est, me liberare de manu bestiarum. Videns autem præfatus levites constantiam ejus, ait: Crastina secreta silvarum penetremus, si forte locum aptum inveniamus. Nam confido in Creatoris nostri clementia, ut dignetur nobis prævium * Tobia dirigere. Solito ergo more vir Dei in oratione eodem die persistit sine cibi perceptione. Facto igitur mane, captabant viam cum oratione. Peracta nempe ter terna hora diei *, levites seiscitatur: si voluisset reficere vir Dei; a quo audivit: non se gustaturum, antequam, Christo propitio, locus ei ostenderetur ad habitandum. Agitantur igitur membra jam lassa, ac demum pervenitur ad fluviolum nominatum Petrosa d. Ibi ergo noctis quies demonstratur, cum squammigeri gregis turba conspicitur. Nam pervenitur ad cursum fluvioli de monte, ubi cavatur locus ejus in rupe e, adportatum rete immittitur, ac pisciculi non pauci captantur, ignis a levita de silice excutitur, ac refectio præpara-

D

In Alemannia relictus

* divisione a

E

b

c

* oratorium

F

solitudinem,

* ducem seu Angelum

* hora nona seu tertia pomeridiana

d

e

— (d) Ibid., p. 112. — (e) Lib. ix, epist. xi, tom. II Oper. col. 938. — (f) Alsac. illust., tom. I, p. 626 et seqq.

tur.

A tur. Consuetam interea vir Dei orationem quaerens, corruit in vepre pedem offendens; quem diaconus nitens sublevare, audivit: Sine me, haec requies mea in saeculum; hic habitabo, quoniam elegi eam.

12 Et cum surrexisset ab oratione, fecit de virga coleria * crucem, in qua appendit capsellam *f* in qua erant Reliquiae S. Virginis virginum, et Sancti Desiderii *g* almique ducis Mauricii *h*. Ubi denuo preces amborum innovantur. Nempe vir Dei supplex ait: Domine Jesu Christe creator mundi, qui crucis tropheo subvenisti humano generi, da in honore electorum tuorum locum istum ad laudem tuam habitabilem. Oratio ad occasum protrahitur, eisque cum gratiarum actione percipitur, Nam cum membra quieti dedissent, virque Dei silenter levando in precibus se ante eandem capsam exercuisset, conviator* ejus occulte intendebat. Interea ursus de monte adit, ac fragmenta decerpit; cui ab electo Dei Gallo dictum est: Bestia, in nomine Domini nostri Jesu Christi praecipio tibi, sume lignum et proice in ignem. Ille continuo autem reversus addit validissimum lignum, et imposuit in ignem; cui ob mercedem operis offertur a viro Dei panis, sed tamen hoc modo, et praecipitur: In nomine Domini mei Jesu Christi, recede ad hac valle. Sint tibi montes et colles communes, nec tamen hic pecus ledas aut homines. Quibus inspectis, conviator ejus surgens ac genibus se provolvens, ait: Nunc scio, quia Dominus est tecum, eo quod bestiae heremi obediunt tibi. Qui statim audivit: Cave ne alicui hoc dicas, donec gloriam Dei videas.

13 Mane autem facto, dixit diaconus ad eum: Pater, quid vis, ut faciamus hodie. At ille dixit: Obsecro te, fili, ne irascaris in sermonibus meis, maneamus hic adhuc istum diem. Sume retia, et perge ad gurgitem, ego veniam post te cito; forte Dominus consuetam misericordiam suam nobis ostendet, ut habeamus aliquid ad porrigendum hospiti nostri pro hujus benedictione. Cui levites ait: Placent quae dicis; statimque surrexit et ad gurgitem perrexit. Ubi cum niteretur retelaxare, apparuerunt ei duo demonia in mulierum specie nude ad litus stantes, quasi ad balneum ingredi volentes, turpitudinemque corporis sui ei monstrantes, insuper et lapides contra eum jactantes, dicebant: Tu induxisti virum istum in hunc* heremum, virum iniquum et invidiosum, qui semper nobis in malis praevalet. Quibus auditis, vicino* pede regreditur, resque viro Dei nuntiatur. Quo audito, oratio amborum funditur Christo. Sanctus nempe ait: Domine Jesu Christe, fili Dei, ne existimes meritis meis, sed jube has demones recedere ab hoc loco, ut sit sanctificatus in honore nominis tui. Cumque se ab oratione erexissent et ad gurgitem venissent, demones in fugam versae sunt per decursum fluminis usque ad verticem montis. Vir autem Dei dixit: Fantasmata, praecipio vobis per Patrem et Filium et Spiritum Sanctum, ut de hoc loco in deserta recedatis, nec amplius hic introeatis. Tunc namque rete immitentes, coeperunt squammigeros greges. Ubi iterum innovatur dolus hostis antiqui, dum adhuc pisces ad se trahebant, voces quasi duarum mulierum flentium super mortuos suos de vertice montis audiebant, quae haec verba rimabant: Quid agimus, vel quo pergimus! Non licet nobis propter istum peregrinum neque inter homines, neque in heremis habitare. Postea vero tribus vicibus ipse diaconus cum laborasset desiderio capiendorum accipitrum, audivit de monte, qui dicitur Himiliber *i*, demones

cum clamore interrogare, si adhuc Gallus in heremo esset, an recedisset*.

14 His actis, lustraverunt vallem ac montem, viderunt inter duos rivos *k* silvam, planiciemque desiderabilem. Exemplo Sancti Jacob, futurae habitationis praescius electus Dei Gallus dixit: Vere Dominus est in loco isto. Ibi et tunc miraculum innovabatur: cum serpentium multitudo illic scatebat, ex illa die non comparebat. Creator angelicae virtutis magis ac magis adoratur, eique gratiarum actiones aguntur. Conlocutio namque inter illos egredi de heremo agebatur, sed a viro Dei exire levita supplicabatur, eique induciae usque in diem tertium flagitabantur; quod conviator ejus dure accepit, repetendo: se non ausurum videre faciem hospitis eorum sine illius presentia. Sed sermo viri Dei praevaleuit, ac levita repedavit *l*. Sanctus igitur tunc se exercuit, hisque ternis solibus absque corporali sustentatione continuit. Quarto ergo die egreditur. Arbonensisque sacerdos ab eo cum gratiarum actione visitatur, a quo gaudio suscipitur, eique omnis humanitas praeparatur, Christo laudem referebant, ac reficiendi gratia consedebant, ubi inter caetera laetitiae genera levites ait: Si ursus adesset, forsitan Gallus illi benedictionem porrexisset. Cum ergo sermonis origo a sacerdote inquisitum est, a levita recitabatur, ut gestum est. Exinde habitus est ab eis sicut unus ex patribus antiquis; erat enim vita ejus dura, atque ariditate* consumpta.

15 Dum ibi adessent simul, venit nuntius ad Willimarum presbyterum, dicens, migrasse Gaudentium *m*, Constantiae urbis episcopum; pro cuius requie ambo laborabant in oratione. Post haec die septima missa est praefato sacerdoti epistola, in qua continebatur, adesse eum cum viro Dei super duodecim noctes ad Cunzonem ducentem in villa nuncupata Iburninga *n*. Hoc ideo agebatur, quia filia ejus Fridiburga desperabatur; quam ingressus spiritus nequam torquebat passionibus incredibilibus cuiquam. Cibos modicos capiebat, volutans in terra spumabat, nec eam continere nisi quatuor poterant; quod genus demonis erat mutum usque ad diem tricesimum; exinde coepit loqui, Nam eadem Sigiberto *o* filio Theodorichi disponsata fuit. Cui pater ejus per nuntios haec cum festinatione innotuit*, pro quo ammiculo duo praecelsi pontifices missi sunt. Igitur Willimarus volens ad difinitum placitum* venire, ortatus est virum Dei secum ire. A quo responsum tale accepit: istud iter non est meum, sed tuum. Tu perge, pater, quid mihi cum principe istius saeculi? Sed revertar ad cellam meam. Cui sacerdos: Nequaquam, inquit, ita fiat; sed perge mecum ob consolationem tristitiae iudicis, et ne forte invitus ad eum ducaris. Sed conatus ejus praevalebat, qui honorem mundanum fugiebat.

16 Concitus cellulam revisebat, nempe ut magis se ab humana inquisitione occultaret; mane dixit fratribus, ut nullus, certum locum eum requirendi demonstraret, sed si obnixius cogerebantur, abbatis sui Columbani epistolam ei venisse testificarentur, quo ad eum citius ad Italiam venisset *p*; et sic commisit se cum duobus alumnis abditis heremi. Ergo transgresso alpe, venit in silvam vocatam Sennius *q*, ubi et adfuit Quaradaves *r* vicus proximus; in quo invenerunt diaconum, Johannem nomine, servientem Domino in justitia et timore: qui eos domum introduxit, necnon et septem diebus quasi longinquis peregrinis ministravit, illis se fingentibus de longinquo esse. Ut secessum viri Dei sacerdos comperit, ad ducentem navigavit, atque eventum fugae recitavit. Ad quem dux dixit:

AUCTORE ANONYMO. recessisset. et invenit. *k*

l

E

* austeritate
Sudente
Willimaro
presbytero,
m

n

o

* nota fecit
F
* diem

* Cunzonis

Cunzonem
ducentem

p

q r

Cito

duce Willimaro
diacono,
* Columnea
f
g h

* socius

B

quaerit

C

nanc

* festino?

i

AUCTORE ANONYMO.	Cito pro eo legationem dirige, et ei venire ad me suade; si ergo per illum Deus liberaverit filiam meam, ditabo eum muneribus, et dabo ei urbis Constantiæ episcopiam*. In quo conatu presbyter reversus est. Igitur advenientibus pontificibus a regia dignitate directis, ingens tristitia parentum agebatur; qui tamen munera puellæ presentabant, sed illa excutiens tenenti eam gladium abstulit, atque eos interficere voluit.	huc intravi, quia pater meus cum sociis tuis eiecit te; si me nunc eicis, ubi vadam? Vir Dei respondit: Ubi Dominus te dimersit, in abyssum. Statim enim videntibus illis, exivit de ore ejus quasi turpissima avis, nigra et horribilis. Confestim salva facta puella surrexit, quam vir Dei matri reddidit. Pater vero lætificatus cum amicis, obtulitque ei munera transmissa puellæ a dignitate regis. Nam præfatum episcopatum ei tradidit, quem vir Dei his viribus tenuit: Vivente præceptore meo Columbano, ego missam non celebrabo; si ergo me vis ad hoc sublevare, sine apices meos præceptorum meo venire, a quo si obsolvar, obtemperans tibi invenio. Ad quem dux: Fiat, inquit, secundum verbum tuum. Electus Dei reversus est cum donis quibus honoratus est. Præcipiebatur tamen a duce tribuno Arbonensi x, ut ad ædificium cellæ cum cunctis pagensibus illis adjuvasset* ei. Vir Dei Arbonense castrum ingreditur, pauperumque et egenorum multitudinem congregatur, quibus dona a duce data penitus distribuebantur. Sed Maginaldus minister ejus volens servare vasculum unum argenteum celatius pretiosum ob* industriam sacerdotalis ministerii, interrogans pro hoc magistrum, audivit exemplum clavigeri poli: Argentum et aurum non est mihi; tu vero ergo eum. His actis, dilectæ solitudinis rediit, nec non et in cœlestis regis militia semetipsum mirum in modum exercuit.	D
* episcopatum	<i>licet invitus</i>	17 A qua et demon locutus est uni ex eis: Tu promisisti regi, ut eiceret me de vasculo isto, cur non adduxisti filiam tuam, quam fecisti in illa sanctæ moniali? Alteri quoque dixit: Et tu fornicatus es cum tribus mulieribus alienis. Per vestrum imperium ego numquam egrediar; sed est, vir nomine Gallus, qui excussit me de Tuccinia, ubi multum tempus habitavi, et destruxit ibi omnes domos meas, et iterum invenit me in Pergentia*, et inde similiter me eiecit; quem dux iste de eo loco expulit, pro qua vindicta ego intravi in puellam istam. Nisi ipse venerit, non egrediar hinc. Unus autem ex pontificibus dedit ei alapam dicens: Obmutesce, sathanas. Qui audiens Gallum nominare, autumabat, de pullo s dici. Sed injuria contra missos regios non cessabat, cum verborum garrulitas se elevabat. Tres dies ibi manebant, et ad palatium remeabant, necnon et regi ordinem rei recitabant. Presbyter vero jussum complens, adveniens virum Dei in spelunca legentem, consolatoria verba ait ei: Ne timeas, pater, venire ad ducem, quia jurejurando juravit mihi, ne ageret tibi ullum malum, sed ut tantum orando ponas manum super caput puellæ. Nam si ei Christus subvenerit per te, dabit tibi sedem Constantiæ. Adhuc loquebantur, et ecce Johannes diaconus adfuit, qui panes azymos et langunculam vini oleumve et butyrum cum melle et piscibus assis pro benedictione ei obtulit*. Christo gratiæ aguntur, atque opulæ incipiuntur.	* ad præceptorem meum
* Brigantii	B	18 Igitur vir Dei crastina se profecturum promisit; cui præfatus levites mulum suum cum stratorio tvehendi eum gratia adferre voluit; sed ille, ut solebat, omnem pompam fugiens, necesse se habere in cella visitare fratres adfirmavit, et sic quantocius ad castrum venire. Quem tamen pro condito sacerdos sacramento constrixit. Johannes cum benedictione regressus est, et vir Dei, via qua venerat, cellam ingressus est. Ubi transacto spatio noctis, adiit castrum cum duobus alumnis; ubi et missum alium a duce directum cum sacerdote reperit, qui illos festinare compulit dicendo: Jam triduo esse puellam sine cibo. Navis ingreditur et nocte illa ad ducem pervenitur. Mane facto, dux cum eis cubiculum ingressus est, ubi mater filiam clausis oculis quasi mortuam tenuit, de cuius ore ceu sulphureus odor exivit, ubi et domesticorum multitudo aderat expectando, quod futurum erat. Sanctus ergo se in orationem stravit, atque cum lacrimis dixit: Domine Jesu Christe, qui in hunc mundum veniens ex virgine dignatus es nasci, quique ventis et mari imperasti, et sathanam retro redire jussisti, necnon et per passionem tuam humanum genus redemisti, jube istum immundissimum spiritum de hac puella egredi. Et cum surrexisset ab oratione, adprehensa manu ejus dextera, elevavit eam. Spiritus enim nequam discepit eam.	x
* munere	<i>adit,</i>	19 Ille vero imposita manu capiti ejus dixit: Impero tibi in nomine Jesu Christi, spiritus immunde, ut exeat et recedas ab hac plasma Dei v. Cum hæc dixisset, illa apertis oculis aspexit in eum, spiritusque immundus locutus est ad eum: Tu es Gallus, qui prius projecisti me; sed ego	* adjuvaret
* Arbonam	C	20 Deinde nempe Johanni diacono epistola a viro Dei dirigitur, in qua ei quantocius venire ad eum demandatur. Quam relegens, ac jussum implere cupiens, perrexit cum eologis festinans, cellam ejus adiit, quem fraternalis manus honorifice collegit*. Quique a viro Dei humanitus* susceptus, investigans prosperitatem itineris, audivit ab eo honorem susceptionis principis; ergo et additum est de ereptione puellæ, ac muneribus datis, necnon et porrectione episcopis. Quam, vir Dei inquit, nolui ante præceptum abbatis mei; sed tu fili capax consilii mei incipe mecum intentionem dare divinæ legi, quam secretis cordis colligens, eris forsitan plurioribus* adjuvans. Quod levita audiens, genibus provolvitur gratias agens. Et agiler comites remisit, ejusque se magisterio tradidit. Cum quo fontem matris philosophiæ adiebat*; cum enucleatim cognitionem legis divinæ carpebat. Nec dissimilis fore* effectus est euangelico scribæ, cum vetera, novaque rimabat de corde. Rex vero Sigibertus, cum audisset, quod reddita esset sanitas puelle, jussit patri, eam transmittere ad se. Qui eam cum omni apparatu usque ad Renum perduxit, et inde per comites cum honore magno regi transmisit y. Quæ gratulanter suscepta, interrogata est pro recuperatione sanitatis, quam nequiverant conferre præsules aulae regalis.	* E usum
<i>ejusque filiam sanat:</i>	21 A qua responsum est: Esse ibi Scottum nomine Gallum in heremo, per quem virtutes operarentur a Domino. Hic cum jam esset, inquit, ancilla tua in extremis, rogante patre meo, advenit, atque imposita mihi manu, signo crucis me munivit, necnon et demoni, ut recederet, imperavit. Quo jussu obtemperante, videntibus illis, qui mecum erant in domo, exivit de ore meo, quasi corvus niger et horribilis. Deinceps corpus Domini incolomis accipi. His dictis, provoluta est pedibus regis dicens: Hoc solum impetrasse me, clementissime rex, sinito, ut gratia tua pro me adveniat eidem Dei viro. Rex autem interrogavit eam dicens: In qua heremo habitatio illius? Puella dixit: In silva conjuncta Arbonensi pago, qui est inter lacum et Alpes. Rex vero jussit scribere	* multis donatus, quæ in pauperes erogat,	
		* exceptit humaniter	
		* pluribus	
		* adibat * fore videtur abundare F	
		y	
		* Fridburgæ suadet virginitatem.	
		epistolam	

A epistolam firmitatis, ut per regiam auctoritatem
obtineret deinceps obtinisset* vir Dei cellulam suam, quæ
viro Dei transmittebatur cum duabus libris auri,
et binis talentis argenti, missis humiliter venien-
tibus, ac regiam dignitatem in ejus orationem
plenius commendantibus. Cunzoni ergo duci præ-
ceptum est a rege, ut viro Dei ad ædificium cellæ
adjuvaret* cum multitudine. Fecit ergo rex nup-
tiale convivium, vocata non modica turba prin-
cipum. Qui cum jussisset virginem domum intro-
duci, prostrata est dicens regi: Domine mi rex,
ancilla tua est adhuc febilis propter egritudinem
corporis, insuper et tactus membrorum meorum
est vilis. Sine me adhuc septem dies, usque dum
recipiam vires. Ad quam rex: Fiat, inquit, se-
cundum voluntatem tuam.

quam, con-
sentiente
sponso,
B 22 Rex palatium ingressus est, illa cubiculum
reversa est. Inter convivium igitur mirati sunt
multi: quia regina non aderat regis lateri. Quæ
namque celabat animi decretum usque ad diem sep-
timum. Quo inlucescente, ingressa est ecclesiam
protomartyris clausis post tergum hostiis; ubi se
exiit regis vestibulis, indutaque est sanctimoniali-
bus. Nempè cornu altaris adpræhendit, et his
verbis oravit: Sancte Stephane, qui sanguinem
tuum propter Christum fudisti, sis pro me indigna
hodie intercessor: ut convertatur cor regis se-
cundum voluntatem meam, ne auferatur velamen
istud de capite meo. Quod videntes viri qui eam
fuerant secuti, cum festinatione nuntiaverunt regi:
qui convocans sacerdotes ac principes, inquisi-
vit inde consilium; inter quos Cyprianus z, Ar-
latensis præsul, dixit: Hæc puella, cum esset stri-
cta a demoniis, voto se obligaverat, ne avertetur
a sanctitate. Cave, ne eam inde abstrahas, et,
ea pejora prioribus patiente, in peccatum incurras.

Deo vovet.
23 Quod rex justus et timens Deum audiens, et
consilium plurimorum sacerdotum sumens, in-
gressus ecclesiam, ubi ipsa erat, jussit adferre
vestem regalem, et coronam, quæ ei præparata
fuerat, dixitque ad illam: Accede ad me. Quæ
putans se abstrahi debuisset* de ecclesia, obnixius
cornu altaris tenuit. Cui rex clarius dixit: Ne ti-
neas venire ad me; omnia fiunt hodie secundum
voluntatem tuam. Illa tunc imponens caput alti-
tari dixit: Ecce Ancilla Christi, fiat mihi se-
cundum voluntatem ejus. Quam rex Sigibertus sacer-
dotibus jussit amovere, et ad se deducere, præcep-
pitque eam indui veste regali cum velamine et
corona, et his verbis eam Domino commendabat:

C
Sicut mihi fuisti præparata cum ornamentis, sic
te dabo ad sponsam aa Domino meo Jesu Christo;
et adprehensam manum ejus dexteram inposuit su-
per altare, ob quod fertur egressus flere. Sed eam
venire jussit post se, et in palatio fecit decumbere
apud se, quam muneribus multis honoravit, et
monasterium puellarum, constructum in honore
Sancti Petri in Metis civitate, ubi hæc facta sunt,
commendavit bb. Hæc autem omnia, quæ fecerat
puella, per consilium viri Dei Galli facta fuerant,
qui eam a demonibus, Domino auxiliante, libera-
verat.

ANNOTATA.

a Hæc sequestratio, seu discessio S. Columbanus
ex Alemannia accidit circa medium annum DCXII.
Nam audita clade Theodoberti, Austrasiæ regis,

(a) Frodeg. Chron., c. XXXVIII. Ap. D. Bouquet, t. II, p.
428. — (b) Hist. patriæ Monum., t. I, p. 1. — (c) Ital.

qui post mensem Maium hujus anni fugatus est (a),
in Italiam abiit Columbanus. Atque hæc non viden-
tur perpensis viri clarissimi edendis Sardinia mo-
numentis præpositi, cum duo diplomata Bobiensia
ad annum 602 aut 603 referunt (b). Tunc quiete
ac secure agebat Columbanus Luxovii, nec erat,
quod a rege Agilulfo peteret. Imo de Bobio tunc
primum agi ceptum, quando jam Mediolani versa-
batur vir sanctus, ut habet Jonas in ejus Vita num.

60. Ut igitur sua citatis diplomatibus conciliaretur
auctoritas, oporteret corrigi prius addendo decem
notis numeralibus, hoc modo: Data Medoliano in
palatio sub die nono kalendas Augustas anno re-
gni nostri felicissimi octavo (decimo octavo) per
indictione quinta (decima quinta) feliciter. An-
nus XVIII regni Agilulfi cum anno 612 concurrat;
et circa finem Julii hujus anni Columbanus com-
mode potuit, superatis Alpibus, Mediolanum attin-
gere. Alterum diploma plus facessit difficultatis:
signatur quidem: Actum in palatio Constantinia-
no, sub die III mense Novembris. In ipso autem
diplomate dicitur: Anno Deo propitio pontifica-
tus domini Gregorii Summi Pontificis et univer-
sali papæ in sanctissima sede Beati Petri Apo-
stolorum principis III indictione III. Hæc cum
chronologia neutiquam concordant: mensis Novem-
ber anni quarti pontificatus S. Gregorii Magni,
concurrat cum anno 593. Quo tempore Columbanus
vix inceperat in Galliis, aut saltem non poterat in
potestatem Sedis apostolicæ tradere cœnobium Bo-
biense, quod multis post annis recepit. Si diploma
genuinum sit, irrepserunt certe plura menda, im-
primis Gregorio substitui oporteret Bonifacium IV,
cujus annus quintus non quartus currebat mense
Novembri anni 612. Indictio quoque erat decima
quinta. Hæc probabiliter irrepserint vitia, quia di-
ploma exscribi debuit ex copia sæculi XIII. Cæterum
utrumque diploma habet Ughellus (c).

b Magnoldum et Theodorum Scotos fuisse disci-
pulos S. Columbanus dicit Vita S. Magni seu Ma-
gnoldi VI Septembris. Sed hæc late ibidem refu-
tantur in Commentario prævio (d).

c Walafridus cap. x Hiltiboldum habet, male:
ni fortassis nomen traditione corrigendum didicerit.

d Quam Petrosam dicit Anonymus, Stemaha
vocat Walafridus cap. xi. Hodie Steinach, (a stein
petra et ach aqua,) rivus jam urbis Sangallensis
plateas permeans, petrosa dictus, quia præceps in
saxa et petras ruit. Ildephonsus von Arx.

e Hæc excavatio adhuc ante portam urbis visi-
tur. Ildephonsus von Arx.

f Capsella pro Reliquiarum theca: confer Du
Cange Glossarium, verbo Capsa. Hujusmodi capsel-
las Scottigenæ passim deferebant, ex corio aut alia
vili materia confectas.

g Agitur de S. Desiderio episcopo Lingonensi ad
XXIII Maii.

h De S. Mauritio, duce Legionis Thebæ scri-
bunt nostri ad XXII Septembris et in calce tomi VI
Septembris.

i Olim mons Cœlius, seu Cœlestis, hodie Mön-
zeln: collis in vicinia oppidi Sangallensis.

k Rivi duo inter quos erat silva vocantur: Pe-
trosa seu Steinach, de quo supra; et Iram, hodie
accollis die Irr aut die Schwarz.

l Hic discrimen ponit Ildephonsus von Arx inter
Anonymi et Walafridi narrationem, quasi juxta
hujus verba, diaconus Hiltibodus remansisset id de-
serto cum S. Gallo. Verum hoc non dicit Walafridus,
sed potius diaconum rediisse Arbonam. Nam

sacr., t. IV, col. 952. — (d) T. II Sep., p. 714.

postquam

AUCTORE
ANONYMO.

postquam diaconus dixisset timere se, si Dei servum in deserto solum relinqueret, exprobrationem presbyteri sui, respondet Gallus cap. xiv: Vade, fili, ego post vestigia tua quantocius properabo. Quo abeunte, athleta Dei toto triduo a cibo abstinit. Manifestum est ex textu Walafridiano, Hiltibodum domum remeasse triduo ante S. Gallum.

m Gaudentii prima hæc et unica mentio apud antiquos. Hoc certum est, vivente adhuc S. Columbano, diem suum obiisse Gaudentium, proinde ante annum 615 (a).

n Iburningæ, hodie Ueberlingen, oppidum est in magno ducatu Badensi.

o Quis Sigibertus Fridiburgam sponsam habuerit vide Commentarii prævii num. 106 et sequentes.

p Hæc mendacio satis similia videntur; tamen nihil mendacii inest sancti Viri dictis, si reapse animum habuerit recedendi in Italiam, casu quo nimum urgeretur ad dignitatem aliquam aut divitias acceptandas.

q Vulgo Sennwald, in hodierno pago Sangallensi, erat tunc locus desertus. Alps, qui hic venit, vox generica est apud Helvetos, significans montem.

B r Hodie Graps vicus prope Sennwald.

s Hæc si vera sunt, indicant, Galli nomen jam usurpatum fuisse, vivente Sancto: nam si Gallo, Gallunus vocatus fuisset, non potuisset confundi cum pullo.

t Stratorium interpretatur Ildephonsus von Arx famulum, cui cura jumentis commissa est. Atque meo quidem iudicio, recte: nam quamvis stratorium significet stramentum sellæ equestris seu stragulum quo illa insternitur, (confer Du Cange Glossarium), melius hic famulum interpretamur, itineri et reducendo equo necessarium.

v Hæc preces et exorcismi desumptæ sunt ex precibus et exorcismis baptismi, quamvis ad verbum expressa, ut vult Ildeph. von Arx, illa non reperi.

x Arbonæ præses in chartis traditionum, nunc tribunus, nunc centenarius, nunc vicarius vocatur. Ildephonsus von Arx.

y Ex eo quod transmissa dicatur sponsa Fridiburga, non vero per patrem ad regem ducta, ut fabula subolet Hadriano Valesio: confer Commentarii prævii num. 112.

C z Sunt qui Cyprianum hunc Arelatensem episcopum fuisse negant: neque est quod in alterutram propendere faciat. Saxius vult S. Virgilium Arelatensem vixisse usque ad annum 640, et tunc Cypriano nullum esse spatium. Sed tempus episcopatus S. Virgilii est tam incertum (b), ut nihil occurrat, quo Cyprianus certo rejici posset.

aa Est Teutonismus: Zur Ehe geben.

bb Confer Commentarii prævii num. 112.

CAPUT III. Recusat episcopatum Constantiensem; cellam ædificat; moritur.

Recusato
Constantien-
si episcopa-
tu,

a

b

Johannes igitur præfatus, alumnus viri Dei cum eo perseveravit, atque prudentiam multifariam didicit, interpretationes divinarum librorum, et opera manuum a Viro Dei usitata a. Qui in multis disciplinis ibi pro discipulo habebatur; cum Christus in eo donum gratiæ suæ operabatur, ita ut quæ vidisset aut audisset, statim corde percepisset. Ubi mansit triennio b, crescens mansuetudine et humilitate in Domino. Misit deinceps præfatus dux Cunzo viro Dei epistolam, ut in Constantiam

venisset*, quatenus apud illum dignum pontificem elegisset. Vocavitque Augustudunensem c præsullem cum clero et populo, necnon et Spirensem electionis gratia accersivit, pleniterque ex tota Alta Germania d presbiteros et diacones, clericos et laicos ad eandem urbem convocavit, quatenus dignus pontifex eligeretur. Ipso nempe duce cum principibus Sueavorum mediante, protracta est tribus diebus synodus cum infinita populi multitudine. Vir Dei Johannem et Maginaldum adsumpsit et ad urbem perrexit. Qui cum introisset concilium, dux prævenit eum dicens: Deus (qui) per Sanctam Mariam incarnari voluit, in cujus honore hæc ecclesia dedicata est, dignetur effundere Spiritum Sanctum super nos, et det nobis pontificem ad regendam plebem, et gubernandam ecclesiam suam.

25 Et rogavit pontifices, ut per eorum canones eligerent quem voluissent; ubi totus clerus adunatus est, simul cum eis populo proclamante: Quia iste Gallus vir Dei est, habens famam bonam per universam regionem istam, instructus de Scripturis ac plenus sapientia, justus et castus corpore, mansuetus et humilis, largitor elemosinarum, continens et pater orfanorum et viduarum; talem decet habere pontificatum. Dux autem dixit ad eum: Audis, quid isti loquuntur? Cui vir Dei respondit: Bene dixerunt, utinam verum fuisset! Isti, qui hoc dicunt, non intelligunt ex canonica auctoritate peregrinum episcopum non debere ordinari e. Nam hic est mecum Johannes diaconus de plebe vestra f, qui hoc testimonio in omnibus Christo propitio præditus est, cui pondus regiminis apte injungi congruum est. Igitur celeriter in medium synodi vocatus est, et a duce de qua progenie esset, interrogatus est. Quo respondente: in Retia parentum se habere originem; dux dixit ei: Est tibi viri regimen Ecclesiæ suscipiendum? Ad quod electus Dei Gallus se in respondendo prætulit, laudando maturitatem vitæ ejus. Dum hæc et alia multa pro electione ejus cum viro Dei loquerentur, humiliter se retraxit, atque extra civitatem in ecclesiam Sancti Stephani fugit. Quem sacerdotum et plebis turba prosequabatur, invitique et lugens reducebatur. Vox multitudinis elevabatur, cum Johannes antistes, concordante populo, eligebatur.

26 Electione nempe peracta, consecratus est ab episcopis præfatis. Quem statim omnes Misarum solemniter agere, et virum Dei dulcissimis dogmatibus suis populum instruere flagitabant. Qui ob riganda corda fonte divino cupidus, alumnus manu tenens eminentiorem locum adiit, et antistite præceptoris sui verba interpretante g, origo fabricæ cœli et terræ, ac expulsio primi terigenæ cum ortationibus cœlestis hereditatis requirendæ rimabantur. Nam continentia Noe, et fides Abrahæ cum exemplis patriarcharum, necnon et Mosaicis signis recitabantur, legalibus illis gestis ad animarum medellam cunctis redactis. Regum fortitudo fortissimis athletis tyrocinii Christiani comparabantur, qui indesinens bellum cum virtutibus contra vicia exercent. Prophetarum visio ad morum correctionem atque ad stabilitatem rectæ fidei pleniter ab eis convertebatur, transactisque mysteriis veteris testamenti tandem ad novum gaudium Christi clementiæ perventum est, ubi tanto sublimius disputabatur, quanto ibi salubriora repperiuntur. Euangelicis ergo miraculis, passionisque ac resurrectionis sacramentis recitatis, fertur, auditores, qui ibi

D
* lege veni-
rent... elige-
rent

e

d

ad quem Jo-
annem disci-
pulum sibi
substituit pe-
til;

E

e

f

* Est tibi vis
ad...

in ejus con-
secratione
concionatur;
F

g

(a) Neugart Episcopat. Constant., p. 29. — (b) Gall. Christ., t. I, col. 151, et t. I, Mart., p. 400.

aderant,

A aderant, propter cœleste desiderium lacrimis vultum rigasse; sicque læti ex compunctione divina remeabant ad propria *h*. Electus igitur Dei Gallus apud alumnus septem diebus commorans, semina consolationis divinæ ei tanto uberius infudit, quanto eum in capessendis exemplis divinis obligatiorem esse conspexit. Jamque sui antistitis benedictione suscepta, revisit cognita heremi secreta. Quem pontifex prosequatur cum servitio, ac inter cætera humanitatis genera actoribus suis cum plebe jussit ædificio cellæ certatim insistere.

et ad solitudinem rever-
sus,

27 Tunc nempe Sanctus solatio fretus oratorium atque officina fratribus apta inchoavit. Ergo bis senis tantum sodalibus secum habitantibus contentus erat. Quibus aliquid extra regulæ traxit deviare omnino indignum fuerat. Nam quodam Dominico die finitis matutinalibus orationibus, cum repedassent requiescendi gratia, prima luce diei vocavit vir Dei Maginaldum diaconem dicens: Surge velociter, et præpara mihi ad missam celebrandam. Qui respondit: Quid est hoc, domine? Numquid tu missam celebrabis? Cui ille: Post nocturnam *i* hujus noctis, revelatum est mihi, migrasse præceptorem meum Columbanum, pro cujus requie offeram sacrificium. Statim signum tangebatur, fratribusque congregatis, oratio multiplicabatur, cum pro anima Columbarum agenda missarum celebrabatur. Quibus peractis, præfatus diacono vir Dei ait: Fili non sit tibi grave, festinans ad Italiam, visita in ea monasterium vocatum Bobium; ubi diligenter investigans de his, quæ acta sunt erga abbatem meum, notato die et hora, renuntia mihi sine mora. Quo jussu levita obstupuit, cum nescire se viam autumavit. Sed electus Dei: Vade, inquit, frater, noli timere, Dominus dirigit gressus tuos. Benedictio petitur, et via celeriter carpitur, superno duce ei auxiliante, tandem adiit cœnobium Bobiense; ubi juxta revelationem magistri cuncta repperit, et apud fratres illos noctem mansit. Qui electo Dei Gallo epistolam de gestis sancti Columbarum plenam, et cambuttam *k* ipsius transmissit, dicentes: Præceptor noster jussit nobis adhuc vivens, ut per istum baculum Gallus absolveretur. Christo nempe propitio octava die rediens, epistolam cum cambutta præsentavit. Rebus igitur recitatis, divina clementia obnixius pro requie Columbarum flagitabatur, cum in commune missarum sollempnia ac psalmodiæ dulcedo rimabantur.

cellam ædificat.

28 Contigit autem una die, dum operaretur cum fratribus et plebe in oratorio, ut una axis ex pariete decurtata brevior aliis palmarum quattuor apparuisset, quam carpentarii aestimabant proicere. Vir autem Dei in divinum auxilium confidens, ait: Cessate paulisper ab opere vestro, reficientes corpora cum alimento præparato. Ad tempus namque labori induciæ dabantur, atque jussis electi Dei obtemperabatur. Tum domum unanimes introibant, nec non et cum benedictione cibum percipiebant. Prandio ergo auctore Deo peracto, operis gratia avidi redeuntes, invenerunt axem præfatam longiorem aliis mensura pedis dimidii. O mirabilis Deus in Sanctis suis! quod clementum naturale negaverat, fides in absciso jam germine donaverat. Dulciflua laus Redemptori mundi rependebatur, cum elementum contra naturam tractum ad locum suum restituebatur. Nec digne tacendum reor, quid miraculi ibidem postea Dominus Jesus ostenderit. Nam, qui perverso humore fatigati dentium dolore quatiuntur, ex eadem axe usque

in hodiernum diem, Christo propitio, medicinam capessunt, ejus meritis adjuvantibus, quem Dominus in tali signo honorare dignatus est.

AUCTORE
ANONYMO.

29 Post hæc autem contigit, quod vir Dei Eustasius *l* hoc ærumnosum exilium dereliquit, qui venerabili Columbano in regimine Luxoviensis cœnobii successit. Sed fraternalis societas prioris conversationis non inmemor ob adquirendum magisterium electi Dei Galli tractabat, atque consilio sex fratres ex Hibernensibus comitibus ejus cum epistola electionem nuntiantes ad eum dirigebant. Qui divina clementia ductrice ad cellam venerunt, atque humaniter suscepti epistolam ei ostenderunt; in qua cum legationis eorum ordo intenderetur, ad consuetum refugium secreti sui revertebatur. Ego, inquit, natos et predia propter Christum dereliqui, et iterum capiam divitias sæculi? Decreveram, relictis fratribus et extraneis filiis matris factus, fieri propheticus filius, et nunc flam arator euangelicus, qui retro respiciens non est regno Dei aptus. Jam ditione regiminis vestri moderante libens obtemperabam, sed modo hac solitudine contentus, dies meos absque ambiguitate ducam. His aliisque dulciffimis verbis repressi sunt, qui eum fore pastorem sibi suspicati sunt, Inter quæ conlationum genera vocavit ad se alumnus, a quo inquisivit: quid habuissent ad reficiendum. Quo respondente: se habere tantum sextarium farinae, cito jussus est, panem et holera accelerare, viro Dei memoriam agente miraculorum Christi, quibus pascebat populos in solitudine.

Mortuo S.
Eustasio,
l

E

30 Sed interea propinquus gurgis visitatur ab illo cum retibus, uno discipulo cum præfatis hospitibus secum comitantibus. Ubi Christi ad laudem miraculum innovatur, cum immanis piscis territus a duabus bestiis, quæ luderes *m* nuncupantur, quasi eis avidis preda, conspicitur. Haud igitur mora extenditur rete, et refectio servis Dei trahitur ab amne. Mirum in modum longitudo ejus XII palmarum et latitudo IV inventa est, cum ibi nisi brevis pisciculus antea umquam captus est. Bestiolæ ergo præfatæ quasi subtrahendo se expectabant, quatenus servis Dei in obsequio iterum obtemperarent. Iterum rete immittebatur, et eisdem bestiis magnitudinem squamigerum minantibus ex aquis jam rete ruptum trahebatur, quod electus Athleta Christi conspiciens, partem ex eis natalibus aquis reddidit, partemque dilectis hospitibus præparare jussit, et addidit: Ecce, inquit, merita vestra apparatus, quia propter adventum vestrum Christi miracula fulserunt. Illi e contra referebant: non se conscios talis meriti esse, sed ad ejus gloriam Creatorem mundi hæc præparasse; ubi arbiter humilitas extitit, cum utraque pars villorem se alteri libens egit. Sanctus ergo cum sociis ad cellulam regressus est, cui quidam vir adferens II utres vini, et III modios farinae in ipsius hostiis obviam factus est. Quæ cum Christi gratia collegebantur, atque convivium divina conlatione permixtum simul dulcedine dilectionis mediante inchoabatur.

Luxoviensis
monasterii
præfecturam.

m

F

31 Aliquantos exinde dies ob fatigationem itineris, quietis temperamento injuncto, secum illos retinuit. In quibus assidue inter diversas inquisitiones legis divinæ gesta eis venerandi Columbarum recitavit; sed haustis pleniter miraculorum ejus insignibus, ac inter cetera humanitatis genera utrisque in osculum sanctum ruentibus, dimissi sunt merentes et gaudentes: — merentes, quia talis patroni non adepti sunt magisterium; adtamen gaudentes, quia tantum ejus a Domino

oblata re-
cusat,

cogno-

AUCTORE
ANONYMO.

cogoverunt adjutorium. Beatus igitur eo magis divinam clementiam placavit, quo securiorem se a mundanis negotiis conspexit. Vigiliæ innovabantur, jejuniæque velut in primo tyrocinio arripiebantur. Ergo si velim rigoris ejus discretionem, districtioribus semper secum retentis, rimare dies, ut opinor, lingua fatigata videtur mihi ante deficere. Sed tantum acta ejus audire cupientibus, quomodo beatum cursum expleverit, dicam, precum ejus solamina implorando, ut ea, quæ veridicorum virorum testimonio comprobata sunt, mei miserrimi vicis non reprobentur. Igitur cum plasmator sæculorum merita ejus jam ostendere voluisset, et multi propter desiderium visus ejus anhelassent, contigit Willimarum, præfatum Arbonensem sacerdotem, ad cellulam ejus venisse propter priorem familiaritatem.

et tandem
Arbonæ

B

32 Qui juxta morem benigne susceptus, nisus est, virum Dei obnixis precibus flagitare, quatenus visitationis gratia domum ejus dignaretur adire. Quod electus Dei penitus rennuit, adfirmans: se usum jam non habere de cella egredi, sed magis solito labore deinceps instantissime debere perfrui. Sed ille iterum obnixis precibus supplicabat, autumando se a paternali ejus providentia tunc esse derelictum, si doctrinæ ejus non mereretur jam habere solacium. An ergo, inquit, peccavi in te, electe Dei, quod non dignaris visitare habitaculum famuli tui? Per eum, cujus ope per tuam doctrinam actenus instruebamur, precor, ut ædificationis gratia venias, plebemque mellifluis dogmatibus tuis doceas, ut gregis anhelantis instrui de labore tuo fructum inmarcibilem capias in æthrali regno. Vir ergo Dei fixum habens jam nullo modo egredi in popularem conventum, ad tamen, ut semper solebat, tractans utilitatem plurimorum, in semetipso frangebatur; quod diebus suis firmum se habere posse sperabat, Apostolo dicente: Charitas non querit, quæ sua sunt. Non ut transitoriarum rerum cupidus raptor, sed ut multorum devotus adjutor, ad castrum cum sacerdote se contulit. Sancta nimirum et Deo nostro grata societas, inter quos nihil regnabat nisi perfecta karitas. Igitur in adventu optato servi Dei conventus popularis agitur, mellifluæque doctrinæ ejus instantissime audiuntur. Tametsi ergo absens esset a cella, non minus tamen solito labori insistebat, cum ex divino semine fructifera corda non pauca Christo regi suo conjungebat. Ubi in opere Dei mansit biduo, vi coactus a sacerdote, nec non et a populo.

obit XVI O-
ctobris.

C

33 Sed tertio die cupiens alumnos revisere, impeditus est febrium vexatione, quarum acredo tantum in eo crassata est, ut nec minimum, quod solebat, alimentum cibi sumeret. Quod haud secus credo divina dispositione actum, nisi ut merita ejus citius declararentur, quatenus si ad horam ei temporale iter denegaretur, cum quanta gloria electus Dei ad locum suum veniret fore, cunctis sæculis manifestaretur. Ergo XIV diebus infirmitas corporis crescebat, in quibus athleta clarus Christi conspectibus se præparabat. Jamque quarto decimo die veniente o, in quo credimus ei laborum suorum mercedem restitutam, imbecillibus membris consumatis et absque cute et ossibus penitus defectis, ab opere tamen Dei non cessans, sed aut cælo solamina precum dirigens, aut eloquia ædificationum eructans, indefessus in servitio Christi, quod cœperat, nonagesimo quinto ætatis anno p, XVI die mensis Octobris beatam animam cælo reddidit. Cujus diei anni-

p

versarium pœne jam montes et colles omniaque ligna silvarum cum diversis creaturis resonant; cum nec signorum in eo ostensorum, nec populi catervatim confluentis numerus repperitur. Jam te ex parte non latet, quicumque hæc legendo tetigeris, quomodo devotus in bono, et cautus in mundo provectam ætatem ducebat. Nunc, si placet, ad ea quæ post ejus transitum ob meritum suorum declarationem ostensa sunt, veniamus, communis precibus Christum, qui est mirabilis in Sanctis suis, supplicando, ut pauca, quæ ex eis comperimus suo sensu dicantur, qui dixit q: Ego ero in ore tuo.

D

* communi
bus

q

ANNOTATA.

a Regulam S. Columbani professum fuisse Johannem vix est dubitandi locus, atque hæc verba quibus monstratur Johannes præter litteras divinas etiam opera manuum a magistro suo didicisse, sententiam confirmant. Cæterum quanti momenti apud antiquos monachos essent opera corporalia, consulatur S. Augustinus de Opere monachorum (a).

b Quo sensu triennium illud accipiendum sit, vide in Commentario prævio, num. 113. Nam inchoari non potest post oblatam S. Gallo Constantienses infulas; diuturnior enim fuisset vacatio sedis: potius Johannes vitam monasticam sub magistro suo professus fuerit, sanctumque virum in Rheticas solitudines deduxerit, atque ita ad scientias divinas et Christianas virtutes informatus, dignus inventus fuerit, qui episcopalem cathedram conscenderet.

c Qui hic vocatur Augustodunensis episcopus Augustanus in Rauracis seu Basileensis intelligi debet. Vide Commentarii prævii num. 114. Hujus episcopi nomen ignotum est, nam Rachonem seu Rachnacarium serius sedisse credimus. Viriduni illa tempestate episcopus erat Hermenfredus, Spiræ Athanasius.

d Ex hac etymologia denominationem hochteutsch ortam esse putat Ideph. von Arx: revera passim et ab antiquo nostra lingua flandrica de nederduytsche taal vocatur: ex Helvetia scilicet præcipua flumina in Belgium descendunt.

e S. Celestini I Papæ epistola II ad episcopos Provinciæ Viennensis et Narbonensis id jubet his verbis (b): Nec emeritis in suis ecclesiis clericis peregrini et extranei, et qui ante ignorati sunt, ad exclusionem eorum, qui bene de suorum civium merentur, testimonio præponantur: ne novum quoddam, de quo episcopi fiant, institutum videatur collegium.

f Johannes, quamvis Rhatus ex diocesi Curiensi, videtur tamen ad Alemannicam gentem pertinuisse: Sancti enim Galli, sermonem populo latine facientis, interpretes fuit Johannes episcopus, uti paulo infra legitur in Vita.

g Plusculum hic Sancto nostro conceditur, quam indulgeri solebat presbyteris coram episcopo ad plebem verba facientibus. Honoris causa interpretem agebat Johannes episcopus: nam teutonice linguæ peritum fuisse S. Gallum jam dictum fuit supra num. 7. Alio prorsus modo res transigitur, quando in translatione S. Othmari, cum Salomon Constantiensis episcopus, ut narrat Yso de miraculis S. Othmari num. 4 (c), animadverteret frequentiam populorum, qui diversis ex partibus illo conveniant, aliquid de sanctitate illius (Othmari) velle audire, cum propter frigoris subreptionem faucium raucedine impeditus ipse ad eos loqui non potuisset, quemdam archipresbyterum ambonem

E

F

(a) Tom. VI Oper. col. 475. — (b) Labbe tom. II Conc. col. 1620. — (c) Pertz Monum. Germ., tom. II, p. 49.

A condescendere ac vice sui sermonem ad populum facere jussit, ita videlicet ut præsbyter ipse altiori paulolum loco consistens, ea tamen proferret, quæ sibi episcopus in vicino positus dicenda insinuaret. *Episcoporum enim proprium esse prædicationis officium, nimis notum est, quam ut multis demonstramus: permittit tamen concilium Vasense II, anni 529, canone II pro ædificatione omnium ecclesiarum et pro utilitate totius populi, ut non solum in civitatibus sed etiam in omnibus parochiis verbum faciendi darent potestatem. Attamen anno adhuc 19 sæculi septimi concilium Hispalense II canone VII (a) statuabat, episcopo coramposito, presbyteris non licere populum docere vel benedicere aut salutare, nec plebem utique exhortari.*

h Videre est hunc sermonem apud Canistum in antiquis Lectionibus (b).

i Per nocturnam, designantur hic psalmi et aliæ preces, quæ recitari consueverant media nocte: hujusmodi preces hodie matutinum dicuntur, quæ unum aut trinum nocturnum complectuntur.

k De Cambutta vel Cambota vide Du Cange Glossarium et præcipue Vitam S. Magni ad VI Septembris (c), ubi multa de hoc baculo habentur.

B l Agitur de S. Eustasio ad XXIX Martii.

m Luderis hic, Lutræ, gallice Loutres, flandræ Otter interpretandæ sunt.

n Sensus hic satis intricatus, ita expediri potest: Quod ideo credo divina dispositione actum, ut merita ejus citius declararentur; quatenus si nunc reverti prohiberetur, fore tamen, ut cunctis sæculis manifestaretur, cum quanta gloria ad locum suum fuerit delatus.

o Ex eo quod S. Gallus obiit XVI Octobris, post morbum quatuordecim dierum, non absolum fuerit suspicari, sanctum virum concionem ad populum Arbonensem habuisse in festo S. Remigii I Octobris; atque hinc facilius devenimus ad XVI Octobris, quam quum supponit Ideph. von Arx (d), in festo S. Michaelis, Archangeli, XXIX Septembris, Sanctum prædicasse per biduum Arbonæ: tum enim toto saltem biduo protelandus esset sancti viri morbus. Verum in monumentis liturgiæ Alemanniæ, quæ multa occurrunt apud D. Martinum Gerbert, nihil reperi quod festum S. Remigii rubricatum exhiberet, quamvis canon XXXVI concilii Moguntini anni 813 (e) præscribat celebrari festum S. Remigii, quod fortassis jam in mora positum erat. Cæterum si obiit S. Gallus anno 628, signato littera dominicali B incidit dies secunda Octobris in Dominicam, quando commode prædicare potuit, atque hinc fluunt recte dies quatuordecim.

C p Circa ætatem nonaginta quinque annorum, quibus vixisse dicitur S. Gallus; vide Commentarium prævium, num. 123 et sequente.

q Exodi cap. IV, § 12.

nense castrum properatur. Cum ergo perventum esset ad portum, audita est vox virum Dei plantantium. Statimque a præsule, quid esset, inquisitum est; cujus cor ex timore desolationis magistri jam perculsum est. Audito igitur transitu eventum, claviger poli imitabatur, cum pontifex se præ dolore ac dilectione non continuit in navi, sed desiderio magistri misit se in aquam. Scio, quia cum velocitate venit ad corpus, qui in tale se periculum pro eo dedit devotus. Ubi tunc luctus et meror innovabantur, cum gemitus sacerdotis sociorumque ejus ad cælum usque levabatur. Sancti namque corpus jam tunc in loculo erat, quod inconsideratum pontifex non sustinens, arcam aperuit, ac flere his verbis cœpit: Eu, eu! mi pater! Cur me de domo patris mei duxisti, et jam modo orfanum et desolatum reliquisti; cum tota fiducia mea in te fuit? Diu flendo super eum incubuit, cujus visione satiari se numquam credidit. Sed tandem eum presbyter cæterique circumstantes levaverunt, ac orare pro eo potius debere monuerunt. Jam denique amicalibus membris relictis, præsul cum clero ecclesiam ingressus est, nec non et c missarum solemniam pro eo agere conatus est, cæteris omnibus in psalmodia morantibus. Jamque tam pio labore finito d, vexillum crucis cum omnibus exsequiis aptis tollebatur, atque melodiis celestem chorum imitantibus, domus repedabatur, quatenus corpus electi Dei ibidem terræ conderetur. Sed cum tractatur, quid ibi divinum consilium egerit, non dubitatur, nisi eum statim requies æterna susceperit.

35 Igitur cum episcopus cum clero ad corpus venit, multorum manus loculum levare cœpit, sed divina providentia mansit immobilis, ita ut quanto obnixius evehi niteretur, tantum humana virtus in elevatione ejus infirmaretur; ubi miraculum innovabatur, cum mira inquisitio omnium inde oriebatur. Sed inter cæteros præsul ait: Vere scio, quia domino meo Gallo ista sepultura non est acceptabilis; ecce inquirendus est nutus altithroni regis. Confestim equi indomiti adduci jussi sunt. Quos ministri celerrime adtrahere conati sunt. Sed cum nimio labore sunt præsentati, cum majore tamen luctamine parati, ad corpus sunt adducti, ubi præsul cum clero et populo hujusmodi orabat: Domine Jesu Christe, in cujus amore et honore iste vir Dei reliquit patriam suam, sequens præcepta tua, operare humano genere stupidum miraculum, vehente corpus ejus animali indomito, quocumque tibi placeat sub æthrali regno. Cumque omnes respondissent: Amen, Wilmarus, electi Dei fidus socius, peragrabat pauperes e vestimenta ejus distribuendo, inter quos repperit paraliticum quendam nomine Maurus, qui sic erat compage membrorum ac nervis contractus, ut gressus proprius ei denegaretur. Cui caligæ viri Dei cum calciamentis porrectæ sunt. Quæ cum propter gaudium statim induisset, resolutæ sunt juncturæ compagum ejus; qui lætus exilivit, clamans voce magna in laude Christi, qui pro meritis viri Dei hoc agere dignabatur.

39 Quod cernens episcopus cum infinita cætera plebis, magnificabat nomen Domini Jesu facientis mirabilia, qui ad honorem servi sui tam manifestam virtutem ostendere dignatus est f. Cereus ergo illi confestim datus est, qui cum aliis feretrum usque ad locum sepulturæ secutus est. Perpende quæso, o lector! qualis meriti vir iste fuerit, ad cujus exsequium tam insolitus pedestris ordinis conviator factus est. Elevato igitur a pon-

AUCTORE
ANONYMO.

* non a se
visum

* satiari

* orari

E

c

d

mortui S.
Galli corpus
Arbonæ

F

e

ad cellam

f

LIBER SECUNDUS.

CAPUT I. De S. Galli sepultura, Reliquiarum violatione; et aliquot miraculis.

Johannes
Constantien-
sis

a

b

Fama nempe aures multorum sublevans, Johanni præfato, Constantiensi præsuli, ejus infirmitatem detulit. Qui non contentus, nisi ut magistrum visitasset a, quasi ex ejus ope atque doctrina celestes terrenasque divitias habuisset; eologia b digna in navem sumuntur, et ad Arbo-

(a) Labbe, tom. IV Conc. col. 1680. — (b) Ibid., tom. V col. 1666. — (c) Tom. I, p. 785. — (d) Tom. II Sept., p. 700.

— (e) Gesch. des Cant. St Gallen, tom. I, p. 18. — (f) Labbe t. VII Conc. col. 1350.

AUCTORE
ANONYMO.

tifice nec non et a sacerdote feretro, et equis superposito ait episcopus : Tollite frena de capitibus eorum, et pergant, ubi Dominus voluerit. Vexillum ergo crucis cum luminaribus adsumebatur, et psallentes, equis præcedentibus, via incipiebatur. Mira res, et præsentis ævo inusitata ! equi non declinaverunt ad dexteram neque ad sinistram, quoadusque recto tramite pervenissent ad viri cellam. Quo cum subsisterent, occurrit agmen discipulorum levans viri Dei loculum ; et humeris sublato portarunt in oratorium. Ante altare ergo ponebatur, et a pontifice sive a clero pro eo oratio innovabatur. Sepulchrum deinceps *g* inter aram et parietem peractum est, ac melodiis cœlestibus resonantibus corpus terræ conditum est ; sicque pontifex, data benedictione, reversus est immenso tripudio, gratulante plebe. In duabus ergo candelis, quæ per totum exsequium viri Dei lumen suum non dimittebant, non tacendam reor Jesu Christi virtutem. Una ad caput, altera ad pedes ponebatur, sed *h* per triginta dies flamma in eis rutilans experiebatur ; ut vere claresceret lumen inextinguibile, quod Gallus diligebat absque mundi amore.

g
h
B
solemniter
portat.
* lippi

37 Quibus ardentibus, dentium dolores ex ejusdem cæræ impressione fugati sunt, lippes * ablata acredine gavisi sunt, surdi auditu adveniente lætati sunt, diversisque aliis languoribus expulsis plures gratulati sunt. Nam ad sepulchrum ejus quicumque postea languens aut febricitans, sive ex quacumque validudine detentus veniebat, si ex credulitate orabat, per intercessionem Sancti Dei sanus redibat. Virtutes etenim Christi ibi factæ, quamvis non possint humana lingua comprehendendi, tamen per multa spatia arvarum * ad laudem Christi resonant, qui per electi sui merita tam mira populis ostendit. His etenim, qui tanti patris vitam imitari desiderant, intimandum autumo, quibus indicis asperitas vitæ ejus experta est. Sanctus igitur Dei capsellam ligneam habuit, quam sub clavis custodia, discipulis interiora ejus ignorantibus, usque ad finem vitæ observavit. * Post transitum ergo electi Dei præsul cum alumnis eam aperuit, scire cupiens secretum, quod in ea tandiu latuit. Ubi repertum est parvum cilicium et enea catena infusa sanguine. Anhelantes tunc ex re certi fieri, prospexerunt ad corpus Sancti Dei, in quo cernebant per tracturam cinctorii carnem vulneratam per quatuor loca in modum cinguli gyrante vulnere usque ad interiora ossa, ut conprobaretur, quam occulte se electus Dei Christo regi suo mactavisset, cum nec eis, qui per omnem vitam suam cum illo erant, hoc umquam apparuisset. Sed si in minimis vis majora pensare, innumeris cruciatibus se Sanctum Dei diu afflxisse, poteris pensare. Capsella igitur cum cilicio ad caput viri Dei in feretro suspensa est, sicque in præfato exsequio usque ad cellam deportata est. Rite demum sepultura peracta, suspenderunt eam ad caput in parietem cum catenis et cilicio. Ubi cum petentium fides exigebat, præclaris virtutibus merita sancti Galli fulgebant. Hæc omnia conprobata sunt testimonio *i* Meginaldi et Theodori diaconorum electi Dei, qui ejus obsequio, quoadusque beatum cursum explevit, meruerunt perfrui, sed et aliorum innumerabilium qui aut vitam ejus considerabant, aut ex veridicis testibus gesta Sancti dicebant.

* terrarum

* num forte
observavit?

C

38 Postquam vero *k* XL annos fuit sepultus, veniens Otwinus præses cum exercitu magno, crudelitate succensus, devastavit aliquam partem pagi Durgaugensis, Constantiam et Arbonam succendit igne, satellitibus ejus multitudinem viro-

i
Ejus sepulchrum miraculis clarum
k

rum jugulantibus mucronis in ore, mulieres cum parvulis duxere captivas, pecora vero et fruges devastare innumeras. Quo metu ex Arbonensi pago rerum copia sublevata * est, et in territorio cellæ viri Dei sub terram posita est ; quam cupientes ab hostium incursione latere, ne spes requirendi ea haberetur, supereminaverunt diversa fruge. Vastatione demum per pagos patrata, veniens hostis prosequendo populi fugientis vestigia promiscui sexus turbam non modicam repererunt in viri Dei cella. Adprehensi ligabantur, vincti in habitacula sibi non optata trahebantur, ac juvenus eorum miserabiliter in captivitatem ducebatur. Quæ per diligentiam *l* Erchanoldi cujusdam tribuni sunt prodita, cui propter vicinitatem omnia ipsius heremi fuerunt nota. Qui sciens ostensa ibidem miracula Domini, non dedit honorem nomini Salvatoris Jesu Christi ; sed perversa mente oratorium intravit, ubi paraliticum quandam cœgnit sibi reperit, cui minas et blandimenta inferebat ajendo : Dic mihi, ubi habent isti Arbonenses vestimenta sua, et aurum argentumque plurimum, quam habebant, quia cum eos invenimus, pœne nihil retinebant. Cui ille : Si ego, inquit, proditor eorum exsisto, quam remunerationem sperare debeo ? Ad quem cupiditate deceptus dixit : Si vere cuncta manifestabis, consortio nostro frui mereberis. Absque mora perducti sunt ad locum, ubi repererunt subterraneum latibulum, ubi diversi generis pecuniam experti sunt *, quam gratulando inter se partiti sunt, et, ut mos est, cum cupita repeririunt, sollicitius inquirunt, silvæ et prætæ * atque agri pervagabantur.

D

* sublata

E

* repererunt

* præta

violatur ab
Otwino,

* scilicet thesaurus

* Walafridus
Rætiani

F

* salutem

m

* paucitas

restituitur
Bosone Epi-
scopo

39 Ipse vero Erchanoldus cum vii juvenibus oratorium ingressus est, ubi hostiis clausis pulsando pavementum investigare thesaurum conatus est ; qui quam præclarus ibi ex dono Dei habitus est *, absque dilatione plasmatore mundi operante, monstratum est. Ergo cum unus ex eis super sepulchrum Sancti Dei pulsasset, atque sarcophagum ex vi impetus resonasset, gaudento exclamavit : Hic est, quod quæritis. Qui cœperunt fodere conciti, ac venerunt usque ad arcam viri Dei. Quam sublevarunt dicentes : Isti Romani * ingeniosi sunt, ideo sub loco bona sua absconderunt. Scrutari itaque conati sunt, sed divino nutu velociter repressi sunt. Nam pavor nimius super eos inruit, ex quo unusquisque remedium * sibi fugam decrevit. Ostia ergo oratorii occupaverunt, ubi mutua cede se in vicem interfecerunt. Sed ipse Erchanoldus evadendi cupidus, volens exsilire, caput inlisit, in superliminare, unde amens cecidit, cum dignam pœnam pertulit. Ergo ad propria ducebatur, sed immensis doloribus corripiebatur *m*, ita ut ipsum annum pœnam suam lueret, cum capillos et cutem unguasque dimitteret, nec in omni vita sua deformitatem dimittere potuit, quam ex offensa electi Dei arripuit. Auditum est igitur a Bosone, Constantiensi præsule, sepulturam viri Dei destructam esse ab hoste, nec in cella ejus præter Maginaldum et Theodorum remansisse, quorum raritas * corpus terræ non quisivisset recondere. Tali miseria episcopus commotus, advenit cum sacerdotibus et clero ad servitium Sancti devotus.

40 Considerabatur ergo ab eo corpus sanctum digna sepultura non conditum, ac aræ nudæ, cernentibus prebentes lamentabile aspectum, nec non et prædictorum fratrum jacentium in oratorii loco intolerabilis planctus ; consolationis solamen inferebatur ab eo dicente : In tribulatione invocavi Dominum, et exaudivit me in latitudine

Do-

A Dominus. Dominus mihi adiutor est, non timebo, quid faciat mihi homo? His aliisque exortationibus finitis, Sancti corporis gleba in sarcophago digno inter aram et parietem sepulturae tradabatur, atque super illud *n* memoria meritis electi Dei congruens aedificabatur. Ubi innovabatur opus pietatis, cum praesul victum et tegumentum distribuit, ibi manentibus viris timoratis. Sicque peractis quae Dei sunt, gratulando ob talis patroni meritum ad propria reversi sunt.

Punitur qui iterum violare tentant.

c

p

B

Walafridus ancillas eiusdem loci

41 Post multum vero temporis misit o Pippinus major domus exercitum suum cum omni furore et iracundia ad Altam Germaniam devastandam, quam circumdederunt angustiis magnis, ita ut jam non *p* rimaretur exuberantia cruoris humani, nec multitudo ex ea populi captivi ducti. Sub quo excidio caterva fugientium in Arbonensem pagum congregata est, ex quibus plurimi ad celam Sancti Dei festinabant, ubi sibi suffragium de misericordia atque veneratione electi Christi sperabant. Hostis igitur agiler eos persequabatur, quos in territorio praefata cellae experiebatur. Quorum investigatione subtilius cepta, quinque ex eis oratorium intraverunt, ubi quasdam feminas cum parvulis suis reppererunt. Quas cum interrogarent, unde essent, illae se dicebant *f* famulas Sancti illius esse. Qui e contra: Egredimini, inquit, nescimus Sanctum vestrum, cujus patrocinio vos adjuvari creditis. Sub tali igitur contemptu meritorum venerandi Patris duxerunt eas captivas in Franciam. Sed divina ultio eos in praesentia hominum impunitos non dimisit, quos amentia in tam reprobum sensum seduxit. Ergo anno, quo haec acta sunt, ab antiquo hoste adprehensi sunt, cujus impulsione per civitates ac vicus erraverunt, atque continuis vocibus clamaverunt: Gallus abbas habet nos ligatos. Sic probari poterit, quam graviter deliquerunt, cum in hoc finem vitae miserabiliter consummaverunt.

Ignis non laedit sepulchrum,

q

id est: factum inseverendum comprobavit

r

s

C

42 Idem igitur temporibus erat ibi quidam diaconus, custos ecclesiae die ac nocte continuus, qui quodam vespere intulit in basilicam cereum *q*, eum collocans in candelabro juxta Sancti sepulchrum; sed ut eo magis merita Galli fulsissent, quo miracula sua Christus ibi innovasset, res incerta experta est. Candela super pallam *r* sepulchri cecidit, quam ignis usque ad medietatem consumpsit, ex quo incendio ceterae pallae sepulchri intactae remanserunt, neque ignes lectum, aut *s* cambutum in eo pendentem tetigerunt. Quod eadem nocte sequentique die ita omnibus visum est. Sed cum tempore alterius noctis fraternalis cuneus ad opus divinum se praeparasset, atque oratorium ex more ingressus fuisset, candelae juxta sepulchrum inventae sunt ardere, et duo juvenes quasi ad servitium ibi stare, quorum unus ad caput et alter ad pedes illam exstam pallam tenuit, ex qua sepulchrum Sancti Dei devote cooperuit. Timor nimis considerantes invasit, quos et praepeti gressu ad disposita lecta remisit. Quibus ingressis, cum nec pavore somnus carperetur, nec exercitium vigiliarum *t* ageretur, signum basilicae resonans audiebant, quod celesti tactu factum non difdebant. Sed ut certius adfirmaretur divinam virtutem ibi claruisse, duo chori psallentium confestim auditi sunt, aethrales melodias resonasse. Eodem igitur die pavor eos ab introitu ecclesiae compescuit, sed die altera ad januam oratorii congregati sunt, ubi diutissime in oratione prostrati sunt. Qua completa trepidi ingressi sunt, inveneruntque pallam integram, quam ante dolebant igne consumptam. Et ut certius crederetur divinitus actum, longitudo ac la-

titudo ejus tribus digitis major apparuit. Salvator saeculorum devotis mentibus laudabatur, qui per merita servi tui talia ostendere dignabatur.

43 Multa etiam audita praetermissa sunt, dum ad ea festinatur, quae visu comprobata sunt. Tempore ergo Carlomanni majoris domus *v* homo fuit in Perahtoltes-para *w* rebus pauperculus, qui cum orationis causa ad coenobium Sancti Galli una cum conjugate venire desiderasset, illa pallulam ordita est, ne vacui apparuissent, quam pro expectatione itineris circa tortellam *x* cereae involvit, atque in arcam suam posuit. Sed interea non secundis eventibus domus ejus exarsit, in qua omnia cum eadem arca ignis devoravit. Sed miro arbitris *y* poli iudicio igne extincto, cum priores sedes gyrarentur, pallula una cum cera in cineribus inlesa reperta est, in quibus nec minimum quid ignis absorbere ausus est, inaudito modo resistente cera incendio, quousque cremaretur in Sancti Galli servitio. Miraculum multis notum est, cum laus Christi in populis dilatata est. Illi igitur juxta votum adierunt electi Dei coenobium, ferentes munus de excidio servatum. In quorum ore merita electi Christi *z* opinabantur, cum venerando viro Andomaro *y* abbati fratribusque res gesta rimabatur *z*; jam tot testibus miraculi existentibus, ad quod haec pervenire poterant in locis circumquaque jacentibus.

44 Fertur et aliud miraculum tempore Pippini gloriosi regis *z* actum. Willimarus quidam valido languore vexabatur, qui vovit, se ad ecclesiam electi Christi unum equum ac duos boves daturum, si ex misericordia Dei recepisset sanitatis remedium. Recuperatio eum ex illo die subsequuta est, sed votum quod clade cogente actum est, sospitate veniente dilatatum est. Nam post haec contigit, quod temporalis dominus ejus Pirhtilo *aa* causa orationis ad ecclesiam electi Christi perrexit; cum quo et idem Willimar eidem devotato *a* insidens militiae obtentu advenit. Suffragia sanctorum supplice dextra flagitabantur, atque susceptiones digne a fraternali manu exercebantur. Redeundi demum definita sententia, cum non longe essent ab ecclesia, Willimari equus substituit, nec sessori suo eundi consensum praebuit; calcaribus diutius cruentabatur, nec diversis ictibus punitus de loco movebatur. Quod praecelsus vir Pirhtilo videns, et qui cum eo erant mirantes, quid causae esset, ab eo investigare coeperant. Qui non valens delictum abscondere, compulsus est cum confusione, prout actum erat, prodere, confitendo peccatum, quia pro equo non implevit votum. Cum celeritate igitur rediebant, atque ad venerationem Sancti Dei promissum equum offerebant. Sicque accepta benedictione, reversi sunt cum Dei glorificatione.

45 Ergo, et quod nunc inserendum est quarto anno regni Carlomanni *bb* actum est. Fuit in eodem pago vocato Perahtoltes-para vir quidem in fisco regali Rotunda villa *cc*, qui intercessionem Sancti Dei quaerere cupiebat, sed quid ferret praepertate non habebat. Deliberatione etenim acta, ut aliquid ad offerendum Deo acquireret, ex instinctu diaboli debitum *d* sibi cumlaverat. Nam perversa mente atrium dominicum intravit, atque examen apium furto abstulit. Quo domo recluso, apes extinxerat, necnon et melle separato, tortam cereae facerat, quam cum vicinorum caterva comitatus perrexit aditibus *e* sancti Galli delaturus. Sed rex regum, cui electus Christi servivit, in hoc virtutem suam exhibuit, necnon et fraudolentiam seducti hominis prodidit. Cum aliis igitur orantibus intravit ecclesiam et quasi

AUCTORE ANONYMO.

nec pallam Sancto offerendam.

v

w

placentam

arbitri

E

x

y

diligenter inquirebatur

Puniti qui votum

z

aa

votivo

F

male solvunt.

bb

cc

culpam

ad templum

oblaturus

AUCTORE
ANONYMO.

notum fecit

* quæ si quis

oblaturus extraxit ceram, sed in manu ejus tam durus lapis apparuit, ut in naturalibus petris vix ei æqualis in duritia reperiri potuisset. Qui reatus sui timore percussus, adsistenti sibi confessus est, cujus sceleris vindictam perpessus est. Ille custodi ecclesiæ innouit*, quod absque mora plurimis claruit. Laus Creatoris in immenso tripudio levabatur, qui elementa ibi mutare dignabatur. Nam in honore Salvatoris ipse lapis ibi in hodiernum servatur, quatenus ex visione ejus fraudulentis metus, nec non et devotis ædificatio generetur. Innumerabilia enim per electum suum Christus ibi ostendebat in præsentique ævo, cum petentium fides exigerit, quæ si* cuncta recitare cœperit, dies, ut opinor, ei ante quam sermo cessabit. In his tantum paucis Salvator sæculorum laudetur, adoretur regnans cum Patre et Spiritu Sancto in sæcula sæculorum. Amen.

ANNOTATA.

B

a *Magis latine*: non contentus, nisi magistrum visitaret. *Cæterum purus Teutonismus, qui etiamnum apud nostrates viget*: Niet te vreden, ten ware dat hy zynen meester zoude bezocht hebben.

b *Elogia seu Eulogia, quamvis frequenter pro ipsa sacro-sancta Eucharistia aut pro pane in Missa offerendo sumatur, significat etiam quævis munera, ut constat e Regula S. Benedicti cap. LIV, quo interdicitur monachis a parentibus suis nec a quocumque hominum, nec sibi invicem litteras, eulogias vel quælibet munuscula accipere.*

c *Præcipuum semper fuit pro defunctis officium, offerre sacrificium Missæ, quo privari post mortem grandi pænæ erat, teste S. Cypriano epistola LXVI (a): Episcopi antecessores nostri..... censuerunt ne quis frater excedens ad tutelam vel curam clericum nominaret, ac si quis hoc fecisset, non offerretur pro eo, nec sacrificium pro dormitione ejus celebraretur.*

d *Videmus hodiernum Catholicæ Ecclesiæ morem in efferendis Christianorum cadaveribus ad amussim hic servari. De funere Christiano tres libros egregios scripsit Jacobus Gretserus noster (b).*

C

e *Quæ distribuit Willimarus presbyter vestimenta S. Galli, ideo superflua erant, vel quia Sancti corpus sola sindone indutum, vel quia sacerdotali amictu compositum erat: utrovis enim modo defunctorum corpora ad inhumationem parabantur. Confer citationem Gretserum lib. I, cap. v.*

f *De cereis et facibus quibuscumque funera ducebantur, vide laudatum Gretzerum lib. II, cap. VII.*

g *Quamvis varia fuerit Ecclesiæ, præsertim latinæ, disciplina circa sepulturam fidelium intra vel juxta templum, illud tamen manifesti honoris significatio est, quod Sancti nostri corpus prope aram conditum fuerit.*

h *Videtur mihi insinuari consueta triginta dierum expiatio, quæ pro fidelibus defunctis celebrabatur. Hic ritus plerumque ad S. Gregorium Magnum refertur, ut narrat Joannes diaconus in ejus Vita lib. I, cap. xv (c): ejus tamen vestigium reperitur in Testamento S. Ephrem Syri (d), qui agens de morte sua: Comitamini, inquit, me in psalmis atque orationibus vestris; et assidue pro mea parvitate oblationes facere dignemini: et quando diem trigesimum complevero, mei memoriam faciatis.*

(a) Edit. Venet. Baluz. p. 446. — (b) T. V Oper., part. I, p. 84. — (c) T. IV Oper. col. 27. — (d) Act. SS., t. I Februar., p. 64. n. 17. — (e) Tom. II Septemb., p. 708, n. 40.

i *Jam actum supra num. 10 de Maginaldo, seu Maginaldo, alias Magno et Theodoro. Obiit S. Magnus post medium sæculum septimum (e); de Theodoro vide nostros inter Prætermisissos ad diem IX Octobris.*

k *De tempore quo cella S. Galli vastata fuit, ejusque sepulcrum violatum, vide dicta ad num. 130 et seq. Ildephonsus von Arx (f) ponit vastationem sub annum 780: tum quia Walafridianam narrationem de quadraginta annis ratam habebat, tum quia obitum Sancti cum anno 640 conjungebat: neutrum cum chronologia recte convenire, nullis fuit monstratum.*

l *Erchanoldum, de quo hic sermo, non fuisse majorem-domus in Neustria, sat probabiliter videor monstrasse num. 136.*

m *Duravit morbus e pavore contractus per annum, sed deformitas e calvitie, etc. permansit per totam vitam.*

n *Memoria varios habet significatus: vide Du Cange Glossarium ad hoc verbum. Walafridus c. II, vocem interpretatur dicens: Boso sumens loculum in quo sanctum corpus erat, posuit super terram inter parietem et altare, et desuper, ut moris est, arcam altiore construxit, fossam vero terra replevit. Memoriam itaque Walafridus explicat per arcam altiore; recte igitur quisque monumentum sepulchro impositum interpretabitur: quod vero addit Walafridus, ut moris est, ad elevationem corporis refero; hoc enim ritu moris erat populo Sanctos honorandos proponere: siquidem ad communi inhumationem non pertinebat, alioquin Erchanoldus pulsando pavimentum scrutari non debuisset locum, ubi Sancti corpus conditum fuerat, ut narrent tum Anonymus, tum Walafridus.*

o *Agitur hic de Pippino Heristallo, qui ab anno 680 ad 714 Austrasiam occupavit, et reliquam Galliam majoris-domus titulo ab anno 687. Nam de Pippino rege, Brevi dicto, sermo esse non potest, ut existimasse videtur D. Bouquet secutus Mabillonium (g), dum Walafridianæ narrationi appingit notam chronologicam anni 645. Etenim infra, dum festinat auctor noster ad ea, quæ visu comprobata sunt, citat Carolomanni, fratris Pippini regis, qui tandem ultimus nominatur. Unde manifestum est, non alium supra posse intelligi Pippinum quam Heristallium, qui cæterum ab anno 709 ad 712 quater exercitum duxit in Alamanniam, uti habemus ex Chronico Floriacensi (h) et Chronico S. Benigni Divionensi (i). Annales breves S. Galli addunt anno 715 Alamanniam rebellantem domitam fuisse a Carolo Pippini filio (k) Ad hæc igitur tempora revocari potest vastatio.*

p *Quod hic adhibetur verbum rimari, passive sumitur et in sensu diligentis inquisitionis, apud mediæ ævi scriptores; unde hic significat tantam fuisse cruoris humani exuberantiam, sive effusionem, ut investigari etiam a diligentissimo quoque non posset.*

q *Recurrit perseverans ad nostra usque tempora consuetudo accendendi luminaria ad sepulcra et Reliquias Sanctorum.*

r *Pallæ illa tempestate multiplex erat usus, ut docet Du Cange Glossarium ad hoc verbum. Adhibebatur enim ad altaris et ecclesiæ ornamentum, quo sensu recte Aulæum interpretatus fueris. Palla altaris vocatur lineus pannus consecratus, qui super altare ponitur, super quem extenditur corporale, imo ipsum quandoque corporale significat. Erant etiam pallæ sepulcrales, quibus Sanctorum et ho-*

— (f) Gesch. des Cant. St Gallen, t. I, p. 21. — (g) Rec. des Hist., t. III, p. 663. — (h) Ibid., p. 315. — (i) Ibid., p. 318. — (k) Ibid., p. 316.

noratorum

A noratorum sepulcra tegebantur. Atque de eo quidem pallæ genere hic sermonem fieri, textus indicaret satis tute, nisi obstaret textus Walafridi, qui cap. iv, cum sepulcrum vocasset aram sepulchri, dicit exstam pallam nihil aliis linteaminibus super sepulchrum expansis intulisse læsionis. Unde merito infertur plura fuisse linteamina sepulcri, quippe cui altare ad sacrificandum impositum fuerat. Licet cæterum ad nonum sæculum referant aliqui (a) usum multiplicis mappæ ad sacrificium, nihilominus hic usus longe antiquior est: etenim, emisso decreto Pii I, can. xxvii, D. ii, de Consecr., certum est eundem canonem jam reperiri in Capitulis Theodori Cantuariensis (b). Præterea post S. Galli elevationem a Bosone factam, mirum nemini ejus sepulcrum sacris altaris usum habuisse.

s De Cambutta, quam baculum interpretatur Walafridus loco citato actum supra nota k, ad cap. iii.

t Quæ hic de exercitio vigiliarum dicuntur, collata cum fraternali cuneo paulo superius laudato et reliquis multis, satis monstrant S. Galli eremum jam tum ad justum monasterii formam redactam fuisse; S. Othmari vero studium fuisse, ut regula S. Benedicti inter monachos introduceretur.

B v Carlomannus juxta notam o supra, filius est Caroli Martelli, frater Pippini regis, qui ab anno 741 ad 747 supremam potestatem cum fratre exercuit: factus dein monachus Cassinensis. Male subnectit Walafridus cap. vii, donaria illa servata fuisse in testimonium post futuris usque ad tempora Otmari abbatis; cum ejus tempore prodigium contigisse referatur.

w Peraholttes-para, alias etiam Beroltisbara, Bertoltisbara, Bertoldesbara, Bara, Para, pagus est ducatus Alemanniæ ad Nigram Sylvam, prope fontes Danubii. Est, ait Chronicum Gottwicense (c), hodiernus Landgraviatus Baarensis ad Nigram Sylvam ac Danubium, ubi adhuc hodie castra et civitates Furstenberg, Hafingen, Nydingen, Blomberg, Geisingen, Moringen, Lupfenberg, Hohenberg, etc. sita sunt (d).

x Opinabantur passivo sensu pro celebrabantur; Du Cange in Glossario habet, Opinatus, id est probus, bonæ famæ, celebris. Sic in Vita S. Boniti episcopi Claromontani, ibidem legitur: Pergit ad quemdam opinatissimum Dei famulum.

y Audomarus hic pro S. Othmaro ponitur: obiit anno 759; de illo agendum erit vi kal. Decembris (xxvi Novembris).

C z Pippinus rex, pater Caroli Magni, obiit anno 768 die xxiv Septembris. Cum auctor dicit tempore Pippini quidpiam accidisse, satis insinuat, jam præterisse illud tempus, ita tamen ut æqualis fuerit. Vide Commentarii prævii num. 15.

aa Pirhtilo ut recte advertit Ildephonsus von Arx, qui vir præcelsus vocatur et equites vasallos secum ducebat, haud dubie est comes hujus nominis, qui hoc tempore pago Bertoltespara præerat (e).

bb Quartus annus Carlomanni, Pippini regis filii, Caroli Magni fratris, in annum Christi 771 incidit, quo ipso anno etiam vita functus est: eidem obtigerat Austrasia, ad quam Alemannia pertinebat.

cc Hodie Rothwil, urbs olim imperialis, nunc ad regnum Wirtembergicum pertinet, ad caput fluvii Neccari: olim Rotunvilla aut Rotunwillare appellabatur (f). Fiscus regalis hic significat villam regiam, prædium dominicum, juxta Du Cange in Glossario, verbo Fiscus.

(a) Richard Biblioth. sacr. v. Nappe. — (b) Berardi Gratiani Canones, tom. II. p. 71. — (c) Tom. I, part. II, p. 559.

CAPUT II. Miracula a S. Gallo patrata ad conservationem eremi, quam vivens incoluerat.

AUCTORE
WALAFRIDO.

Descriptis his a, quæ priscorum sollertia de vita, fine et virtutibus B. Galli ad nos usque scripto transmisit, hinc ea stilo comprehendere temptavimus, quæ a fidelissimis testibus indicata a carissimo fratre b Gotzperto literis sunt mandata. In quibus primo quomodo vel quando in cœnobio B. Galli c regularis vitæ instituta servari cœpissent, liquido declaratur; deinde quibus miraculis ejusdem patris virtus cunctis effulserit, probabiliter exponitur, commemoratis pariter singulorum, quæ introducuntur, assertoribus. Quæ idecirco novis dictionum positionibus ordinare volumus, ut cum prioribus aliquam similitudinem locutionis habeant, et brevitatibus compendio succincta fastidiosis lectoribus onerosa non fiant d: siquidem nomina eorum, qui scribendorum testes sunt vel fuerunt, propter sui barbariem, ne Latini sermonis inficiant honorem, prætermittimus scientes de veritate dictorum a fidelibus non esse dubitandum, quippe qui norunt, nihil horum, quæ referimus, Deo impossibile esse, in quo fit, quicquid per sanctos mirabiliter et laudabiliter fit. Sed et si quis earundem rerum testes nosse desiderat, in conscriptione, quam sequimur, poterit invenire. In sermone quoque huic operi nonnulla, quæ non scripturæ testimonio, sed veracium vivorum relatione didicimus. In quibus omnibus quantum ad nos attinet, veritatis lineam servare studebimus, neque per amorem falsi aliquid de nostro inserentes, neque per invidiam veri quippiam ex voto celantes. Et quia nos scripta vel dicta sequimur aliorum, ad illa veritas rerum, ad nos pertinet abbreviatio dictionum et adunatio rationum.

47 Post venerandi patris, Beati videlicet Galli Confessoris, gloriosam depositionem cottidianas excubias apud sacri corporis ejus Reliquias quidam religiosi clerici, vel discipulatus ejus memoria, vel divino amore succensi, per multa annorum curricula, scilicet quasi a temporibus Dagoberti regis usque ad e Karolum patrem Carlomanni et Pipini, ad laudem Christi administrabant. Igitur cum fama virtutum, quas Dominus per Confessoris sui merita pie quærentibus exhibere dignatus est, longe lateque circumpositorum mulceret aures populorum f, cœperunt undique alacri devotione ad tanti patris suffragia postulanda concurrere, eundemque locum ob suæ diurnitatem memoriæ multiplicibus substantiæ et possessionum amplificare donariis. Cumque res hac largitate fidelium collatæ aliquantulæ monachorum congregationi viderentur suppetere potuisse g, Waltrammus quidam, ad cujus paternam possessionem termini vastæ solitudinis, in quibus vir Dei cellam construxerat, pertinere videbantur h, videns res collatas a quibusdam præsumptoribus inordinate tractari, religiosum quemdam presbyterum Othmarum nomine, cui summam earundem committeret rerum, a Victore i tunc Curiensium comite impetravit, et ei cellulam cum omnibus ad eam pertinentibus commendavit. Postmodum consilio cujusdam ducis nomine Nebi k persuasus ad præfatum principem Karolum cum eodem duce properavit l, ipsique eandem cellam proprietatis jure contradidit, et ut Othmarum presbyterum

Breviter
præfatus
a

b

c

d

E

explicit au-
ctor

e

F

f

g

h

i

k

l

— (d) Cfr Neugart. Cod. diplom. Ch. xvi, t. I, p. 86. — (e) Ibid. Ch. xlix, t. I, p. 49. — (f) Ibid. Ch. cxix, t. I, p. 105.

eidem

AUCTORE
WALAFRIDO.

eidem loco præficeret, exoravit. Annuens petitioni ejus princeps Othmaro ad præsentiam suam vocato locum commendavit, et ut regularem inibi vitam instituere studeret præcepit. Qui regressus, arripuit statim boni pastoris initia, et undique versum habitacula monachorum usibus congrua disposite construens ejusdem sancti statum loci utilitatibus diversis aptavit. Sed cum jam dictus princeps temporaliter regnandi et vivendi finem fecisset, duobus filiis Carlomanno et Pipino administrationem regni reliquit.

donationem
monasterii
S. Othmari
factam;

48 Carlomannus itaque paucorum decursibus evolutis annorum, ob amorem regni cœlestis secularis gloriæ pompam deposuit, et cum causa quietioris vitæ Romam tenderet, in viciniam supradicti loci deveniens, ad idem monasterium causa orationis accessit, audiensque assiduis signorum virtutibus eundem *m* locum pro beati viri meritis a Domino illustrari, dixisse fertur: « Tenuis quidem hic locus est facultate, sed pro meritis B. Galli celebri diffamatus rumore. » Cumque vellet ibidem degentibus aliquod suæ largitatis conferre solatium, sed retractaret a negociis se regni disjunctum explere non potuisse, quod voluit, fratri rescripsit, ut sui amoris intuitu eidem monasterio aliquod regiæ largitionis solatium dignaretur impendere. Cum igitur ab Othmaro abbate præsentatam Pipinus princeps accepisset epistolam, annuens petitioni fraternæ, libellum *n*, quem Benedictus pater de cœnobarum conversatione composuerat, eidem abbati tradidit, et alia regiæ dignitatis impertiens dona, id ei sub omni diligentia injunxit, ut in loco sibi commendato ad supplendas B. Galli excubias regularis ordinem institueret vitæ, atque ut melius posset quod jubebatur efficere, concessit illi quosdam tributarios de eodem pago, ut et illis conlaborantibus officinas fratrum usibus necessarias construeret, et vectigalia, quæ annuatim regiis redditibus inferre debebant, ad sustentationem fratrum sub commemoratione largitatis ejus haberet. Inter cætera quoque suæ munificentia donaria, rogante abbate, unum campanam ad sancti loci dedit ornatum, quod ad usque nostræ ætatis tempora in cœnobia eodem pro memoria beneficiorum ejus permansit, et ne cujusquam avaritiam tanti incrementis obsisteret boni, diuturnæ firmitatis epistolam fecit describi *o*, et ut moris est circumspecta roborari cautela, quo deinceps tam ipse qui aderat, quam successores ejus idem monasterium per regiam obtinerent auctoritatem, et nullius violentia pressi solis rerum principibus subjacerent. His regiæ pietatis Othmarus abba donatus solatiis, et sublimatis honoribus, monasterium lætus regreditur, et ex illo tempore monasticæ vitæ in cœnobia S. Galli exordium *p* quidem cepit, augmentum autem et profectus hodieque laudabiliter dilatari non desinit.

dein transit
ad miracula

49 Præmissa narratione, qua comprehensum satis vere credimus, quomodo sacer locus emunitatis privilegium meruerit, et quo in tempore cœnobiali dignitate sit adornatus, liberius jam ad miraculorum B. Galli commemorationem stilum convertimus *q*. Victor Curiensis Retiæ comes, cujus superius mentionem fecimus, cum innumerales apud tumulum S. Galli per merita ipsius virtutes ostendi creberrime didicisset, invidia perurgente, tanta novorum generositate virtutum nostram gentem insigniri perdoluit, et ut tunc fama vulgaverat, latenter voluit per abdita heremi supervenire, et preciosi thesaurum corporis si quo pacto potuisset, auferre. Qua maliciosi raptoris intentione comperta, hi qui in circuitu cel-

læ viri Dei commanebant, custodibus vicissim per turmas deputatis, eundem locum ab hostili incursione, ne videlicet tam cari fulgore margariti carerent, omni sagacitate defensare studebant. Igitur cum quadam nocte custodes in summitate montis, qui monasterio superiminet, ad suspectos incursus armati residerent præcavendos, casu lucem e cœlo venire ac totius ecclesiæ perfundere mœnia conspexerunt. Immensitatem itaque luminis admirati, ad ecclesiam citius concurrerunt, et dum trepidi stupentesque ibidem constituti eundem intuerent splendorem, paulatim se lux submissa recolligens, astris inseritur. At illi, viso miraculo, agentes Domino gratias, securi ad propria remearunt, credentes corpus viri Dei per vim ab eo loco minime auferri posse, quem illi Dominus ante sæcula prævidit, et suæ illustrationis honore temporibus illis decoravit. Unde datur intelligi, quanti apud Deum meriti vir iste fuerit, cujus sepulturæ locum cœlitus contigit illustrari, ut videlicet lumen, quo ejus anima perfecte fruebatur in cœlis, etiam mortuo corpori non deesset in terris.

50 Audiens itaque comes prædictus a cella S. viri discessisse custodes, cupiens suos conatus explere, virorum turbam assumpsit, ut, quod male cogitaverat, repentino et latenti perpetraret accessu. Verum quia non suæ devotionis utilitati prospiciens, sed alienæ felicitatis profectibus invidens id moliebatur, Dei nutu cito repressus fuisse cognoscitur. Nam eodem momento, quo iter illud aggressus est, de equo, cui insedebat, corruit, coxaque illius eo casu confracta est, Domino beati viri merita in hoc quoque remunerante, ne a loco, quem ipse elegerat, auferretur, quem de ultimis Hiberniæ finibus ad salutem multorum Retiæ vel Germaniæ destinavit. Et vicini quidem exhibuerunt excubando suæ devotionis obsequia; Deus, vero cunctorum custos bonorum, ibi etiam ad coercendum raptorem vigilavit, ubi sollicitudo alternantium non affuit populorum; et hoc quidem egit, ut credimus, ne fideles populi thesauro, quem ferventibus studiis ambiebant, fraudarentur, et ne is, qui per maliciam hoc decus attingere voluit, suæ perversitatis potiretur effectu, præcipientque præcavens, ne ablatis sancti viri Reliquiis monachorum catervas, quæ inibi laudibus Dei servitura erant, deesse contingeret. Itaque comes correptus, et domum a famulis reportatus, per multa tempora nimis doloribus est agitatus, ut intelligeret saltim ex poena, quam superbe id cogitaverit, quod suis viribus effici potuisse credebat.

51 Quia igitur Domino custodiente pii pastoris corpus a devotarum septis ovium auferri non potuit, dignum fuit, ut miraculis fidem facientibus, virtus meritorum ejus ibidem cunctis manifeste claresceret. Quidam namque de vicino territorio, cum diuturna ægrotatione vexatus lecto decumberet, subrepente humore nocivo oculorum lumen auriumque sensum amisit. Deinde plantis pedum retortis ad nates, tanta depressus est infirmitate, ut de solo pectusculo vitæ manerent fugacis indicia. Qui a suis ad monasterium vehiculo delatus, dum petentibus amicis in ecclesia B. Galli unius spacium noctis ducere permissus a custode fuisset, solusque ibidem pernoctaret, circa gallorum cantum in subito mentis excessu quatuor viros candidissimis indutos vestibus oratorum introire conspexit. Qui dum altari appropriantes diutissime dulci modulaminum alternatione concinerent, unus eorum, laudibus finitis ad lecticam, in qua clinicus decumbebat, accedens: Quid, inquit,

causæ

D

margarita

S. Galli
E

F

intercessione
patrala

A causæ est, o homo, quod hic pernox tenebrarum transigis solus horrorem? Crede tantum, et ab hac infirmitate deinceps eris securus. Qui protinus surgens et omni debilitate summotâ egressus, ad suos sanus abscessit.

ad conserva-
tionem
* Pertz omit-
tit: religio-
sis

52 Igitur Otmarus abba cum multis annis idem cœnobium strenue rexisset, possessiones ipsius loci religiosi quibusque circumquaque degentibus ob amorem mercedis æternæ plurima suæ largitatis dona conferentibus in tantum amplificavit, ut infra paucos annos suppetente exterarum copia rerum, et vitæ ejus clarescente mundicia, multorum pater existeret monachorum. Comites vero quidam Warinus et Ruodhardus r, qui totius tunc Alamanniæ curam administrabant, cum infra ditiosis suas terminos ecclesiasticarum non minimam partem rerum suæ proprietatis dominio per potentiam subicere niterentur, maximam de ejusdem monasterii possessionibus partem sibimet vendicaverunt. Nam tributa, quæ bonæ memoriæ Pipinus eisdem fratribus concesserat, abstulerunt, aliaque quam plurima, quæ ex donatione quorundam religiosorum eidem cœnobio fuerant contradita, suæ rapacitatis abstraxere protervia. Insuper etiam ipsum abbatem, cum pro hac re apud principem illos accusasset, vinculis injecerunt, et in quamdam Reni fluminis insulam juxta locum, qui Stain s dicitur, in custodiam relegarunt, ubi cum aliquantum temporis sub artissima restrictione mansisset, de carcere hujus vitæ ad lætitiâ commigravit cœlestem, expletis non minus quadraginta regiminis sui annis, quo sancti illius loci statum et gloriam nobiliter amplificavit et auxit.

B

eremi,

* Augia divi-
te

53 Hoc itaque ita rebus humanis subtracto, prædicti comites, sublatis sancti loci possessiones retinentes, Johannem t quendam monachum* de proximo monasterio in ejus locum subrogaverunt, ac deinde, ut suæ tyrannidis crimen augmentarent, Sidonium Constantiensis Ecclesiæ præsullem instigarunt, ut idem monasterium episcopi partibus subicere studeret. Et hoc idcirco fecerunt, ut eo licentius, ipso machinationibus eorum favente, ea, quæ injuste abstulerant, retinere potuissent. Pontifex igitur cum suasionibus eorum libenter præberet assensum, monasterium ingressus, fratres opprimere, et eundem locum episcopi rebus subicere molitus est. Porro fratres dum potentia illius resistere non auderent, maluerunt ejus ditioni parere, quam tot adversitatibus implicari. Sed sequentia probant, quam perverse egerit, qui per avaritiæ morbum sacri loci privilegium ausus est violare.

C

quam

54 Fertur siquidem eundem episcopum aliquando ad iter hostile sibi de ipsius monasterii sumptibus viaticum preparari jussisse. Quod dum fratres præmittere non auderent, ea quæ jussa fuerant navi imposita per quorundam manus fratrum ad episcopium transmiserunt; cumque, qui missi fuerant, navigare cœpissent, avis quædam, ut sæpe isti testati sunt, ante eos apparuit, et quasi ducatus eis officium esset præbitura, facili præibat volatu, et dum per totius lacus vastitatem ipsius incognito uterentur ducatu, prospero tandem successu ad portum venientes, quid hæc novæ ducis obsequia portenderent, mirabantur; illisque quam partem peteret diligenter notantibus, domum quandam littori contiguam, in qua res præfatio itineri aptæ servabantur, intravit. Mirum dictu! mox eandem cellam flamma corripiens in altum prorupit, et omnia, quæ ibi coægesta fuerant, penitus consumpsit, ut nihil eorum

(a) Pertz Monum. Germ., tom. II, p. 67. — (b) Ibid., p. 4.

omnino huic incendio superesset, fiebatque justo Dei judicio, ut qui aliena per potentiam rapuerat, suis per supernam justiciam fraudaretur.

AUCTORE
WALAFRIDO.

incoluerat.

55 Tempore quoque alio idem episcopus ad monasterium veniens, dum quadam violentia eundem locum episcopo subicere, suæque tyrannidi non consentientes monachos quasi justo rebelles injuriis multiformibus afficere temptavisset, Tello u quidam, Curiensis Ecclesiæ præsul, misit ad eum humiliter deprecans, ut sui amoris causa, quoniam eorundem fratrum aliqui consanguinitatis vinculo illi erant conjuncti, ab eorum cessaret injuriis, nihilque incommodi Dei famulis irrogaret. Quam petitionem furore dictante superbe contemnens, remandavit se illius precibus nullo pacto censurum, verum resistentibus sibi celerem pro contemptu illaturum vindictam. Et mox oratorium B. Galli Confessoris quasi oratorius ingreditur, et ante aram ipsius nomini consecratam consistit, quique ad salutem non merebatur audiri, afflictiones, quas aliis se irrogaturum juraverat, convenienti satis talione recepit. Nam intestina ejus more sartaginis igni superpositæ fervere cœperunt, et tam diræ viscerum tortiones illum invaserunt extemplo, ut sine aliorum adminiculo nequaquam egredi potuisset; sed, quod dicere pudet, egestio naturæ turpi impetu prorumpens cum astantes nimio fœtore gravaret, sine mora ab ecclesia ejectus, vehiculo, quo decedere monasterio posset, sicut rogaverat, est impositus. Sicque immoderato fluore naturæ consuetudine carens, vasi in quod egesta defluerent supersedens, egressus est, et ad vicinum monasterium v, quod Augia nominatur, cui et tunc præerat, perductus est: ubi etiam ingravescente languore tantum sibimet famulantibus ob nimium fœtorem intolerabilis factus est, ut ei jam pæne nullus obsequia impendere solito potuisset. Tali itaque pœna multatus, cum hoc factionum suarum præmio post aliquot dies de cloaca corporis spiritum exhalavit.

u

E

v

ANNOTATA.

a Quæ adhuc edidimus, scripta sunt ab auctore Vitæ S. Galli; etiam librum secundum seu Miraculorum ejusdem manus esse, monstrat imprimis nexu inter utrumque librum, quoniam posterior incipit per verba: Fama « nempe » aures multorum sublevans: dein stylus quodammodo rhythmicus idem est in utroque libro. Quæ vero hic ex editione Goldasti et Henrici Pertz subjicimus, auctorem habent Walafridum Strabonem, qui obiit anno 849. Videtur porro Walafridus scriptis aliorum elegantiam quamdam addidisse, magis quam e propria scripsisse scientia, ut ipse fatetur dicens: Ad alios veritas rerum, ad nos pertinet abbreviatio dictionum et adunatio rationum.

F

b Gotzbertus, de quo hic sermo, diaconus erat et ex fratre nepos Gotzberti abbatis Sangallensis ab anno 816 ad 837, quo officium deposuit, cum jam ætatis gravitatem corporisque infirmitatem non sufficere crederet ad instantium necessitatem negotiorum. Ratpertus in libro de Casibus S. Galli num 7 (a). Erat Gotzbertus nepos calvus et claudus ac eximius patronorum cultor, ait Ildephonus von Arx (b) quos ut honoraret, S. Galli miracula litteris consignavit. Vitam S. Otmari conscripsit, ac alpes Rhæticas transgressus, de Bobio Lombardiæ monasterio S. Columban Reliquias attulit, e lacu Cumano in quem de navi prolapsus

fuerat,

A fuerat, feliciter emersus. Cum ejus patruus structuram novi templi moliretur, ipse delineationem templi ac universi monasterii per architectos regios sibi adumbrari obtinuit, ut hæc ichnographia, huc (ad S. Galli) anno 830 missa e palatio et Gozberto huic inscripta, fidem facit adhuc superstes. Vide monasterii ectypion apud Mabillonium (a) et secundis curis accuratius editum a Ferdinando Keller. Gotzberti opuscula non amplius supersunt, nisi quatenus a Walafrido interpolata. Quæ supra retulimus de Gozberto, maxima ex parte desumpta sunt ex fragmento coævi, Ermenrici monachi Augiensis, de Grammatica (b).

c Per regularem vitam, intelligendum puto introductam fuisse a S. Othmaro regulam S. Benedicti: nam ad finem usque vitæ, S. Gallum sectatum fuisse regulam patris sui, S. Columbani, ad illamque etiam discipulos suos informasse, nimis manifestum est, quam ut probatione indigeat: cap. præc. annot. t. monastici instituti apertissima vestigia indicavimus.

d Damno nobis est hic Walafridi scrupulus, quum omissis testibus, multa obscurantur antiquitatis documenta. Dubitandum non est hujusmodi latini sermonis sollicitudine periisse suam quandoque antiquorum narrationibus auctoritatem.

B e Carolum Martellum hic indicat Walafridus, qui ab anno 715 ad 741 Austrasiam summa cum potestate gubernavit. Quod hic dicitur: Quasi a temporibus Dagoberti regis usque ad Karolum, non ita intelligi oportet, ut vox quasi significet post obitum Dagoberti; sed refertur ad multa annorum curricula, de quibus paulo superius egerat auctor. Discipulatus memoria confirmat, quæ supra annotatione c de monastico instituto diximus.

f Varias donationes cellæ S. Galli ante S. Otmarum factas exhibet Codex Diplomaticus Alemanniæ a Trudperto Neugart editus.

g De Waltramo, ejusque majoribus hæc habet Ratpertus in Casibus S. Galli. num 1 et 2 (c): Religiosos etiam viros, qui eundem Sanctum (Galum) in sua susceperunt, ejusdemque heremi jus hereditarium illi potestiva manu (vide Du Cange Glossarium verbo potestas) concesserunt subnotare curavimus; quorum nomina hæc sunt: Willibertus videlicet presbyter, et Talto vir inlustris, Tagoberti scilicet regis Camararius et postea comes ejusdem pagi, a quibus idem Sanctus cum in corpore viveret, cum augmentatione loci non parva, maxima veneratione habitus est. At postquam de corpore spiritum transmisit ad astra, a successoribus istorum locus iste ob amorem Sancti similiter augmentatus est usque ad tempora Caroli (Martelli). Taltonis vero filius fuit Tiotolt, cujus filius Pollo, Pollonis autem filius Waldpertus, qui genuit Waldrammum. Ipse vero Waldrammus locum istum in omnibus ob amorem S. Galli augere desiderans regularemque inibi vitam instituire cupiens, Otmarum sanctum virum a Victore, Rhætiæ Curiensis comite, impetravit, eique cellam præfatam cum omnibus ad eam pertinentibus commendavit, abbatemque constituit, ut in Vita ipsius plenissime continetur. Inter cætera Waltrami donaria citat Ekkehardus IV, in Casibus S. Galli num. 1 (d), montes cænobio donatos, qui a Waltramo nomen habebant, scilicet Waltramsberg, hodie Rosenberg. Exstat quoque in Codice Dipl. Aleman. ch. LXXII, charta Waldradæ, filiae Theotuni, uxoris Waltrami tribuni, data anno undecimo regnante domno Carlo gloriosissimo rege (779)... sub die quod fecit Feb. dies II.

(a) Annal. Ben. lib. XXXI, § XXXVII, t. II, p. 532. — (b) Mabill. Vet. Analect., p. 421. — (c) Pertz, t. II, p. 62. — (d) Ibid., p. 92. — (e) p. 95. Edit. Lovan. — (f) Neugart Cod. diplom., ch. XXXI, t. I, p. 67. — (g) Eichhorn Episco-

D Utrum hæc Waldrada uxor fuerit Waltrami, de quo Ratpertus et Walafridus, dubium facit temporis spatium satis longum inter traditionem Sancto Othomaro circa annum 720 a Waltramo factam et donationem loci Rumanishorn (Romishorn in Turgovia ad lacum Bodanicum anno 779; sed temporis intervallum tantum non est, ut eadem persona esse non possit: dein potuit Waltrammus secundas nuptias celebrasse. Erravit porro Alban. Butler in Vita S. Othmari ad xxvi Novembris (e) quando Waldradam filiam facit Waltrami, cum ipsa se filiam Theotuni comitis, uxorem vero Waltrami profiteatur in charta donationis (f).

h Videtur Walafridus pugnare cum Ratperto citato: illic enim dicitur Taltonem heremi jus hereditarium S. Gallo potestiva manu concessisse, dum Walafridus dicit ad Waltrammum Taltonis atnepotem possessionem termini vastæ solitudinis pertinuisse. Uterque scriptor ita conciliandus est, ut dicamus Taltonem precariam S. Gallo eremum dedisse, Waltrammum vero proprietatem seu dominium. Precarium vocatur quod utendum conceditur, quamdiu patitur qui concessit, cap. 3 de Precar. (III. 14) seu ut habet S. Isidorus lib v Originum cap. 25 (quem cito e Glossario Du Cange ad hoc verbum): Precarium est, dum creditor rogatus permittit debitorem in possessione fundi sibi obligati, et ex eo fructus capere. Jus vero hereditarium a Talone concessum interpretor tempus utendi fruendi fuisse indefinitum, donec revocaretur: ita ut discipuli S. Galli succederent juri magistris: potestivam manum, de qua Ratpertus, definit Du Cange verbo Potestas: Qui rem, cujus potestatem habet seu cujus dominus est, alteri concedit; (addendum censorem definitioni) sive ut propriam, sive utendam fruendam. Tali ratione puto Walafridum et Ratpertum conciliari posse; imo et ipsum secum Ratpertum, qui dicit paulo infra, monasterium adhuc hereditario jure in sua tenuisse potestate Waltrammum.

i Victor de quo hic sermo, est ejusdem nominis secundus, cognomento Illustris propter factorum gloriam; floruit medio sæculo octavo (g).

k Nebus alias Hnabus, avus Hildegardis reginæ, conjugis Caroli Magni, pater Rotberti comitis, qui v Id. (ix) Augusti 773 tradidit S. Gallo villam Auvvolvincam, hodie Auldingen (h).

l Hæc traditio Carolo Martello facta videtur juxta formulam Lindebrogianam num. XLIX (i), in qua dicit rex, quod veniens abba de monasterio suo tam se quam et ipsum monasterium cum omnibus rebus suis ad regem plenius commendavit; et ipse rex postea: Gratante animo ipsum venerabilem abbatem cum ipso monasterio vel hominibus suis et omnes causas suas amabiliter sub nostro recepimus mundeburde vel defensione. Totam transactionem optime explicat Ratpertus in Casibus S. Galli num 2 (k): Postea vero tempore procedente, atque statu monasterii in melius proficiente, præfatus Waldrammus eundem abbatem Otmarum Pippino regi presentavit, ipsique regi monasterium, quod adhuc hereditario jure in sua tenebat potestate, cum ipso pariter abbate contraxit: ea videlicet causa, ut ipse abbas ejusque successores idem monasterium regia auctoritate retinentes, nullius deinde violentia premerentur, sed tantummodo regum jussionibus obedirent. Quod benivolus princeps benigne suscipiens, statim hujus causæ conscriptionem fieri præcepit: scilicet ut monachi ejusdem loci deinceps potesta-

pat. Curiens. Cod. prob., p. 4, seq. et 222. — (h) Neugart Cod. diplom., ch. LIII, t. I, p. 52. — (i) Ap. D. Bouquet, t. IV, p. 551. — (k) Pertz, t. II, p. 62.

tem

A tem haberent abbatem eligere sibi, atque solis tantummodo regibus subjacerent. Quam conscriptionem suæ auctoritatis signaculo confirmavit, atque abbatem ipsum in sua remisit; qui idem monasterium per annos XI feliciter rexit, Waldrammo prædicto XX annis solatium illi præstante. Ex hisce verbis videtur deduci posse Waldrammum circa annum Christi 740 diem supremum obiisse, quoniam quadragenarium regimen Othmari die XVI Novembris anni 759 concluditur. Dolendum est documenta, de quibus Ratpertus agit, jam non superesse: fortassis lumen aliquod intricatissimæ quæstioni de Advocatiis affunderent.

m Anno 747 Carolomanus tonsus, abdicato principatu, habitum Benedictinum apud Cassinenses induit. Ejus elogium vide apud Erasmum Gattulam in Historia Cassinensi (a) et in Actis SS. ad X Februarii.

n Hic videre licet, quanti fierent octavo sæculo libri, cum regula S. Benedicti manuscripta inter regia donaria præ cæteris indicetur. Erat tamen illo etiam sæculo magnificentia non minima in libris exarandis, ut fidem nobis facit S. Bonifacius in sua epistola XIX (b) ad Eadburgam abbatissam, quam ita rogat: Mihi cum auro conscribas epistolas Domini mei Sancti Petri Apostoli, ad honorem et reverentiam sanctarum Scripturarum ante oculos carnalium, in predicando. Sic et in epistola CXXXVIII (c). Cæna episcopus scribit S. Lullo non alia apud se exemplaria, nisi picturis et litteris permolesta.

o Litteræ Pippini jam perditæ erant anno 828, ut habemus e diplomate Ludovici Pii, quo dicit (d): Sed quia super hac concessione præceptum avi nostri Pippini regis conscriptum non habebant, jussimus Liuthario comiti hanc causam diligentius, si ita esset, inquirere. Qui juxta veritatis et æquitatis ordinem diligenter perscrutatum, renunciavit nobis: quia, sicut per illos pagenses, et veraces homines per sacramentum invenire potuit, ita esse verum, sicut superius comprehensum est..... Hirminmars notarius ad vicem Fridugisi recognovi et subscripsi. Data pridie Idus (XI) Februarii. Anno Christo propitio, XV imperii domni Hludowici imp. et Hlotharii sexto, Indictione VI. Actum Aquisgrani palatio regio (e).

p Exordium vitæ monasticæ hic, ut supra dixi annotatione c, intelligendum est de initiis regulæ S. Benedicti apud Sangallenses.

q Dubitat Ildephonus von Arx in adnotationibus ad Walafridum in Monumentis Germaniæ, num ille Victor vere fuerit comes Rhetiæ, quia deficiunt chartæ antiquiores. Defectus chartarum tanti non est, ut dubiam reddere possit Walafridi vitæ sæculo antiquioris narrationem omnino limpida. Adigi ad id facinus Victor poterat spe divitiarum, ob præsentiam corporis S. Galli affluentium.

a Warinus comes erat Thurgoviæ, ut habemus e variis diplomatibus in Codice Diplomatico Allemaniæ ch. XVIII, XXIV, XXXI, XXXII, XXXIII, XXXV, XXXVII, XLII, LVIII, LXII seu ab anno 754 ad 775; filium habuit Isanbardum, qui varia contulit monasterio S. Galli, die IV kal. Junii 806. Ibidem ch. CLX. Ruodharnus, alias Ruadhartus comes occurrit in charta XLVI, Argengoviæ præerat, qui pagus confundendus non est cum Argovia (e). Videntur vero hi egisse, instigante Sidonio Constantiensi episcopo, qui jam Augiæ Divitis dominus, monasterium Sangallense conabatur in potestatem episcopatus redigere, ut narrat Ratpertus num. 2 (c). Discutit

(a) T. I, p. 22. — (b) Würdtwein, p. 48. Serrar., ep. xxviii. — (c) Ibid., p. 315. Serr. xxx. — (d) Neug. Cod. diplom., ch. cxxxiv, tom. I, p. 196. — (e) Cf. Chron. Gottwic., tom. II, p. 547 et 549. — (f) Pertz, tom. II, p. 63. — (g)

pluribus Martinus Gerbert (g), num Warinus et Ruthardus Gibellinæ et Guelficæ familiæ conditores fuerint.

s Stain, hodie Werth, quod antiqui insulam interpretabantur, Castellum est apud Schaphusium, ut etiam indicat mappa geographica tomo posteriori Gottwicensis Chronici præfixa. Apud Nostrates quoque vox Steen domum munitam designat, ut Gandavi Gravensteen, Palatium comitum.

t Johannes ante abbas Sangallensis, quam Constantiensis episcopus fuit: nam cum I Martii 739 donatio adhuc in scripta fuisset Audomaro sive Othmaro (h), sequens donatio Warini fit Johanni abati (i), qui dein ch. XXVIII, id est, XX Augusti 760 vocatur episcopus cum suis monachis ibidem (ad S. Galli) consistentibus. Sidonius obierat IV Non. (II) Junii ejusdem anni (k).

u Tello episcopus Curiensis sedit ab anno 758 ad annum 773 (l).

v Antilogiam inter Hermannum Contractum et Walafridum putat invenire Trudpertus Neugart (m), quia quem Augiæ defunctum scribit Walafridus, eundem Hermannus in suo Chronico ad annum 760 ante altare S. Galli obiisse dicit (n). En verba: Cujus (Othmari) abbatiam cum Sidonio episcopo et abbas (Augiensis) temerario ausu invasisset, ante altare S. Galli profluvio ventris percussus interit. Posset Hermannus excusari ex eo, quod vere ante altare S. Galli percussus ad mortem fuerit Sidonius; sed cespitat quoque dicens Johannem eidem in utroque monasterio successisse.

CAPUT III. Continuatur miracula S. Galli.

PERACTA superioribus sententiis relatione, quæ nos satis vere comprehendisse credimus, quomodo sacer locus per merita B. Galli diffamatus et possessionibus dilatatus, nec non quibus sit malivolorum quorundam molitionibus impetitus, et quæ quosdam humiliaverit ultio: nunc replicandum esse censemus, quanta beatus vir præsidia sibi met famulantibus ad res suas custodiendas vel defendendas accomodet, quaque auctoritate se postulantibus et de se præsumptibus multiformi genere virtutum succurrat, Domino meritorum ejus magnitudinem signorum assiduitate mortalibus declarante. Quodam tempore dum sterilitas terræ fructus arborum non solum porcis, sed etiam silvestribus feris vel animalibus denegaret, ita ut in proximi heremi pastibus nusquam sagina posset inveniri, qua sues qui in a usus monasterii nutriebantur, pasci potuissent, occulto quodam impulso grex suillus per silvarum avia celeri cursu cœpit abscedere, transvadatoque Reni fluminis alveo, remotioris heremi secreta penetravit. Subulcus autem, subitam sui pecoris fugam miratus, e vestigio insequitur, et gregem quem pessum ire putabat reperit copiosissimis pascuis immorantem. Cumque viam redeundi nesciret, mansit ibi fructibus arborum et carnibus victitans, donec grex totus affatim carnibus gravaretur obesis. Itaque domum redire cupiens, cœpit anxie cogitare, quo ingenio ignotum iter aggredi potuisset. Nocte igitur quadam vidit in somnio senem quandam reverendi habitus et vultus canicie venerabilem, dicentem sibi: Quia, ut video, porci quos sequeris ubertim sunt saginati, jam redire parato. Qui

AUCTORE WALAFRIDO.

Miraculum in sagina porcorum,

F

alias animalibus

a impulsu

Hist. Nigr. Silv., t. I, p. 63. — (h) Neug. Cod. diplom., ch. xxiv, t. I, p. 29. — (i) Ibid., ch. xxv. — (k) Neug. Episc. Const., p. 78. — (l) Eichh. Episc. Cur., p. 24. — (m) Episc. Const., p. 78. — (n) Usseman. Germ. Sacr. Prodrum., p. 122.

AUCTORE
WALAFRIDO.

dum responderet, se viam nescire, dixit illi : Scrofam quam totus grex quasi ductricem sequi solet, caedito, et quocumque illa praecesserit, tendito gressum. Quod dum ille faceret et praeventem diligenter sequeretur, sine errore ad monasterium, cunctis aliud suspicantibus, ex inopinato pervenit. Qua in re quid aliud quam C. Galli merita claruerunt, dum ad usus sibi famulantium ignotum animantibus pastum ostendit, et ea rursus mirabili ordine ad propria revocavit ?

in supplicio
incendiarii,

57 Frater quidam ejusdem monasterii possessiones quasdam sub cura habens, in quodam remotiori loco ob nutrimenta pecorum stabula construxit, et illic quam plurimum fœni recondidit. Duo itaque homines diabolica instigati persuasione, eadem repositoria cum omnibus, quæ inibi congesta erant, noctu igni appposito succederunt. Sed dum jam pæne toto anno hujus auctores facti laterent, unus eorum, arreptus dæmonio, cœpit per vicina discurrere loca, publice proclamans : Stabula pecorum B. Galli succendi, et ideo versa vice ab ipso invisibiliter incendor. Cum itaque divinum in eo continuatum iudicium patesceret, pluresque importunis ejus clamoribus concitati per loca singula ad hoc miserabile spectaculum convenirent, rogavit omnes, ut ejus incendia restingerent. Illis autem certatim in eum aquam mittentibus, pœna divinitus illata humanis viribus extingui non potuit. Non paucis deinde diebus exactis in hoc miserabili genere tormentorum, insanus vitam finivit. Alter vero cum sui sceleris socium tali cruciatu vidisset damnatum, ad *b* praepositum supra dictum venit, utroque divinum perhorrescens iudicium, delictum confessus est, duosque boves pro debito obtulit ac se voto constrinxit, quod deinceps nunquam rebus S. Galli damnatum inferret. Frater autem idem poenitentiam ejus agnoscens, boves non suscepit, sed abire eum cum suis ad sua permisit.

B

b

furis

58 In possessione quadam ejusdem monasterii quædam silvula ob porcorum pastum custodiebatur, ne passim a multis consumeretur incisa. Hanc pauper quidam occulte solebat adire, et furtim multa inibi praecidendo grande damnum inferre. Itaque die quadam cum juxta morem suum latenter intraret et pauca succideret arbusta, gladius quem tenebat tam valide manu ejus adhæsit, ut illum deponere nullatenus potuisset. Agnoscens igitur, cuius rei causa multatus sit, ad basilicam *c* in honore B. Galli constructam festinavit, diuque in orationibus decumbens, manu resoluta, gladium ante altare dimisit. Egressus vero cogitare cœpit nihil obesse, si ligna quæ praeciderat domum deferret, non autem prodesse si putrefacta perirent. Subjunctis ergo bobus carpento, ad silvam remeat, et praecisa in unum comportat, quæ cum vehiculo vellet imponere, dolore quodam praevalido ceu stimulis urgeretur, in posterioribus attractus est. Quo cum sine mora manum protenderet, gladium quem coram altari dimiserat fortuito recepit; digitis autem manubrium constringens detestabile munus tam valide retinuit, ut articulorum juncturae invicem laxari putarentur. Tum miser dolore compulsus ad ecclesiam recurrit, ibique prostratus veniam pro commisso et absolutionem manus deposcit. Cumque diu in oratione persisteret, et gladium nequaquam dimittere potuisset, juramento tandem ac voto promissit nunquam deinceps se damnatum B. Galli rebus illaturum. Mox manus aperta gladium deposuit, qui ob testimonium miraculi in eodem loco suspensus, multo tempore ibi permansit, in vasoribus Ecclesiasticarum rerum grande timoris pondus incutiens.

C

c

59 Frumoldus quidam nomine de possessione quadam ejusdem monasterii ancillas duas vi abstulit et suæ servituti subjecit. Is ab avvocato pro eisdem feminis sæpius interpellatus, tandem censura iudicium coactus est, ut eas vel monasterio redderet, *d* vel suo juri cum sacramento in altari B. Galli peracto firmaret. Itaque avaritia impellente, juramentum parvipendens monasterium cum suis adiit, et ut dijudicatum fuerat, audacter peregit. Sed pro contemptu Sancti Dei ultio eum festina praeventit. Nam juramento expleto, ad propria iturus, basilicam egressus est, jumentoque adducto cum super illud saliendo vellet ascendere, mente captus faciem suam ad posteriora equi insidendo convertit. Æstimans itaque id per famulorum contigisse neglectum, iratus resiliit, et caballum regitari citius jussit. Cumque secunda ac tertia vice ascendere cupiens pari luderetur errore, tandem clientium adminiculo equo superpositus, monasterio cum rubore discessit. Non longe autem inde positum subito eum dirus oculorum dolor invasit, ac deinde per momenta singula decrescente visu, cæcitatibus horrore damnatum materiali funditus luce privavit.

D
et perjuri.

d

60 Invocatus etiam venerabilis Gallus quam promptum impendat auxilium, sequenti liquebit exemplo. Quidam vir dum per silvam quandam iter ageret, ac circumspicte incursus latronum, qui in ea solebant commorari multisque nocere, festinando devitare conaretur, tantus eum subito sopor invasit, ut vix incedere potuisset; cumque periculi metu suspectos haberet itineris casus, et dormiendi causa paulisper divertere vellet, rusticum quandam obvium habuit, eumque rogare cœpit, ut interim custos sui existeret, donec importunitatem somni parumper quiescendo depelleret. At ille pacem simulans, fidem spondidit. Itaque modicum divertens pallium capiti supponit, et se prosternens Beati viri suffragia his verbis implorat : S. Galle, tua me protectione custodi. Signaculo crucis deinde munitus cum obdormisset, infidus custos sponsionis immemor, sumptis armis, soporatum quasi perempturus aggreditur, de collo vestem subtrahit quo facilius uno ictu perimat dormientem. Sed cum gladium in ictum vellet deponere, artubus rigore stupefactis inflecti brachia nequiverunt. Interea dormienti quidam astitit et in somno dixit : Quid somno deprimeris, quem ab imminenti interfectione modo tutatus sum ? At ille evigilans et fidelem socium nudato gladio cernens capiti imminere, exiit et comprehensum, qua pro causa hoc scelus vellet admittere, percontatur. Qui cum pro spoliis ipsius accipiendis se id facere voluisse fateretur, continuo brachia, quæ divina obriguerant jussione, deposuit. Perpendens itaque alter se divina misericordia per merita B. Galli a nece servatum, pacem cum illo fecit et illasum abire permisit.

E
Vir a nece
liberatus.

F

* infidelem

61 Præterea tam multi a furore dæmonum per ejusdem sancti patris merita sunt liberati, ut si omnium curationem commemorare velimus, fastidiosus lectoribus occasionem murmurandi tribuamus. Unum ergo et pluribus replicamus, ne hoc virtutum genus viro sancto defuisse putetur. Puella quædam, sævissima hostis antiqui vexatione detenta et non ignobilium labore parentum ad monasterium perducta, cum oratorium B. Galli Confessoris intrasset, statim horribili dæmonis infestatione agitata ad terram concidit, et miserabiliter se discerpens, horrendo clamore spurcissima verba cœpit effundere. Qua causa unus e fratribus, Stephanus nomine, miseriam illius compassus, tandem super eam exorcismum recitavit, quod ad us-

Puella a dæ-
mone libera-
ta.

que

A que eadem vexatio finiretur. Resipiscenti autem
 e puella e modos poenitentiae indixit, seseque pro
 illa in orationibus ac jejuniis exercere cepit. At
 misera foemina, ut de prohibitis escis quidlibet
 usurpavit, tam acriter eam continuo daemone in-
 vasit, ut vix a multis teneri potuisset. Cumque
 f identidem ad eundem locum perducta esset, et f
 Stephanus supra dictus iterato super eam exor-
 cismum recitasset, animal parvulum in modum
 bruchi nigerrimum ab ejus ore prolapsum est. Hoc
 viso, cum idem frater attentius adjurationi insi-
 steret, tribus vicibus singulorum similitudo bru-
 chorum ore excidit foeminae. Quae animalia dum
 astantes manu capere niterentur, subito disparu-
 erunt. Puella autem eadem hora surrexit incolu-
 mis, et reliquum vitae suae tempus absque ulla
 demonis infestatione transegit.

Oleum pro-
 digiosum.

62 Illud quoque libet ostendere evidenti mi-
 raculo, quomodo vir sanctus quosdam in servitio
 suo de penuria rerum trepidantes corripuerit, et
 modicae fidei pusillanimitatem confortarit. Eccle-
 siae ejus custos dum quodam tempore olei copiam
 ad luminaria instruenda non haberet, lumen quod
 in crypta omnibus ardere noctibus solebat, qua-
 dam nocte extinxit, quia lumen, quod ante supe-
 rius altare et tumbam ardebat, per quandam fe-
 nestram radios suos ad altare infra eryptam po-
 situm dirigebat, et sufficere utriusque loco crede-
 batur. In eadem autem lampade vitrea, quam ex-
 tinctam a custode retulimus, aqua inferius et olei
 pinguedo desuper erat. Mirabilem rem dicturus
 sum : ita totum oleum per rimam in fundo re-
 pertam guttatim ad terram defluxit, ut nil aquae
 deesse videretur : idemque liquor per terram us-
 que ad altare decurrens, pallam ejus lineam a-
 scendendo occupavit, et ita usque ad medietatem
 infecti, ut nunquam deinceps ablui potuisset. In
 quo quid potissimum mirer, invenire non potero :
 utrumne quod oleum subter aquam depressum
 est, an quod aqua per eandem fracturam non de-
 fluxit, vel certe quod oleum de pavimento in pal-
 lam sursum ascendit? In quibus tamen omnibus
 et virtutem sancti viri ostensam et stultam par-
 citatem * non ambigo.

* addit Pertz:
 ministri in-
 crepatam
 fugitivus
 reductus.

63 Sileri non debet, qua virtute servitium
 suum dimittentes et fraudolenter abscedentes
 beatus pater reprimat, et vel lapsos revocet, vel
 pertinaces in malo feriat. Frater quidam de eo-
 dem monasterio fugam molitus, equum furto rap-
 uit et per noctem abscessit. Cumque ad Reni
 fluenta * fugax venisset, transvadare in equo tem-
 ptavit, et a medio alvei nescius ad locum ubi in-
 travit, caballo deferente, reversus cum magna
 festinatione ad monasterium rediit, putans se in
 alias longe partes abscedere. Mane facto, cum se
 recognovisset frustra laborasse, confusus inter-
 diu delituit ; noctu vero fugam arripiens, in flu-
 vio sicut prius salubriter errorem passus est, et
 strofa facta *, per eandem viam nesciens remea-
 vit. Confusioni igitur obstinationem jungens, ipsa
 etiam se occultit die, et nocte insecuta tertio no-
 tum iter carpens, modo quo diximus itidem revoca-
 tur. Cumque jam taedio victus se die tertio so-
 pori in campo dedisset, a quibusdam equum cog-
 noscentibus captus est et loco suo restitutus, et
 quia effectum voluntatis suae non invenit etiam
 nolens, sancti viri virtute victus, ad viam perve-
 nit. Solent autem plures testari, cunctos, qui de
 familia ipsius Sancti aufugerint, aut emendatio-
 nem quantocius subire, aut manifestae ultioni de-
 bere succumbere, neque cuiquam impune cedere,
 qui fidem illi plenam servare contempserit.

* alias flu-
 vium

* circuitu fa-
 cto

64 Quod Dominus flagello suo quosdam a pec-

catis coerceat et pro commissis affligat, testis est
 paralyticus, cui ante sanationem Salvator peccata
 dimittit; sic autem aliquando percutit, ut eos San-
 ctorum suorum meritis suffragantibus sanitati re-
 stituat, ut et divinae operationis sit indicium, cum
 interius homo per flagellum a peccato compe-
 scitur, et virtus Sanctorum liquido comprobetur,
 cum pro illorum meritis exterius sanitas exhibe-
 tur. Fit etiam interdum, ut qui Dei occulto judi-
 cio non uni, sed pluribus infirmitatibus subjacet,
 non pariter omnia, sed diversis temporibus et in-
 tercessoribus debilitatis amittat incommoda, ut
 dum alicujus remedium mali per unius merita
 Sancti conceditur, reintegratio sanitatis alterius
 precibus et honori servetur. Quarum omnium
 rerum evidens indicium dabit subjecta narratio.
 Quidam violentia fulminis ictus post aegrotatio-
 nem diuturnam ita totius formam corporis et
 membrorum officia perdidit, ut monstruosum
 quiddam potius quam hominem videretur expri-
 mere : si quidem et statura flebili contractione
 deposita, et gradiendi facultas ablata est. Facies
 vero tanta combustionis est foeditate corrupta, et
 E oculorum sedes ita sunt carne et cute superductis
 complanatae, ut inspicientibus horribile ingerere-
 tur miraculum. Adminiculo igitur parentum Ro-
 mam perductus corporis quidem reliqui resolutis
 nexibus pristinum vigorem recepit et statum, in
 caecitatis autem squalore permansit. Is a suis re-
 ductus, cum ad coenobium B. Galli venisset et g
 quadam Dominica nocturnis laudibus interesset,
 sopore depressus, quasi duas ardentes sagittas
 ab altari vidit emissas et sibi in oculos loca
 defixas, statimque tanta visione perterritus ex-
 clamavit, et tremens ad terram concidit. Cumque
 diu in pavimento volutaretur, cute quae oculis
 supercrevit velut gladii sectione recisa, continuo
 de luminis amissi restitutione gavisus est. Tem-
 pore deinde procedente oculorum ejus acies tam
 pura inspectantibus apparuit, ut pueri perspicaces
 vincere videretur obtutus. Potuit quidem, ut
 indubitanter credimus, ille Apostolorum eximius,
 cui a Domino ligandi atque solvendi potestas col-
 lata est, meritis et precibus suis omni eum debi-
 litatis genere liberare, sed divinae providentia
 virtutis constat acitatum, ut in ejusdem novitate
 miraculi venerabilis Gallus apostolicis actibus aequaretur,
 quatenus hoc quoque modo meritorum
 ejus magnitudo claresceret universis.

AUCTORE
 WALAFRIDO.

A fulmine
 caecus sana-
 tur.

E

g

F

Surdus cura-
 tus, furtum
 indicatum.

65 In sequenti quoque Dominica surdus qui-
 dam et mutus, multorum ibi fratrum cognitioni
 notissimus, utpote qui idem monasterium solitus
 fuerat frequentare, cum nocturnis interesset ex-
 cubiis, repente impulsu valido in pavimentum de-
 jectus est, statimque cum ab ejus ore et auribus
 plurimus sanguis prorumperet, sine mora utrius-
 que membri munia recepit, et sanus abscessit.
 Videtur huic operi inserendum, quantum Dei fa-
 mulus invigilet ad eorum res defendendas, cum
 ejus suffragia devote postulare contendunt. Puer
 quidam, qui postmodum, corpori ejusdem congrega-
 tionis insertus, haec eadem attestari solebat,
 cum adhuc primae aetatis flore gaudens inter
 scholasticos monasterii cujusdam Dominicae no-
 ctis sollempnis interesset, quidam e vicinio terri-
 torio mansionem ejus irrupit, ipsiusque codicem
 et quaecumque inibi reperire poterat furatus abs-
 cessit. Puer de basilica regressus, damnnum quod
 illatum est largo fletu perdoluit. Porro fratri
 ipsius, foras monasterium posito, senex quidam
 eadem nocte vultu placido in somniis assistens,
 cuncta quae erga puerulum acta fuerant, indica-
 vit, nomen etiam furis locumque ubi commora-

retur

A retur edixit, tempus pariter ejusdem furti depromens. Ille fidem visioni accommodans, monasterium regressus, quod in somniis audierant factum invenit, moxque indicia, quæ perceperat, secutus absque difficultate furem depræhendit, et omnia quæ ablata fuerunt recepit. Alio quoque tempore sanctimonialis quædam de episcopo Constantiensis, cujus brachia ad mamillas cum rigore contorta ad nullius operis usum deflecti poterant, cum advenisset et ante sepulchrum S. Galli aliquantisper orasset, sanitatem indepta, gaudens accessit.

ANNOTATA.

a Quamvis sues hic nutrirî dicantur in usus monasterii, non tamen inde concludere licet permissum fuisse monachis esum carniû, qui solis infirmis concedebatur (a). Carnes suillæ ad usum monasterii ita deputatæ intelligantur, ut famulis, opificibus et agricolis appositæ fuerint.

b Præpositi dicebantur, qui villarum et redituum curam habebant, quique proin excurrendo negotiis sibi commissis invigilare debebant; quandoque ob præpositorum commodum habitatio condebatur, quæ lapsu temporis cœnobii cujusdam inferioris formam obtinebat.

c Hic non videtur intelligenda basilica juxta monasterium S. Galli, sed ecclesia quædam sub invocatione ejusdem Sancti dedicata, et sita in possessione quadam monasterii: id enim innuunt frequentes itus et reditus ad dictam ecclesiam.

d Alluditur hoc loco ad legem Alamannorum tit. VII (b): Si negare (furtum) voluerit, secundum qualitatem pecuniæ ita juret cum suis sacramentalibus (conjuratoribus) in ipso altari, cui res furtivas abstulit, coram sacerdote vel ministro ejus, quem pastor ecclesiæ jusserit audire sacramentum. In præcedenti autem titulo solemnitas jurisjurandi hujusmodi ita describitur: Ista sacramenta debent esse jurata, ut illi conjuratores manus suas super capsam (Reliquiarum) ponant, et ille solus cui causa requiritur verba tantum dicat, et super omnium manus manum suam ponat, ut sic illi Deus adjuvet vel illæ Reliquiæ ad illas manus quas comprehensas habet, ut de illa causa, unde interpellatus est, culpabilis non sit. Secundum numerum conjuratorum dicebatur cum tertia, septima, duodecima manu jurare.

C e Moris erat penitentias corporales energumenis imponere, ut docet nos Edmundus Martene lib. III, cap. IX (c); ubi reperitur rubrica: De jejuniis dæmoniaco imponendo, quæ concluditur his verbis: Et si firmiter istud jejunium cum oratione et pura confessione (confessio sacramentalis ante omnem exorcismum præscribebatur (d)), servaverit; credimus de misericordia Dei et vere confidimus, quia de omnibus incentivis diabolicis, Domino largiente, liberabitur. Energumens liber non concedebatur accessus ad sacra, sed statis solum temporibus, ut docent nos Responsa canonica Timothei Alexandrini episcopi (e): Si quis, cum sit fidelis, a dæmone corripitur, debetne esse sanctorum mysteriorum particeps, an non? Responsio. Si mysterium non enunciat (pertinet ad disciplinam arcani), nec ullo alio modo blasphemet, sit particeps; sed non singulis diebus: sufficit enim si statis solum temporibus. Videntur aliqui jam sæculo VII simulasse se energumenos, ut tradit Concilium Trullanum anno 692 celebratum; quare vult ut puniantur canone LX (f): Eos ergo, qui se dæmone correptos esse simulant, et morum improbitate eorum figuram et habitum simulate præ se ferunt, visum omnimodo puniri; et talibus afflictionibus et laboribus eos subijci oportere, quibus

ii, qui vere a dæmone correpti sunt, ut a dæmonis operatione liberentur, jure subijciuntur.

f Stephani nomen occurrit in charta anni 761. Codex Diplomaticus Alemanniæ ch. XXIII.

g Consueverant tunc fideles, maxime Dominicis festisque diebus, officii etiam nocturnis interesse.

CAPUT IV. Alia miracula.

Quidam non simplici, ut postmodum claruit, animo adveniens, dum quosdam monasterii operario a diurno agricolandi labore disjungentes ferramenta in aratris per noctem dimisisse perspiceret, tempus tenebrosus fraudibus suis oportunum ratus, tot ferramenta sustulit, quot oneri sufficere proprio credidit. Cumque fugam celans, tota nocte vacuo laboraret conatu, in ipso lucis exortu ad portam monasterii ex improviso pervenit, et quia factum latere non potuisse cognovit, confessione spontanea patefecit, quod præsumptione pestifera in rebus S. Galli diabolo suadente commisit. Sicque reddens quod auferre molitus est, petita venia, vacuus repedavit.

67 Debilis quidam ita membris omnibus contractus, ut nullo pacto per se quoquam progredi potuisset, ad memoriam B. Galli a suis perlatus et cotidie juxta sepulchrum a in crypta collocatus, dum usque ad vesperam ibidem orationibus insisteret, ab eisdem ad hospitium reportabatur. Quod dum aliquot ageretur diebus, presbyter quidam ejusdem congregationis die quadam in ipsa ecclesia non longe sacris oblationibus operam dedit, subitoque præter illos cum nullus adesset æger, cœlitus per merita, ut credimus, S. Galli, cujus suffragia sedulo flagitabat, visitatus, confusa horribiliter cœpit voce perstreperere, ita ut idem sacerdos inter sacra Missarum sollempnia, sicut sæpius testari solitus erat, non minime quateretur terrore et metu. Cumque circumspiciens oculis cuncta lustrasset, et per alicujus presentiam magnitudinem timoris desideraret evincere, membris miseri ad statum suum redeuntibus, crepitum quasi virgarum in ariditate fractarum audivit, et huc illucque se præ angustia vertens, post paululum eum qui debilis fuerat, sanum de crypta prodire conspexit, cui etiam tanta mox sanitatis accessit perfectio, ut sine infirmitatis obstaculo optato deinceps potiretur incesso.

68 In eadem Alamannorum provincia quidam dives tantum valetudine contraria tabefactus est, ut pæne per annum integrum fastidio laborans deficeret, et solatia alimentorum, ut sanitatis recuperatio poscere videbatur, percipere vel continere non potuisset. Is ad cœnobium B. Galli pro hac eadem causa perductus est. Post diurnas igitur preces et suspiria cum sacra oblationis consummaretur officium, b benedictionis panem de manu sacerdotis accepit. Quo comesto caruit fastidio, et desiderio victualium congrue percepto, benedicens Domino et merita S. Galli miratus, sanus cum gaudio ad propria remeavit.

69 Pauperculus quidam presbyter, propter homicidii reatum circulis ferreis tam in collo quam in utroque constrictus brachio, quam gravibus cottidie suppliciis afficeretur, per sulcos quos ferum carnibus ejus infixerat, videntibus fidem fecit. Qui cum multa Sanctorum loca pro ejusdem cruciatus remedio et admissi sceleris abolitione lustrasset, divina tandem miseratione respectus,

(a) Cfr. Mabillon Ann. Ben., lib. III, § VIII, tom. I, p. 52. — (b) p. 366. Edit. Lindebrog. — (c) T. II, p. 351. Edit.

Venet. — (d) Ibid., p. 349. — (e) Labbe, t. II Conc. col. 1791. — (f) Ibid., t. VI col. 1169.

A nexus quibus in collo vel uno brachio stringebatur amittere meruit, et cum forte in vicinia cœnobii S. Galli venisset, per visionem ei (sicut referre solitus erat) præceptum est, ut sancti viri patrocinia quærens monasterium adiret, pariterque indicatum, quod ibidem circulum quem uno adhuc ferebat in brachio, amissurus et optatæ gratiam sanitatis esset adepturus. At ille desiderio promissæ salutis ardescens, utpote qui tanto tenebatur cruciatus, ut totum jam brachium ferro immerso * esset conversum, iter ad monasterium maturavit. Cumque nocturnis ibidem vigiliis interesset, alto sopore depressus senem assistere videt canicie venerandum, casula indutum sibi que dicentem : Quid tu, o homo. cæteris laudem Domini celebrantibus somni torpore deprimeris? Cujus præsentia perterritus cum responsum reddere non auderet, baculo senex, quem manu gestabat, locum ei vulneris tetigit. Dissiliente itaque longius ferro, præ dolore, quem ex tactu persensit, horrendis vocibus astantes perterrituit. Quibus percontantibus, qua pro causa psallentes inquietaret, cuncta per ordinem quæ videbat retexit. Et licet recenti adhuc vulnere non caret, pro amissione tamen ferri, cuius nexibus cruentabatur, quia sanitas in promptu erat, gaudio replebatur ingenti.

* Pertz recte addit: in tumorem

B

Miraculum in lampade.

d

* Addit Pertz: ibi

70 Alio quoque tempore frater quidam, qui in eadem Ecclesia custodis fungebatur officio, cum farum *d*, quæ ante altare S. Galli pendebat, pro incendiis luminaribus ad inferiora deponere debuisset, incaute funem, quo ipsa farus dependebat retraxit, qui statim e manu dilapsus paxillum cui insertus erat de pariete extraxit. Cumque eadem farus sub nimia celeritate solo appropriasset, repente substitit, et absque ullo humanæ retinaculo artis in aera suspensa remansit. Custos igitur miraculi stupore percussus, alato igni lampades omnes accendit, et plurimis hoc factum cernentibus, absque pinguedinis effusione seu diminutione lucernarum altius ipsam farum quam pendere solebat retraxit. Deo itaque laudes a cunctis, gratiæ referuntur ab omnibus, qui ad declaranda patris eximii merita stupendi novitate miraculi lumen sanctis aptatum usibus vel ad horam loco venerabili deesse non passus est. Idem frater dum alio tempore lucernas vitreas in eadem lavaret ecclesia, alius quidam ibi incaute deambulans cum se alio repente vertisset, quasdam juxtapositas veste attactas pavimento dejecit, ita ut violento ejusdem dejectionis impulsu usque in ecclesiæ cancellos ferrentur; sed miro divinæ operationis modo absque læsione repertæ, suis continuo non sine admiratione restitutæ sunt locis.

Medicus, e

71 Frater quidam ejusdem congregationis, medicinali scientiâ *e* non ignobiliter instructus, dum quodam tempore incidi flebotomo venam fecisset, et præpropera festinatione post modicum quippiam operis incaute faceret, statim non solum brachium, cuius venam incisio vulneraverat, verum etiam totum corpus ejus distensum est tumore. Qua ex causa accidit, ut mortem suspectam habere cœpisset, quippe quia viderat suæ sibi artis industriam studiosius adhibitam nihil prodesset. Sequenti itaque nocte vidit in somnio placidæ gravitatis senem sibimet assistere, causas infirmitatis blandis inquirentem sermonibus. Cumque interroganti totius ex ordine rei replicaret eventum, senex dixit ad eum : « Memento, fili, » ut luce terris reddita, oleo quod in crypta ante » altare consuevit ardere, vulneris locum perungas : nam continuo sanitatem recipies. » Ita-

que facto mane, quod in somnio audierat, custodi ecclesiæ retulit, pariterque cum illo basilicam ingressus, ut edoctus fuerat, certus de promissione peregit : nec mora, sacro perunctus liquore, toto corpore detumuit et integerrimam assecutus est sanitatem.

AUCTORE WALAFRIDO.

72 Mulier quædam unicam filiam ab ipsa, ut ipsa referebat, cæcam nativitate propriis humeris monasterio advexit* ; eamque ante altare S. Galli deponens, solo prostrata pro illa diutius incubuit. Illaque orante devotius, subito puella huc illucque in pavimento volutata miserabiliter exclamat, et inter angustias ac gemitus optato visu donata, gratissimum omnibus, qui aderant, præbet signi perspicuitate spectaculum. In eodem monasterio inter scholasticos tunc temporis erat quidam puerulus, pauperculus licet parentibus oriundus, studio tamen discendi satis intentus. Cumque immatura morte utriusque parentis solatio nudaretur, quamvis cottidianum victum suis laboribus assidue quæriraret, nequaquam tamen boni studii, etiam necessitate compellente, instantiam dereliquit. Is lateris quodam dolore percussus, usque adeo gravi per longa temporum spacia infirmitate contabuit, ut in uno latere ab humero videlicet usque ad extremam corporis partem, ulcera saniem emittentia paterent quam plurima. Qua infirmitate in tantum gravatus est, ut jam vix sine aliorum adminiculo quoquam gressum movere potuisset. Sed cum corporale medicamentum quamvis sæpissime adhibitum nihil illi prodesset, et jam jamque desperaretur a cunctis, custos ecclesiæ in festivitate B. Galli cineres de sarcophago illius collegit, et oleum quod ante ipsum altare ardebat admiscuit, adductique corpus pueri ea parte perunxit, quam dolor possederat. Qui die altera, ulceribus jam superductis, sanus inventus, ob memoriam redditæ sibi sanitatis reliquum vitæ tempus in ejusdem sancti loci excubiis fidei devotione transegit.

cæca et scholasticus sanati. * Pertz : adduxit

E

73 Post aliquantum temporis puella quædam jam multos per annos manus aridæ et curvatæ pondus ferens inutile, ad monasterium cum matre pervenit. Cumque pio voto manui torpenti globulum lini superponens, ad altare sancti confessoris accederet, et impositura quod attulit, continuo manus ipsa restituta est sanitati. Tempore vero alio rusticus quidam in eadem beati patris basilica ceræ particulam suis aptandam usibus ab altari occulte diripuit. Inde regressus ad hospitium, dum de sinu ceram ad quodlibet opus ex ea faciendum protraheret, in duritiam lapidis conversam invenit, continuoque recurrens ad ecclesiam loco suo quod abstulerat restituit, et astantibus suam salubriter confessus proterviam, quod factum fuerat indicavit. Qui rei novitate stupefacti dum inter admirationem eandem particulam certius rem cognituri tollerent ab altari, mirum dictum! in pristinam suæ naturæ molliciem reperere mutatam.

Fur punitus.

F

74 Juvenis quidam pauperculus orationis causa monasterium adiens, fratrem suum jam dudum amissæ vocis dispendia deplorantem secum adduxit. Cumque altari S. Galli appropinquasset, presbyterum quendam inibi sacrosancta tractantem mysteria conspexit, et consummationem sacræ actionis opperiens, ejusdem sacerdotis ab officio redeuntis genibus advolvitur, et ut pro misero dignaretur aliquas fundere preces ad Dominum, instanter exorat. Et ille hujusmodi desiderio satisfaciens primo orationem pro misero fecit : deinde crucis eum munivit signaculo, ac sic Dominici corporis et sanguinis sacramento firmavit. Quo

Mulus,

facto

A facta, resolutis linguæ vinculis, qui mutus adven-
nerat, pristina locutionis recepit officia.

contractus,

* armenta-
rius

75 Puerum quendam membris omnibus ita contractum, ut per se nullatenus quoquam progredi potuisset, non longe in itinere quod monasterium ducit, hi, qui eum ferre solebant, solum dimiserunt. Armamentarius* autem quidam per eandem viam de silva monasterium tendens, dum jacentem miserum conspexisset, ait ad eum: Quomodo et unde, o flebilis, advenisti, quove securitatis genere in hoc solitudinis horrore non timuisti remanere? Quo itaque venire desiderasti? Et ille: Pro his, inquit, calamitatibus, quarum me numerositate septem vides, ad B. Galli patrocinia multo jam ex tempore pervenire cupiveram. Sed ecce hi, quorum me labore illuc deferri sperabam, modo via longitudine fatigati, me miserum in hac solitudine reliquerunt fame cruciandum et bestiis lacerandum. His ille quæstibus per compassionem ad misericordiam flexus, puerum humeris impositum per unum miliarium ad monasterium portat. Quem deinde frater, cui suscipiendorum pauperum cura commissa est, assumens, congrua mansione refovit. Nocte itaque quadam circa nocturnas vigiliis cæteris, qui similiter suscepti fuerant, ad ecclesiam festinantibus, cepit idem puer omnes attentius exorare, ut ad basilicam deferretur. Cunctisque id quod petebat denegantibus, cepit crebris B. Galli nomen invocare clamoribus, deinde etiam horribilius perstreperere, ita ut non parvum audientibus terrorem ingereret. Itaque quibusdam ut causas angustiarum ejus agnoscerent introeuntibus, sanus inventus est, et cum gratiarum actione ad ecclesiam properavit.

B

paralytica,

76 Puellam paralyti multo tempore laborantem sui ad monasterium detulerunt. Quæ ad ecclesiam deportata ad lectionem Euangelii, quæ in nocturnis secundum consuetudinem regularis officii recitatur excubiis, circumstantes, ut se a terra sustollerent et inter manus sustentarent, cepit rogare. Cumque sublevata fuisset, dimitti se postulavit: illis autem id facere metuentibus, ne forte casu subito læderetur, valere se confidentius affirmavit. Igitur dimissa per se stetit, ac deinceps totius corporis resumpto vigore sana recessit. Cujusdam patrisfamilias non longe a monasterio commanentis ancilla dum furtivo* domus januas aperiret, turbo venti pulverem et paleas in faciem ejus et oculos projecit f, statimque crescente molestia, paulatim ei visus decrevit, donec horrendis pænitentibus tenebris cingeretur. Hæc ad ecclesiam B. Galli perducta, cum ejus suffragia primo ingressu devotissime precaretur, recepto quod amiserat lumine, gaudens abscessit. Non multo interjecto tempore, dum festivitas octavarum Epiphaniæ annuo celebraretur officio, cunctis tempore sacrificii ad ecclesiam convenientibus, luminaria et candelæ incendebantur ex more. Una autem candela sine lumine inter cæteras ardentes dimissa, inter sacra Missæ sollemnia principalis primo cepit paulatim fumo tenui vaporare, deinde videntibus non paucis flammam concipiens, et cæteris clarius rutilans signi effectum splendoris singularitate commendavit.

et Scotus liberati.

77 Nuper quoque de natione Scotorum, quibus consuetudo peregrinandi jam pæne in naturam conversa est, quidam advenientes, unum e suis conviatoribus multiplici peste possessum in eodem monasterio dimiserunt. Qui cum aliquantibus ibidem moraretur diebus, et cottidie infirmitatis suæ remedium plena fide deposceret, nocte

quadam senem sibi per somnium vidit assistere gestu et habitu venerandum, quem quis esset interrogans, B. Gallum fuisse perdidit, et protinus ad illum: Cernis, inquit, o Domine, toto me corpore dissolutum, meritorum tuorum cottidie evidentiam præstolari. Noli ergo, quod te aliquando credo facturum, differre diutius. Ad hoc enim huc usque me reservatum esse cognosco, ut sicut his barbaris virtus tua latissime claret, ita etiam gentis tuæ hominibus meritorum tuorum fulgor innotescat et claritas. Scis ipse, scis, inquam, a natali solo quam longe sim disjunctus, quantaque inter peregrinationis angustias corporis debilitate compressus: succurre citius, opitulare quantocius. Qua ille motus querimonia, vultu placido paucis ita respondit: Die mortalibus redita ecclesiam petito, et videbis divino te melius sublevari consilio, quam patriæ vel parentum solatio. Mane facta, summo animi gestientis ardore basilicam properat, et juxta tumulum B. Galli promissionis memor, precibus insistit. Post orationem et lacrimas angulo sarcophagi adnixus, cepit se sensim erigere, nec prius lecti angulum cui innitebatur deseruit, quam statura erecta et accepto robore, per se ire et redire potuisset. Qui tempore præcedenti plena sanitate donatus, in eodem monasterio precibus et sanctæ vitæ deserviens hactenus conversatur.

Epilogus.

78 Hæc de copiosissima segete B. Galli virtutum memoriæ horreis grana libuit commendare, et nostris et aliorum pastibus profutura: poterunt enim hæc plurimam diligentibus justiciam ædificationis conferre, quia et mortuum honestatem insinuant, et ad laudem Domini, qui ita Sanctos suos glorificat, devoti lectoris animum vel auditoris inflammant. Cæterum tot et tanta sunt ejusdem sancti Patris miracula, ut nec a studiosis scriptoribus propter copiam sui possint comprehendere, nec a fastidiosis lectoribus sine tædio et rugata fronte percurrere. Ea vero huic operi tantum inserta sunt, quæ et veracium relatione testium veritatem custodiant, et moderata brevitate nullius quamvis etiam utilia nausiantis mentem offendant.

ORATIO WALAFRIDI: Obsecramus itaque te, B. Galle, Christi Confessor, ut sicut sanitatem corporum meritis tuis multis te contulisse retulimus, ita nostris mentibus divinæ miserationis medelam implorare digneris. Amen.

F

ANNOTATA.

a Componendus est textus his cum iis, quæ supra num. 62 legimus: quæ enim hic habemus satis indicare videntur sepulchrum S. Confessoris in crypta delituisse: Cottidie juxta sepulchrum in crypta collocatus; sed juxta ponitur pro subter cum e num. 62 constet in ipsa ecclesia superiore fuisse repositum corpus sancti Galli; en verba: Lumen quod ante superius altare et tumbam ardebat, per quandam fenestram radios suos ad altare infra cryptam positum dirigebat, et sufficere utriusque loco credebatur. Cæterum vide delineationem antiquæ basilicæ Sangallensis apud Mabillon in Annalibus Benedictinis (a).

b Benedictionis panis: ipsa mentio incruenti sacrificii dubium facit, num dives hic sacram Eucharistiam perceperit, an solum panem oratione aliqua sanctificatum; utroque enim sensu benedictionis panis accipitur apud antiquos. Confer Du Cange Glossarium verbo Panis et Benedictio; et S. Augustinum in Libro II De peccatorum meritis et remissione cap. xxxvi (b), qui dicit cibos, quibus

(a) Lib. xxvi, § xxxviii, t. II, p. 532. — (b) T. X Oper. col. 62.

A ad necessitatem sustentandæ hujus vitæ alimur, sanctificari idem Apostolus (*Paulus*) dixit per verbum Dei et orationem, qua oramus utique nostra corpuscula refecturi.

c *Id publicæ penitentiae genus optime explicat Johannes Mabillon e Ms. codice miraculorum SS. Floriani et Florentii (a):* Consuetudine antiqua partibus interioris Franciæ usque hodie mos inolevit, ut quisquis propinquiorem sibi parentem gladio jugulaverit, et postea penitentia ductus, ad pontificem crimen admissi facinoris detulerit, ipso decernente pontifice, ex ipso gladio ferrei nexus componantur, et collum peccatoris venter atque brachia strictim innectantur ex ipsis ferreis vinculis; sicque de propria patria et solo patrio pellantur. Interim quousque divina pietas eadem vincula solvi præcipiat, primum Romæ, dehinc per diversa Sanctorum loca veniam criminis efflagitando, peregre proficisci cogitur. *Hæc eadem ad diem xxii Septembris in Vita S. Florentii ediderunt*

(a) Act. SS. Ord. S. Ben., sæc. II, Præf. n. 41, p. xxx. — (b) T. VI Sept., p. 431, n. 19. — (c) Pertz. Mon. Germ.,

nostris (b), monstrantque in Commentario prævio num. 5 et 6 hæc scripta fuisse sub initium sæculi noni; quæ epocha cum nostra historia optime concurrat.

d *Farus seu Pharus lucerna erat orbicularis cum certo lucernarum aut candelarum numero cujusmodi passim in templis nostralibus adhuc visuntur: sic dicta, quod instar phari sit ejusque speciem referat. Du Cange in Glossario verbo Pharus.*

e *Ad hunc locum dicit Ildephonsus von Arx (c):* Si conjecturæ locus dandus est, Isonem magistrum, quem medicinæ peritum fuisse scribit Ekkehardus IV, hunc flebotomum existisse credendum. *Conjecturæ assentire non possum, sive cum ipso Ildephonso statuum Isonem anno 829 natum (d), sive cum Benedictinis scriptoribus Historiæ Franciæ literariæ (e) ortum ejus usque ad annum 841 differam; in utraque hypothesi junior fuit Iso, quam ut a Walafrido sub annum 849 defuncto citari poterit.*

f *Pertz habet: turbo venti pulverem levavit et in oculos projecit.*

t. II, p. 93. — (d) Gesch. des Cant. S. Gallen, t. I, p. 89. — (e) Hist. lit. de la Fr., t. V, p. 399.

B

DE S. BALDERICO, CONFESSORE,

IN MONTEFALCONIS IN AGRO REMENSI.

COMMENTARIUS PRÆVIUS.

§ I. Fasti sacri; monumenta historica, quæ de S. Balderico supersunt.

ANTE MEDIUM
SÆCULUM VII.

P *lurima esse loca, quibus non secus ac oppido, ubi S. Baldericus potissimum colitur, nomen Monsfalconis adhæret, eruditum lectorem non latet; ut enim sileamus homonyma oppida et vicos, quæ vel in Italia, vel in Belgio, aut in Germania jacent, exhibet nobis Gallia sedecim Montefalconis; aut forte plures, nisi in Dictionario Geographico Gallia d'Expilly, et in Dictionario universali Geographico, Statistico et Historico Gallia, anno 1804 Parisiis excuso, exhausta fuerit series oppidorum et vicorum, quibus id nomen inditum fuit. Ex ingenti autem hac Montiumfalconis multitudine ortus est quorundam error, confundentium S. Baldericum cum S. Galderico seu Gauderico, in meridionali Gallia tractu multa pietate culto. Non est tamen cur hic latius recenseamus, qui sint Montefalconis, quibus male adscriberetur S. Balderici annua religio; cum satis sit indicasse, quis locus eum recte ut patronum suum et incolam sibi vindicet. Monsfalconis porro, qui, curante S. Balderico, ex silva cænobium et dein oppidum factum est, jacet in agro Remensi (dép^t de la Meuse) quinque leucis a Viroduno, totidem a Claromonte, sex fere a Fano Sanctæ Manchildis et duabus a Mosæ ripa: capiebat sæculo superiore exeunte focos circiter trecentos quadraginta. Plura de eo in citatis Dictionariis legere est, atque ipsi inferius explicabimus.*

2 *Nomen autem S. Balderici, quod apud veteres Germanos seu Teutones virum audacia spectabilem (Balde audaciam, ric divitem, spectabilem notante) designat, apud multos classicos martyrologos occurrit; at contra ingens est numerus Auctariorum, similitumve fastorum, in quibus memoratur. Imprimis Auctaria Usuardi Lucoviense, Lubeco-Coloniense, Greveni, et Molani prædant: In Montefalconis Beatissimi Balderici Confessoris, cujus merita crebris*

Colitur S.
Baldericus
in Montefal-
conis in Cam-
pania Gal-
lica,

ut ex per-
multis Fastis
sacris liquet,

miraculis declarantur, vel cujus sanctitati crebra miracula attestantur. *Canisiani Martyrologii scriptor hæc in germanicum idioma transtulit, reddendo Monsfalconis per Falckenberg; sed dubio num id nomen, quo designari solet Monsfalconis in Belgio (Fauquemont), recte competat oppido, de quo agitur. Martinus Weissbacher (a), male P. Girii Vitæ Sanctorum intelligens, confudit S. Baldericum Remensem cum S. Valderico, immo Galderico aut Gauderico, Canigonensi seu Mirapicensi, de quo ad præsentem diem inferius agimus. Martyrologium Parisiense cardinalis de Noailles meminit quoque Remis S. Balderici presbyteri, fratris S. Bovæ abbatissæ, et monasterii Montisfalconis versus Virodunum conditoris. Martyrologium Ebroicense, Menardus, Bucelinus, Saussayus, Wion, Schonleben in Anno Sancto, Ferrarius in Catalogo Universali, Antonius de Heredia in Vitæ Sanctorum Ordinis S. Benedicti, Trithemius (b) atque S. Balderici festum ad xvi Octobris referunt. Verumtamen Claudius Chastelain tritum deseruit iter, S. Baldericum in Martyrologio suo Universali ammonitans ad diem viii Octobris; quod absque dubio a sagacissimo viro fuit factum, quoniam in Vita SS. Bovæ et Dodæ (c) reppererat, earum fratrem et patruelum Baldericum die viii Octobris obiisse: in indice autem SS. apposuit Sancti nostri nomini eum non die tantum viii, sed et xii coli; qui novus error haustus videtur ex nævo typographico, quo in Historia Remensi Marloti perverse dicitur S. Baldericus Remis ultimum sui cursus diem clausisse xii Octobris, quo festum ejus celebratur. Vix est quod moneam Cl. V. de Saint-Allais, Castellani vestigia ubique prementem, in eisdem incidisse errores. Martyrologium vero Antisiodorensis, jussu Caroli de Caylus editum, ad diem vii Octobris S. Bal-*

(a) Legendo der H. Patriner, ad xvi Oct. — (b) De Viris Ill. Ord. S. Bened., lib. III, cap. cliv. — (c) Act. SS., t. III

Aprilis pag. 289.

dericum